

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مدیریت کل تنظیم مقررات

مجموعه بخشنامه‌های
مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی
و مبارزه با پولشویی

سال 1402

به نام خدا

پیش‌گفتار

مجموعه پیش‌رو که مجموعه‌ای منسجم و یکپارچه از بخشنامه‌های ابلاغی مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران طی «سال 1402» می‌باشد، به سیاق سنوات قبل، گردآوری شده و در ادامه تقدیم حضور می‌گردد. امید است انتشار این مجموعه، تسهیلگر دسترسی عموم به مقررات، ضوابط و پژوهش‌های ناظر بر شبکه بانکی کشور باشد.

مدیریت کل تنظیم مقررات

تابستان ۱۴۰۳

فهرست

شماره صفحه

عنوان

- بخش اول: بخشنامه‌های اداره مطالعات و مقررات بانکی 8
- 1- بخشنامه شماره 02/20713 مورخ 1402/2/4؛ ابلاغ نسخه بازنگری شده «دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری» 9
- 2- بخشنامه شماره 02/20705 مورخ 1402/2/4؛ ابلاغ اهم تکالیف شبکه بانکی کشور مقرر در قانون بودجه سال 1402 کل کشور 13
- 3- بخشنامه شماره 02/21758 مورخ 1402/2/5؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری» 16
- 4- بخشنامه شماره 02/55568 مورخ 1402/3/10؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)» 29
- 5- بخشنامه شماره 02/59791 مورخ 1402/3/17؛ ابلاغ "لزوم اطلاع رسانی مقررات و شفافیت و دسترسی آزاد به اطلاعات" توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی 42
- 6- بخشنامه شماره 02/62078 مورخ 1402/3/21؛ در خصوص نحوه مسدودی مبالغ چک برگشتی 45
- 7- بخشنامه شماره 02/63988 مورخ 1402/3/22؛ ابلاغ «آیین نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری» 46
- 8- بخشنامه شماره 02/69175 مورخ 1402/3/28؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری» و «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» 49
- 9- بخشنامه شماره 02/88961 مورخ 1402/4/18؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» 59
- 10- بخشنامه شماره 02/88977 مورخ 1402/4/18؛ ابلاغ «راهنمای اجرایی نظارت و تطبیق شرعی در مؤسسات اعتباری» 74

- 11- بخشنامه شماره 02/94420 مورخ 1402/4/24؛ ابلاغ «دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)».....76
- 12- بخشنامه شماره 02/105500 مورخ 1402/5/4؛ ابلاغ تصویبنامه شماره 33176/ت58520- مورخ 30/02/1402 هیئت محترم وزیران در خصوص اصلاح «اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها»، به همراه نسخه نهایی اساسنامه مذکور.....82
- 13- بخشنامه شماره 02/127785 مورخ 1402/5/29؛ ابلاغ مصوبه شورای فقهی بانک مرکزی با موضوع «ارزیابی چالش‌های فقهی سپرده‌های امتیازی در شبکه بانکی کشور».....94
- 14- بخشنامه شماره 02/154882 مورخ 1402/6/30؛ ابلاغ برخی یادداشت‌های اصلاح شده مربوط به «ویرایش ششم صورت‌های مالی (نمونه) مؤسسات اعتباری» تحت عنوان «هزینه کارمزد» و «هزینه‌های عمومی و اداری».....95
- 15- بخشنامه شماره 02/172745 مورخ 1402/7/20؛ ابلاغ اصلاحیه «حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در مؤسسات اعتباری».....97
- 16- بخشنامه شماره 02/172751 مورخ 1402/7/20؛ ابلاغ مصوبه کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی در خصوص افزایش سقف جوایز قرعه‌کشی حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (به انضمام یک نسخه از آخرین ویرایش دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز ریالی - ارزی).....103
- 17- بخشنامه شماره 02/177923 مورخ 1402/7/25؛ ابلاغ ضوابط اجرایی ماده (7) «قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی».....108
- 18- بخشنامه شماره 02/200198 مورخ 1402/8/17؛ ابلاغ «اساسنامه نمونه بانک‌های قرض‌الحسنه».....112
- 19- بخشنامه شماره 02/212073 مورخ 1402/9/1؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صرافی‌ها».....133

- 20- بخشنامه شماره 02/223443 مورخ 1402/9/13; ابلاغ «ضوابط ناظر بر ایجاد، فعالیت و نظارت بر واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی توسط مؤسسات اعتباری».. 147
- 21- بخشنامه شماره 02/226246 مورخ 1402/9/16; ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبيق) مؤسسات اعتباری 151
- 22- بخشنامه شماره 02/234920 مورخ 1402/9/27; ابلاغ اصلاحیه ماده (1) «ضوابط اجرایی تبصره یک ماده (186) قانون مالیات‌های مستقیم» 167
- 23- بخشنامه شماره 02/250950 مورخ 1402/10/13 ابلاغ «الزامات ناظر بر نحوه همکاری مؤسسات اعتباری با شرکت‌های تسهیلات یار» 170
- 24- بخشنامه شماره 02/260785 مورخ 1402/10/24; ابلاغ ممنوعیت دریافت شمش و مسکوکات طلا و ارائه گواهی سپرده طلا به مشتریان 174
- 25- بخشنامه شماره 02/264794 مورخ 1402/10/28; ابلاغ «ضوابط ناظر بر سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی با صندوق نوآوری و شکوفایی» 175
- 26- بخشنامه شماره 02/264811 مورخ 1402/10/28; ابلاغ اصلاحیه «شیوه‌نامه أخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی» 179
- 27- بخشنامه شماره 02/290537 مورخ 1402/11/28 ; ابلاغ نحوه اجرایی تبصره (1) ماده (34) «قانون مالیات‌های مستقیم» 190
- 28- بخشنامه شماره 02/317016 مورخ 1402/12/24; ابلاغ «دستورالعمل نحوه واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسات اعتباری» 192
- 29- بخشنامه شماره 02/317078 مورخ 1402/12/24; ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» 198
- 30- بخشنامه شماره 02/318949 مورخ 1402/12/27; ابلاغ «دستورالعمل حداقل الزامات ناظر بر استقرار نظام کنترل‌های داخلی در مؤسسات اعتباری» 209

- 31- بخشنامه شماره 02/321450 مورخ 1402/12/28 ; ابلاغ تصویبنامه شماره 234896/ت/62036هـ مورخ 20/12/1402 هیئت محترم وزیران در خصوص حداقل سرمایه مورد نیاز جهت تأسیس و فعالیت بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی .. 224
- 32- بخشنامه شماره 02/321463 مورخ 1402/12/28 ; پیرو بخشنامه شماره 02/62078 مورخ 1402/02/31 در خصوص نحوه مسدودی مبالغ چک برگشتی 226
- بخش دوم: بخشنامه‌های اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم..... 228
- 1- بخشنامه شماره 02/5746 مورخ 1402/01/16 موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع تبصره (۲) ماده (۱۱) و تبصره (۱) ماده (۱۲) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص»..... 229
- 2- بخشنامه شماره 02/6945 مورخ 1402/01/17 موضوع الحاق تبصره‌ای به ماده (15) دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری 233
- 3- بخشنامه شماره 02/15217 مورخ 1402/01/27 موضوع ابلاغ ضوابط تعیین آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به شخص حقوقی موضوع تبصره (2) ماده (8) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص 241
- 4- بخشنامه شماره 02/33944 مورخ 1402/02/18 موضوع اصلاح دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص 245
- 5- بخشنامه شماره 02/63309 مورخ 1402/03/22 موضوع ابلاغ دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حساب‌های سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در مؤسسات اعتباری 252
- 6- بخشنامه شماره 02/77010 مورخ 1402/04/05 موضوع تمدید کارت‌های آمایش (17) و هویت (16) اتباع خارجی..... 260

- 7- بخشنامه شماره 02/271162 مورخ 1402/11/04 موضوع ابلاغ اصلاحیه ضوابط
اجرایی ماده (77) و تبصره (3) ماده (80) آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون
مبارزه با پولشویی..... 262
- 8- بخشنامه شماره 02/271163 مورخ 1402/11/04 موضوع انجام تراکنش با شرح
بابت "مدیریت نقدینگی"..... 266

بخش اول:

بخشنامه‌های اداره مطالعات و مقررات بانکی

1- بخشنامه شماره 02/20713 مورخ 1402/2/4؛ ابلاغ نسخه بازنگری شده «دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص

دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 94/62147 مورخ 1394/3/11 موضوع ابلاغ «دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری»، به استحضار می‌رساند؛ ضوابط مذکور بنا به تغییر شرایط و اقتضانات محیطی و ایضاً تکالیف مقرر در اسناد بالادستی مبنی بر لزوم عدم تحصیل و نگهداری دارایی‌های ثابت غیربانکی توسط شبکه بانکی کشور، مورد بازنگری قرار گرفت و اصلاحیه مذکور در جلسه مورخ 1402/01/22 شورای محترم پول و اعتبار به تصویب رسید. در دستورالعمل موصوف، تحصیل و تملک ارادی هرگونه دارایی‌های ثابت غیربانکی توسط مؤسسه اعتباری اعم از مستقیم و یا غیرمستقیم از طریق اشخاص وابسته، ممنوع شده است. همچنین در نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت، تغییراتی اعمال گردیده، به نحوی که سود انباشته از موارد کاهنده خرج کسر حذف شده و وثایق تملیکی نیز در صورت کسر محاسبه نمی‌شود و باید در چارچوب ضوابط مربوطه از جمله دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری و اگذار شوند. سقف نسبت دارایی‌های ثابت نیز معادل 30 درصد تعیین شده و در صورتی که مؤسسه اعتباری، حد مجاز را نقض نماید، تحصیل و تملک هرگونه دارایی‌های ثابت بانکی توسط مؤسسه اعتباری تا زمان تطبیق خود با سقف مجاز مربوط ممنوع گردیده است.

در خاتمه ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری» به شرح پیوست، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری

«بسمه‌تعالی»

مقدمه

به استناد بند (2) ماده (۳۴) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱ و تبصره ذیل آن و همچنین در راستای احکام مقرر در مواد (16) و (17) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» و آیین‌نامه‌های آن و با هدف کنترل و محدود نمودن سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری در دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و هدایت آنها به ایفای هرچه مؤثرتر نقش واسطه‌گری وجوه، «دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تدوین می‌گردد.

ماده 1- گستره شمول تعاریف ذیل محدود به این دستورالعمل است:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

۳-۱- دارایی‌های ثابت مشهود بانکی: آن دسته از دارایی‌های دارای ماهیت عینی و عمر مفید بیش از یک دوره مالی که در نتیجه وقوع معاملات و رویدادهای گذشته ایجاد شده‌اند و صرفاً به منظور استفاده در عملیات و خدمات بانکی و ارائه خدمات به کارکنان نگهداری می‌شوند، نظیر محل فعالیت شعب، ادارات مرکزی و اماکن آموزشی.

۴-۱- دارایی‌های نامشهود بانکی: آن دسته از دارایی‌های غیرپولی و فاقد ماهیت عینی که در نتیجه وقوع معاملات و رویدادهای گذشته ایجاد شده‌اند و صرفاً به منظور استفاده در عملیات و خدمات بانکی نگهداری می‌شوند، نظیر سرقفلی محل فعالیت شعب و نرم‌افزار.

۵-۱- وثایق تملیکی: وثایقی که به دلیل قصور بدهکاران در تأدیه مطالبات مؤسسه اعتباری، به تملک مؤسسه اعتباری درآمده است؛

۶-۱- سود قطعی نشده: مانده بستانکار سرفصل حساب کل «سود (زیان) قطعی نشده»؛

۷-۱- حقوق مالکانه: مابه‌التفاوت دارایی‌ها و بدهی‌ها که شامل اقلامی نظیر سرمایه، صرف سهام، اندوخته قانونی و سود (زیان) انباشته است.

۸-۱- اشخاص وابسته: اشخاص زیر به عنوان اشخاص وابسته مؤسسه اعتباری محسوب می‌شوند:

1-8-1- شخص حقوقی که بیش از ۵۰ درصد سهام آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم متعلق به مؤسسه اعتباری است یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را مؤسسه اعتباری تعیین می‌نماید و همچنین سایر اشخاص حقوقی که طبق استانداردهای حسابداری، واحد تجاری فرعی و وابسته مؤسسه اعتباری قلمداد شوند؛

1-8-2- اشخاص حقوقی که کارکنان مؤسسه اعتباری به نمایندگی از طرف مؤسسه اعتباری دارای مناصب مدیریتی (عضو هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل) در آن شخص حقوقی باشند؛

1-8-3- صندوق‌های مرتبط با طرح‌های خاص بازنشستگی کارکنان یا جبران خدمات کارکنان مؤسسه اعتباری که به طور مستقیم یا غیرمستقیم تحت کنترل یا نفوذ قابل ملاحظه مؤسسه اعتباری - وفق

معیارهای مقرر در استانداردهای حسابداری مربوط باشد. مثل، صندوق بازنشستگی کارکنان، مؤسسه تأمین رفاه و آتیه کارکنان، صندوق ذخیره کارکنان.

ماده 2- تحصیل و تملک ارادی هرگونه دارایی‌های ثابت مشهود غیربانکی و دارایی‌های نامشهود غیربانکی که در شمول تعاریف مقرر در بندهای ۱-۳ و ۱-۴ دستورالعمل قرار نمی‌گیرند، توسط مؤسسه اعتباری اعم از مستقیم و یا غیرمستقیم از طریق اشخاص وابسته، ممنوع می‌باشد.

تبصره: دارایی ثابت اشخاص وابسته مؤسسه اعتباری مادامی که از طریق منابع مؤسسه اعتباری تحصیل نشده باشد یا توسط مؤسسه اعتباری مورد بهره‌برداری قرار نگیرد، مشمول تکلیف مقرر در این ماده نمی‌باشد.

ماده 3- مؤسسه اعتباری باید وثایق تملیکی را پس از تملک وثایق مذکور، در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی از جمله «دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری» واگذار نماید.

ماده 4- مؤسسه اعتباری موظف است، نسبت خالص دارایی‌های ثابت را که عبارت است از نسبت خالص دارایی‌های ثابت مشهود بانکی و دارایی‌های نامشهود بانکی به حقوق مالکانه پس از کسر سود قطعی نشده، به شرح زیر محاسبه نماید:

۱-۴ - ارقام تشکیل دهنده صورت نسبت، شامل تمامی دارایی‌های ثابت مشهود بانکی و دارایی‌های نامشهود بانکی، دارایی‌های ثابت مشهود بانکی و دارایی‌های نامشهود بانکی در جریان تکمیل، ارقام اجاره‌های سرمایه‌ای مرتبط با دارایی‌های ثابت مشهود بانکی و دارایی‌های نامشهود بانکی، سفارشات و پیش‌پرداخت‌های سرمایه‌ای مرتبط با دارایی‌های ثابت مشهود بانکی و دارایی‌های نامشهود بانکی و ودایع پرداختی بابت اجاره عملیاتی دارایی‌های ثابت مشهود بانکی می‌باشد.

۲-۴ - ارقام تشکیل‌دهنده مخرج نسبت، شامل حقوق مالکانه پس از کسر سود قطعی نشده می‌باشد.

ماده 5- سقف نسبت خالص دارایی‌های ثابت معادل سی درصد (30%) می‌باشد.

تبصره 1: در صورت بالاتر بودن نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسه اعتباری در تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت دو سال از تاریخ یادشده، اقدامات لازم برای تطبیق با سقف مجاز نسبت را انجام دهد، به نحوی که حداقل 50 درصد مابه‌التفاوت نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسه اعتباری با سقف مجاز نسبت یاد شده در سال اول و مابقی در سال دوم رعایت گردد. در دوره گذار مذکور، مؤسسه اعتباری مجاز به تحصیل دارایی‌های ثابت بانکی اعم از دارایی‌های ثابت مشهود بانکی و دارایی‌های نامشهود بانکی نمی‌باشد.

تبصره 2: چنانچه بنا به دلایل قهری و خارج از اراده و یا زیان‌های وارده، سقف مجاز نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسه اعتباری نقض شود، مؤسسه اعتباری موظف است، حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از زمان تصویب صورت وضعیت مالی که در آن سقف مجاز نسبت نقض گردیده، اقدامات لازم برای تطبیق با سقف مجاز نسبت را انجام دهد. طی دوره زمانی مذکور، موارد تخطی از سقف مجاز نسبت خالص دارایی‌های ثابت، به عنوان مصادیق اموال مازاد مؤسسه اعتباری محسوب نمی‌شود. پس از اتمام دوره زمانی یاد شده، آن میزان از دارایی‌های ثابت مشهود بانکی و دارایی‌های نامشهود بانکی که منجر به تخطی از سقف مجاز نسبت خالص دارایی‌های ثابت گردیده، مازاد محسوب می‌شود و باید در چارچوب ضوابط مربوط واگذار گردد.

ماده 6- در صورتی که مؤسسه اعتباری سقف مجاز نسبت خالص دارایی‌های ثابت را نقض نماید، تحصیل و تملک هرگونه دارایی‌های ثابت مشهود بانکی و دارایی‌های نامشهود بانکی توسط مؤسسه اعتباری تا زمان تطبیق خود با سقف مجاز تعیین شده ممنوع می‌باشد.

- ماده 7- مؤسسه اعتباری مکلف است اطلاعات مربوط به محاسبه ارقام صورت و مخرج نسبت خالص دارایی‌های ثابت را در پایان هر ماه تهیه و حداکثر تا پانزدهم ماه بعد در قالب فرم‌های اعلامی از سوی بانک مرکزی به بانک مرکزی ارائه نماید.
- ماده 8- تخطی از مقررات این دستورالعمل مشمول مجازات‌های انتظامی مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌گردد.
- ماده 9- سرفصل حساب‌های ارقام صورت و مخرج نسبت خالص دارایی‌های ثابت و نحوه تأثیر آن‌ها در محاسبه نسبت مذکور توسط بانک مرکزی و با لحاظ تحقق مقاصد دستورالعمل تعیین می‌شود.

دستورالعمل «نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری» مصوب یک‌هزار و دوستمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۹ شورای پول و اعتبار، در یک‌هزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۲۲ شورای پول و اعتبار در ۹ ماده و ۳ تبصره اصلاح شد و به تصویب رسید.

2- بخشنامه شماره 02/20705 مورخ 1402/2/4؛ ابلاغ اهم تکالیف شبکه بانکی کشور مقرر در قانون بودجه سال

1402 کل کشور

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزولا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های شماره 02/450 مورخ 1402/1/5، شماره 02/451 مورخ 1402/1/5، شماره 02/909 مورخ 1402/1/6 و شماره 02/1685 مورخ 1402/1/7 موضوع ابلاغ برخی احکام و تکالیف ناظر بر شبکه بانکی در قانون بودجه سال 1402 کل کشور، بدین‌وسیله اهم سایر احکام و تکالیف مرتبط با شبکه بانکی کشور در قانون مزبور، به شرح زیر جهت استحضار و صدور دستور اقدام مقتضی ابلاغ می‌گردد:

➤ بند «ز» ذیل تبصره (2)

بانک‌های دولتی موظفند نسبت به فروش اموال مازاد خود به تشخیص رئیس مجمع عمومی اقدام نمایند. منابع حاصله به سرجمع سرمایه بانکها افزوده می‌گردد و به این بانکها اجازه داده می‌شود با تصویب هیأت وزیران در طرح‌های مهم و راهبردی کشور، سرمایه‌گذاری نمایند. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف به ارائه گزارش عملکرد این بند مشتمل بر فرایندهای شناسایی، تشخیص مازاد، ارزشیابی، فروش، میزان عواید حاصله و میزان افزایش سرمایه هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس شورای اسلامی می‌باشد.

➤ جزء 1 بند «ط» ذیل تبصره (2) :

کلیه شرکت‌های دولتی، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (3) این قانون شامل شرکتها و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نظیر شرکت‌های تابعه وزارت نفت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت‌های تابعه، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران و شرکت‌های تابعه و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و دانشگاه آزاد اسلامی مکلفند پس از ابلاغ این قانون، هر سه ماه یکبار نسبت به ثبت و به‌روزرسانی اطلاعات خود و شرکتها و مؤسسات تابعه و وابسته، در سامانه یکپارچه اطلاعات شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی اقدام کنند. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است امکان دسترسی به اطلاعات سامانه مذکور را با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی مصوب ۱۴۰۱/۶/۳۰ و از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات به صورت برخط برای سازمان‌های برنامه و بودجه کشور، اداری و استخدامی کشور و دیوان محاسبات کشور فراهم کند.

➤ بند «س» ذیل تبصره (5) :

اعطای اعتبار جدید به بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بدون دریافت وثیقه در قالب خط اعتباری یا اضافه برداشت، توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ممنوع است. نوع و میزان وثایق قابل پذیرش موضوع این بند توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به صورت ماهانه میزان مانده خط اعتباری پرداخت شده به بانکها و مؤسسات غیراعتباری غیربانکی را به تفکیک بانک و به همراه نرخ سود مدت بازپرداخت، وثیقه دریافتی و مقرر مبنای پرداخت خط اعتبارات در تارنمای خود در دسترس عموم قرار دهد.

➤ جزء 3 بند «ب» ذیل تبصره (6) :

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، کلیه بانکها، مؤسسات اعتباری، صندوقهای قرض‌الحسنه، شهرداریها، پلیس راهور فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند حداکثر تا پایان اردیبهشت ماه با راه‌اندازی خدمات برخط (وب سرویس)، اطلاعات مورد درخواست سازمان امور مالیاتی کشور برای سال ۱۴۰۲ و سنوات قبل را در اختیار این سازمان قرار دهند. مراجع و مقامات مسؤول در صورت تخلف از این حکم علاوه بر مسؤلیت تضامنی با مؤدی در پرداخت مالیات، مشمول محرومیت ماده (۲۰۲) قانون مالیاتهای مستقیم می‌شوند. سازمان امور مالیاتی کشور موظف است گزارش اقدامات صورت گرفته توسط دستگاه‌های مشمول این جزء به انضمام فهرست

دستگاه‌های اجرایی مستکف را هر سه ماه یکبار به کمیسیونهای برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

➤ بند «د» ذیل تبصره (9) :

شرکتهای دولتی، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، مکلفند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل شصت درصد (۶۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه ماهه به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪)، به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند تا صرفاً در راستای حل مسائل و مشکلات همان شرکتهای دولتی، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی، جهاد دانشگاهی، پارکهای علم و فناوری و حوزه‌های علمیه و در قالب طرح (پروژه)های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح(پروژه)های پسادکتری و طرح(پروژه)های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل به مصرف برسد. در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر توسط هر یک از شرکتهای، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده می‌شود رأساً مبلغ مربوط را از حساب آنها نزد خزانه برداشت کرده و آن را به حساب صندوق مذکور موضوع این بند واریز کند. این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی، مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب می‌شود. کاهش اعتبارات هزینه امور پژوهشی شرکتهای، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ممنوع است و هرساله به میزان رشد اعتبارات این دستگاه‌ها، افزایش می‌یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان و معاونت حقوقی ریاست جمهوری تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

➤ جزء 2 بند «ط» ذیل تبصره (16) :

بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظفند اطلاعات مندرج در جزء (۱-۱) این بند (بند ط) را با قابلیت خوانش رایانه‌ای به صورت فصلی در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. در صورت استتکاف از ارسال تمام یا بخشی از اطلاعات، در موعد مقرر، مؤسسه اعتباری حسب مورد به تشخیص بانک مرکزی، به یکی از جرائم مندرج در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور یا اجزای (۳) یا (۴) بند «الف» ماده (۱۴) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت ترتیبات مندرج در مواد مذکور محکوم می‌گردد. بانک مرکزی موظف است گزارش همکاری یا تخلف بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را به صورت فصلی به کمیسیونهای اصل نودم (۹۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اقتصادی مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارائه نماید.

➤ بند «ب» ذیل تبصره (16) :

بانک مرکزی مکلف است با استفاده از سامانه‌های اطلاعاتی خود و دریافت اطلاعات از بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی میزان و تعداد تسهیلات پرداختی و افراد در صف دریافت آن را به صورت فصلی و به تفکیک هر یک از اجزای بند «الف» این تبصره بر تارنمای خود برای عموم، منتشر و گزارش اقدامات به عمل آمده مشتمل بر جزئیات مذکور را هر سه ماه یکبار به کمیسیونهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

1- مسئولیت حسن اجرای این بند بر عهده بانک مرکزی، بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، کلیه مدیران و کارکنان ذیربط می‌باشد. عدم اجرای هر یک از بندهای این تبصره (مشتمل بر تأخیر در پرداخت این تسهیلات یا دریافت ضمانت فراتر از حدود این قانون) تخلف محسوب شده و در مراجع ذیصلاح قابل پیگیری است.

2- پس از اعتبارسنجی متقاضیان تسهیلات موضوع بند «الف» این تبصره (تبصره 16) و در صورت عدم تکافوی اعتبار آنها، به منظور تأمین رکن ضامن، بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظفند با توثیق حساب یارانه یا سهام عدالت متقاضیان یا بستگان درجه اول از طبقه اول آنها یا سایر داراییهای مالی وی یا تنها دریافت یک فقره

سفته و یک نفر ضامن نسبت به پرداخت تسهیلات اقدام نمایند. تسهیلات موضوع این تبصره از حکم موضوع ماده (۱۰) قانون خدمت وظیفه عمومی مستثنی است.

➤ بند «ج» ذیل تبصره (۱۶) :

بانکهای دولتی مجازند در سال ۱۴۰۲ معادل پانصد هزار میلیارد (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال اوراق مالی با سررسید تا پنج سال با ضمانت اصل و سود توسط دولت منتشر نمایند. منابع حاصل به عنوان افزایش سرمایه دولت در بانکهای ناشر محسوب می‌شود. سهمیه هریک از بانکهای دولتی توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌شود. وزیر امور اقتصادی و دارایی به عنوان رئیس مجمع عمومی بانکهای دولتی مسؤول حسن اجرای این بند می‌باشد.

➤ بند «س» ذیل تبصره (۱۹) :

در اجرای ماده (۵۸) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و بند «پ» ماده (۱۰۶) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، شرکتهای دولتی، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) و شرکتهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است ملزم هستند حداکثر یک درصد (۱%) از مصارف خود (هزینه‌ها و هزینه‌های سرمایه‌ای) و دستگاه‌های اجرایی دارای اعتبار در جدول شماره (۷) این قانون نیز حداکثر یک درصد (۱%) از اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای ابلاغی خود را بر اساس اعلام سازمان پدافند غیرعامل کشور مبنی بر الزامی بودن هزینه کرد، در زیرساختهای حیاتی، حساس و مهم خود هزینه نمایند. سازمان پدافند غیرعامل کشور موظف به نظارت بر فرایند فوق و ارائه گزارش عملکرد هر سه ماه یکبار به سازمان برنامه و بودجه کشور و کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی است. خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

3- بخشنامه شماره 02/21758 مورخ 1402/2/5 ; ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت

سرمایه مؤسسات اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران-

و نزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضرنند؛ «آیین نامه مربوط به سرمایه پایه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» و «آیین‌نامه کفایت سرمایه» در سال 1382 به عنوان نخستین مقررات ناظر بر شاخص کفایت سرمایه، به تصویب شورای پول و اعتبار رسید و متعاقباً به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد. در سال 1396 ضوابط یادشده با هدف انطباق با رهیافت‌ها و استانداردهای نوین نظارت بانکی از جمله «استاندارد کفایت سرمایه برای مؤسسات ارایه دهنده خدمات مالی اسلامی (2013)» منتشره توسط هیأت خدمات مالی اسلامی (IFSB) و اسناد بال (2) و بال (3) منتشره توسط کمیته نظارت بانکی پال و مقررات سایر کشورها و همچنین با عنایت به شرایط و مختصات خاص و بومی نظام بانکی کشور، مورد بازنگری قرار گرفت و در جلسه مورخ 1396/03/23 شورای محترم پول و اعتبار، تحت عنوان «دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری» به تصویب رسید و طی بخشنامه شماره 96/111597 مورخ 1396/4/17 به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید.

متعاقباً، با استناد به اختیارات مقرر در ماده (27) دستورالعمل اخیرالذکر مبنی بر این که، «بانک مرکزی، در صورت نیاز و به صلاحدید خود می‌تواند هرکدام از ضرایب تعیین‌شده در این دستورالعمل و نیز روش‌های محاسباتی مربوط به انواع مختلف ریسک اعتباری، عملیاتی و بازار را تغییر داده و یا تعدیل نماید»، طی دو نوبت تغییرات و اصلاحاتی در ضرایب و روش‌های محاسباتی دستورالعمل پیش‌گفته اعمال گردید که پس از تأیید در کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، به ترتیب طی بخشنامه شماره 97/31434 مورخ 1397/2/5 و بخشنامه شماره 98/436758 مورخ 1398/12/17 به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید.

لیکن با توجه به وصول بازخوردها و ملاحظات شبکه بانکی کشور در خصوص مفاد دستورالعمل پیش‌گفته و با عنایت به متأثر شدن ترازنامه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از شرایط اقتصادی کشور طی سنوات اخیر که بررسی مجدد ماهیت دارایی‌های فعلی مؤسسات اعتباری را به عنوان بخشی از سرمایه نظارتی آن‌ها ضروری می‌نمود، بازنگری مفاد دستورالعمل مذکور در دستور کار این بانک قرار گرفت و با تشریح مساعی و همکاری فعالانه نمایندگان محترم شبکه بانکی کشور، اصلاحیه دستورالعمل مزبور تنظیم گردید و در جلسه مورخ 1401/9/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مطرح و مورد تأیید قرار گرفت. متعاقباً بخشی از اصلاحات یادشده که نیازمند اخذ مصوبه از شورای محترم پول و اعتبار بود، در یک‌هزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار طرح و تصویب شد.

شایان ذکر است، در اصلاحات اخیر دستورالعمل، سعی بر آن بوده است تا علاوه بر انعکاس واقع‌گرایانه ارزش بخشی از دارایی‌های با قابلیت بالای جذب زیان مؤسسات اعتباری در سرمایه نظارتی آن‌ها، با اعمال برخی اصلاحات در ضرایب تعدیل ریسک اعتباری دارایی‌های مؤسسه اعتباری، ارتباطی مؤثر بین ضرایب مزبور و رتبه اعتباری اشخاص حقیقی و حقوقی طرف مقابل ایجاد گردد. ضمن آن‌که، برخی از احکام مندرج در دستورالعمل پیشین دارای دوره گذار مشخصی بودند که با اتمام دوره مزبور از متن نسخه اصلاحی جدید دستورالعمل حذف شدند.

عمده تغییرات به عمل آمده در نسخه اصلاحی جدید ناظر بر موارد زیر می‌باشد:

- حذف تعاریف ارایه شده برای عبارات «اقلیت» و «سهم اقلیت»، اصلاح تعریف ارایه شده برای عبارات «رتبه اعتباری» و همچنین افزودن تعریف برای عبارات «امتیاز اعتباری» و «رتبه اعتباری داخلی».
- در نظر گرفتن حداکثر 45 درصد مبلغ مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت مشهود بانکی، دارایی‌های نامشهود بانکی و سرمایه‌گذاری‌های بانکی طبق تعاریف ارایه شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی، مشروط به افزایش سرمایه نقدی به همین میزان از محل آورده نقد، مطالبات حال‌شده سهامداران و یا سود انباشته و با رعایت سایر شرایط به شرح

زیر به عنوان یکی از اقلام سرمایه نظارتی لایه (1) که تا پیش از این به عنوان یکی از اقلام سرمایه نظارتی لایه (2) محاسبه می‌شد:

✓ هیچ‌گونه منع حقوقی در رابطه با فروش دارایی مذکور به تشخیص کارشناس رسمی وجود نداشته و سهل‌البیع باشد؛

✓ فرآیند تجدید ارزیابی صورت پذیرفته مورد تأیید هیأت مدیره قرار گرفته باشد.

✓ بازرس قانونی و حسابرس مستقل در خصوص افزایش سرمایه نقدی و تجدید ارزیابی انجام شده اظهار نظر مقبول داشته باشد.

➤ اصلاح ضرایب تعدیل ریسک اعتباری اقلام بالای خط ترازنامه مؤسسه اعتباری بر اساس رتبه اعتباری.

➤ در نظر گرفتن ضریب تعدیل 80 درصد برای اسناد تجاری نظیر سفته به عنوان وثیقه (صرفاً برای اشخاص حقیقی).

➤ کاهش ضریب تعدیل ضمانت‌نامه‌های ریالی و ارزی پس از کسر سپرده نقدی از 50 درصد به 20 درصد.

در پایان ضمن ایفاد یک نسخه از اصلاحیه دستورالعمل مذکور، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

بسمه تعالی

«دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری»

به استناد بند (ب) ماده (11) و بند (5) ماده (14) قانون پولی و بانکی کشور مصوب تیرماه 1351 و با هدف حفظ ثبات و سلامت نظام بانکی کشور از طریق نگهداری سطح مناسب سرمایه توسط مؤسسات اعتباری در راستای پوشش ریسک‌های مترتب بر عملیات بانکی، «دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده 1- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مشروح مربوط به کار می‌روند¹:

- 1-1- دولت: وزارتخانه‌ها و سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- 1-2- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 1-3- مؤسسات و شرکتهای دولتی: منطبق با تعاریف مندرج در قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب 1386 و اصلاحات بعدی؛
- 1-4- نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی: نهادها و مؤسساتی که به موجب قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیر دولتی مصوب 1373 و اصلاحات بعدی و یا سایر قوانین تحت این عنوان اطلاق می‌شوند؛
- 1-5- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
- 1-6- مؤسسه اعتباری خارجی: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که در خارج از ایران تأسیس شده و تحت نظارت مرجع نظارت بانکی کشور متبوع خویش به عملیات بانکی اشتغال دارد؛
- 1-7- نهاد مالی: نهاد ارایه‌دهنده خدمات مالی و بیمه‌ای از جمله شرکتهای کارگزاری، بازارگردانی، سرمایه‌گذاری، تأمین سرمایه، صندوق‌های سرمایه‌گذاری و بازنشستگی، صرافی، لیزینگ و شرکت بیمه؛
- 1-8- بورس اوراق بهادار تهران: بازار بورس و فرابورس اوراق بهادار؛
- 1-9- اندوخته: بخشی از سود خالص مؤسسه اعتباری که به موجب قانون، ضوابط ابلاغی بانک مرکزی و یا تصمیم مجمع عمومی مؤسسه اعتباری، تحت عنوان اندوخته نگهداری می‌شود و قابل تقسیم بین سهامداران نیست.
- 1-10- سهام خزانه: سهام مؤسسه اعتباری که توسط خود مؤسسه خریداری و نگهداری می‌شود.
- 1-11- اوراق بهادار: اوراق مشارکت، صکوک، گواهی سپرده، واحدهای سرمایه‌گذاری عادی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و سایر موارد مشابه به تشخیص بانک مرکزی که متضمن حقوق مالی قابل معامله برای دارنده آن باشد، به استثنای سهام.
- 1-12- اوراق بهادار تجاری: اوراق بهاداری که به قصد خرید و فروش و انتفاع خریداری می‌شود.
- 1-13- سهام تجاری: سهامی که به قصد کنترل نهاد سرمایه‌پذیر تحصیل نشده و با هدف خرید و فروش و انتفاع خریداری می‌شود.
- 1-14- کنترل: توانایی راهبردی سیاست‌های مالی و عملیاتی نهاد سرمایه‌پذیر به منظور کسب منافع از فعالیت‌های آن.

¹ . طی مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار، تعریف عبارات «اقلیت» و «سهام اقلیت» حذف شد.

- 1-15- واحد تابعه: شخص حقوقی که بیش از 50 درصد سهام عادی آن در مالکیت مؤسسه اعتباری بوده و مشمول تلفیق با مؤسسه اعتباری می‌باشد.
- 1-16- ریسک اعتباری: احتمال وقوع زیان ناشی از عدم توانایی یا عدم تمایل در پرداخت مطالبات.
- 1-17- ریسک بازار: احتمال وقوع زیان ناشی از نوسانات قیمت سهام تجاری، اوراق بهادار تجاری و یا نرخ ارز.
- 1-18- ریسک عملیاتی: احتمال وقوع زیان ناشی از نامناسب بودن و عدم کفایت فرآیندها و روش‌ها، افراد و سیستم‌های داخلی و یا ناشی از رویدادهای خارج از مؤسسه اعتباری.
- 1-19- رتبه اعتباری: شاخصی است که توسط مؤسسات رتبه‌بندی اعتباری با استفاده از اطلاعات کمی و کیفی و بر اساس یک روش مشخص، به منظور تعیین احتمال عدم ایفای به موقع تعهدات اشخاص محاسبه می‌شود.²
- 1-20- امتیاز اعتباری: شاخصی کمی و مبتنی بر روش‌شناسی مشخص، اعلام شده توسط شرکت اعتبار سنجی که بیانگر احتمال عدم بازپرداخت به موقع (نکول) توسط اشخاص است.³
- 1-21- رتبه اعتباری داخلی: شاخص حاصل از نظام رتبه‌بندی اعتباری داخلی مؤسسه اعتباری که بیانگر ارزیابی توانایی و پیشینه مشتریان در بازپرداخت اعتبار بر اساس بررسی سوابق و مستندات مالی، بانکی و اعتباری آن‌ها یا مبتنی بر سایر روش‌های موجود می‌باشد.⁴

فصل دوم - سرمایه نظارتی

- ماده 2- سرمایه نظارتی از مجموع سرمایه لایه (1) و لایه (2) تشکیل می‌شود.
- ماده 3- سرمایه لایه (1) به شرح زیر می‌باشد:
 - 3-1- سرمایه پرداخت شده (منابع تأمین شده توسط سهامداران)؛
 - 3-2- صرف سهام؛
 - 3-3- سود (زیان) انباشته؛
 - 3-4- اندوخته قانونی؛
 - 3-5- اندوخته احتیاطی؛
 - 3-6- سایر اندوخته‌ها؛
- 3-7- حداکثر 45 درصد مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت مشهود بانکی، دارایی‌های نامشهود بانکی و سرمایه‌گذاری‌های بانکی، طبق تعاریف ارائه شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی، مشروط به افزایش سرمایه نقدی به همین میزان از محل آورده نقد، مطالبات حال‌شده سهامداران و یا سود انباشته و با رعایت سایر شرایط به شرح زیر:
 - 3-7-1- هیچ‌گونه منع حقوقی در رابطه با فروش دارایی مذکور به تشخیص کارشناس رسمی وجود نداشته و سهل‌البیع باشد؛
 - 3-7-2- فرآیند تجدید ارزیابی صورت پذیرفته مورد تأیید هیأت مدیره قرار گرفته باشد.
 - 3-7-3- بازرس قانونی و حسابرس مستقل در خصوص افزایش سرمایه نقدی و تجدید ارزیابی انجام شده اظهار نظر مقبول داشته باشد.⁵

² طی مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار، اصلاح شد.

³ طی مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار، اضافه شد.

⁴ طی مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار، اضافه شد.

⁵ طی مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار، اضافه گردید.

- ماده 4- تعدیلات نظارتی سرمایه لایه (1) به شرح زیر می‌باشد:⁶
- 4-1- در محاسبه سرمایه لایه (1)، بهای تمام شده سهام خزانه کسر می‌شود.
- 4-2- بهای تمام شده سهام مؤسسه اعتباری که در زمان انجام محاسبات کفایت سرمایه در تملک واحدهای تابعه قرار دارد، از سرمایه لایه 1 کسر می‌شود.
- 4-3- دارایی‌های نامشهود به استثنای «سرقفلی محل کسب و پیشه (حق کسب و پیشه)» از سرمایه لایه (1) کسر می‌شود.
- 4-4- در صورت سرمایه‌گذاری متقابل در سهام مؤسسات اعتباری اعم از داخلی و خارجی و یا نهادهای مالی غیرتابعه، حداقل بهای تمام شده میان سرمایه‌گذاری‌های متقابل از سرمایه لایه (1) کسر می‌شود.
- 4-5- خالص ارزش دفتری سرمایه‌گذاری تا حدود مقرر موضوع «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» باید وفق مفاد این دستورالعمل موزون به ریسک شود و مجموع خالص ارزش دفتری سرمایه‌گذاری خارج از حدود مقرر، به میزان 50 درصد از لایه 1 و به میزان 50 درصد از لایه 2 کسر می‌شود.
- 4-6- سایر تعدیلات به تشخیص بانک مرکزی.
- تبصره - سرمایه‌گذاری خارج از حدود مقرر موضوع بند (4-5) این ماده، به شرح زیر محاسبه می‌شود:
- سرمایه‌گذاری خارج از حدود مقرر = مجموع سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی + (مجموع تخطی‌های حد فردی؛ تخطی حد جمعی) MAX
- ماده 5- سرمایه لایه (2) به شرح زیر می‌باشد:⁷
- 5-1- بدهی ایجاد شده ناشی از انتشار اوراق بدهی توسط مؤسسه اعتباری و صرف هریک از آن‌ها و همچنین سایر بدهی‌های مؤسسه اعتباری، مشروط به برخورداری از معیارهای زیر:
- 5-1-1- مدت زمان باقی‌مانده تا سررسید آن حداقل پنج سال باشد؛
- 5-1-2- تماماً پرداخت شده باشد؛
- 5-1-3- دارندگان آن، تحت هیچ شرایطی حق دریافت سود اوراق مذکور را زودتر از موعد تعیین شده نداشته باشند؛
- 5-1-4- در صورت تصفیه و ورشکستگی مؤسسه اعتباری، مطالبات دارندگان این اوراق، پس از مطالبات سپرده‌گذاران و سایر بستانکاران مؤسسه اعتباری، پرداخت شود و همچنین مشمول هیچ‌گونه ترتیبات دیگری که موجب ایجاد حق تقدم نسبت به سایر بستانکاران مؤسسه اعتباری شود، قرار نگیرد؛
- 5-1-5- توسط مؤسسه اعتباری و یا اشخاص حقوقی مرتبط با آن، تضمین نشده باشد؛
- 5-1-6- بازخرید اوراق حداقل تا پنج سال پس از انتشار تحت هیچ شرایطی امکان‌پذیر نباشد. بازخرید آن پس از مدت مذکور و با اخذ تأییدیه مکتوب بانک مرکزی امکان‌پذیر خواهد بود؛ مشروط بر این‌که پس از بازخرید، حدود تعیین‌شده در ماده (6) این دستورالعمل، کماکان توسط مؤسسه اعتباری رعایت گردد؛
- 5-1-7- توسط اشخاص حقوقی مرتبط با مؤسسه اعتباری خریداری نشده باشد؛
- 5-1-8- منابع مالی لازم برای خرید آن توسط مؤسسه اعتباری تأمین نشده باشد.
- 5-2- ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول عام حداکثر به میزان 1/25 درصد دارایی‌های موزون شده به ضرایب ریسک اعتباری وفق مفاد این دستورالعمل؛
- تبصره 1- مبلغ اسمی اوراق بهادار موضوع بند (1) این ماده مطابق با جدول شماره شماره 1 در سرمایه لایه (2) لحاظ می‌گردد:
- جدول شماره 1- درصد مبلغ اسمی ابزار مالی قابل ملاحظه در سرمایه لایه (2)

⁶ طی مصوبه چهل و چهارمین جلسه مورخ 1398/12/4 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، بندهای (2-4) و (4-3) اصلاح شد. همچنین، بندهای (4-5) الی (4-8) وفق مصوبه چهل و چهارمین جلسه مورخ 1398/12/4 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی حذف و به جای آن ردیف جدیدی به عنوان بند (4-5) و تبصره ذیل آن اضافه گردید.

⁷ طی مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار، بند (3) این ماده حذف گردید. طی مصوبه چهل و چهارمین جلسه مورخ 1398/12/4 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، بند (2-5) این ماده اصلاح و تبصره (2) این ماده حذف گردید و شماره تبصره (3) به تبصره (2) اصلاح شد.

مدت زمان باقی‌مانده تا سررسید	5 سال و بیش از آن	4 سال	3 سال	2 سال	1 سال	کمتر از 1 سال
درصد مبلغ اسمی ابزار مالی، قابل لحاظ در سرمایه لایه (2)	100	80	60	40	20	0

تبصره 2- در محاسبه سرمایه نظارتی، مجموع سرمایه لایه (2)، حداکثر معادل سرمایه لایه (1) لحاظ شده و مبلغ مازاد در سرمایه نظارتی منظور نمی‌شود.

فصل سوم: نسبت کفایت سرمایه

ماده 6- نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری که عبارت است از نسبت سرمایه نظارتی به کل دارایی‌های موزون به ریسک، باید حداقل معادل 8 درصد باشد.

ماده 7- کل دارایی‌های موزون به ریسک، از مجموع دارایی‌های موزون به ریسک اعتباری، ریسک بازار و ریسک عملیاتی محاسبه می‌شود.

ماده 8- نسبت سرمایه لایه (1) به دارایی‌های موزون شده به ضرایب ریسک، باید حداقل معادل 4/5 درصد باشد.⁸

تبصره - بانک‌های مشمول واگذاری طبق «قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (44) قانون اساسی»، موظفند در پایان سال 1403 نسبت سرمایه لایه (1) به دارایی‌های موزون شده به ضرایب ریسک خود را به 4/5 درصد برسانند.

ماده 9- بانک مرکزی می‌تواند برای هر یک از مؤسسات اعتباری بر اساس معیارهایی نظیر وضعیت ریسک‌پذیری آن، درصدهای بالاتری از حدود مقرر در مواد (6) و (8) تعیین نماید.

فصل چهارم- دارایی‌های موزون به ریسک اعتباری

ماده 10- دارایی‌های موزون به ریسک اعتباری از حاصل ضرب وزن‌های ریسک اعتباری در ارقام بالای خط ترازنامه و ارقام زیر خط ترازنامه (با لحاظ ضرایب تبدیل) به دست می‌آید.

ماده 11- ارقام بالای خط ترازنامه مؤسسه اعتباری پس از تعدیل با استفاده از روش موضوع ماده (12)، بر اساس وزن‌های ریسک اعتباری طبق جدول شماره 2 موزون می‌شوند:⁹

تبصره 1- در عقود مشارکتی، اصل تسهیلات اعطایی و در عقود غیرمشارکتی، اصل و سود تسهیلات مبنای محاسبات جدول شماره 2 خواهد بود.

تبصره 2- در مشارکت حقوقی، سرمایه‌گذاری در سهام غیرتجاری بعد از کسر ذخیره کاهش ارزش سهام مبنای محاسبات جدول شماره 2 خواهد بود.

⁸ . طی مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار ، تبصره (1) این ماده حذف گردید و تبصره (2) به عنوان تبصره ذیل ماده (8) اصلاح شد.

⁹ . طی مصوبه چهل و سومین جلسه مورخ 1401/9/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، ضرایب مربوط به بندهای ماده (11) که پیش‌تر طی مصوبات جلسات بیست و هشتمین جلسه مورخ 1396/12/6 و چهل و چهارمین جلسه مورخ 1398/12/4 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی اصلاح شده بود، مجدداً به شرح جدول شماره (2) اصلاح گردید.

جدول شماره 2- وزن ریسک مطالبات از اشخاص حقیقی و حقوقی

رتبه	رتبه یا امتیاز اعتباری ¹					اشخاص حقیقی و حقوقی	رتبه
	بدون رتبه	بسیار ضعیف	ضعیف	متوسط	خوب		
	Unrated	Below -B	-B to +BB	to BBB+ BBB-	to A+ A-	to AAA+ AA-	
1	75	100	75	50	30	20	رتبه اعتباری
2	بر اساس ردیف 13	100	70	40	30	20	رتبه اعتباری
3	100	150	100	75	50	20	رتبه اعتباری
4	150	200	150	100	50	20	رتبه اعتباری
5	100	150	100	75	50	20	رتبه اعتباری
6	150	200	150	100	75	50	رتبه اعتباری داخلی
7	90	170	120	90	50	30	رتبه اعتباری داخلی
8	100	150	100	75	40	20	امتیاز اعتباری
	Unrated	Below -B	to +BB -B	to BBB+ BBB-	to A+ A-	to AAA+ AA-	مطالبات مشتمل بر سپرده‌گذاری و تسهیلات اعطایی به بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه، دولت‌ها، بانک‌های مرکزی، مؤسسات اعتباری و نهادهای مالی و سایر اشخاص حقوقی سایر کشورها و یا اوراق بهادار خریداری شده از آنها:
9	100	150	100	50	20	0	رتبه اعتباری
10	50	150	100	50	50	20	رتبه اعتباری
11	100	150	100	100	50	20	رتبه اعتباری
12	100	150	100	75	50	20	رتبه اعتباری
مؤسسات اعتباری (در صورت عدم وجود رتبه اعتباری) مطالبات مشتمل بر تسهیلات، سپرده‌گذاری و خرید اوراق بهادار:							
درصد کفایت سرمایه ⁴							
13	وزن ریسک	1 تا 3	3 تا 5	5 تا 8	8 و بالاتر		کمتر از 1
		70	40	30	20		100
سایر دارایی‌های مشمول موزون به ریسک اعتباری:							
وزن ریسک				دارایی			
14	صفر	موجودی‌های نقدی، مطالبات از بانک مرکزی و اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط بانک مرکزی					
15	صفر	مطالبات از دولت (در قالب تسهیلات و خرید اوراق بهادار) و یا مطالبات به تضمین دولت					
16	50	مانده اصل و سود تسهیلات اعطایی بابت خرید و تعمیرات املاک مسکونی که ملک مسکونی در رهن مؤسسه اعتباری باشد					
17	100	سایر اقلام بالایی خط‌تراز نامه که در ردیف‌های فوق قرار نمی‌گیرند					
خالص مانده مطالبات غیرجاری (اصل، سود/فوائد مترتبه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین، پس از کسر ذخیره اختصاصی مربوط):							
18	خالص مانده مطالبات غیرجاری	مبلغ ذخایر اختصاصی					
		وزن ریسک					
		150					
		100					
		کمتر از 20 درصد مانده مطالبات غیرجاری					
		از 20 تا 50 درصد مانده مطالبات غیرجاری					

50	50 درصد مانده مطالبات غیرجاری و بالاتر از آن	
----	--	--

1 نمایه‌های انگلیسی مندرج در این جدول متعلق به مؤسسه اعتبارسنجی استاندارد اند پورز (S&P) می‌باشد، بدیهی است در صورت استفاده از رتبه‌های تعیین شده توسط سایر مؤسسات رتبه‌بندی، نمایه‌های متناظر استفاده خواهد شد. همچنین، در صورت استفاده از امتیاز اعتباری، امتیاز مذکور در یکی از طبقات "بسیار خوب" تا "بسیار ضعیف" قرار می‌گیرد.

2 بانک مرکزی می‌تواند در صورت لزوم حدود مقرر 1000 میلیارد، 100 میلیارد و 2 میلیارد ریال را با توجه به سطح عمومی قیمت‌ها تعدیل نماید.

3 مطالبات از گروه بانک توسعه اسلامی¹⁰ و نهادهای زیرمجموعه آن از جمله شرکت بیمه اسلامی سرمایه‌گذاری و شرکت بیمه صادراتی¹¹؛ گروه بانک جهانی شامل بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه¹² و شرکت تأمین مالی بین‌المللی¹³؛ بانک توسعه آسیا¹⁴؛ بانک توسعه آفریقا¹⁵ مشمول ضریب ریسک صفر درصد می‌باشد.

4 نسبت کفایت سرمایه بر اساس آخرین صورت‌های مالی حسابرسی شده.

ماده 12- مطالبات موضوع ماده (11) (به استثنای موارد مربوط به ردیف 18)، که بابت آن‌ها وثیقه اخذ شده است، حسب وثایق مأخوذه طبق فرمول زیر تعدیل می‌شود¹⁶:

$$E^* = \text{Max}[0, \{E - (C \times (1 - H - Hfx))\}]$$

که در فرمول فوق، متغیرهای مختلف به صورت زیر تعریف می‌گردند؛

E^* : مانده مطالبات تعدیل‌یافته

E : مانده مطالبات

C : ارزش بازار وثایق (ارزش اسمی برای وثایقی که ارزش بازار برای آنها وجود ندارد)

H : ضرایب تعدیل طبق جدول شماره 3.

Hfx : ضریب تعدیل به میزان 8٪ در صورتی که واحد پولی وثایق و مطالبات متفاوت باشند.

تبصره 1- چنانچه وثایق جزء مصادیق احصاء شده در جدول شماره 3 نباشد؛ مانده مطالبات بدون لحاظ تأثیر

وثایق (ضریب تعدیل)، بر اساس وزن‌های ریسک مربوط موزون می‌شود.

تبصره 2- در صورتی که ترکیبی از وثایق وجود داشته باشد، ضریب تعدیل (H) با استفاده از میانگین موزون

ضرایب تعدیل وثایق طبق فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$H = \sum_{i=1}^N w_i H_i$$

H_i : ضریب تعدیل وثیقه i ام؛

w_i : ارزش بازار وثیقه i ام نسبت به مجموع ارزش بازار کل وثایق؛

تبصره 3- در خصوص مطالباتی که بخشی از آن غیرجاری شده است، خالص مانده بخش غیرجاری آن وفق

ردیف (18) جدول شماره (2) موزون به ریسک می‌شود و برای محاسبه مانده مطالبات تعدیل‌یافته مربوط

به بخش جاری مطالبات مذکور، در فرمول موضوع ماده (12)، از ارزش بازار وثایق (c)، مانده بخش

غیرجاری مطالبات کسر می‌شود.

¹⁰ . Islamic Development Bank

¹¹ . Islamic Corporation for the Insurance of Investment and Export Credit

¹² . International Bank for Reconstruction and Development

¹³ . International Finance Corporation

¹⁴ . Asian Development Bank

¹⁵ . African Development Bank

¹⁶ . طی مصوبه چهل و سومین جلسه مورخ 1401/9/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، فرمول مربوط به E^* که پیش‌تر طی مصوبات بیست و هشتمین جلسه مورخ 1396/12/6 و چهل و چهارمین جلسه مورخ 1398/12/4 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی اصلاح شده بود، مجدداً اصلاح و تبصره (4) این ماده حذف و شماره تبصره (5) به عنوان تبصره (4) اصلاح شد. همچنین ردیف (12) به جدول شماره (3) اضافه گردید.

تبصره 4- برای محاسبه ارزش وثایق، اقل میزان ارزش رهنی یا ارزش بازار وثایق باید لحاظ گردد.

جدول شماره 3 - ضرایب تعدیل مربوط به وثایق مختلف

ردیف	نوع وثیقه	ضریب تعدیل (H)
1	وثایق و تضامین نقد و شبه نقد (اعم از ریالی و ارزی) نظیر مسکوکات و شمش طلا، سپرده قرض الحسنه پس انداز، سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت، سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت، گواهی سپرده سرمایه‌گذاری عام و خاص	0
2	اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط دولت جمهوری اسلامی ایران یا بانک مرکزی	0
3	اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط شهرداری‌ها و سایر نهادهای عمومی غیردولتی	0/06
4	اعتبارات اسنادی و ضمانت‌نامه بانکی*، اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط بانک‌های دولتی	0/06
5	اعتبارات اسنادی و ضمانت‌نامه بانکی*، اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط مؤسسات اعتباری غیردولتی	0/12
6	اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط اشخاص حقوقی دولتی	0/15
7	اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط اشخاص حقوقی غیردولتی	0/25
8	سهام 50 شرکت برتر بورس اوراق بهادار تهران	0/15
9	سایر سهام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران	0/25
10	واحدهای سرمایه‌گذاری عادی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک قابل معامله در بورس اوراق بهادار تهران	0/15
11	دارایی‌های فیزیکی نظیر املاک و مستغلات، ماشین‌آلات و تجهیزات	0/30
12	سایر اسناد تجاری نظیر سفته (صرفاً برای اشخاص حقیقی)	.80

*ضمانت‌نامه‌های بانکی ریالی بابت تضمین تسهیلات اعطایی که قبل از ابلاغ بخش‌نامه شماره 93/94647 مورخ 1393/04/10 صادر شده‌اند.

ماده 13- مؤسسه اعتباری موظف است ارزش بازار هر یک از وثایق موضوع جدول شماره 3 (حسب مورد) را در آخرین مقطع تهیه صورت‌های مالی مبنای عمل قرار دهد. در خصوص وثایقی نظیر دارایی‌های فیزیکی از قبیل املاک و مستغلات، ماشین‌آلات و تجهیزات که تعیین ارزش بازار آن‌ها مستلزم ارزیابی می‌باشد، مؤسسه اعتباری مکلف است از کارشناسان واجد صلاحیت منتخب هیأت مدیره، اعم از داخل و یا خارج مؤسسه اعتباری، استفاده نماید. ارزیابی مذکور حداکثر تا مدت سه سال معتبر خواهد بود مشروط به این که در پایان مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری مورد نظر است بر اساس تغییر شاخص‌های مربوط طبق اعلام بانک مرکزی، مورد تعدیل قرار گیرد. در صورت عدم وجود شاخص‌های مربوط، ارزش آخرین ارزیابی مبنای عمل خواهد بود.

ماده 14- اقلام زیر خط ترازنامه مؤسسه اعتباری بر اساس ضرایب تعدیل به شرح زیر هم‌ردیف اعتباری اقلام بالایی خط گردیده و پس از تعدیل با استفاده از روش موضوع ماده (12)، به ضرایب ریسک مربوط موزون می‌شود:

- 14-1- تعهدات قابل فسخ بدون قید و شرط از طرف مؤسسه اعتباری با ضریب تعدیل صفر؛
- 14-2- تعهدات غیر قابل فسخ با سررسید یک سال و کمتر از آن پس از کسر وجوه دریافتی از مشتریان تحت عناوینی نظیر سپرده نقدی و پیش‌دریافت با ضریب تعدیل 20 درصد؛
- 14-3- تعهدات غیر قابل فسخ با سررسید بیش از یک‌سال پس از کسر وجوه دریافتی از مشتریان تحت عناوینی نظیر سپرده نقدی و پیش‌دریافت با ضریب تعدیل 50 درصد؛
- 14-4- اعتبارات اسنادی صادر یا تایید شده‌ای که کالای موضوع آن وثیقه اعتبار است پس از کسر مبلغ پیش‌دریافت از مشتریان با ضریب تعدیل 20 درصد؛

14-5- اعتبارات اسنادی صادر یا تایید شده‌ای که کالای موضوع آن وثیقه اعتبار نیست پس از کسر مبلغ پیش‌دریافت از مشتریان با ضریب تبدیل 50 درصد؛

14-6- ضمانت‌نامه‌های ریالی یا ارزی پس از کسر سپرده نقدی با ضریب تبدیل 20 درصد؛¹⁷

14-7- تعهدات بابت قراردادهای منعقدہ معاملات و تضمین انواع صکوک از جمله اوراق مشارکت منتشره با ضریب تبدیل 50 درصد؛

14-8- سایر تعهدات با ضریب تبدیل 100 درصد.

فصل پنجم - دارایی‌های موزون به ریسک بازار

ماده 15- دارایی‌های موزون به ریسک بازار از حاصل ضرب سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار در عدد 12/5 (با احتساب حداقل نسبت کفایت سرمایه معادل 8٪) محاسبه می‌شود.

ماده 16- سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار سهام تجاری، برابر است با 8٪ مجموع بهای تمام شده سهام تجاری خریداری شده.

ماده 17- سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار اوراق بهادار تجاری از مجموع سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک خاص و عام به شرح زیر محاسبه می‌شود:

17-1- سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک خاص برابر است با 5 درصد مجموع بهای تمام شده اوراق بهادار تجاری خریداری شده.

17-2- سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک عام برابر است با حاصل ضرب ضریب ریسک متناظر با مدت زمان باقی مانده تا سررسید به شرح جدول شماره 4، در بهای تمام شده اوراق بهادار تجاری خریداری شده:

جدول شماره 4- ضریب ریسک متناظر با مدت زمان باقی مانده تا سررسید

ضریب ریسک (%)	مدت زمان باقی مانده تا سررسید اوراق بهادار تجاری خریداری شده
0	یک ماه یا کمتر از آن
0/2	1 تا 3 ماه
0/4	3 تا 6 ماه
0/7	6 تا 12 ماه
1/25	1 تا 2 سال
1/75	2 تا 3 سال
2/25	3 تا 4 سال
2/75	4 تا 5 سال
3/25	5 تا 7 سال
3/75	7 تا 10 سال
4/5	10 تا 15 سال
5/25	15 تا 20 سال
6	بیش از 20 سال

ماده 18- سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار نرخ ارز برابر است با 8٪ وضعیت باز مثبت تمامی ارزها یا قدر مطلق وضعیت باز منفی تمامی ارزها هر کدام که بیشتر باشد.¹⁸

¹⁷ طی مصوبه چهل و سومین جلسه مورخ 1401/9/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁸ طی مصوبه بیست و هشتمین جلسه مورخ 1396/12/6 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، ماده (18) اصلاح و دو تبصره به آن اضافه گردید.

تبصره 1- وضعیت باز مثبت تمامی ارزها عبارت است از مجموع خالص وضعیت باز مثبت ارزها که برابر مازاد معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به هر ارز نسبت به معادل ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به همان ارز می‌باشد.

تبصره 2- وضعیت باز منفی تمامی ارزها عبارت است از مجموع خالص وضعیت باز منفی ارزها که برابر مازاد معادل ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به هر ارز نسبت به معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به همان ارز می‌باشد.

فصل ششم - دارایی‌های موزون به ریسک عملیاتی

- ماده 19- دارایی‌های موزون به ریسک عملیاتی از حاصل ضرب سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک عملیاتی در عدد $12/5$ (با احتساب حداقل نسبت کفایت سرمایه معادل 8٪) محاسبه می‌شود.
- ماده 20- سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک عملیاتی برابر است با 15٪ میانگین مجموع تمامی درآمدهای سه سال اخیر مؤسسه اعتباری.

فصل هفتم - الزامات کنترل داخلی و گزارش‌دهی

- ماده 21- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور حسن اجرای این دستورالعمل، نسبت به تدوین و تصویب رویه‌های اجرایی داخلی مشتمل بر واحد سازمانی مسئول انجام کار، شرح وظایف آن، روش‌های انجام کار، نحوه ارتباط، تبادل و گردش اطلاعات مابین واحدهای سازمانی و غیره اقدام نماید.
- ماده 22- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل سامانه اطلاعاتی حاوی مواردی نظیر اجزای سرمایه نظارتی لایه 1 و 2، مانده دارایی‌های موزون به ریسک، ضرایب ریسک، نوع، ارزش و ضرایب تعدیل وثایق حسب مفاد این دستورالعمل را به نحوی ایجاد نماید که ارایه اطلاعات مورد درخواست بانک مرکزی در هر زمان امکان‌پذیر باشد.
- ماده 23- مؤسسه اعتباری موظف است تمامی اطلاعات مربوط به سرمایه نظارتی، دارایی‌های موزون به ریسک و نسبت کفایت سرمایه مطابق مفاد این دستورالعمل، در مقاطع زمانی سه ماهه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر سه ماه، به شیوه‌ای که بانک مرکزی اعلام خواهد نمود، به آن بانک گزارش نماید.

فصل هشتم - مجازات

- ماده 24- در صورتی که نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری غیردولتی در مقطع تهیه صورت‌های مالی از حدود مقرر در این دستورالعمل کمتر شود، حسب مورد و با رعایت قوانین و مقررات ذی‌ربط، اقداماتی به شرح زیر اعمال می‌گردد:

24-1- چنانچه نسبت کفایت سرمایه کمتر از 8 تا 5 درصد باشد، هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری موظف است برنامه لازم جهت اصلاح ترکیب دارایی‌ها و یا افزایش سرمایه حداکثر ظرف مدت 15 روز کاری را به بانک مرکزی ارایه نماید. بانک مرکزی حداکثر ظرف مدت 10 روز کاری برنامه مزبور را بررسی و مراتب را به مؤسسه اعتباری اعلام می‌کند. تا زمان تحقق حدود مقرر، بانک مرکزی می‌تواند حسب مورد مؤسسه اعتباری را از انجام برخی عملیات مجاز بانکی به طور موقت محروم نماید.

24-2- چنانچه نسبت کفایت سرمایه کمتر از 5 تا 3 درصد باشد، علاوه بر اقدامات موضوع بند (24-1)، بانک مرکزی باید یک یا چند مورد از موارد زیر را انجام دهد:

۱- کاهش حدود احتیاطی نظیر تسهیلات و تعهدات کلان و اشخاص مرتبط برای مؤسسه اعتباری؛

۲- ممنوعیت فعالیت در بازار بین بانکی؛

۳- سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و یا یک یا چند نفر از اعضای موظف هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری؛

۴- پرداخت سود به سهامداران صرفاً معادل ۱۰ درصد سود ویژه سالانه قابل تقسیم مؤسسه اعتباری و ممنوعیت پرداخت پاداش به مدیران مؤسسه اعتباری.

تبصره- در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای هر یک از اعضای هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل مؤسسه اعتباری، موضوع بند (24-2-3)، اشخاص مزبور نمی‌توانند تا مدت دو سال به‌عنوان عضو هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل هیچ یک از مؤسسات اعتباری تعیین شوند.

24-3- چنانچه نسبت کفایت سرمایه کمتر از 3 درصد شود، هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت 90 روز کاری اقدام به افزایش سرمایه نماید و در غیر این صورت، تشریفات قانونی انحلال مؤسسه را فراهم نماید. همچنین بانک مرکزی تا زمان ثبت افزایش سرمایه در مراجع ثبتی، باید مؤسسه اعتباری را از انجام یک یا چند مورد از موارد زیر منع نماید:

۱- پرداخت سود به سهامداران بیش از ۱۰ درصد سود ویژه سالانه قابل تقسیم

مؤسسه اعتباری، پاداش به مدیران و افزایش حقوق کارکنان مؤسسه اعتباری؛

۲- دریافت انواع سپرده، عدم اعطای انواع تسهیلات و عدم ایجاد انواع تعهدات؛

۳- فعالیت در بازار بین بانکی.

تبصره- در صورتی که مؤسسه اعتباری هیچ‌کدام از اقدامات موضوع بند (24-3) را انجام ندهد مشمول مفاد ماده (39) قانون پولی و بانکی کشور می‌گردد.

ماده 25- چنانچه نسبت کفایت سرمایه بانک‌های دولتی در مقطع تهیه صورت‌های مالی، از پنجاه درصد میزان مقرر شورای پول و اعتبار کمتر شود، بانک مرکزی موظف است بلافاصله مراتب را به منظور افزایش سرمایه به هیأت وزیران گزارش نماید.

فصل نهم – سایر موارد¹⁹

ماده 26- بانک مرکزی، در صورت نیاز و به صلاحدید خود می‌تواند هرکدام از ضرایب تعیین‌شده در این دستورالعمل و نیز روش‌های محاسباتی مربوط به انواع مختلف ریسک اعتباری، عملیاتی و بازار را تغییر داده و یا تعدیل نماید.

این دستورالعمل که قبلاً در ۲۷ ماده و ۱۲ تبصره در یک‌هزار و دو‌یست و سی و سومین جلسه مورخ 1396/03/23 شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده بود و برخی قسمت‌های آن در جلسات مورخ 1396/12/6 و مورخ 1398/12/4 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردیده بود، مجدداً در چهل و سومین جلسه مورخ

¹⁹ . طی مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار ، ماده (26) حذف گردید و شماره ماده (27) به ماده (26) اصلاح شد.

1401/9/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی و یکهزار و سیصد و پنجاه و ششمین جلسه مورخ 1402/01/22 شورای پول و اعتبار در 26 ماده و 14 تبصره مورد اصلاح و تصویب قرار گرفت و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا می باشد.

4- بخشنامه شماره 02/55568 مورخ 1402/3/10؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل ناظر بر ضمانتنامه‌های بانکی

(ریالی)»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 01/108495 مورخ 1401/5/2 موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل ناظر بر ضمانتنامه‌های بانکی (ریالی)» مصوب جلسه مورخ 1401/4/14 شورای پول و اعتبار، به استحضار می‌رساند؛ به استناد ماده (8) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و تبصره (2) ماده (20) آیین‌نامه اجرایی آن، مصوب هیئت محترم وزیران، ابلاغی طی تصویب‌نامه شماره 83806/ت/57749 هـ مورخ 1399/7/22 که مقرر نموده؛ «در مواردی که محدودیت انتقال ذینفع ضمانتنامه پرداخت مطالبات قراردادی، مربوط به دستورالعمل‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شورای پول و اعتبار است، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است کلیه تمهیدات لازم به منظور ایجاد امکان تغییر ذینفعان موضوع این ماده را فراهم کند.» شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و سیصد و پنجاه و هشتمین جلسه مورخ 1402/2/19 بنا به پیشنهاد بانک مرکزی و در اجرای تکلیف قانونی پیش‌گفته، با الحاق تبصره‌ای به شرح زیر به ماده (6) دستورالعمل صدرالذکر موافقت نمود؛

«تبصره - چنانچه در چارچوب «آیین‌نامه اجرایی ماده (8) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی» موضوع تصویب‌نامه شماره 83806/ت/57749 هـ مورخ 1399/07/22 هیئت محترم وزیران، مطالبات قراردادی، توسط پذیرنده پذیرش شود و مطالبات موصوف به پشتوانه «ضمانتنامه تعهد پرداخت» تضمین شده باشد، انتقال ضمانتنامه تعهد پرداخت مذکور به پذیرنده مطالبات قراردادی مشروط به ثبت در سامانه‌های موضوع تبصره‌های (1) و (4) ماده (3) «آیین‌نامه اجرایی ماده (8) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی» مجاز است.»

لذا ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل ناظر بر ضمانتنامه‌های بانکی (ریالی)» به شرح پیوست، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/۱۴9۱53 مورخ 96/5/۱6 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

به نام خدا

دستورالعمل ناظر بر ضمانتنامه بانکی (ریالی)

شورای پول و اعتبار در یکهزار و دوست و سی و نهمین جلسه مورخ 1396/07/25 به استناد بند (6) ماده (14) و بند (ب) ماده (11) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیرماه ۱۳۵۱، «دستورالعمل ناظر بر ضمانتنامه بانکی (ریالی)» را که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می‌شود، در 65 ماده و 18 تبصره به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول- تعاریف و کلیات

ماده 1- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مشروح مربوط به کار می‌روند:

- 1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
 - 2- مؤسسه اعتباری: بانک، مؤسسه اعتباری غیربانکی یا شعبه مؤسسه اعتباری خارجی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد.
 - 3- شعبه مؤسسه اعتباری خارجی: واحد عملیاتی از یک مؤسسه اعتباری خارجی که با مجوز بانک مرکزی و تحت نظارت آن بانک، به انجام عملیات مجاز بانکی در جمهوری اسلامی ایران مبادرت دارد.
 - 4- ضمانتنامه بانکی: که در این دستورالعمل ضمانتنامه نامیده می‌شود، سندی است که به موجب آن مؤسسه اعتباری به طور غیرقابل برگشت متعهد می‌شود به محض اعلام و مطالبه هر میزان از وجه مندرج در آن توسط ذی‌نفع، با رعایت مفاد این دستورالعمل، وجه مطالبه شده را به ذی‌نفع پرداخت نماید.
 - 5- ضمانتخواه: شخصی که تعهداتی را به موجب روابط پایه در قبال ذی‌نفع بر عهده دارد و برای تضمین ایفای آن تعهدات، از مؤسسه اعتباری تقاضای صدور ضمانتنامه می‌نماید.
 - 6- ذی‌نفع: شخصی که ضمانتنامه به نفع وی صادر می‌شود.
 - 7- رویداد: واقعه‌ای است که طبق شرایط مندرج در ضمانتنامه، با وقوع آن، اعتبار ضمانتنامه خاتمه می‌یابد.
 - 8- خاتمه اعتبار: تاریخ یا رویدادی که طبق شرایط ضمانتنامه با واقع شدن هر یک از آنها (هرکدام که زودتر واقع شوند)، ضمانتنامه از درجه اعتبار ساقط می‌شود.
 - 9- مدت اعتبار: فاصله زمانی تاریخ صدور تا خاتمه اعتبار ضمانتنامه.
 - 10- وجه ضمانتنامه: مبلغی که در متن ضمانتنامه درج و قابل پرداخت به ذی‌نفع است.
 - 11- رابطه پایه: قرارداد، شرایط مناقصه و مزایده یا هر رابطه حقوقی دیگری بین ضمانتخواه و ذی‌نفع که ضمانتنامه بر اساس آن صادر شده است.
 - 12- بدهی غیرجاری: آندسته از بدهی‌های اشخاص به مؤسسه اعتباری که مطابق با دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار، در طبقات غیرجاری قرار می‌گیرد.
 - 13- عوامل قهری: هر اتفاق خارج از کنترل مؤسسه اعتباری از جمله جنگ، سیل، زلزله و آتش سوزی که باعث توقف فعالیت‌های مؤسسه اعتباری می‌گردد.
 - 14- سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام): سامانه‌ای که در بانک مرکزی راه‌اندازی شده و امکان تبادل تمامی پیام‌های مالی بین بانکی را به طور متمرکز و به صورت استاندارد، فراهم می‌سازد.
- ماده 2- مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به صدور ضمانتنامه در قالب یکی از انواع زیر و طبق شرایط مندرج در این دستورالعمل می‌باشد:

- 1- ضمانتنامه شرکت در مناقصه/مزایده: ضمانتنامه‌ای که به منظور ضمانت اجرای پیشنهادات ضمانت‌خواه در مناقصه یا مزایده صادر می‌شود.
- 2- ضمانتنامه حسن اجرای تعهد: ضمانتنامه‌ای که به منظور موظف نمودن ضمانت‌خواه به اجرای دقیق، صحیح و به موقع تعهدات مندرج در رابطه پایه در مقابل ذی‌نفع در انجام موضوع رابطه پایه صادر می‌شود.
- 3- ضمانتنامه پیش‌پرداخت: ضمانتنامه‌ای که به منظور حصول اطمینان ذی‌نفع از این امر که وجوه پیش‌پرداختی به ضمانت‌خواه به مصرف دیگری غیر از انجام تعهدات مندرج در رابطه پایه نمی‌رسد، صادر می‌گردد.
- 4- ضمانت نامه استرداد کسور وجه‌الضمان (حسن انجام کار): ضمانتنامه‌ای که به منظور حصول اطمینان ذی‌نفع از صحت کار انجام شده توسط ضمانت‌خواه، پس از تحویل قطعی موضوع رابطه پایه صادر می‌گردد.
- 5- ضمانت نامه تعهد پرداخت: ضمانتنامه‌ای که به منظور قبول پرداخت دیون ضمانت‌خواه به ذی‌نفع در سررسید معین و مطابق با مفاد رابطه پایه، صادر می‌گردد.
- 6- ضمانتنامه گمرکی: ضمانتنامه‌ای که به منظور تضمین تعویق یا تقسیط پرداخت حقوق ورودی صادر می‌شود.

تبصره- در شرایط خاص، مؤسسه اعتباری می‌تواند منوط به رعایت ضوابط مقرر در این دستورالعمل، ضمانتنامه برای اموری نظیر خدمت نظام وظیفه و جبران ضرر و زیان صادر نماید.

ماده 3- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانتنامه، از موارد ذیل در حد عرف بانکداری اطمینان حاصل نماید:

- 1- صوری نبودن موضوع رابطه پایه و احراز صدق آن؛
 - 2- مرتبط و متناسب بودن موضوع رابطه پایه با زمینه فعالیت ضمانت‌خواه؛
 - 3- احراز واجد شرایط بودن ضمانت‌خواه در خصوص موضوع رابطه پایه،
 - 4- توجیه‌پذیر بودن موضوع رابطه پایه متناسب با زمینه فعالیت ذینفع؛
 - 5- ضمانتنامه ابزاری برای دریافت تسهیلات نباشد.
- ماده 4- مؤسسه اعتباری موظف است هر یک از انواع ضمانتنامه‌ها را صرفاً در دامنه کاربرد آن‌ها مندرج در این دستورالعمل صادر نماید.
- ماده 5- استفاده از سایر عناوین ضمانتنامه برای صدور ضمانتنامه تعهد پرداخت مطلقاً ممنوع است.
- ماده 6 - ضمانتنامه، قابل انتقال و قابل تنزیل نمی‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است عبارات «غیر قابل انتقال» و «غیر قابل تنزیل» را به صورت پس‌زمینه در فرم‌های خام تمامی نسخ ضمانتنامه که به سهولت قابل رویت باشد، درج نماید.
- تبصره- چنانچه در چارچوب «آیین‌نامه اجرایی ماده (8) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی» موضوع تصویب‌نامه شماره 83806/ت57749 ه مورخ 1399/07/22 هیئت محترم وزیران، مطالبات قراردادی، توسط پذیرنده پذیرش شود و مطالبات موصوف به پشتوانه «ضمانتنامه تعهد پرداخت» تضمین شده باشد، انتقال ضمانتنامه تعهد پرداخت مذکور به پذیرنده مطالبات قراردادی مشروط به

ثبت در سامانه‌های موضوع تبصره‌های (1) و (4) ماده (3) «آیین‌نامه اجرایی ماده (8) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی» مجاز است.²⁰

فصل دوم- صدور ضمانت‌نامه

ماده 7- مؤسسه اعتباری بنا به درخواست ضمانت‌خواه و پس از اخذ وثایق کافی از وی، می‌تواند اقدام به صدور ضمانت‌نامه نماید.

ماده 8- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانت‌نامه، نسبت به اعتبارسنجی ضمانت‌خواه اقدام نماید.

ماده 9- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانت‌نامه، از رعایت قانون و مقررات ناظر بر مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم به ویژه ضوابط شناسایی مشتریان در خصوص ضمانت‌خواه و ذی‌نفع اطمینان حاصل نماید.

ماده 10- مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور ضمانت‌نامه، وضعیت بدهی غیرجاری و چک برگشتی ضمانت‌خواه را از «سامانه یکپارچه اطلاعاتی مشتریان» نزد بانک مرکزی استعلام نماید. در خصوص اشخاص حقوقی، استعلام یادشده علاوه بر شخص حقوقی، شامل صاحبان امضای مجاز و اعضای هیأت مدیره آن اشخاص نیز می‌گردد.

ماده 11- صدور ضمانت‌نامه برای ضمانت‌خواه که دارای سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده و یا بدهی غیرجاری نزد شبکه بانکی کشور می‌باشد، ممنوع است.

ماده 12- مؤسسه اعتباری ضمانت‌نامه را به استناد ماده (10) قانون مدنی صادر می‌نماید. تعهدات ناشی از صدور ضمانت‌نامه از رابطه پایه و سایر روابط و قراردادهای مربوط مستقل بوده و اختلافات میان ضمانت‌خواه و ذی‌نفع و یا ایرادات و ادعاهای مربوط به آنها، در تعهد مؤسسه اعتباری به پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، مؤثر نخواهد بود.

ماده 13- حداکثر مدت اعتبار صدور ضمانت‌نامه یکسال می‌باشد.

ماده 14- صدور ضمانت‌نامه‌ای که خود به خود و بدون درخواست کتبی ذی‌نفع قابل تمدید باشد، ممنوع است.

ماده 15- به جز درج تاریخ یا قید گذشت زمان معینی، ضمانت‌نامه نباید حاوی شرطی باشد که نتوان برای احراز تحقق آن شرط، مدرکی ارائه کرد.

تبصره- اسناد و مدارک موضوع این ماده باید به طور صریح در متن ضمانت‌نامه قید گردد.

ماده 16- صدور ضمانت‌نامه منوط به پرداخت سپرده نقدی ضمانت‌نامه حداقل معادل 10 درصد مبلغ ضمانت‌نامه توسط ضمانت‌خواه می‌باشد.

تبصره 1- ضمانت‌نامه‌های شرکت در مناقصه و یا مزایده می‌تواند بدون سپرده نقدی باشد.

تبصره 2- سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌های تعهد پرداخت، بیست درصد (20٪) وجه ضمانت‌نامه می‌باشد.

ماده 17- ضمانت‌نامه باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

1- مشخصات و نشانی ضمانت‌خواه و ذی‌نفع؛

2- نام مؤسسه اعتباری و مشخصات شعبه صادرکننده ضمانت‌نامه؛

3- شماره، تاریخ و موضوع رابطه پایه که ضمانت‌نامه بر اساس آن صادر می‌شود؛

²⁰ مصوب یکپهزار و سیصد و پنجاه و هشتمین جلسه مورخ 1402/2/19 شورای پول و اعتبار

- 4- شماره منحصر به فرد موضوع ماده (18) این دستورالعمل؛
- 5- وجه ضمانتنامه به عدد و حروف؛
- 6- تاریخ صدور؛
- 7- تاریخ خاتمه اعتبار؛
- 8- رویداد خاتمه اعتبار (در صورت وجود)؛
- 9- تمبر مالیاتی.

ماده 18- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانتنامه، نسبت به ثبت آن در سامانه سپام و اخذ شماره منحصر به فرد از سامانه مزبور اقدام نماید.

تبصره- مجوز صدور ضمانتنامه برای مؤسسه اعتباری که نسبت به ثبت صدور و سایر الزامات قیدشده در این دستورالعمل در خصوص ضمانتنامه‌های صادره در سامانه سپام اقدام ننماید، از سوی بانک مرکزی لغو خواهد شد.

ماده 19- به استثنای نسخه اصلی ضمانتنامه که مختص ذی‌نفع است، سایر نسخ آن باید به عبارت «غیر قابل مطالبه» ممهور گردند.

فصل سوم- اصلاحیه ضمانتنامه

ماده 20- صدور اصلاحیه ضمانتنامه منوط به ارایه درخواست کتبی ذی‌نفع/ضمانت‌خواه در طول مدت اعتبار ضمانتنامه و طی مراحل زیر می‌باشد:

1- مؤسسه اعتباری موظف است، پس از دریافت تقاضای اصلاحیه، موافقت یا عدم موافقت خود را با اعمال اصلاحیه، به درخواست‌کننده اعلام نماید.

2- مؤسسه اعتباری در صورت موافقت با اعمال اصلاحیه مورد درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه، موظف است جزئیات مربوط به اصلاحیه مزبور را جهت اخذ موافقت کتبی، به طرف دیگر ضمانتنامه ابلاغ نماید.

3- در صورت موافقت کتبی طرف دیگر با اعمال اصلاحیه، مؤسسه اعتباری باید اصلاحیه مزبور را صادر نماید.

ماده 21- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور اصلاحیه‌ای که منجر به افزایش وجه ضمانتنامه می‌شود، نسبت به تعدیل وثایق مطابق با مواد (45)، (46) و (47) این دستورالعمل اقدام نماید.

ماده 22- صدور اصلاحیه ناشی از پرداخت بخشی از وجه ضمانتنامه، سررسید شدن تاریخ و یا واقع شدن شرایط مندرج در متن ضمانتنامه، از طی مراحل مذکور در ماده (20) مستثنی بوده و باید مطابق با مفاد ضمانتنامه، شرایط مذکور در متن ضمانتنامه و مقررات این دستورالعمل صورت پذیرد.

ماده 23- مؤسسه اعتباری موظف است صدور هرگونه اصلاحیه ضمانتنامه ناشی از درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه، پرداخت بخشی از وجه ضمانتنامه و یا سررسید شدن تاریخ و یا واقع شدن شرایط مندرج در متن ضمانتنامه را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده 24- صدور هرگونه اصلاحیه ضمانتنامه، مطابق ضوابط و مقررات زمان صدور اصلاحیه امکان‌پذیر می‌باشد.

فصل چهارم- تمدید ضمانتنامه

ماده 25 - تمدید ضمانتنامه صرفاً با ارایه درخواست مجزا توسط ذی‌نفع، حداکثر به مدت یک سال در هر نوبت امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده 26- مؤسسه اعتباری می‌تواند ضمانتنامه را صرفاً با رعایت ضوابط و مقررات و شرایط زیر تمدید نماید:
1- درج متن زیر در ضمانتنامه و تکمیل آن در زمان صدور ضمانتنامه:

«این ضمانتنامه بنا به درخواست کتبی----- (عنوان ذی‌نفع)، اصله تا قبل از پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار، قابل تمدید می‌باشد و در صورتی که ----- (عنوان مؤسسه اعتباری) قبل از خاتمه اعتبار این ضمانتنامه، نتواند و یا نخواهد مدت آن را تمدید کند و یا ----- (عنوان ضمانت‌خواه) به هر نحو موجب این تمدید را فراهم نسازد، ----- (عنوان مؤسسه اعتباری) متعهد است در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه وجه ضمانتنامه توسط ذی‌نفع، وجه ضمانتنامه را در وجه و یا به حواله کرد ----- (عنوان ذی‌نفع) پرداخت کند.»

2- وصول درخواست کتبی ذی‌نفع مبنی بر تمدید ضمانتنامه صرفاً تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار.

3- تعدیل وثایق با رعایت شرایط مندرج در مواد (45)، (46) و (47) این دستورالعمل.

تبصره - تمدید ضمانتنامه در هر حال منوط به موافقت مؤسسه اعتباری است.

ماده 27- مؤسسه اعتباری موظف است تمدید ضمانت نامه را در سامانه پیام ثبت نماید.

ماده 28- تمدید ضمانتنامه، مطابق ضوابط و مقررات زمان تمدید امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده 29- مؤسسه اعتباری نباید به درخواست‌های تمدید ضمانتنامه اصله پس از پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار، ترتیب اثر دهد.

فصل پنجم- مطالبه و پرداخت وجه ضمانتنامه

ماده 30- مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانتنامه، باید با ارایه درخواست کتبی ذی‌نفع تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار و با رعایت کامل شرایط مندرج در ضمانتنامه صورت گیرد.

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانتنامه توسط ذی‌نفع را در سامانه پیام ثبت نماید.

ماده 31- چنانچه ضمانتنامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک نباشد، در صورت مطالبه وجه ضمانتنامه توسط ذی‌نفع، مؤسسه اعتباری موظف است به محض وصول درخواست مطالبه، وجه مورد درخواست ذی‌نفع را که بیش از وجه ضمانتنامه نمی‌باشد، ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده‌های ضمانت‌خواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، از محل منابع مؤسسه اعتباری، به ذی‌نفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه پیام ثبت کند.

ماده 32- در صورت مطابق نبودن درخواست مطالبه با مفاد ضمانتنامه، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه دلایل رد درخواست، حداکثر تا پایان وقت اداری روز بعد و چنانچه روز بعد مصادف با خاتمه اعتبار باشد، تا پایان وقت اداری همان روز به صورت مکتوب به ذی‌نفع اعلام نماید و مراتب را در سامانه پیام ثبت نماید.

ماده 33- چنانچه ضمانتنامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک باشد، در صورت مطالبه وجه ضمانتنامه توسط ذی‌نفع، مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری بعد از تاریخ وصول درخواست مطالبه به همراه مدارک و مستندات مربوط، آنها را بررسی نماید. در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه و ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانتنامه در حد عرف بانکداری، مؤسسه اعتباری موظف است وجه

مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانتنامه نمی‌باشد، ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده‌های ضمانت‌خواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، از محل منابع مؤسسه اعتباری، به ذی‌نفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت کند.

ماده 34- در صورت مطابق نبودن درخواست مطالبه و یا ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانتنامه، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه دلایل رد درخواست، بدون تأخیر و حداکثر تا پایان وقت اداری آخرین روز مهلت پنج روزه بررسی، به صورت مکتوب به ذی‌نفع اعلام نموده و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید. در صورت عدم اعلام مراتب فوق ظرف مهلت پنج روزه مزبور، مؤسسه اعتباری مکلف است، وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانتنامه نمی‌باشد، ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده‌های ضمانت‌خواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، از محل منابع مؤسسه اعتباری، به ذی‌نفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید.

تبصره 1- چنانچه اسناد و مدارک موضوع این ماده، کمتر از پنج روز مانده به خاتمه اعتبار یا در روز خاتمه اعتبار ضمانتنامه، به مؤسسه اعتباری ارائه گردد، این امر تأثیری در مدت پنج روزه بررسی ظاهر اسناد و مدارک ندارد و این مدت کمتر نخواهد شد.

تبصره 2- مؤسسه اعتباری موظف است برای اطلاع ذی‌نفع، موضوع مهلت پنج روزه بررسی مطابق بودن درخواست مطالبه و ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانتنامه و همچنین موضوع تبصره (1) این ماده را به نحو مقتضی در ظهر ضمانتنامه مربوط، قید نماید.

ماده 35- در صورتی که مؤسسه اعتباری درخواست مطالبه ذی‌نفع را مردود اعلام نماید، موظف است درخواست‌های مجدد ارائه‌شده تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار از سوی ذی‌نفع، مبنی بر مطالبه وجه ضمانتنامه را بر اساس مفاد این دستورالعمل بررسی نماید.

ماده 36- چنانچه پرداخت وجه ضمانتنامه طی چند نوبت مد نظر باشد، مؤسسه اعتباری ضمن رعایت مواد (45)، (46) و (47) این دستورالعمل، موظف است وثایقی را از ضمانت‌خواه اخذ نماید که متناسب با وجوه قابل پرداخت، قابل تفکیک و یا تقسیم باشد.

ماده 37- چنانچه پرداخت وجه ضمانتنامه صرفاً برای یک بار مد نظر باشد، مؤسسه اعتباری موظف است در متن ضمانتنامه قید نماید که پرداخت وجه ضمانتنامه صرفاً برای یک بار امکان‌پذیر بوده و پرداخت وجه به دفعات، ممنوع است.

ماده 38- برای مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانتنامه، ارائه نسخه اصلی ضمانتنامه از سوی ذی‌نفع به مؤسسه اعتباری، الزامی است.

تبصره- چنانچه به هر دلیل ارائه اصل ضمانتنامه امکان‌پذیر نباشد، در صورت صلاحدید مؤسسه اعتباری، پرداخت وجه مورد مطالبه، صرفاً پس از ارائه تعهدنامه بر اساس متن پیوست (2) این دستورالعمل توسط ذی‌نفع، امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده 39- مؤسسه اعتباری موظف است پس از پرداخت بخشی از وجه ضمانتنامه، نسبت به صدور اصلاحیه وجه آن اقدام نماید.

ماده 40- مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از پرداخت تمام یا بخشی از وجه ضمانتنامه به ذی‌نفع، مراتب را علاوه بر روش مکتوب از سایر طرق به ضمانت‌خواه، جهت پرداخت وجه مذکور به مؤسسه اعتباری ابلاغ نماید.

تبصره- چنانچه ضمانتخواه، وجه پرداختی به ذی‌نفع را به مؤسسه اعتباری بازپرداخت نمود، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه تاریخ پرداخت وجه توسط ضمانتخواه، در سامانه سپام ثبت نماید. فصل ششم- ابطال و خاتمه اعتبار ضمانتنامه

ماده 41- ضمانتنامه در موارد زیر باطل می‌شود:

- 1- واقع شدن «خاتمه اعتبار» اعم از وقوع رویداد یا تاریخ (هرکدام که زودتر واقع شود)؛
- 2- به موجب اعلام کتبی ذی‌نفع مبنی بر انصراف از مطالبه کل وجه ضمانتنامه یا ابطال آن؛
- 3- هنگامی که در اثر صدور «اصلاحیه‌های کاهش وجه ضمانتنامه»، وجه ضمانتنامه به صفر برسد؛
- 4- هنگامی که وجه ضمانتنامه در اثر پرداخت به صفر برسد؛

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است ابطال و خاتمه اعتبار ضمانتنامه را حسب مورد، در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده 42- چنانچه «خاتمه اعتبار» ضمانتنامه منوط به وقوع رویدادی گردد، لازم است اسناد و مدارک مربوط به رویداد منجر به «خاتمه اعتبار»، در متن ضمانتنامه مشخص شود.

ماده 43- در صورت ارایه اسناد و مدارک موضوع ماده (42)، مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری بعد از ارایه اسناد و مدارک، ظاهر اسناد و مدارک ارایه شده را با مفاد ضمانتنامه در حد عرف بانکداری تطابق داده و در صورتی که ظاهر اسناد و مدارک ارایه شده را مطابق تشخیص دهد، با رعایت مفاد این دستورالعمل، ضمانتنامه را باطل نموده، مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید و نسبت به آزادسازی وثایق ضمانتخواه اقدام کند.

ماده 44- چنانچه خاتمه اعتبار با روز تعطیلی رسمی کشور مصادف شود، روز کاری بعد از روز تعطیل، به عنوان روز خاتمه اعتبار تلقی می‌گردد.

فصل هفتم- وثایق

ماده 45- مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور ضمانتنامه، با توجه به اهلیت و توان اعتباری ضمانتخواه، وثایق لازم و کافی از وی اخذ نماید.

ماده 46- نوع و میزان وثایق بابت صدور انواع ضمانتنامه، بر اساس ضوابطی تعیین خواهد شد که هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری تعیین و ابلاغ می‌نماید. هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری موظف است وثایق موضوع این ماده را به نحوی تعیین نماید که معتبر، سهل‌البیع، قابل نقل و انتقال، از درجه نقدشوندگی بالا برخوردار و پلامعارض باشد تا در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی ضمانتخواه، حقوق مؤسسه اعتباری در حداقل زمان و با کمترین هزینه، استیفاء شود.

تبصره - در صورت اخذ سپرده‌های ارزی (سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و یا گواهی سپرده مدت‌دار ویژه سرمایه‌گذاری عام و خاص) به عنوان وثیقه ضمانتنامه صادره، مؤسسه اعتباری موظف است برای تعیین معادل ریالی این سپرده‌ها، از نرخ اعلام شده توسط بانک مرکزی در تاریخ اخذ وثیقه استفاده نماید.

ماده 47- مؤسسات اعتباری موظفند، وجه موجود در حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و یا سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، اعم از ریالی و ارزی که به عنوان وثیقه ضمانتنامه صادره در نظر گرفته شده است، به نفع مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانتنامه، به میزان وثیقه مورد نظر، در حساب‌های ذی‌ربط مسدود نمایند.

ماده 48- در صورتی که:

- 1- وجه ضمانت‌نامه به موجب پرداخت بخشی از آن کاهش یابد و ضمانت‌خواه وجه مزبور را پرداخت نماید، مؤسسه اعتباری می‌تواند بنا به درخواست ضمانت‌خواه، بخشی از وثایق را متناسب با وجوه پرداختی، با رعایت مواد (45)، (46) و (47) این دستورالعمل، آزاد نماید.
 - 2- وجه ضمانت‌نامه حسب شرایط مندرج در آن و یا به درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه کاهش یابد، مؤسسه اعتباری می‌تواند بنا به درخواست ضمانت‌خواه، بخشی از وثایق را متناسب با وجوه پرداختی، با رعایت مواد (20)، (45)، (46) و (47) این دستورالعمل، آزاد نماید.
- تبصره- آزادسازی وثایق غیرمنقول در اجرای این ماده، منوط به تشخیص مؤسسه اعتباری خواهد بود.
- ماده 49- آزادسازی وثایق ضمانت‌خواه در موارد (1) الی (3) ماده (41)، منوط به رایه اصل ضمانت‌نامه می‌باشد.
- تبصره- چنانچه به هر دلیل رایه اصل ضمانت‌نامه امکان‌پذیر نباشد، مؤسسه اعتباری می‌تواند صرفاً پس از رایه تعهدنامه بر اساس متن پیوست (1) این دستورالعمل توسط ضمانت‌خواه، وثایق را آزاد نماید.
- ماده 50- در صورت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذینفع، چنانچه حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ موضوع ماده (39) این دستورالعمل، ضمانت‌خواه وجه مذکور را به مؤسسه اعتباری پرداخت ننماید، مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به وصول و استیفای مطالبات از ضمانت‌خواه، از محل وثایق، اقدام نماید.
- ماده 51- بانک مرکزی می‌تواند نوع و میزان وثایق را مورد بازنگری قرار داده و مراتب را به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.

فصل هشتم- سایر مقررات

- ماده 52- مؤسسه اعتباری مجاز به صدور ضمانت‌نامه برای تضمین تسهیلات یا تعهدات اعطایی/ایجاد شده توسط خود نمی‌باشد.²¹
- تبصره 1- صدور ضمانت‌نامه برای تضمین تسهیلات یا تعهدات اعطایی/ایجاد شده توسط سایر مؤسسات اعتباری منوط به دریافت صددرصد وجه ضمانت‌نامه به صورت سپرده نقدی از ضمانت‌خواه خواهد بود.²²
- تبصره 2- صدور ضمانت‌نامه ریالی به عنوان وثیقه تعهدات و تسهیلات ارزی تحت هر عنوان ممنوع است.
- ماده 53- در مواردی که برای ضمانت‌نامه‌های صادره جهت تضمین معاملات دولتی که ذینفع آنها دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی می‌باشند مقررات خاص وجود داشته باشد، این ضمانت‌نامه‌ها صرفاً در موارد یادشده، تابع مقررات خاص خود می‌باشد.
- ماده 54- صدور ضمانت‌نامه‌ای که ضمانت‌خواه و ذینفع آن، اشخاص غیردولتی می‌باشند، منوط به اخذ مجوز از ادارات مرکزی ذی‌ربط در مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانت‌نامه می‌باشد.
- ماده 55- چنانچه ضمانت‌نامه متضمن شرطی دال بر رایه اسناد و مدارک باشد، مؤسسه اعتباری بر مبنای ظاهر اسناد و مدارک رایه شده در حد عرف بانکداری عمل می‌نماید و هیچ‌گونه تعهد یا مسئولیتی در این خصوص از جمله موارد زیر ندارد:
- 1- اصالت و صحت هرگونه امضا، مدارک، اسناد و اطلاعات رایه شده؛

²¹ مصوب یکپزار و سیصد و سی و هشتمین جلسه مورخ 1401/4/14 شورای پول و اعتبار

²² مصوب یکپزار و سیصد و سی و هشتمین جلسه مورخ 1401/4/14 شورای پول و اعتبار

- 2- هرگونه اظهارات کلی یا خاص در خصوص مدارک و اسناد ارایه شده؛
- 3- وجود کالا یا خدمات و همچنین شرح، مقدار، وزن، کیفیت، بسته‌بندی، تحویل و ارزش آنها و سایر کارهای اجرایی یا آماری که در اسناد و مدارک، به آنها اشاره شده است؛
- 4- حسن نیت، فعل یا ترک فعل، اعتبار مالی و شخصی صادرکننده اسناد و مدارک.
- ماده 56- در صورت وقوع عوامل قهری و تعطیلی مؤسسه اعتباری در طول مدت اعتبار، چنانچه فعالیت مؤسسه اعتباری پس از خاتمه اعتبار آغاز شود، ضمانت‌نامه از زمان آغاز فعالیت مؤسسه اعتباری، به مدت سی روز معتبر خواهد بود. همچنین اگر پرداخت وجه ضمانت‌نامه به دستور مقام قضایی متوقف شود، در صورتی که نظر مقام قضایی مبنی بر بلامانع بودن پرداخت وجه ضمانت‌نامه پس از خاتمه اعتبار اعلام گردد، ضمانت‌نامه بانکی از زمان اعلام مقام قضایی، به مدت سی روز معتبر خواهد بود.
- تبصره - مؤسسه اعتباری موظف است تمدید اعتبار ضمانت‌نامه موضوع این ماده را، حسب مورد در سامانه سپام ثبت نماید.
- ماده 57- چنانچه ذی‌نفع پیش از تاریخ تعطیلی مؤسسه اعتباری به سبب بروز عوامل قهری یا پیش از تاریخ وصول دستور مقام قضایی مبنی بر عدم پرداخت، «درخواست مطالبه وجه ضمانت‌نامه» را به مؤسسه اعتباری ارایه نموده باشد، مؤسسه اعتباری موظف است حسب مورد پس از آغاز فعالیت یا اعلام مقام قضایی مبنی بر بلامانع بودن پرداخت، ضمن رعایت مفاد مواد (31) و (32)، (33) و (34) این دستورالعمل، در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه، وجه ضمانت‌نامه را به ذی‌نفع پرداخت نماید.
- ماده 58- کارمزدهای مربوط به ضمانت‌نامه تابع نرخ‌های کارمزد ابلاغی بانک مرکزی خواهد بود.
- ماده 59- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، وجه التزام تأخیر تأدیه دین را از تاریخ پرداخت وجه ضمانت‌نامه، بر اساس نرخ‌های اعلامی بانک مرکزی در روز پرداخت به ذی‌نفع، نسبت به مانده پرداخت نشده وجه ضمانت‌نامه از سوی ضمانت‌خواه به مؤسسه اعتباری، محاسبه و از ضمانت خواه اخذ نماید.
- ماده 60- مؤسسه اعتباری موظف به طراحی و پیاده‌سازی سامانه‌ای در پایگاه اطلاع‌رسانی خود می‌باشد، به نحوی که ذی‌نفع، با مراجعه به سامانه مذکور و درج شماره منحصر به فرد ضمانت‌نامه و شناسه/کد ملی، به مشخصات ضمانت‌نامه صادره دسترسی داشته و اصالت ضمانت‌نامه صادره مورد تأیید قرار گیرد.
- تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است جهت آگاهی ذی‌نفع، موضوع و نحوه امکان بررسی اصالت ضمانت‌نامه را به نحو مقتضی در ظهر ضمانت‌نامه قید نماید.
- ماده 61- ایجاد هرگونه تعهدات و یا اعطای هر نوع تسهیلات به ضمانت‌خواه، از زمان پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع از سوی مؤسسه اعتباری، تا زمان وصول کامل مطالبات از ضمانت‌خواه بابت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، از سوی هر یک از مؤسسات اعتباری ممنوع است.
- ماده 62- تخلف از مفاد این دستورالعمل توسط مؤسسه اعتباری، موجب اعمال مجازات‌های انتظامی موضوع ماده (44) قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال 1351 و مجازات‌های مصرح در سایر قوانین و مقررات می‌باشد.
- ماده 63- بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، شیوه‌نامه اجرایی نحوه استفاده از «سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام)» را در خصوص ضمانت‌نامه‌های بانکی تهیه و برای اجرا به شبکه بانکی کشور ابلاغ نماید.

ماده 64 - این دستورالعمل از تاریخ ابلاغ، لازم الاجرا بوده و از آن تاریخ، صدور هرگونه ضمانتنامه توسط مؤسسات اعتباری منوط به رعایت کامل مفاد این دستورالعمل است. ضمانتنامه‌هایی موجود که بر اساس مقررات قبل صادر شده‌اند تا سررسید نهایی به اعتبار خود باقی بوده و تمدید این ضمانتنامه‌ها، تابع مقررات زمان تمدید می‌باشد.

ماده 65- از تاریخ لازم الاجرا شدن این دستورالعمل، بخش مربوط به صدور ضمانت نامه در آیین‌نامه صدور ضمانت نامه و ظهنویسی از طرف بانک‌ها و سایر مقررات مغایر با این دستورالعمل منسوخ اعلام می‌گردد.

«دستورالعمل ناظر بر ضمانتنامه بانکی (ریالی)» که پیش‌تر در 65 ماده و 18 تبصره در دویست و سی و نهمین جلسه مورخ 1396/07/25 شورای پول و اعتبار مصوب و در یکهزار و سیصد و سی و هشتمین جلسه مورخ 1401/4/14 شورا با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن اصلاح شده بود، در یکهزار و سیصد و پنجاه و هشتمین جلسه مورخ 1402/2/19 شورای پول و اعتبار با الحاق تبصره‌ای به ماده (6) آن اصلاح شد.

پیوست (1)

متن تعهدنامه از ضمانت‌خواه

«اینجانب ضمانت‌خواه ضمانت‌نامه شماره متعهد می‌گردم چنانچه با عدم ارائه اصل ضمانت‌نامه، از ناحیه اینجانب/ذی‌نفع به هر نحوی از انحاء موجبات سوء استفاده از آن ایجاد و منافع بانک به خطر افتد، عهده دار جبران ضرر و زیان وارده بوده و بانک محق به استیفاء حقوق تضییع شده به هر نحو و کیفیت است»

پیوست (2)

متن تعهدنامه از ذی‌نفع

«اینجانب ذی‌نفع ضمانت‌نامه شماره متعهد می‌گردم چنان‌چه با عدم ارائه اصل ضمانت‌نامه از ناحیه اینجانب به هر نحوی از انحاء موجبات سوء استفاده از آن ایجاد و منافع بانک/مؤسسه اعتباری به خطر افتد، عهده دار جبران ضرر و زیان وارده بوده و بانک/مؤسسه اعتباری محق به استیفاء حقوق تضییع شده به هر نحو و کیفیت است»

5- بخشنامه شماره 02/59791 مورخ 1402/3/17؛ ابلاغ "لزوم اطلاع رسانی مقررات و شفافیت و دسترسی آزاد به

اطلاعات" توسط بانکها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، در اجرای تکالیف مقرر در قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب سال 1387 و ضوابط اجرایی آن و قانون ارتقاء سلامت اداری و مقابله با فساد مصوب سال 1390 و با عنایت به تعاریف مقرر در ماده نخست قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و ماده (2) قانون ارتقاء سلامت اداری و مقابله با فساد از حیث دایره شمول آن نسبت به مؤسسات عمومی و خصوصی از جمله بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی دولتی و خصوصی، بدینوسیله تصویر نامه شماره 62/19157 مورخ 1402/2/10 وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی متضمن اهم احکام و تکالیف مقرر برای بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در این خصوص، برای استحضار و صدور دستور مقتضی ایفاد می‌گردد. براین اساس:

1- بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مشمول تعاریف مندرج در ماده (1) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، مکلف به انتشار کلیه مصوبات، دستورالعملهای اجرایی، بخشنامهها، ابلاغیهها، اطلاعیه و ... که واجد حق و تکلیف برای عموم باشد، در سامانههای اختصاصی خود می‌باشند. (مواردی که دارای طبقه‌بندی می‌باشد از شمول این حکم مستثنی است).

2- بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مشمول تعاریف مندرج در ماده (1) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، مکلفند ذیل کلیه مصوبات، دستورالعملهای اجرایی، بخشنامهها، ابلاغیهها، اطلاعیهها و ...، یک رونوشت با عنوان معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری جهت بارگذاری در سامانه ملی قوانین و مقررات کشور داشته باشند.

3- بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مشمول مکلفند کلیه اقدامات لازم در راستای تحقق اهداف و اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، آیین‌نامهها و شیوه‌نامه‌های مربوط به آن به منظور دسترسی عمومی به اطلاعاتی که موجدحق و تکلیف برای عموم باشد، از جمله ایجاد زیرساختهای مربوط و ... را معمول نمایند.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حسین معصومی

3831-04

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی

شماره: ۶۲ / ۱۹۱۵۷
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۲/۱۰
پوست: نندارد.....

فرزین

بسمه تعالی

حائز اهمیت

برادر ارجمند جناب آقای دکتر فرزین
ریس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

باسلام و احترام

با عنایت به اهمیت و حساسیت امر تنقیح و نظر به اصل دسترسی آزاد به اطلاعات در اجرای تکالیف مندرج در قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب سال ۱۳۸۷ مشعر بر تکلیف مؤسسات عمومی و خصوصی نسبت به انتشار اطلاعات واجد حق و تکلیف عمومی و نیز به منظور شفافیت بیشتر و ارتقاء عملکرد بانکها، رعایت حقوق مکتسبه اشخاص و نظر به شکایتهای متعدد مردمی واصله مبنی بر عدم رعایت بخشنامههای بانک مرکزی در زمان ابلاغ از سوی شعب بانکهای سراسر کشور به بهانه عدم ابلاغ آن توسط حوزه ستادی بانک مربوطه و در نتیجه تضییع حقوق مشتریان و عدم رضایت‌مندی اشخاص نسبت به خدمات و عملکرد شعب بانکها، خواهشمند است با قید فوریت مفاد مواد قانونی ذیل‌الذکر به کلیه بانکهای کشور ابلاغ و به‌طور جدی مورد پیگیری قرار گیرد:

۱) جزء (د) و (ه) ماده (۱) و مواد (۲) و (۵) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶ مجلس شورای اسلامی؛

۲) ماده (۲) اصلاحی قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی؛

۳) مواد (۱) و (۳) شیوه نامه و انتشار آزاد به اطلاعات؛

۴) بند (الف) ماده (۳) قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد.

در راستای اجرای تکالیف قانونی یاد شده، خواهشمند است دستور فرمایید ضمن ابلاغ مفاد مواد قانونی فوق، اجرای موارد ذیل‌الذکر نیز به‌طور جدی از کلیه بانکهای عامل مورد پیگیری و اقدام لازم قرار گیرد:

۱) بانکها و مؤسسات اعتباری مشمول تعاریف مندرج در ماده (۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، مکلف به انتشار کلیه مصوبات، دستورالعمل‌های اجرایی، بخشنامه‌ها، ابلاغیه‌ها، اطلاعیه و... که واجد حق و تکلیف برای عموم باشد، در سامانه‌های اختصاصی خود می‌باشند. (مواردی که دارای طبقه‌بندی می‌باشد از شمول این حکم مستثنی است.)

۲) بانکها و مؤسسات اعتباری مشمول مکلفند ذیل کلیه مصوبات، دستورالعمل‌های اجرایی، بخشنامه‌ها، ابلاغیه‌ها، اطلاعیه و... خود یک رونوشت عنوان معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری جهت پارگذاری در سامانه ملی قوانین و مقررات کشور داشته باشند.

۳) بانکها و مؤسسات اعتباری مشمول مکلفند کلیه اقدامات لازم در راستای تحقق اهداف و اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های مربوط به آن به‌منظور دسترسی عمومی به اطلاعاتی که موجد حق و تکلیف برای عموم باشد، از جمله ایجاد زیرساخت‌های مربوط و ... را معمول نمایند.

آدرس: تهران، خیابان صومعه‌سرا، ساختمان مرکزی وزارت امور اقتصادی و دارایی
تلفن: ۳۹۹۰۹ کد پستی: ۱۱۴۹۴۳۶۶۱
www.mefa.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی

شماره: ۶۲ / ۱۹۱۵۷

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۲/۱۰

پوست: فدلرد.....

وزیر

با عنایت به اهمیت و حساسیت موضوع و با در نظر داشتن درخواست‌های مکرر بانک‌های عامل در خصوص شمول مفاد قانونی مذکور از حیث موضوعی و کم و کیف دقیق اجرای این مسئله در بانک‌ها، خواهشمند است دستور فرمایید به منظور رفع ابهامات موجود در راستای اجرای مفاد مواد قانونی فوق‌الذکر، جلسه‌ای با حضور نمایندگان این وزارتخانه، نمایندگان حقوقی کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی و شورای هماهنگی بانک‌ها برگزار و پس از جمع‌بندی لازم موارد یاد شده به شبکه بانکی کشور برای اجراء ابلاغ گردد. شایان ذکر است این وزارتخانه آمادگی کامل برای تهیه دستورالعمل مربوط به نحوه اجرای مفاد قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات را در کلیه بانک‌ها اعلام می‌نماید.

با (عزیز) مجرو
سید احسان خاندوزی
خاندوزی

کد پستی: ۱۱۴۶۴۳۶۶۱

تلفن: ۳۹۹۰۹

آدرس: تهران، خیابان صومراستراخیل، ساختمان مرکزی وزارت امور اقتصادی و دارایی
www.mefa.ir

6- بخشنامه شماره 02/62078 مورخ 1402/3/21؛ در خصوص نحوه مسدودی مبلغ چک برگشتی

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزونا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 99/331429 مورخ 1399/10/16 موضوع ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده (6) اصلاحی قانون اصلاح قانون صدور چک و همچنین مفاد بخش دوم بخشنامه شماره 00/37758 مورخ 1400/2/11 موضوع ابلاغ ترتیبات مسدودی حساب‌های صادرکنندگان چک برگشتی، بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ حسب بررسی‌های صورت گرفته و نیز گزارشات نظارتی واصله، در حال حاضر بانک‌ها در اجرای تکلیف قانونی ناظر بر انسداد وجوه صادرکننده چک برگشتی در کل شبکه بانکی کشور به میزان کسری وجه چک، پس از انسداد وجه حساب جاری صادرکننده چک و بدون لحاظ مبلغ مسدودی مذکور، صادرکننده چک را ناگزیر به تأمین کل مبلغ چک می‌نمایند. شایان ذکر است این رویه مغایر با مفاد قانون صدور چک بوده و باعث ایجاد مشکلاتی برای اشخاص در تأمین مبلغ چک شده است. در همین خصوص، وفق اعلام نظر اخیر معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی و با لحاظ وحدت ملاک عبارت «...صادرکننده موجبات پرداخت چک را در بانک محال‌علیه فراهم نماید» در ماده (9) قانون صدور چک، در صورت مسدودسازی بخشی از مبلغ چک در حساب جاری صادرکننده چک، شخص اخیر باید این امکان را داشته باشد تا با واریز مابه‌التفاوت مبلغ چک و مبلغ مسدود شده در حساب جاری خود (از جمله از محل وجوه قابل برداشت سایر حساب‌های خود نزد شبکه بانکی)، نسبت به تکمیل وجه چک اقدام نموده و بدین طریق زمینه رفع سوءاثر چک را فراهم نماید. از منظر اجرایی نیز متعاقب مسدودسازی بخشی از مبلغ چک در حساب جاری صادرکننده چک برگشتی (به عنوان مانده موجودی حساب) توسط سامانه محچک، صادرکننده چک می‌تواند نسبت به واریز مابه‌التفاوت وجه چک و وجه مسدود شده توسط سامانه محچک به حساب جاری خود اقدام نموده تا سپس بانک عهده چک، کل مبلغ را در حساب جاری وی در اجرای بند «الف» ذیل تبصره 3 ماده (5) مکرر قانون صدور چک حداکثر به مدت یک سال تا زمان مراجعه دارنده چک (با اطلاع‌رسانی مقتضی به ذینفع چک) مسدود نماید. بدین ترتیب، با مسدودسازی کل مبلغ وجه چک در حساب جاری وی، امکان رفع سوءاثر چک میسر می‌گردد. در ادامه، مراتب رفع سوءاثر چک از سوی بانک عهده به سامانه مربوط در بانک مرکزی اعلام می‌گردد و در نهایت اقدام لازم در سامانه محچک مبنی بر رفع انسداد وجوه مسدود شده اولیه صورت می‌پذیرد.

با عنایت به مراتب پیش‌گفته، خواهشمند است دستور فرمایند، ضمن اعمال موارد فوق‌الذکر در سامانه‌های اطلاعاتی و نرم‌افزاری مربوط در آن بانک، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

7- بخشنامه شماره 02/63988 مورخ 1402/3/22 ; ابلاغ «آیین نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات

اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزونا

با سلام؛

احتراماً، در اجرای تکالیف مقرر در جزءهای (3) و (4) ذیل بند (ح) تبصره (16) «قانون بودجه سال 1402 کل کشور»، مبنی بر این‌که؛ «بانک مرکزی مکلف است حداکثر تا یک ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان بانک‌ها و شرکت‌های وابسته آن‌ها را تدوین و ابلاغ نماید و سقف پرداخت تسهیلات به کارکنان بانک‌ها و شرکت‌های وابسته به آنها را که با نرخ پایین‌تر از نرخ مصوب شورای پول و اعتبار پرداخت می‌شود، مشخص نماید.»، به پیوست نسخه‌ای از «آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری» مصوب جلسه مورخ 1402/3/08 هیأت عامل محترم بانک مرکزی برای استحضار ایفاد می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

بسمه تعالی

«آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری»

به استناد اجزاء (3) و (4) بند (ح) تبصره (16) «قانون بودجه سال 1402 کل کشور»، «آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «آیین‌نامه» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد.

فصل اول – تعاریف و کلیات

ماده 1- در این آیین‌نامه، عناوین زیر به جای عبارات مربوط به‌کار می‌روند:

1-1- مؤسسه اعتباری: مؤسسه اعتباری که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

1-2- کارکنان: افرادی که دارای رابطه استخدامی با مؤسسه اعتباری بوده و تحت پوشش بیمه آن می‌باشند؛

1-3- تسهیلات: انواع تسهیلات اعطایی از سوی مؤسسه اعتباری به کارکنان؛

1-4- حداقل حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر: حداقل حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر شاغلین موضوع ماده (76) قانون مدیریت خدمات کشوری که به موجب بند (5) تصویب‌نامه شماره 3607/ت 61124 هـ مورخ 1402/1/15 هیأت محترم وزیران در حال حاضر، معادل 29.658.000 ریال می‌باشد.

1-5- شرکت وابسته: اشخاص زیر به عنوان شرکت وابسته مؤسسه اعتباری محسوب می‌شوند:

1-5-1- شخص حقوقی که بیش از 50 درصد سهام آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم متعلق به مؤسسه اعتباری

است یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را مؤسسه اعتباری تعیین می‌نماید و همچنین سایر اشخاص حقوقی که طبق استانداردهای حسابداری، واحد تجاری فرعی و وابسته مؤسسه اعتباری قلمداد شوند؛

1-5-2- اشخاص حقوقی که کارکنان مؤسسه اعتباری به نمایندگی از طرف مؤسسه اعتباری دارای مناصب مدیریتی (عضو هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل) در آن شخص حقوقی باشند؛

1-5-3- صندوق‌های مرتبط با طرح‌های خاص بازنشستگی کارکنان یا جبران خدمات کارکنان مؤسسه اعتباری که به طور مستقیم یا غیرمستقیم تحت کنترل یا نفوذ قابل ملاحظه مؤسسه اعتباری – وفق معیارهای مقرر در استانداردهای حسابداری مربوطه باشد. مانند صندوق بازنشستگی کارکنان، مؤسسه تأمین رفاه و آتیه کارکنان، صندوق ذخیره کارکنان.

فصل دوم – حدود و نحوه اعطای تسهیلات

ماده 2- مانده مجموع تسهیلات پرداختی به هر یک از کارکنان در هر سال به استثنای تسهیلات اعطایی بابت خرید مسکن و جعاله تعمیرات مسکن، نباید از 40 برابر سقف تعیین شده در تبصره ذیل ماده (76) قانون مدیریت خدمات کشوری که معادل هفت برابر حداقل حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر (موضوع بند 4-1 این آیین‌نامه) است، فراتر شود.

تبصره- فاصله زمانی پرداخت تسهیلات موضوع این ماده به کارکنان نباید کمتر از یک سال باشد.

ماده 3- سقف تسهیلات اعطایی بابت خرید مسکن و جعاله تعمیرات مسکن در سال 1402 معادل 5500 میلیون ریال می‌باشد.

- ماده 4- حداقل نرخ سود تسهیلات بر اساس بند (4) مصوبه یک هزار و دویست و بیست و دومین جلسه شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود.
- ماده 5- اعطای تسهیلات به افرادی که از دستگاه‌های اجرایی و سایر اشخاص حقوقی به عنوان مأمور در مؤسسه اعتباری اشتغال می‌یابند، ممنوع می‌باشد.
- ماده 6- استفاده از منابع سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز توسط مؤسسه اعتباری برای پرداخت تسهیلات ممنوع است.
- ماده 7- تسهیلات موضوع این آیین‌نامه باید از محل منابع مالکانه مؤسسه اعتباری تأمین شود.
- ماده 8- پرداخت تسهیلات به اعضای غیرموظف هیأت‌مدیره ممنوع است.
- ماده 9- مدت بازپرداخت تسهیلات، نحوه بازپرداخت تسهیلات، حداقل مدت حضور کارکنان در مؤسسه اعتباری برای دریافت تسهیلات، مطابق شرایطی است که با تفاهم شورای هماهنگی بانک‌های دولتی و کانون بانک‌ها و موسسات اعتباری خصوصی تدوین و به تصویب هیأت‌مدیره هر یک از مؤسسات اعتباری می‌رسد.
- ماده 10- اعطای تسهیلات به کارکنان بانک‌های قرض‌الحسنه در قالب عقد مرابحه و صرفاً از محل حقوق مالکانه آن‌ها امکان‌پذیر است.
- ماده 11- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، موظف است گزارش‌های مربوط به رعایت مفاد این آیین‌نامه را به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارائه نموده و پس از تأیید در کمیته یادشده، مراتب را در هیأت‌مدیره برای تصویب، گزارش نماید و مصوبه هیأت‌مدیره را به مدیریت‌کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ارسال کند.
- ماده 12- اعطای تسهیلات به کارکنان شرکت‌های وابسته و میزان و شرایط آن از جمله نرخ سود و کارمزد، مدت زمان بازپرداخت، دوره تنفس، وثایق دریافتی و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، صرفاً مطابق با ضوابط مقرر در خصوص سایر مشتریان مؤسسه اعتباری، مجاز می‌باشد.
- ماده 13- میزان و شرایط اعطای تسهیلات به همسر و فرزندان تحت تکفل کارکنان از جمله نرخ سود و کارمزد، مدت زمان بازپرداخت، دوره تنفس، وثایق دریافتی و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، مطابق با ضوابط مقرر در خصوص سایر مشتریان مؤسسه اعتباری می‌باشد.
- ماده 14- مؤسسه اعتباری موظف است میزان و جزییات تسهیلات اعطایی به کارکنان را در سامانه سمات بانک مرکزی درج نماید. همچنین میزان تسهیلات اعطایی به کارکنان باید به صورت یک یادداشت مستقل در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری افشاء شود.

فصل سوم - ضمانت اجرا

ماده 15- تخطی از مقررات این آیین‌نامه مشمول مجازات‌های انتظامی مقرر در ماده (۴۴) «قانون پولی و بانکی کشور» و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌گردد.

«آیین‌نامه پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری» مشتمل بر 15 ماده و یک تبصره در جلسه مورخ 1402/3/08 هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد

8- بخشنامه شماره 02/69175 مورخ 1402/3/28؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری» و

«دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران
- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 00/209773 مورخ 1400/7/24 موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری» و بخشنامه شماره 01/288583 مورخ 1401/11/20 موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد»، به استحضار می‌رساند؛ با استناد به تصمیم متخذه در جلسه مورخ 1402/2/20 «کمیسیون عملیات پولی و اعتباری» بانک مرکزی، سقف مبلغ تسهیلات خرد، موضوع ماده (3) «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» و تبصره ذیل آن و نیز سقف اعتبار کارت اعتباری، موضوع مواد (12) و (13) «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری»، از دو میلیارد ریال به سه میلیارد ریال افزایش می‌یابد.

در خاتمه، ضمن ایفاد اصلاحیه دستورالعمل‌های فوق‌الذکر، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/۱۴9۱53 مورخ ۱396/5/۱6 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حسین معصومی

3831-04

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری»

به استناد مفاد تبصره ذیل ماده (3) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات پس از آن، تصویب‌نامه شماره ۹۸۲۹۷/ت/۴۶۷۳۸/ه مورخ ۱۳۹۰/۵/۱۲ هیأت محترم وزیران و مفاد دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۹ شورای پول و اعتبار، ویرایش جدید «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تصویب می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

- 1-1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 2-1- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
- 3-1- مرابحه: عقده‌ای که به موجب آن عرضه‌کننده؛ بهای تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع مشتری می‌رساند و سپس با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود، آن را به صورت نقدی، نسیه‌دفعی یا اقساطی، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید/سررسیدهای معین به مشتری واگذار می‌کند؛
- 4-1- کارت اعتباری: کارت اعتباری که مؤسسه اعتباری می‌تواند به وسیله آن و در چارچوب ضوابط مربوط از جمله آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» و مفاد این دستورالعمل، به مشتری تا سقف معینی، اعتبار اعطاء نماید؛
- 5-1- سقف اعتبار: حداکثر اعتباری که مؤسسه اعتباری به مشتری تخصیص می‌دهد تا در چارچوب قرارداد کارت اعتباری، برای پرداخت وجه خرید اموال و دریافت خدمات در خصوص کارت اعتباری، مورد استفاده قرار گیرد؛
- 6-1- مانده کارت: مابه‌التفاوت مبلغ سقف اعتبار و اصل تسهیلات تسویه نشده توسط مشتری؛
- 7-1- تاریخ انقضاء: تاریخ قید شده بر روی کارت اعتباری که توسط مؤسسه اعتباری تعیین و مشتری می‌تواند حداکثر تا آن تاریخ، از کارت مذکور استفاده نماید؛
- 8-1- قرارداد کارت اعتباری: قراردادی که در زمان صدور کارت اعتباری فی‌مابین مؤسسه اعتباری و مشتری بر اساس مرابحه منعقد گردیده و مبین توافقات، تعهدات و سایر الزامات طرفین در خصوص کارت اعتباری می‌باشد؛
- 9-1- مشتری: شخص حقیقی که درخواست وی مبنی بر اخذ کارت اعتباری به مؤسسه اعتباری ارایه گردیده، کارت اعتباری به نام وی صادر شده و در قالب مرابحه از مؤسسه اعتباری تسهیلات اخذ می‌نماید؛
- 10-1- پذیرنده کارت: شخصی که در قبال دریافت وجه از طریق پایانه فروش فیزیکی یا مجازی، مبادرت به واگذاری اموال یا ارائه خدمات به مشتری می‌نماید؛
- 11-1- صورت‌حساب: اعلامیه‌ای که مؤسسه اعتباری مطابق با مفاد این دستورالعمل، برای مشتری ارسال نموده و طی آن تراکنش‌های مالی کارت اعتباری در دوره زمانی یک ماهه، به اطلاع وی می‌رسد؛

12-1- دوره تنفس: مهلت هفت روزه تقویمی مؤسسه اعتباری به مشتری از تاریخ صدور صورت حساب.

فصل دوم: الزامات ناظر بر قرارداد کارت اعتباری

- ماده 2- صدور کارت اعتباری صرفاً بر مبنای قرارداد کارت اعتباری بین مؤسسه اعتباری و مشتری مجاز می باشد.
- ماده 3- مؤسسه اعتباری موظف است در چارچوب مفاد این دستورالعمل، اموال و یا خدمات مورد تقاضای مشتری را از پذیرنده کارت خریداری و در قالب مرابحه به مشتری واگذار نماید.
- ماده 4- مؤسسه اعتباری مکلف است حداقل موارد زیر را در قرارداد کارت اعتباری درج نماید:
 - 1-4- سقف اعتبار؛
 - 2-4- نوع تسهیلات اعطایی (نسیه دفعی یا نسیه اقساطی) و سررسید/سررسیدهای آن؛
 - 3-4- نحوه تعیین و محاسبه سود تسهیلات مرابحه، موضوع ماده (21)؛
 - 4-4- مدت اعتبار کارت؛
 - 5-4- دوره و نحوه بازپرداخت تسهیلات؛
 - 6-4- دوره تنفس؛
 - 7-4- نرخ و روش محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین، موضوع ماده (25)؛
 - 8-4- نوع و میزان وثایق؛
 - 9-4- زمان بندی و روش های ارسال صورت حساب؛
 - 10-4- روش اطلاع رسانی مؤسسه اعتباری به مشتری در مواقع لزوم؛
 - 11-4- الزام دارنده کارت مبنی بر اعلام عدم دریافت صورت حساب، حداکثر ظرف مدت سه روز کاری پس از پایان هر دوره زمانی یک ماهه؛
 - 12-4- نحوه و مهلت اعتراض به صورت حساب؛
 - 13-4- چگونگی و زمان رسیدگی به اعتراض واصله؛
 - 14-4- ضوابط مربوط به نگهداری، استفاده و صدور کارت المثنی در صورت فقدان یا سرقت کارت اعتباری؛
 - 15-4- ضوابط مربوط به انسداد و ابطال کارت اعتباری، وفق مفاد این دستورالعمل.

فصل سوم: ویژگی های کارت اعتباری و الزامات ناظر بر صدور و تمدید کارت اعتباری

- ماده 5- مؤسسه اعتباری می تواند در چارچوب مفاد این دستورالعمل نسبت به صدور کارت اعتباری اقدام نماید.
- ماده 6- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور کارت اعتباری، تمهیدات لازم را برای استفاده از کارت مزبور توسط مشتری فراهم نماید.
- ماده 7- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از ارائه خدمات کارت اعتباری، بسترهای لازم جهت اتصال به مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مگنا) را فراهم نماید.
- ماده 8- مؤسسه اعتباری مکلف است در فرایند صدور، تمدید و استفاده از کارت اعتباری توسط مشتری، تمامی قوانین، آیین نامه ها و دستورالعمل های مربوط، از جمله ضوابط مبارزه با پولشویی را رعایت نماید.
- ماده 9- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از صدور کارت اعتباری، نسبت به اعتبارسنجی مشتری اقدام نماید؛ به نحوی که اعتبارسنجی به عمل آمده مبین میزان توان و ظرفیت اعتباری وی باشد. مؤسسه اعتباری مجاز به اعطای اعتبار بیش از ظرفیت اعتباری مشتری نمی باشد.

ماده 10- مؤسسه اعتباری مکلف است؛ قبل از صدور یا تمدید کارت اعتباری، وضعیت بدهی غیرجاری و چک برگشتی مشتری را از بانک مرکزی استعلام و حسب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، نسبت به صدور یا تمدید کارت اعتباری اقدام نماید.

ماده 11- صدور کارت اعتباری توسط مؤسسه اعتباری، منوط به اخذ شناسه مربوط از مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکننا)، مطابق با رویه اعلامی از سوی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی می‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است پس از صدور کارت اعتباری، با استفاده از کد مأخوذه موضوع این ماده، مراتب را در مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکننا) ثبت نماید.

ماده 12- مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به تخصیص اعتبار تا سقف سه میلیارد ریال (3.000.000.000) اقدام نماید.²³
ماده 13- مجموع اعتبار قابل تخصیص از سوی مؤسسات اعتباری به هر مشتری در قالب کارت اعتباری، حداکثر سه میلیارد ریال (3.000.000.000) است.²⁴

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور و اعطای کارت اعتباری به مشتری، کنترل‌های لازم را از طریق مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکننا)، در خصوص رعایت سقف موضوع این ماده به عمل آورد.

ماده 14- چنانچه پس از تاریخ انقضای کارت اعتباری، مشتری مجدداً درخواست اخذ کارت اعتباری نماید، اعتبار کارت اعتباری جدید بدون در نظر گرفتن بدهی مشتری بابت کارت قبلی و براساس ضوابط مربوط تعیین می‌شود؛ لیکن، مانده کارت اعتباری جدید، معادل مابه‌التفاوت مبلغ اعتبار کارت اعتباری جدید و مانده بدهی مشتری بابت اصل تسهیلات اعطایی از محل کارت قبلی می‌باشد.

ماده 15- کارت اعتباری دارای ویژگی گردان است؛ بدین نحو که تا تاریخ انقضاء، همواره به میزان مابه‌التفاوت مبلغ سقف اعتبار و اصل تسهیلات تسویه نشده توسط مشتری، دارای اعتبار می‌باشد.

ماده 16- مانده اعتبار کارت اعتباری صرفاً برای اعطای تسهیلات در قالب مرابحه قابل استفاده بوده و تراکنش‌های مالی دیگر نظیر؛ برداشت وجه، انتقال وجه و برداشت کارمزد از کارت مزبور مجاز نمی‌باشد.

تبصره 1- واریز وجه به کارت اعتباری از ممنوعیت این ماده مستثنی می‌باشد. در این صورت، اولویت مصرف موجودی کارت اعتباری جهت خرید اموال و خدمات، با وجوه واریزی است.

تبصره 2 - در صورتی که مشتری بابت استفاده از کارت اعتباری به مؤسسه اعتباری دارای بدهی باشد، مؤسسه اعتباری می‌تواند وجوه واریزی را جهت تصفیه بدهی وی برداشت نماید.

ماده 17- مؤسسه اعتباری می‌تواند حسب درخواست مشتری، مدت اعتبار کارت اعتباری را بر اساس ضوابط و مقررات جاری تمدید کند. در این صورت، مؤسسه اعتباری موظف است پیش از تمدید، نسبت به اعتبارسنجی مشتری، تمدید مدت قرارداد، ارزیابی مجدد وثایق و ... اقدام نماید. تمدید مدت اعتبار کارت اعتباری صرفاً در صورتی مجاز است که درخواست تمدید قبل از تاریخ انقضای کارت اعتباری از سوی مشتری به مؤسسه اعتباری ارایه شده باشد.

فصل چهارم: الزامات ناظر بر تسهیلات کارت اعتباری

ماده 18- مجموع بدهی مشتری بابت خریدهای انجام شده طی دوره در قالب یک فقره تسهیلات، به صورت نسبیه دفعی یا اقساطی به مشتری اعطاء می‌گردد.

23 - طی مصوبه جلسه مورخ 1402/2/20 «کمیسیون عملیات پولی و اعتباری» بانک مرکزی اصلاح گردید.
2- طی مصوبه جلسه مورخ 1402/2/20 «کمیسیون عملیات پولی و اعتباری» بانک مرکزی اصلاح گردید.

ماده 19- سررسید تسهیلات نسبه دفعی به تشخیص مؤسسه اعتباری و به دو صورت زیر تعیین می‌گردد:

19-1- حداکثر تا پایان دوره تنفس؛

19-2- حداکثر 12 ماه پس از پایان دوره تنفس.

ماده 20- مهلت بازپرداخت تسهیلات نسبه اقساطی، به تشخیص مؤسسه اعتباری، حداقل 12 ماه و حداکثر 60 ماه پس از پایان دوره تنفس تعیین می‌گردد.²⁵

ماده 21- سود تسهیلات نسبه دفعی و اقساطی بر اساس نرخ سود عقود غیرمشارکتی مصوب شورای پول و اعتبار در زمان استفاده از کارت اعتباری و بر مبنای دوره زمانی از تاریخ/تاریخ‌های استفاده تا سررسید قسط/اقساط تسهیلات اعطایی محاسبه می‌شود. در هر حال نرخ موثر سود محاسبه شده نباید از نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار برای عقود غیرمشارکتی بیشتر گردد.

ماده 22- اولویت تسویه تمام یا بخشی از بدهی مشتری بابت صورت‌حساب‌های مختلف، در صورت عدم تعیین توسط وی، با صورت‌حساب‌هایی می‌باشد که زودتر صادر گردیده است.

ماده 23- در صورتی که سررسید تسهیلات تسهیلات اعطایی از طریق کارت اعتباری فراتر از تاریخ انقضای کارت اعتباری باشد، مهلت بازپرداخت تسهیلات مزبور، در چارچوب ضوابط و مقررات جاری، پس از تاریخ انقضای کارت اعتباری ادامه می‌یابد.

ماده 24- چنانچه مشتری پس از دوره تنفس و پیش از سررسید نسبت به بازپرداخت تمام یا بخشی از تسهیلات اقدام نماید، مؤسسه اعتباری مکلف است حداقل 90 درصد سود مستتر در قسط/اقساط زود پرداخت را متناسب با مدت باقی‌مانده تا سررسید قسط/اقساط پرداخت‌شده، به مشتری تخفیف دهد و مبلغ وصولی را بین مانده اصل و سود تسهیلات اعطایی تسهیم بالنسبه نماید.

ماده 25- چنانچه مشتری به تعهدات خویش در قبال مؤسسه اعتباری مبنی بر بازپرداخت تمام یا بخشی از تسهیلات در سررسید/سررسیدهای مقرر عمل ننماید، مؤسسه اعتباری مبلغی را تحت عنوان وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، بر اساس ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی، متناسب با مبلغ و مدت تأخیر، مستند به قرارداد مطالبه می‌نماید.

فصل پنجم: الزامات ناظر بر صورتحساب کارت اعتباری

ماده 26- صورتحساب ارسالی به مشتری باید حداقل مشتمل بر موارد ذیل باشد:

26-1- مشخصات مشتری؛

26-2- سقف اعتبار؛

26-3- دوره زمانی صورتحساب؛

26-4- مجموع مبالغ اعتبار استفاده شده و جزئیات آن به تفکیک تاریخ طی دوره زمانی یک ماهه؛

26-5- نرخ و میزان سود تسهیلات اعطایی تا سررسید؛

26-6- مانده کارت در ابتدا و انتهای دوره؛

26-7- دوره تنفس؛

26-8- مهلت اعتراض؛

26-9- نحوه بازپرداخت مبلغ صورتحساب؛

²⁵- طی مصوبه نوزدهمین جلسه مورخ 1400/6/7 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری اصلاح گردید.

10-26- ماده بدهی مشتری بابت صورت حساب های قبلی.

ماده 27- مؤسسه اعتباری موظف است صورت حساب را در پایان هر دوره یکماهه و به روش توافق شده، برای مشتری ارسال نماید. اولین صورت حساب یکماه پس از تاریخ صدور کارت اعتباری ارسال می شود.

تبصره - در صورت تأخیر در ارسال صورت حساب توسط مؤسسه اعتباری، مدت تأخیر به دوره تنفس افزوده می شود.
ماده 28- اطلاعات مربوط به صورت حساب های صادر شده باید مطابق با رویه اعلامی از سوی اداره نظام های پرداخت بانک مرکزی به سامانه مکن ارسال گردد.

فصل ششم: انسداد و ابطال کارت اعتباری

ماده 29- چنانچه مطالبات مؤسسه اعتباری ظرف مدت دو ماه از سررسید وصول نشود، مؤسسه اعتباری موظف است کارت اعتباری را مسدود نماید و امکان استفاده از مانده کارت را به حالت تعلیق درآورد. مؤسسه اعتباری مکلف است مراتب را به روش توافق شده به مشتری اعلام کند. در صورتی که حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از سررسید، مطالبات مؤسسه اعتباری وصول نشود، مؤسسه اعتباری ملزم به ابطال کارت اعتباری می باشد.

ماده 30- چنانچه کارت اعتباری سه بار مسدود شود، مؤسسه اعتباری ملزم به ابطال آن می باشد.
ماده 31- در صورت موافقت مؤسسه اعتباری با درخواست مشتری مبنی بر رفع انسداد یا اعطای مجدد کارت اعتباری ابطال شده به دلیل عدم ایفای تعهدات از جانب مشتری، رفع انسداد، شارژ یا اعطای مجدد کارت اعتباری، پس از بازپرداخت کامل دیون سررسید شده مشتری، منوط به سپری شدن دو ماه در مورد کارت اعتباری مسدودی و یک سال در مورد کارت اعتباری ابطال شده می باشد.

فصل هفتم: سایر الزامات

ماده 32- حداقل استانداردها و مشخصات فنی و امنیتی کارت اعتباری مطابق با ضوابط ابلاغی از سوی اداره نظام های پرداخت بانک مرکزی می باشد.

ماده 33- مؤسسه اعتباری می تواند وفق ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، مبالغی را تحت عنوان «کارمزد صدور کارت اعتباری و اعتبارسنجی مشتری» و «آبومان سالانه کارت اعتباری» از مشتری و «کارمزد بهره برداری از کارت اعتباری» از پذیرنده کارت مطالبه نماید.

تبصره- مطالبه هرگونه وجه دیگری از مشتری به استثنای موارد مذکور در این دستورالعمل، تحت هر عنوان ممنوع است.

ماده 34- چنانچه طبق توافق مؤسسه اعتباری و پذیرنده کارت، پرداخت مطالبات پذیرنده ناشی از استفاده مشتری از کارت اعتباری در پایان دوره تنفس انجام پذیرد، مشروط به این که مشتری بدهی خود را تا پایان دوره تنفس پرداخت نماید، مؤسسه اعتباری بابت استفاده مشتری از کارت اعتباری، مجاز به دریافت سود نمی باشد.

ماده 35- در خصوص کارت های اعتباری که قبل از لازم الاجرا شدن این دستورالعمل صادر شده و در اختیار مشتریان قرار گرفته است، مؤسسه اعتباری مکلف است تا تاریخ انقضای کارت های مزبور، مطابق با مفاد قرارداد فی مابین و ضوابط قبلی اقدام نماید.

ماده 36- به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، سایر موارد ناظر بر کارت اعتباری، تابع قوانین موضوعه، آیین نامه ها و ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی از جمله «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» می باشد.

ماده 37- تخطی از مفاد مقرر در این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (44) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

ماده 38- این دستورالعمل از تاریخ ابلاغ، جایگزین مقررات ذیل می‌گردد:

- 1-38- بخشنامه شماره 1007/ هـ مورخ 1384/3/5 معاون اداری و مالی بانک مرکزی؛
 - 2-38- بخشنامه شماره ن‌پ/م/1659 مورخ 1387/9/2؛
 - 3-38- «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه»، مصوب سی و یکمین و چهل و یکمین جلسات مورخ 1390/5/9 و 1390/6/20 کمیسیون اعتباری بانک مرکزی، موضوع بخشنامه شماره 90/141763 مورخ 1390/6/20؛
 - 4-38- بخشنامه شماره 90/150919 مورخ 1390/6/30؛
 - 5-38- بخشنامه شماره 90/192201 مورخ 1390/8/15؛
 - 6-38- بخشنامه شماره 91/108312 مورخ 1391/4/28؛
 - 7-38- بخشنامه شماره 90/178901 مورخ 1391/7/10؛
 - 8-38- بخشنامه شماره 91/212746 مورخ 1391/8/9، موضوع بند (1) از شانزدهمین جلسه مورخ 1391/7/23 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛
 - 9-38- بخشنامه شماره 92/295344 مورخ 1392/10/8؛
 - 10-38- «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه»، مصوب ششمین جلسه مورخ 1394/3/24 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، موضوع بخشنامه شماره 94/111364 مورخ 1394/5/4؛
 - 11-38- «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه»، مصوب ششمین جلسه مورخ 1395/5/31 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، موضوع بخشنامه شماره 95/194227 مورخ 1395/6/18؛
 - 12-38- «دستورالعمل صدور و راهبری کارت اعتباری مرابحه (کام)»، موضوع بخشنامه شماره 94/273917 مورخ 1394/9/25 معاونت فناوری‌های نوین بانک مرکزی؛
 - 13-38- بخشنامه شماره 94/300543 مورخ 1394/10/19 مدیریت کل فناوری اطلاعات بانک مرکزی؛
 - 14-38- «دستورالعمل اعتباری استفاده از کارت اعتباری خرید کالای مصرفی با دوام تولید داخل» موضوع یک‌هزار و دویست و هشتمین صورتجلسه مورخ 1394/7/28 شورای پول و اعتبار، ابلاغی طی بخشنامه شماره 94/385635 مورخ 1394/12/24 مدیریت کل اعتبارات بانک مرکزی.
 - 15-38- بخشنامه شماره 95/29285 مورخ 1395/2/5 مدیریت کل اعتبارات بانک مرکزی.
- «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری» که در یازدهمین جلسه مورخ 1395/5/31 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسیده در نوزدهمین جلسه مورخ 1400/6/7 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن اصلاح گردید.

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد»

در راستای تسهیل دسترسی اقشار مختلف جامعه به تسهیلات خرد قابل اعطا توسط شبکه بانکی کشور، «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

- ماده 1- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:
- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
 - مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
 - تسهیلات خرد: تسهیلات ریالی با مقاصد غیرتجاری و به منظور رفع نیازهای ضروری اشخاص که در چارچوب شرایط مقرر در این دستورالعمل به مشتری اعطاء می‌شود.
 - مشتری: شخص حقیقی متقاضی دریافت تسهیلات خرد از مؤسسه اعتباری؛
 - اعتبارسنجی: فرآیند تعیین امتیاز اعتباری اشخاص با استفاده از الگوهای کمی و کیفی؛
 - امتیاز اعتباری: شاخصی کمی که مبتنی بر روش‌شناسی مشخص و مورد تأیید کمیته ریسک مؤسسه اعتباری و مصوب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری محاسبه می‌شود و بیانگر احتمال عدم بازپرداخت به موقع (نکول) توسط اشخاص است.
 - رتبه اعتباری داخلی: شاخص حاصل از سیستم رتبه‌بندی اعتباری داخلی مؤسسه اعتباری که بیانگر اهلیت اعتباری مشتری می‌باشد.
 - سقف اعتبار: حداکثر اعتباری که مؤسسه اعتباری در قالب تسهیلات خرد به مشتری تخصیص می‌دهد.

فصل دوم: حدود و نحوه اعطای تسهیلات خرد

- ماده 2- از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، مؤسسه اعتباری موظف است، تسهیلات خرد اعطایی را بر اساس شرایط، امتیاز اعتباری، رتبه اعتباری داخلی و سقف اعتبار مشتری در قالب قراردادهای فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، مرابحه، جعاله و قرض‌الحسنه به مشتری پرداخت نماید.
- ماده 3- حداکثر مجموع اصل تسهیلات خرد قابل پرداخت به هر مشتری در هر مؤسسه اعتباری مبلغ سیصد میلیون تومان (3,000,000,000 ریال) می‌باشد²⁶.

تبصره — اعطای تسهیلات در قالب «کارت اعتباری مرابحه» تا سقف حداکثر سیصد میلیون تومان (3000,000,000 ریال) در سطح تمامی مؤسسات اعتباری، به هر شخص متقاضی واجد شرایط در چهارچوب ضوابط مربوط مجاز بوده و در سقف تسهیلات خرد به متقاضی در هر مؤسسه محسوب می‌شود.²⁷

²⁶- اصلاح شده بر اساس مصوبات جلسه مورخ 1401/9/2 «کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری» و جلسه مورخ 1402/2/20 «کمیسیون عملیات پولی و اعتباری» بانک مرکزی
²⁷- اصلاح شده بر اساس مصوبات جلسه مورخ 1401/9/2 «کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری» و جلسه مورخ 1402/2/20 «کمیسیون عملیات پولی و اعتباری» بانک مرکزی

ماده 4- در مواردی که مشتری قبلاً تسهیلات خرد از مؤسسه اعتباری دریافت نموده است، مبنای محاسبه مابه‌التفاوت قابل پرداخت به وی تا سقف مقرر در این دستورالعمل، سهم اصل باقی مانده از مانده بدهی می‌باشد.²⁸

ماده 5- ضوابط، شرایط و سایر جزئیات اجرایی مربوط به نحوه اعطای تسهیلات خرد از قبیل دوره و شیوه بازپرداخت اقساط یا تسویه تسهیلات، شیوه محاسبه سود، کارمزد، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، حسب مورد تابع مقررات ابلاغی مربوط از جمله مفاد دستورالعمل‌های اجرایی عقود و الزامات مقرر در فرم‌های یکنواخت قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی می‌باشد.

فصل سوم: اعتبارسنجی و تضامین

ماده 6- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از اعطای تسهیلات، نسبت به استعلام سابقه چک برگشتی و بدهی غیرجاری مشتری اقدام نماید.

تبصره — اعطای تسهیلات خرد به مشتری دارای چک برگشتی رفع سوءاثر نشده یا بدهی غیرجاری تا زمان رفع سوءاثر از چک برگشتی و تعیین تکلیف بدهی غیرجاری مطابق ضوابط ابلاغی مربوط ممنوع است.

ماده 7- در اعطای تسهیلات خرد به مشتری دارای سابقه و امتیاز اعتباری، مؤسسه اعتباری می‌تواند با رعایت تکالیف قانونی و مقررات مرتبط و همچنین شرایط مندرج در این دستورالعمل، متناسب با امتیاز اعتباری مشتری، میزان تسهیلات خرد اعطایی و درجه‌ی نقدشوندگی وثایق و تضامین ارایه شده، حداکثر دو مورد از تضامین و وثایق به شرح مصادیق ذیل از تسهیلات‌گیرنده یا ضامن دریافت نماید.

- a. اوراق تجاری از قبیل چک یا سفته مشتری؛
- b. اوراق بدهی اعم از اوراق پذیرفته شده در بازار سرمایه و غیر آن؛
- c. سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس از جمله سهام عدالت؛
- d. واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله در بورس؛
- e. چک یا سفته توسط ضامن؛
- f. اموال عینی با ارزش عرفی از قبیل خودرو، مسکوکات یا مصنوعات طلا؛
- g. حساب یارانه اشخاص؛
- h. گواهی کسر از حقوق توسط مشتری یا ضامن؛
- i. ضمانت یک نفر کاسب دارای پروانه کسب که در زمان اعطای تسهیلات دارای فعالیت اقتصادی دایر باشد؛
- j. در مناطق روستایی ضمانت یک نفر ساکن روستا که اهلیت و صلاحیت وی توسط شورای اسلامی روستا مورد تأیید واقع گردد مهمور به مهر شورای اسلامی روستا؛
- k. سیم کارت دائمی ثبت شده تحت مالکیت مشتری؛
- l. برای روستائیان، کشاورزان، دامداران سنتی و عشایر، پروانه چرای دام، پروانه چاه کشاورزی، سند مالکیت اراضی کشاورزی، ضمانت زنجیره‌ای؛
- m. ضمانت صادره توسط بنگاه محل اشتغال مشتری، متضمن تضمین دیون تسهیلات‌گیرنده؛

³- الحاق شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ 1401/9/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

n. قرارداد لازم‌الاجرا؛

o. سایر تضامین متناسب با امتیاز اعتباری مشتری و تشخیص مؤسسه اعتباری.

ماده 8- در اعطای تسهیلات خرد به مشتری فاقد سابقه و امتیاز اعتباری، مؤسسه اعتباری می‌تواند متناسب با سطح درآمد مشتری و توان بازپرداخت اقساط توسط وی، با اخذ حداکثر دو مورد از وثایق و تضامین مقرر در ماده (7) برای بار نخست تا سقف یک میلیارد ریال در سطح تمامی مؤسسات اعتباری تسهیلات خرد اعطا نماید.

فصل چهارم: سایر الزامات

ماده 9- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به الکترونیکی کردن قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی در چارچوب اعلام شده توسط بانک مرکزی اقدام نموده و نسخه ای از آن را در اختیار مشتری قرار دهد.

ماده 10- مفاد این دستورالعمل به منظور تسهیل و ایجاد وحدت رویه در فرآیند اعطای تسهیلات خرد تدوین شده است و موجد حق و تعهد برای مشتری و مؤسسه اعتباری نمی‌باشد و اعطای تسهیلات براساس شرایط، منابع و اولویتهای مؤسسه اعتباری صورت می‌پذیرد.

ماده 11- دریافت وثیقه نقدی از مشتری در اعطای تسهیلات خرد، در قالب انواع سپرده‌ها ممنوع است.

ماده 12- استفاده از سایر قراردادهای تسهیلاتی به استثنای موارد مندرج در این دستورالعمل به منظور اعطای تسهیلات خرد ممنوع می‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است محدودیت‌های مقرر در این دستورالعمل را به نحو مقتضی در سامانه‌های کنترلی و نظارتی مربوط اعمال نماید.

ماده 13- تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج و نیز سایر تسهیلات تکلیفی موضوع قوانین مختلف از قبیل تسهیلات فرزندآوری یا تسهیلات حمایتی در حوادث غیرمترقبه مصوب هیأت وزیران و همچنین تسهیلات اعطایی بابت خرید، جعاله، ودیعه و ساخت مسکن، مشمول احکام و ضوابط خاص خود بوده و تابع مفاد این دستورالعمل نمی‌باشد.²⁹

ماده 14- سایر الزامات ناظر بر اعطای تسهیلات خرد، به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، تابع قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

«دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» مشتمل بر (14) ماده و (1) تبصره که در دومین جلسه مورخ

1401/1/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسیده بود در جلسه مورخ

1401/9/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن در (14)

ماده و (2) تبصره، تصویب شد

¹ اصلاح شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ 1401/9/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

9- بخشنامه شماره 02/88961 مورخ 1402/4/18؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه صلاحیت

حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 01/287866 مورخ 1401/11/19 موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» مصوب جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار، به پیوست اصلاحیه جدید دستورالعمل مذکور مصوب جلسه مورخ 1402/03/23 آن شورا متضمن اصلاح تبصره (5) ماده (5) دستورالعمل و اصلاح جدول شماره (3) پیوست دستورالعمل به شرح زیر برای استحضار ایفاد می‌شود:

❖ «تبصره 5 ذیل ماده 5- اعضای هیأت عامل بانک مرکزی پس از سپری شدن حداقل یک سال از زمان خاتمه همکاری با بانک مرکزی، می‌توانند در مؤسسات اعتباری غیردولتی تصدی سمت مدیریتی داشته باشند».

❖ «جدول شماره (3) - نحوه‌ی محاسبه‌ی سوابق مدیریت بانکی داوطلب برای احراز سمت مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل»

ردیف	محل یا موضوع فعالیت	سمت داوطلب	ضریب سالانه سمت
1	بانک مرکزی، مؤسسات اعتباری و مؤسسات فعال در بازار سرمایه	اعضای شورای پول و اعتبار، عضو هیأت عامل و معاونین بانک مرکزی، معاون امور بانکی، بیمه و شرکت‌های دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی و مدیرعامل و اعضای هیأت‌مدیره مؤسسات اعتباری	1
		مدیران کل مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی، اعضای هیأت مدیره‌ی سازمان بورس و اوراق بهادار، قائم‌مقام و سایر اعضای هیأت‌عامل مؤسسات اعتباری	0/9
		مدیران ادارات مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی، مدیر ارشد مؤسسات اعتباری و مدیران عامل بورس‌ها	0/7
		اعضای کمیسیون فرعی شورای پول و اعتبار، معاونین و رییس گروه مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و روسای شعب بالاتر از شعبه 2 مؤسسات اعتباری	0/6

در خاتمه، ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری»، مقتضی است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ 1396/5/16 به ارکان ذی‌ربط و واحدهای مربوط در آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی، ابلاغ گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

دستورالعمل نحوه‌ی احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری

نسخه اصلاحی (تیرماه 1402)

باسمه تعالی

مقدمه:

در اجرای بندهای «پ» و «ت» ماده 21 «قانون احکام دایمی برنامه‌های توسعه کشور» مصوب 1395/11/10، ماده 14 «قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (1396-1400)» مصوب 1395/12/14 مجلس شورای اسلامی و مواد 51، 52، 53، 54، 55، 59، 95 و 96 «آیین‌نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی» مصوب 1393/10/28 هیأت‌وزیران، «دستورالعمل نحوه‌ی احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده 1- در این مقررات عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط به کار می‌روند:

- 1-1 بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 2-1 مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده/ در شرف تأسیس بوده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛
- 3-1 نظام بانکی: شامل بانک مرکزی، مؤسسات اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه و شرکتهای تعاونی اعتبار داری مجوز از بانک مرکزی؛
- 4-1 بازار اوراق بهادار: مجموعه نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار و آیین‌نامه اجرایی آن؛
- 5-1 کمیسیون: کمیسیون احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری؛
- 6-1 سمت مدیریتی: شامل سمت‌های مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل و عضو هیأت مدیره؛
- 7-1 مدیر/ مدیران: دارنده/ دارندگان سمت‌های مدیریتی موضوع بند 6-1 در مؤسسه اعتباری؛
- 8-1 صلاحیت حرفه‌ای: دارا بودن شرایط عمومی از جمله وثاقت و امانت، تخصصی و فردی به شرح مندرج در این مقررات برای تصدی سمت‌های مدیریتی در مؤسسه اعتباری؛
- 9-1 متقاضی: شخصی که به نمایندگی از طرف مؤسسه اعتباری یا رکن ذی‌صلاح آن، تقاضای تأیید صلاحیت حرفه‌ای داوطلب را به بانک مرکزی ارائه می‌دهد و حسب مورد یکی از اشخاص ذیل است:
 - 1-9-1 نماینده مجمع عمومی مؤسس مؤسسه اعتباری در شرف تأسیس؛
 - 2-9-1 مدیرعامل مؤسسه اعتباری غیردولتی (و در نبود مدیرعامل، به ترتیب قائم‌مقام مدیرعامل، رئیس، نائب رئیس و یا عضو هیأت مدیره، سرپرست منصوب توسط بانک مرکزی)؛
 - 3-9-1 رئیس مجمع عمومی مؤسسه اعتباری دولتی یا معاون ذی‌ربط؛
 - 10-1 داوطلب: شخصی حقیقی است که جهت تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی معرفی می‌شود.
- 11-1 تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای: موافقت کتبی بانک مرکزی با تصدی سمت مدیریتی توسط داوطلب در مؤسسه اعتباری پس از احراز صلاحیت حرفه‌ای وی.

فصل دوم: کلیات

ماده 2 — تصدی سمت مدیریتی توسط داوطلب در هر مؤسسه اعتباری و تمدید دوره مسئولیت وی منوط به اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای می‌باشد.

ماده 3 — اطلاعات و مستندات که برای اجرای این دستورالعمل، در اختیار اعضای کمیسیون، دبیر کمیسیون یا هر یک از کارکنان بانک مرکزی قرار می‌گیرد، محرمانه تلقی شده و به جز در موارد قانونی یا در چارچوب این مقررات، نباید در اختیار سایرین قرار گیرد.

فصل سوم: شرایط لازم برای تصدی سمت‌های مدیریتی در مؤسسه اعتباری

الف- شرایط عمومی

ماده 4 - شرایط عمومی لازم برای تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری توسط داوطلب به شرح ذیل است:

4-1- داشتن تابعیت ایران (برای مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل، رئیس هیأت‌مدیره و اکثریت اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری) و نداشتن تابعیت مضاعف (تابعیت دیگری علاوه بر تابعیت ایرانی)؛

4-2- پیرو دین اسلام یا یکی از ادیان شناخته‌شده در قانون اساسی؛

4-3- عدم سوء پیشینه و نداشتن سابقه محکومیت قطعی به هیچ یک از جرایم سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، پولشویی، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب (اعم از این‌که حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم‌علیه، مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد)؛

4-4- دارا بودن حداکثر سن ۷۰ سال برای مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل و حداکثر سن 75 سال برای اعضای هیأت‌مدیره در زمان معرفی به دبیرخانه. در مؤسسه اعتباری غیردولتی بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبی که فاقد شرط سنی مقرر در این بند باشد منوط به تأیید رئیس کل بانک مرکزی، امکان‌پذیر می‌باشد. در خصوص شرط سنی موضوع این بند، حداکثر سن داوطلبان تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری دولتی تابع قوانین مربوطه است.

4-5- عدم شمول «قانون ممنوعیت به‌کارگیری بازنشستگان» مصوب 1395/2/20 مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی آن بر داوطلب.

4-6- نداشتن منع تصدی سمت مدیریتی در مؤسسات اعتباری ناشی از محکومیت قطعی در هیأت انتظامی بانک‌ها؛

4-7- نداشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری اعم از دولتی یا غیردولتی تحت نظارت بانک مرکزی؛

4-8- نداشتن سهم یا سمت در سایر مؤسسات اعتباری مگر با اجازه بانک مرکزی؛

4-9- انقضای مدت‌های محرومیت ناشی از انصراف موضوع مواد 8 یا 13، عدم کسب حد نصاب مصاحبه تخصصی یا عدم تأیید صلاحیت حرفه‌ای در کمیسیون (موضوع ماده 40) و یا لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای در کمیسیون (موضوع تبصره یک ماده 41)؛

4-10- نداشتن سابقه تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری دیگری که در زمان تصدی داوطلب، اجازه‌نامه تأسیس یا فعالیت آن لغو گردیده یا اداره آن بر عهده بانک مرکزی قرار گرفته است؛

4-11- قرار نگرفتن در شمول ممنوعیت‌های ناظر بر تصدی سمت‌های مدیریتی مقرر در قوانین و مقررات جاری کشور از جمله مواد 111 و 126 لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛

4-12- عدم اشتغال همزمان در وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مگر در خصوص عضویت کارمندان دولت در هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری به عنوان نماینده سهام دولت و با رعایت قوانین و مقررات مربوط؛

4-13- نداشتن سمت مدیرعاملی یا عضویت در هیأت‌مدیره سایر شرکت‌هایی که تمام یا بخشی از سرمایه‌ی آنها متعلق به دولت یا نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی باشد اعم از آن‌که سمت‌های مزبور، اصالتاً یا به نمایندگی از شخص حقوقی سهامدار شرکت باشد؛

4-14- نداشتن سمت مدیریتی، اجرایی، کارشناسی و مشاوره‌ای در شرکت‌های تابعه مؤسسه اعتباری و سایر شرکت‌ها؛

4-15- نداشتن سابقه چک برگشتی رفع سوءاثرنشده‌ی شخصی و نیز چک‌های برگشتی رفع سوءاثرنشده‌ی صادره از سوی مدیران و صاحبان امضای مجاز اشخاص حقوقی؛

4-16- تأییدیه صلاحیت فردی داوطلب توسط حوزه‌ی حراست.

1- در بند **4-7**، هرگاه شخص حقیقی که نمایندگی شخص حقوقی را بر عهده داشته استعفا بدهد، از لحظه‌ی قبول استعفا، بدهی‌های غیرجاری شخص حقوقی مانع از تصدی سمت‌های مدیریتی در مؤسسه اعتباری نیست.

2- در بند **4-8**، داشتن کمتر از یک‌صدم درصد تعداد کل سهام در هر یک از دیگر مؤسسات اعتباری مانع از تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری نیست.

3- در بند **4-15**، هرگاه فردی که به نمایندگی از شخص حقوقی اقدام به صدور چک نموده، در مرجع قضایی ثابت نماید عدم پرداخت چک، مستند به عمل صاحب حساب و یا وکیل یا نماینده بعد از وی بوده است، تصدی سمت مدیریتی توسط وی با رعایت سایر شرایط، پلامانع است.

4- مدیرعامل مؤسسه اعتباری نمی‌تواند همزمان رییس یا نایب رییس هیأت‌مدیره آن مؤسسه اعتباری باشد.

5- برای شرط مذکور در بند **4-16** حسب مورد، درخصوص داوطلب معرفی شده برای مؤسسه اعتباری دولتی، تأییدیه حراست وزارت امور اقتصادی و دارایی و درخصوص داوطلب معرفی شده برای مؤسسه اعتباری غیردولتی، تأییدیه حراست بانک مرکزی مبنای عمل خواهد بود.

ب- شرایط تخصصی

ماده **5** - شرایط تخصصی لازم برای تصدی سمت مدیریتی مؤسسه اعتباری توسط داوطلب به شرح ذیل است:

5-1- داشتن حداقل **10** سال سابقه کار در زمینه‌های مالی، بانکی و بازرگانی به شرح جدول شماره **1**؛

5-2- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر از دانشگاه‌ها و مراکز مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران در رشته‌های مرتبط به شرح جدول شماره **2**؛

5-3- داشتن حداقل **10** سال سابقه کار در زمینه‌های مالی، بانکی و بازرگانی برای مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل که حداقل پنج سال از آن در سمت‌های مدیریت بانکی به شرح جدول شماره **3** بوده و نحوه محاسبه آن به شرح زیر می‌باشد:

(ضریب سمت \times مدت زمان تصدی سمت مدیریت بانکی توسط داوطلب به سال)

5-4- کسب حدنصاب لازم در مصاحبه تخصصی کمیسیون.

5-5- داشتن گواهینامه حرفه‌ای بانکداری اخذشده از مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی. حذف شد.³⁰
تبصره 1- تجربه کاری افرادی که در بانک‌های معتبر خارجی به تشخیص کمیسیون شاغل بوده‌اند، به عنوان سابقه کار مرتبط در نظام بانکی پذیرفته می‌شود.

تبصره 2- شرط مذکور در بند 5-5 از ابتدای سال 1400 لازم‌الاجرا است. حذف شد.³¹
تبصره 3- بانک مرکزی اقدامات و تمهیدات لازم را برای اجرایی نمودن بند 5-5 از ابتدای سال 1400، اتخاذ می‌نماید. حذف شد.³²

تبصره 4- داوطلبی که دارای گواهینامه حرفه‌ای بانکداری از مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی باشد، 10 امتیاز به مجموع امتیازات مکتسبه وی بابت سوابق تحصیلی، سوابق کاری، عملکرد قبلی وی در نظام بانکی و مصاحبه تخصصی، موضوع ماده 15 دستورالعمل، اضافه می‌شود.³³

تبصره 5- اعضای هیأت عامل بانک مرکزی پس از سپری شدن حداقل یک سال از زمان خاتمه همکاری با بانک مرکزی، می‌توانند در مؤسسات اعتباری غیردولتی تصدی سمت مدیریتی داشته باشند.³⁴

فصل چهارم: ترتیبات رسیدگی

الف- دریافت مدارک و نحوه رسیدگی به آن‌ها

ماده 6- متقاضی موظف است حداکثر به میزان دو برابر سمت‌های مدیریتی پلاتصدی در مؤسسه اعتباری، تقاضای بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبانی که حسب مورد دارای حداقل رأی مقرر در اساسنامه‌ی مؤسسه اعتباری ذی‌ربط/ تأییدیه هیأت مدیره می‌باشند را به همراه فرم مشخصات، مدارک و مستندات آن‌ها، حداقل سه ماه پیش از تاریخ انتخاب مدیران توسط ارکان مربوطه‌ی مؤسسه اعتباری، جهت اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای، از طریق «سامانه سوابق مدیران بانک‌ها و مؤسسات اعتباری»، به دبیرخانه کمیسیون ارائه نماید. متقاضی باید بلافاصله پس از ثبت تقاضا و تکمیل فرم مشخصات و مدارک و مستندات یادشده در سامانه، اصل فرم مشخصات را به امضا و اثر انگشت داوطلب رسانده و به انضمام مدارک و مستندات مزبور، برای دبیرخانه کمیسیون ارسال نماید.
تبصره - چنانچه متقاضی، تقاضای داوطلب و اجد شرایط عضویت در هیأت مدیره را به دبیرخانه کمیسیون ارسال داشته لیکن به هر دلیلی، فرم مشخصات، مدارک و مستندات تقاضا را ظرف مهلت مقرر به دبیرخانه کمیسیون ارائه ننماید، داوطلب می‌تواند رأساً فرم مشخصات خود را در سامانه‌ی فوق‌الذکر تکمیل کرده و پس از امضا و اثر انگشت آن، فرم مزبور را همراه با مدارک و مستندات مربوط و گواهی دارا بودن حداقل رأی مقرر در اساسنامه‌ی مؤسسه اعتباری ذی‌ربط، به دبیرخانه کمیسیون ارائه نماید.

ماده 7- فهرست مدارک و مستندات مورد نیاز و فرم‌های مربوط توسط دبیرخانه کمیسیون تعیین می‌گردد.

ماده 8- دبیرخانه کمیسیون باید فرم مشخصات، مدارک و مستندات ارسالی را پس از وصول، ظرف مدت پانزده روز بررسی نموده و در صورت ناقص بودن مدارک و مستندات، موضوع را ظرف مدت ده روز، به متقاضی اطلاع دهد. در صورتی که متقاضی ظرف مدت سی روز از تاریخ اطلاع، نسبت به تکمیل مدارک اقدام نکند، منصرف

³⁰ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار حذف شد.

³¹ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار حذف شد.

³² طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار حذف شد.

³³ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

³⁴ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و شصت‌مین جلسه مورخ 1402/3/23 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

- تلقی می‌گردد و نمی‌تواند تا مدت شش ماه نسبت به معرفی مجدد همان داوطلب اقدام نماید. در این صورت، دبیرخانه کمیسیون مراتب را طی نامه‌ای به متقاضی جهت معرفی فرد جدید اعلام می‌کند.
- ماده 9- دبیرخانه کمیسیون پس از دریافت کلیه مدارک و مستندات مورد نیاز، اقدامات ذیل را انجام می‌دهد:
- 9-1- استعلام از مراجع ذی‌صلاح جهت احراز شرایط عمومی داوطلب (موضوع ماده 4 دستورالعمل)؛
 - 9-2- استعلام مدرک تحصیلی از مراجع ذی‌صلاح؛
 - 9-3- دریافت گزارشی از پیشینه عملکرد و سوابق عمده کاری مرتبط داوطلب از سازمان‌ها، شرکت‌ها و سایر اشخاص حقوقی که در پرسشنامه ارائه شده به بانک مرکزی اظهار شده است؛
 - 9-4- محاسبه امتیازات مربوط به سوابق تحصیلی و کاری داوطلب؛
 - 9-5- تمهید مقدمات برگزاری مصاحبه.
- تبصره — چنانچه داوطلب، شاغل یا بازنشسته‌ی قوای سه‌گانه و نهادها و سازمان‌های حکومتی وابسته به آن‌ها، نیروهای مسلح، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و همچنین نهادهای عمومی غیردولتی باشد، مدرک تحصیلی ارائه‌شده توسط وی نیازی به استعلام موضوع بند 9-2 ندارد.
- ماده 10 — دبیرخانه کمیسیون همزمان یا حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از انجام اقدامات موضوع ماده 8 دستورالعمل، از طریق ارسال دعوت‌نامه برای متقاضی، از داوطلب برای حضور در جلسه مصاحبه دعوت می‌نماید. تاریخ، ساعت و محل انجام مصاحبه باید در دعوت‌نامه قید شده باشد.
- ماده 11 - دبیرخانه کمیسیون باید حداقل دو روز کاری قبل از برگزاری جلسه مصاحبه، سوابق و مشخصات داوطلب را برای اعضای کمیسیون ارسال دارد.
- ماده 12- دبیرخانه کمیسیون حسب مورد با موافقت رییس یا نایب‌رییس کمیسیون، از اشخاص مطلع برای حضور در جلسه مصاحبه دعوت به عمل خواهد آورد.
- ماده 13— در صورتی که داوطلب، دو بار بدون عذر موجه (حسب تشخیص کمیسیون) در جلسه‌ی مصاحبه حاضر نشود، منصرف تلقی می‌گردد و نباید تا یک سال برای تصدی سمت مدیریتی در هیچ مؤسسه اعتباری توسط متقاضی معرفی گردد.

ب- نحوه امتیازدهی

- ماده 14 — حدنصاب لازم برای تصدی سمت مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل، 75 امتیاز و برای اعضای هیأت مدیره، 70 امتیاز می‌باشد.³⁵
- ماده 15 - حداکثر امتیاز قابل اکتساب توسط داوطلب بابت سوابق تحصیلی، سوابق کاری، عملکرد قبلی و در نظام بانکی حسب نظر مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی و مصاحبه تخصصی به ترتیب 20، 10 و 50 امتیاز می‌باشد.³⁶
- تبصره - امتیاز مصاحبه تخصصی برای داوطلبان فاقد سابقه‌ی عملکرد در نظام بانکی، 60 امتیاز می‌باشد.
- ماده 16- امتیاز سوابق تحصیلی داوطلب مطابق جدول شماره 2 تعیین می‌گردد.
- ماده 17- امتیاز کل سوابق کاری داوطلب مطابق با جدول شماره 1 به صورت ذیل محاسبه می‌شود:

³⁵ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.
³⁶ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

20 x (15/امتیاز مکتسبه از جدول شماره 1) = امتیاز کل سوابق کاری داوطلب

تبصره - حداکثر امتیاز سوابق کاری 20 می‌باشد.

فصل پنجم: ترتیبات اداری

الف - ترکیب کمیسیون

ماده 18 - به منظور احراز صلاحیت تخصصی داوطلب، کمیسیونی با عنوان «کمیسیون احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» در بانک مرکزی تشکیل می‌شود.

ماده 19 - ترکیب اعضای کمیسیون به شرح زیر می‌باشد:

1-19- معاون نظارت بانک مرکزی به عنوان رئیس کمیسیون؛

2-19- مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی به عنوان نایب‌رئیس کمیسیون؛

3-19- مدیرکل فن‌آوری اطلاعات؛

4-19- یکی از مدیران کل معاونت ارزی به انتخاب معاون ارزی بانک مرکزی؛

5-19- مدیرکل اعتبارات؛

6-19- مدیرکل حقوقی؛

7-19- مدیرکل اقتصادی.

ماده 20- مدیرکل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به عنوان مطلع در جلسه کمیسیون شرکت می‌نماید.

ماده 21 - احکام مربوط به انتصاب هر یک از اعضای کمیسیون توسط رئیس کل بانک مرکزی صادر می‌گردد.

ماده 22- اداره مجوزهای بانکی، به عنوان دبیرخانه کمیسیون تعیین می‌گردد. مدیر اداره مجوزهای بانکی و در غیاب وی، یکی از معاونین آن اداره، به عنوان دبیر جلسه کمیسیون، بدون حق رأی در جلسات کمیسیون شرکت می‌کند.

ماده 23- جلسات کمیسیون با حضور رئیس یا نایب‌رئیس کمیسیون و حداقل چهار عضو دیگر رسمیت می‌یابد. تصمیمات کمیسیون پس از تأیید رئیس کل بانک مرکزی معتبر می‌باشد.

تبصره - تصمیمات کمیسیون توسط رئیس یا نایب رئیس کمیسیون ابلاغ می‌گردد.

ب- مصاحبه

ماده 24 - امتیاز مصاحبه تخصصی داوطلب بر اساس جدول ذیل محاسبه می‌شود:

حداکثر امتیاز		سمت مصاحبه‌کننده
داوطلب دارای سابقه‌ی عملکرد در نظام بانکی	داوطلب فاقد سابقه‌ی عملکرد در نظام بانکی	
14	18	معاون نظارت
6	12	مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
6	6	مدیرکل فن‌آوری اطلاعات
6	6	مدیرکل معاونت ارزی
6	6	مدیرکل اعتبارات
6	6	مدیرکل حقوقی
6	6	مدیرکل اقتصادی
50	60	جمع امتیازات

تبصره 1 - در صورت عدم حضور برخی از اعضای کمیسیون، امتیاز داوطلب به شرح ذیل محاسبه می‌شود:

50 * (مجموع امتیازات قابل اکتساب ممکن از اعضای حاضر/ امتیاز مکتسبه داوطلب دارای سابقه‌ی عملکرد در نظام بانکی)

60 * (مجموع امتیازات قابل اکتساب ممکن از اعضای حاضر/ امتیاز مکتسبه داوطلب فاقد سابقه‌ی عملکرد در نظام بانکی) تبصره 2 — در صورتی که جلسه کمیسیون در غیاب معاون نظارت بانک مرکزی به ریاست نایب رئیس کمیسیون برگزار شود، امتیازات معاون نظارت برای وی منظور می‌شود. در این صورت امتیاز داوطلب با فرض عدم احتساب امتیاز مندرج در جدول فوق، برای مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی به شرح مذکور در تبصره 1 محاسبه می‌شود.

ماده 25 - کمیسیون برای احراز صلاحیت تخصصی داوطلب، حسب مورد باید وی را از حیث موارد ذیل ارزیابی نماید:
1-25- سابقه و عملکرد گذشته داوطلب در سمت مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره یا هیأت عامل در نظام بانکی براساس گزارش مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری (چنانچه سابقه عملکردی داشته باشد)؛

2-25- میزان شناخت داوطلب از مؤسسه اعتباری که قصد تصدی سمت مدیریتی را در آن دارد از حیث مواردی چون شاخص‌های ثبات و سلامت، صورتهای مالی و همچنین میزان آگاهی وی از ساختار حاکمیت شرکتی، کنترل داخلی، مدیریت ریسک و نظام اعتبارسنجی؛

3-25- برنامه کاری آتی داوطلب در مؤسسه اعتباری متبوع برای اجرای مصوبات مجمع عمومی، بهبود وضعیت صورتهای مالی، رفع ایرادات و اشکالات مندرج در نامه مدیریت، گزارش حسابرسی و گزارش عملکرد مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری؛

4-25- دانش تخصصی داوطلب در خصوص بانکداری.

تبصره - فرم‌های ارزیابی ناظر بر اجرای مفاد این ماده توسط بانک مرکزی تهیه و ابلاغ می‌گردد.

ج- ترتیبات پس از مصاحبه

ماده 26 — صورتجلسه مصاحبه شامل تاریخ تشکیل، مدت زمان برگزاری جلسه، نام حاضرین در جلسه شامل اعضای کمیسیون، مطلعین دعوت‌شده، دبیر جلسه و مصاحبه‌شونده، موضوعات و نتیجه‌ی هر یک از مصاحبه‌ها، توسط دبیر جلسه تنظیم شده و به امضای اعضای کمیسیون و دبیرجلسه می‌رسد و یک نسخه از آن به همراه سایر مدارک، توسط دبیرخانه کمیسیون بایگانی می‌شود.

ماده 27 — دبیرخانه کمیسیون، صورتجلسه نهایی را متضمن هر یک از امتیازات سوابق کاری، تحصیلی، امتیاز عملکرد قبلی در نظام بانکی و مصاحبه تخصصی داوطلب و مجموع امتیازات وی تنظیم نموده و فی‌المجلس به تأیید اعضای کمیسیون می‌رساند.

ماده 28 — چنانچه صلاحیت حرفه‌ای داوطلب مورد تأیید قرار گرفته باشد، دبیرخانه کمیسیون برای وی تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای صادر کرده و مراتب توسط رئیس یا نایب رئیس کمیسیون ظرف هفت روز به متقاضی اعلام خواهد شد.

ماده 29 — تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای داوطلب با اعتبار زمانی یک‌ساله صادر می‌شود. چنانچه پس از یک سال عملکرد فرد وفق گزارش مدیر کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مورد تأیید باشد، دبیرخانه کمیسیون بدون دعوت از فرد، صلاحیت حرفه‌ای وی را برای مدت باقیمانده تا پایان دوره تصدی سمت مدیریتی تمدید می‌نماید. در غیر این صورت به منظور بررسی عملکرد و اتخاذ تصمیم درخصوص تداوم تصدی سمت مدیریتی وی، جلسه کمیسیون با دعوت از فرد مذکور برگزار می‌شود.

ماده 30— مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف شش ماه پس از صدور تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای توسط بانک مرکزی، صورت‌جلسه/ احکام انتصاب یا ابقای مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل یا عضو هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری را به بانک مرکزی ارسال نماید. در غیر این صورت بنا به درخواست متقاضی، مراتب مجدداً جهت تصمیم‌گیری به کمیسیون ارجاع می‌شود.

ماده 31— در صورتی که صلاحیت‌های عمومی، فردی یا تخصصی داوطلب مورد تأیید قرار نگیرد، دبیرخانه کمیسیون مراتب عدم تأیید صلاحیت وی را ظرف ده روز، طی نامه‌ای به متقاضی اعلام می‌نماید.

ماده 32— متقاضی موظف است نتیجه بررسی صلاحیت حرفه‌ای را ظرف مدت پنج روز از تاریخ وصول نامه دبیرخانه کمیسیون، کتباً به داوطلب اعلام نماید.

فصل ششم: ترتیبات رسیدگی به اعتراض

ماده 33— در صورتی که داوطلب نسبت به عدم تأیید صلاحیت خود اعتراض داشته باشد، باید، اعتراض خود را به طور مکتوب، ظرف مهلت پنج روز از تاریخی که مراتب عدم تأیید صلاحیت به وی اعلام شده، به دبیرخانه کمیسیون اعلام دارد.

ماده 34— دبیرخانه کمیسیون پس از وصول اعتراض داوطلب، ظرف مدت هفت روز از تاریخ وصول نامه‌ی اعتراض، دلایل عدم تأیید صلاحیت وی اعم از نداشتن هر یک از شرایط مربوط به صلاحیت عمومی یا فردی و یا عدم کفایت امتیاز سوابق کاری یا تحصیلی یا عملکرد قبلی و یا نتیجه مصاحبه را به طور مکتوب به وی اعلام می‌نماید.

ماده 35- در صورتی که داوطلب نسبت به تأیید صلاحیت حرفه‌ای خود به دلیل نداشتن صلاحیت عمومی یا فردی و یا عدم کفایت امتیاز سوابق کاری و تحصیلی اعتراض داشته باشد، مدارک و مستندات ادعای خود را ظرف ده روز از تاریخ وصول نامه‌ی دبیرخانه کمیسیون، به آن دبیرخانه ارسال می‌دارد. دبیرخانه کمیسیون حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از وصول مدارک و مستندات داوطلب نسبت به بررسی اعتراض داوطلب و مدارک و مستندات وی اقدام می‌نماید.

ماده 36- در صورتی که اعتراض داوطلب در خصوص صلاحیت عمومی یا فردی و یا عدم کفایت امتیاز سوابق کاری و تحصیلی مورد تأیید قرار گرفته و در نتیجه‌ی تغییر در صلاحیت عمومی و امتیازات وی، امتیاز لازم برای تأیید صلاحیت اخذ گردد، دبیرخانه کمیسیون مراتب را کتباً به رییس کمیسیون منعکس کرده تا پس از تأیید، حسب مورد، نسبت به برگزاری جلسه کمیسیون و سایر اقدامات مقتضی یا صدور تأییدیه صلاحیت داوطلب و ابلاغ آن به وی اقدام نماید. در صورت رد اعتراض داوطلب، مراتب کتباً به وی اعلام می‌گردد.

ماده 37- در صورتی که داوطلب نسبت به تأیید صلاحیت حرفه‌ای خود به دلیل عدم کفایت امتیاز مصاحبه و یا امتیاز عملکرد قبلی خود در نظام بانکی اعتراض داشته باشد، اعتراض مکتوب خود را به انضمام مدارک و مستندات مربوطه، ظرف ده روز از تاریخ وصول نامه‌ی دبیرخانه کمیسیون به آن دبیرخانه ارسال می‌دارد. دبیرخانه کمیسیون مراتب اعتراض را به انضمام مدارک و مستندات داوطلب، طی گزارشی با امضای رییس کمیسیون به رییس کل بانک مرکزی اعلام می‌نماید. در صورت موافقت رییس کل بانک مرکزی، مجدداً مصاحبه‌ی دیگری از وی در کمیسیون به عمل خواهد آمد.

ماده 38- دبیرخانه کمیسیون حداکثر ظرف مدت پانزده روز کاری از تاریخ وصول موافقت رییس کل بانک مرکزی با مصاحبه مجدد، مقدمات برگزاری جلسه کمیسیون را فراهم می‌نماید.

ماده 39- در صورتی که پس از رسیدگی به اعتراض داوطلب به نداشتن صلاحیت عمومی یا فردی و یا عدم کفایت امتیاز سوابق کاری و تحصیلی، امتیاز وی به حد نصاب لازم برای تصدی سمت مدیریتی نرسد، داوطلب نمی‌تواند مجدداً اعتراض نماید. در صورتی که داوطلب به عدم کفایت امتیاز مصاحبه و یا امتیاز عملکرد قبلی خود در نظام بانکی اعتراض نموده لیکن رییس کل بانک مرکزی با برگزاری مصاحبه‌ی مجدد موافقت ننماید و همچنین در صورتی که علی‌رغم موافقت رییس کل بانک مرکزی و مصاحبه‌ی مجدد، داوطلب موفق به کسب حد نصاب لازم برای تصدی سمت مدیریتی نگردد، اعتراض مجدد داوطلب امکان‌پذیر نیست.

ماده 40- چنان چه داوطلب، حائز حد نصاب لازم در مصاحبه تخصصی کمیسیون نگردد یا به هر دلیل دیگری، صلاحیت حرفه‌ای وی تأیید نشود، معرفی مجدد وی برای بار اول تا سه ماه، برای بار دوم تا شش ماه و برای دفعات بعد، تا یک سال پس از تاریخ ابلاغ عدم تأیید صلاحیت حرفه‌ای وی که مورد اعتراض قرار نگرفته و یا ابلاغ مجدد عدم تأیید صلاحیت حرفه‌ای وی پس از رسیدگی به اعتراض، میسر نخواهد بود.

فصل هفتم: ترتیبات لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای

ماده 41- کمیسیون در صورت حصول هر یک از موارد زیر، اقدام به لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری می‌نماید:

41-1- فرد برای اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای، اطلاعات کذب ارائه نموده و یا برخی اطلاعات را کتمان کرده باشد؛

41-2- بنا بر گزارش‌های دریافتی از مراجع ذی‌ربط، فرد فاقد هر یک از شرایط عمومی مقرر در این مقررات گردد و یا صلاحیت فردی وی از سوی مراجع مسئول، مردود اعلام شود؛

تبصره 1- مدیری که تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای وی توسط کمیسیون لغو شده، از زمان اعلام لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای وی به مؤسسه اعتباری، به مدت شش ماه تا دو سال از تصدی مجدد سمت‌های مدیریتی محروم می‌شود. این مدت توسط کمیسیون تعیین می‌گردد.

تبصره 2- اقدام به لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران متخلف توسط کمیسیون، منافاتی با امکان معرفی آن‌ها به هیأت انتظامی بانک‌ها جهت اعمال مجازات‌های انتظامی ندارد.

ماده 42- در صورت وقوع هر یک از موارد موضوع ماده 41 دستورالعمل، با اعلام معاون نظارت بانک مرکزی به دبیرخانه کمیسیون، موضوع حداکثر ظرف دو جلسه آتی کمیسیون بررسی می‌شود. دبیرخانه کمیسیون، ضمن برگزاری جلسه، عنداللزوم از فرد برای حضور در جلسه کمیسیون دعوت می‌نماید.

ماده 43- در صورت لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای فرد، دبیرخانه کمیسیون، مراتب را به مؤسسه اعتباری ذی‌ربط اعلام می‌نماید.

ماده 44- هرگاه بر اساس گزارش ادارات نظارتی یا سایر حوزه‌های بانک مرکزی که به تأیید معاون نظارت بانک مرکزی رسیده، احراز گردد که مدیری به تعهدات خود عمل ننموده و یا مقررات و ضوابط بانکی را نقض کرده و یا به اخطار بانک مرکزی توجه ننموده است، مراتب از سوی مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، برای رسیدگی و صدور حکم به سلب صلاحیت حرفه‌ای وی به هیأت انتظامی بانک‌ها ارجاع خواهد شد.

ماده 45- در صورت عدم تأیید صلاحیت حرفه‌ای داوطلب توسط بانک مرکزی، تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری توسط وی امکان‌پذیر نمی‌باشد. همچنین در صورت لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیر توسط کمیسیون یا سلب صلاحیت حرفه‌ای توسط هیأت انتظامی بانک‌ها، از تاریخ اعلام به وی، مدیر از سمت مربوطه منصرف می‌گردد.

مؤسسه اعتباری باید پس از وصول مراتب لغو تأییدیه یا سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیر، نسبت به تمهید مقدمات لازم جهت انتخاب و تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیر جدید اقدام نماید.

ماده 46— چنانچه بنا به هر دلیل از جمله لغو تأییدیه یا سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران، تعداد مدیران کمتر از حد نصاب مقرر شود، اعضای علی‌البدل متصدی سمت‌های خالی می‌گردند. در صورتی که عضو علی‌البدل وجود نداشته و یا تعداد آن‌ها کافی نباشد، لازم است با رعایت مفاد اساسنامه و این مقررات نسبت به انجام تشریفات مقرر جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره یا انتصاب مدیرعامل یا قائم‌مقام مدیرعامل جدید اقدام گردد.

«دستورالعمل نحوه‌ی احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» که در یکهزار و دویست و هشتاد و هشتمین جلسه‌ی مورخ 1398/11/15 شورای پول و اعتبار در (46) ماده و (20) تبصره به تصویب رسیده و جایگزین «دستورالعمل نحوه‌ی احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» مصوب بیست و نهمین جلسه مورخ 1395/10/26 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن شده بود و در یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن در (46) ماده و (18) تبصره اصلاح و به تصویب رسید، مجدداً در یکهزار و سیصد و شصتمین جلسه مورخ 1402/3/23 شورای پول و اعتبار در (46) ماده و (18) تبصره اصلاح شد و به تصویب رسید.

جدول شماره 1- نحوه محاسبه امتیاز سوابق کاری داوطلب

ردیف	محل یا موضوع فعالیت	سمت داوطلب	ضریب سالانه سمت
1	بانک مرکزی و مؤسسات اعتباری	عضو هیات‌عامل و معاونین بانک مرکزی و مدیرعامل و اعضای هیات‌مدیره مؤسسات اعتباری	1
		مدیران کل مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و قائم‌مقام و سایر اعضای هیات‌عامل مؤسسات اعتباری،	0/9
		مدیران ادارات مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و مدیر ارشد ³⁷ و سایر مدیران ³⁸ مؤسسات اعتباری	0/8
		معاونین و رییس گروه مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و روسای شعب، کارشناسان و بازرسان مؤسسات اعتباری	0/5
		سایر کارکنان مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و سایر کارکنان مرتبط در مؤسسات اعتباری	0/4
	شرکت‌های تعاونی‌های اعتبار و صندوق‌های قرض‌الحسنه مجاز	مدیرعامل و عضو هیات‌مدیره	0/4
2	صندوق ضمانت سپرده‌ها	مدیرعامل و اعضای هیات‌مدیره	0/9
		معاونین و مدیران ارشد تا دو سطح ذیل بالاترین مقام اجرایی	0/8
		سایر کارکنان مرتبط با فعالیت‌های بانکی	0/4
		مدیرعامل و عضو هیات‌مدیره	0/4
3	شرکت‌های لیزینگ - صرافی‌ها		
4	دستگاه‌های حاکمیتی اعم از وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکت‌های دولتی، نیروهای مسلح، مؤسسات عمومی غیردولتی و غیره و نهادهای عمومی وابسته به آنها	1- وزیران و معاونان رییس‌جمهور، بالاترین مقام دستگاه‌های حاکمیتی و بالاترین مقام مؤسسات عمومی غیردولتی (هر چهار گروه، مرتبط با بخش‌های مالی، بانکی، بازرگانی و اقتصادی)	1
		2- مدیران ارشد مرتبط با بخش‌های مالی و اقتصادی بند یک، تا دو سطح ذیل مقامات مزبور و مناصب هم‌تراز و اعضای هیات‌مدیره و هیات‌عامل شرکت‌های دولتی	0/9
		3- سایر کارکنان مرتبط با بخش‌های مالی و اقتصادی وزارتخانه‌ها، معاونت‌های ریاست‌جمهوری، سایر دستگاه‌های حاکمیتی و مؤسسات عمومی غیردولتی موضوع بند یک و شرکت‌های دولتی و مناصب هم‌تراز	0/6
		4- وزیران و معاونان رییس‌جمهور، بالاترین مقام دستگاه‌های حاکمیتی و بالاترین مقام مؤسسات عمومی غیردولتی (هر چهار گروه، غیرمرتبط با بخش‌های مالی، بانکی، بازرگانی و اقتصادی)	0/6
		5- کارکنان غیرمرتبط با بخش‌های مالی و اقتصادی وزارتخانه‌ها، معاونت‌های ریاست‌جمهوری، سایر دستگاه‌های حاکمیتی و مؤسسات عمومی غیردولتی موضوع بند یک و مناصب هم‌تراز	0/3
		6- سایر کارکنان وزارتخانه‌ها، معاونت‌های ریاست‌جمهوری، سایر دستگاه‌های حاکمیتی و مؤسسات عمومی غیردولتی موضوع بند 5	0/2

37- کلیه مدیرانی که مستقیماً زیر نظر اعضای هیات‌مدیره/ هیات‌عامل فعالیت می‌نمایند و به فعالیت‌های اصلی و کنترلی بانک اشتغال دارند از جمله: مدیر اعتبارات، مدیر امور مالی، مدیر سرمایه‌گذاری، مدیر واحد حسابرسی و بین‌الملل و اعضای کمیته‌های هیات‌مدیره؛
38- از جمله رؤسای سرپرستی مناطق و مدیران ادارات.

ادامه جدول شماره 1- نحوه‌ی محاسبه امتیاز سوابق کاری داوطلب

0/5	مدیر حسابرسی	مؤسسات حسابرسی، کانون کارشناسان رسمی دادگستری و کانون وکلای دادگستری	5
0/4	سرپرست حسابرسی		
0/3	حسابرس ارشد		
0/2	حسابرس		
0/5	کارشناس رسمی دادگستری		
0/5	وکیل دادگستری		
0/5	مدیرعامل و عضو هیات مدیره	مؤسسات فعال در بازار سرمایه (از جمله شرکت‌های تامین سرمایه، کارگزاری، سرمایه‌گذاری سهامی عام و خاص، هلدینگ سهامی عام و خاص و ...)	6
0/3	سایر رده‌های مدیریتی		
0/2	سایر کارکنان مرتبط با فعالیت مالی		
0/5	مدیرعامل و اعضای هیات مدیره	بنگاه‌های متوسط و بزرگ اقتصادی	7
0/2	سایر کارکنان مرتبط با فعالیت مالی و بازرگانی بنگاه		

جدول شماره 2- نحوه‌ی محاسبه سوابق تحصیلی داوطلب³⁹

امتیاز	رشته تحصیلی	آخرین مدرک تحصیلی	ردیف
15 ⁴⁰	گرایش‌های مرتبط رشته‌های مدیریت، حسابداری، مالی، علوم اقتصادی، حقوق، کامپیوتر و فناوری اطلاعات (به تشخیص کمیسیون)	دکتری	1
15 ⁴¹	سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون		
12 ⁴²	گرایش‌های مرتبط رشته‌های مدیریت، حسابداری، مالی، علوم اقتصادی، حقوق، کامپیوتر و فناوری اطلاعات (به تشخیص کمیسیون)	کارشناسی ارشد	2
12 ⁴³	سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون		
8 ⁴⁴	گرایش‌های مرتبط رشته‌های مدیریت، حسابداری، مالی، علوم اقتصادی، حقوق، کامپیوتر و فناوری اطلاعات (به تشخیص کمیسیون) و زبان انگلیسی (به شرط داشتن پنج سال سابقه‌ی کار در بخش بین‌المللی و ارزی نظام بانکی)	کارشناسی	3
8 ⁴⁵	سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون		

39- امتیاز داوطلب در هر مقطع تحصیلی جداگانه محاسبه شده و با هم جمع می‌گردد.

⁴⁰ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

⁴¹ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

⁴² طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

⁴³ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

⁴⁴ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

⁴⁵ طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ 1401/10/13 شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

جدول شماره 3- نحوه‌ی محاسبه سوابق مدیریت بانکی داوطلب برای احراز سمت مدیر عامل و قائم‌مقام مدیر عامل

ردیف	محل یا موضوع فعالیت	سمت داوطلب	ضریب سالانه سمت
1	بانک مرکزی، مؤسسات اعتباری و مؤسسات فعال در بازار سرمایه	نظام بانکی و بازار سرمایه	1
			0/9
			0/7
			0/6

⁴⁶ طبق مصوبه یک‌هزار و سیصد و شصت‌مین جلسه مورخ 1402/3/23 شورای پول و اعتبار اصلاح شد

⁴⁷ طبق مصوبه یک‌هزار و سیصد و شصت‌مین جلسه مورخ 1402/3/23 شورای پول و اعتبار اصلاح شد

⁴⁸ طبق مصوبه یک‌هزار و سیصد و شصت‌مین جلسه مورخ 1402/3/23 شورای پول و اعتبار اصلاح شد

10- بخشنامه شماره 02/88977 مورخ 1402/4/18؛ ابلاغ «راهنمای اجرایی نظارت و تطبیق شرعی در مؤسسات

اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزونا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۳۶۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۲ موضوع ابلاغ لزوم تعیین «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» در هر بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی و همچنین بخشنامه شماره 01/151721 مورخ 1401/6/16 متضمن ابلاغ «ضوابط ناظر بر نظارت و تطبیق شرعی مؤسسات اعتباری»، بدین‌وسیله به استناد نامه شماره ۰۲/55076 مورخ 1402/3/10 اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی، «راهنمای اجرایی نظارت و تطبیق شرعی در مؤسسات اعتباری» تهیه شده توسط آن اداره، به شرح پیوست جهت استحضار و صدور دستور مقتضی ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند، ضمن ابلاغ مراتب به واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 و نظارت بر حسن اجرای آن، در صورت وجود هرگونه سؤال و ابهام احتمالی مرتبط با راهنمای یاد شده، مراتب رأساً از اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی استعلام گردد..

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

3816

3215-02

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و سپرده‌های شریعی

راهنمای اجرایی نظارت و تطبیق شرعی در مؤسسات اعتباری

اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی

بهمن ماه ۱۴۰۱

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران، بلوار میرداماد، شماره ۱۹۸

تلفن: ۲۹۹۵۱ (۹۸۲۱-)

وب سایت: www.cbi.ir

11- بخشنامه شماره 02/94420 مورخ 1402/4/24؛ ابلاغ «دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ خدمات مربوط به «وجوه اداره شده» همواره بخش قابل توجهی از خدمات بانکی شبکه بانکی کشور را به خود اختصاص داده است. تاکنون ضوابط مربوط به وجوه اداره شده در قالب غیرقرض‌الحسنه، با عنوان «مقررات مربوط به وجوه اداره شده» مصوب جلسه مورخ 1355/2/14 شورای محترم پول و اعتبار ابلاغی طی بخشنامه شماره نب/300 مورخ 1355/2/30 و در قالب قرض‌الحسنه، تحت عنوان «شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض‌الحسنه ویژه» مصوب جلسه مورخ 1369/6/3 شورای محترم پول و اعتبار ابلاغی طی بخشنامه شماره نب/2231 مورخ 1369/6/14 و اصلاحیه‌های بعدی آن، ملاک عمل بوده است. با عنایت به گذشت سالیان متمادی و تصویب برخی احکام قانونی و مقرراتی مربوط به این موضوع نظیر بند (ب) ماده (17) «قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران»، بند (الف) ماده (20) «قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور» و بند (ل) ماده 28 «قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (2)»، به روزرسانی ضوابط ناظر بر وجوه اداره شده ضروری می‌نمود. لذا با نظر داشت این‌که قرض‌الحسنه ویژه همان عملیات وجوه اداره شده بوده که بر مبنای عقد قرض‌الحسنه صورت می‌گیرد، ضوابط واحدی تحت عنوان «دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)» با رویکرد همگرایی موضوعات مرتبط با وجوه اداره شده تدوین و در یک‌هزار و سیصد و شصت و یکمین جلسه مورخ 1402/3/30 شورای محترم پول و اعتبار مطرح و به تصویب رسید. اهم احکام مذکور در دستورالعمل موصوف به شرح زیر می‌باشد:

- 1- دستورالعمل یاد شده صرفاً ناظر بر وجوه اداره شده غیردولتی می‌باشد.
- 2- شرایط اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده دولتی که در پیوست قوانین از جمله قوانین بودجه سنواتی از محل منابع بودجه عمومی یا منابع داخلی دستگاه‌های اجرایی مربوط تحت برنامه کمک‌های فنی و اعتباری و یا اجتماعی و به منظور تحقق اهداف سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت بخش‌های خصوصی و تعاونی در قالب تسهیلات تلفیقی و یارانه سود تسهیلات از طریق قرارداد عاملیت با مؤسسه اعتباری برای واگذارنده اعتبار پیش‌بینی می‌گردد، از جمله نحوه تلفیق وجوه مزبور با منابع مؤسسه اعتباری، توزیع وجوه، حداکثر مبلغ تسهیلات اعطایی به هر متقاضی، تعیین نوع وثایق و تضامین و نحوه ارزیابی آن‌ها، نحوه اعتبارسنجی متقاضی، نوع عقد، نرخ سود تسهیلات اعطایی/ کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، مدت و نحوه بازپرداخت، نحوه نظارت بر مصرف و پذیرنده ریسک نکول، حسب مورد مطابق با قوانین و ضوابط مربوط از جمله آیین‌نامه اجرایی بند (ل) ماده (28) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (2) مصوب جلسه مورخ 1395/10/26 هیأت وزیران و اصلاحیه‌های آتی آن و در چارچوب قرارداد عاملیت می‌باشد.
- 3- وجوه صندوق توسعه ملی نزد مؤسسات اعتباری از شمول مفاد دستورالعمل مذکور خارج بوده و تابع ضوابط و مقررات خاص خود می‌باشد.
- 4- قراردادهای وجوه اداره شده، منعقد فی‌مابین واگذارنده وجوه و بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مستلزم تأیید توسط بانک مرکزی نمی‌باشد.

- 5- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی می‌توانند عملیات وجوه اداره شده را صرفاً با استفاده از منابع واگذارنده و یا به صورت تلفیقی از منابع خود و واگذارنده انجام دهند.
- 6- چنانچه عملیات وجوه اداره شده صرفاً با استفاده از منابع واگذارنده انجام شود، ریسک نکول تسهیلات اعطایی بر عهده واگذارنده و در وجوه اداره شده تلفیقی، ریسک نکول تسهیلات اعطایی از محل منابع بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، بر عهده بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی می‌باشد.
- 7- در عملیات وجوه اداره شده، هم در بخش پذیرش سپرده و هم در مرحله اعطای تسهیلات، رعایت نرخ‌های سود/کارمزد مصوب شورای پول و اعتبار الزامی می‌باشد.
- 8- ریسک عدم بازپرداخت تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده (اصل و سود/کارمزد متعلقه) می‌تواند در چارچوب قرارداد عاملیت و به هزینه واگذارنده بیمه شود.
- 9- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجازند، اعتبارسنجی متقاضیان دریافت تسهیلات از محل وجوه اداره شده را شامل بررسی وضعیت مطالبات غیرجاری، چک برگشتی، توانایی بازپرداخت و اهلیت اعتباری وی یا بررسی توجیه فنی، مالی و اقتصادی طرح موضوع تسهیلات وجوه اداره شده را منوط به این‌که شرح خدمات اعتبارسنجی به صورت دقیق و شفاف توأم با نرخ کارمزد مربوط در قرارداد عاملیت ذکر شده باشد، انجام دهند.
- 10- چنانچه عملیات وجوه اداره شده صرفاً با استفاده از منابع واگذارنده انجام شود، تسهیلات اعطایی از آن محل از محاسبه در حدود مقرر در ضوابط ناظر بر فعالیت بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مستثنی می‌باشد و لیکن، در وجوه اداره شده تلفیقی، تسهیلات اعطایی از محل منابع بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی وفق ضوابط مربوط، مشمول محاسبه حدود تعیین‌شده در مقررات ناظر بر فعالیت بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از جمله مقررات احتیاطی می‌شود.
- در خاتمه، ضمن ایفاد یک نسخه از دستورالعمل مذکور، خاطرنشان می‌سازد، تمامی ضوابط و مقررات مغایر با آن از جمله " مقررات مربوط به وجوه اداره شده" موضوع بخشنامه شماره نب/300 مورخ 1355/2/30 و اصلاحیه «شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض‌الحسنه ویژه» موضوع بخشنامه شماره 91/252693 مورخ 1391/09/23 کان‌لمیکن تلقی می‌گردد. لذا خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/۱۴۹۱۵۳ مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

بسمه‌تعالی

دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)

به استناد بند (۱۲) ماده (۱۴) «قانون پولی و بانکی کشور» مصوب سال ۱۳۵۱، «دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین زیر به جای تعاریف مربوط بکار می‌روند:

- 1-1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 2-1- مؤسسه اعتباری: بانک، مؤسسه اعتباری غیربانکی یا شعبه مؤسسه اعتباری خارجی که تحت همین عناوین به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی فعالیت می‌نماید و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
- 3-1- شعبه مؤسسه اعتباری خارجی: واحد عملیاتی از یک مؤسسه اعتباری خارجی که در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی به انجام عملیات بانکی در جمهوری اسلامی ایران مبادرت می‌نماید؛
- 4-1- وجوه اداره شده: وجوهی که طبق توافق و یا به موجب قانون، از سوی واگذارنده از محل منابعی غیر از منابع تخصیص‌یافته در قوانین از جمله قوانین بودجه‌های سنواتی و به موجب قرارداد عاملیت در اختیار مؤسسه اعتباری قرار می‌گیرد تا از محل آن به نیابت از واگذارنده و در قالب عقود مندرج در «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)»، به متقاضی تسهیلات اعطاء گردد.
- 5-1- وجوه اداره شده تلفیقی: وجوهی که طبق قرارداد و یا به موجب قانون بخشی از آن از سوی واگذارنده و بخش دیگر آن توسط مؤسسه اعتباری تأمین می‌شود تا مؤسسه اعتباری به نیابت از واگذارنده و از طرف خود و در قالب عقود مندرج در «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)»، به متقاضی اعطاء نماید.
- 6-1- واگذارنده: شخص حقیقی و یا حقوقی غیردولتی که وجوه اداره شده را در اختیار مؤسسه اعتباری قرار می‌دهد.
- 7-1- متقاضی: شخص حقیقی یا حقوقی که توسط واگذارنده جهت دریافت تسهیلات از محل وجوه اداره شده، به مؤسسه اعتباری معرفی می‌گردد.
- 8-1- دریافت کننده: متقاضی که از محل وجوه اداره شده، به وی تسهیلات اعطاء شده است.
- 9-1- قرارداد عاملیت: قراردادی که در چارچوب ضوابط مقرر در این دستورالعمل، میان واگذارنده و مؤسسه اعتباری به منظور اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده به متقاضی منعقد می‌گردد.

فصل دوم - کلیات

- ماده ۲- رایه خدمات وجوه اداره شده توسط مؤسسه اعتباری صرفاً در چارچوب این دستورالعمل مجاز است.
- ماده ۳- مؤسسه اعتباری می‌تواند انجام عملیات وجوه اداره شده را صرفاً با استفاده از منابع واگذارنده یا به صورت تلفیق منابع واگذارنده و منابع خود انجام دهد.
- ماده ۴- انعقاد قرارداد وجوه اداره شده به صورت تلفیقی به نحوی که بخشی از وجوه اداره شده از سوی واگذارنده و بخش دیگر آن توسط مؤسسه اعتباری تأمین می‌شود، مجاز است.
- ماده ۵- مؤسسه اعتباری در قبال رایه خدمات وجوه اداره شده، منحصرأً کارمزد در چارچوب قرارداد عاملیت دریافت می‌کند.

- ماده 6- مؤسسه اعتباری موظف به رعایت ضوابط و مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در تمامی فرآیند ارائه خدمات و جوه اداره شده به‌ویژه در خصوص شناسایی و گذارنده و متقاضی می‌باشد.
- ماده 7- انعقاد قرارداد و جوه اداره شده میان مؤسسات اعتباری، ممنوع است.

فصل سوم - تودیع وجوه اداره شده

ماده 8- وجوه اداره شده در چارچوب قرارداد عاملیت، در قالب یکی از انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، جاری بدون دسته چک و یا سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه مدت عادی، توسط و گذارنده نزد مؤسسه اعتباری سپرده‌گذاری می‌گردد.

تبصره - مؤسسه اعتباری موظف است عملیات حسابداری مربوط به وجوه اداره شده را در چارچوب الزامات و سرفصل حساب‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی ثبت نماید.

ماده 9- چنانچه وجوه اداره شده در قالب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز نزد مؤسسه اعتباری تودیع شده باشد، مانده وجوه مزبور که برای اعطای تسهیلات مصرف نشده است، در چارچوب ضوابط مربوط مشمول شرکت در قرعه‌کشی حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز خواهد بود.

ماده 10- مانده وجوه اداره شده نزد مؤسسه اعتباری که برای اعطای تسهیلات مصرف نشده است، مشمول تودیع سپرده قانونی نزد بانک مرکزی، وفق ضوابط ابلاغی از سوی آن بانک می‌شود.

ماده 11- مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از بازپرداخت تسهیلات توسط دریافت‌کننده، وجوه مزبور را به حساب از پیش تعیین شده در قرارداد عاملیت واریز نماید. مبالغ مزبور، در چارچوب قرارداد عاملیت، قابل مصرف برای اعطای مجدد تسهیلات می‌باشد.

ماده 12- مؤسسه اعتباری موظف است با درخواست و گذارنده، حداکثر به میزان مانده وجوه اداره شده که برای اعطای تسهیلات مصرف نشده است، نسبت به بازپرداخت آن به وی اقدام نماید.

فصل چهارم - تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده

ماده 13- شرایط اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده از جمله نحوه توزیع وجوه، حداکثر مبلغ تسهیلات اعطایی به هر متقاضی، تعیین نوع وثایق و تضامین و نحوه ارزیابی آن‌ها، نحوه اعتبارسنجی متقاضی، نوع عقد، نرخ سود/ کارمزد (در مورد قرض‌الحسنه)، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، مدت و نحوه بازپرداخت، نحوه نظارت بر مصرف و پذیرنده ریسک نکول در چارچوب قرارداد عاملیت تعیین می‌شود.

تبصره - چگونگی محاسبه و حداکثر نرخ سود تسهیلات اعطایی/ کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی، چگونگی محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین و همچنین نحوه محاسبه اقساط، تابع مصوبات شورای پول و اعتبار خواهد بود.

ماده 14- در وجوه اداره شده تلفیقی، مؤسسه اعتباری موظف است سهم خود از تسهیلات اعطایی را در روز واریز سهم و گذارنده، به حساب مربوطه واریز نماید.

ماده 15- مؤسسه اعتباری مجاز به اعتبارسنجی متقاضی اعم از بررسی وضعیت مطالبات غیرجاری، چک برگشتی و توانایی بازپرداخت و اهلیت اعتباری وی ویا بررسی توجیه فنی، مالی و اقتصادی طرح موضوع تسهیلات وجوه اداره‌شده می‌باشد، مشروط به آن‌که شرح خدمات مذکور به صورت شفاف و دقیق توأم با نرخ کارمزد مربوط در قرارداد عاملیت تصریح شده باشد.

تبصره 1- مؤسسه اعتباری موظف است در اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده تلفیقی، متقاضیانی که از سوی و گذارنده معرفی می‌گردند را مطابق با ضوابط و مقررات مربوط و رویه‌های معمول مؤسسه اعتباری

اعتبارسنجی نموده و توجیه فنی، مالی و اقتصادی طرح‌های پیشنهادی از سوی آن‌ها را مورد بررسی قرار دهد.

تبصره 2- در وجوه اداره شده تلفیقی، ریسک نکول تسهیلات اعطایی از محل منابع مؤسسه اعتباری بر عهده مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده 16- مؤسسه اعتباری مجاز به انجام اقدامات حقوقی و اداری در خصوص تخلف از مفاد قرارداد اعطای تسهیلات از سوی دریافت کننده از جمله عدم مصرف وجوه در موضوع قرارداد و نیز عدم ایفای به موقع تعهدات در قرارداد عاملیت می‌باشد، مشروط به آن که شرح خدمات مذکور به صورت شفاف و دقیق توأم با نرخ کارمزد مربوط در قرارداد عاملیت تصریح شده باشد.

تبصره- در خصوص وجوه اداره شده تلفیقی، مؤسسه اعتباری مکلف به انجام اقدامات موضوع این ماده می‌باشد و می‌بایست نسبت به اخذ کارمزد مربوط از واگذارنده، متناسب با سهم وی از تسهیلات اعطایی اقدام نماید.

ماده 17- در صورت نکول یا تأخیر دریافت کننده در ایفای تعهدات و بازپرداخت تسهیلات دریافتی، مؤسسه اعتباری، هیچ‌گونه مسئولیتی در قبال بازپرداخت اصل، سود و وجه التزام تأخیرتأدیه دین تسهیلات اعطایی به دریافت‌کننده را نخواهد داشت. در قرارداد عاملیت باید واگذارنده وجوه به عنوان پذیرنده ریسک نکول تعیین شود.

ماده 18- ریسک عدم بازپرداخت تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده (شامل اصل و سود/کارمزد متعلقه) می‌تواند در چارچوب قرارداد عاملیت به هزینه واگذارنده بیمه شود. در این صورت مؤسسه اعتباری موظف است هرگونه وجوه دریافتی از بیمه را به محض وصول و پس از کسر هزینه‌های قانونی و کارمزدهای متعلقه مندرج در قراردادهای عاملیت، به حساب یا حساب‌های از پیش تعیین شده در قرارداد عاملیت واریز نماید.

ماده 19- تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده، از محاسبه در حدود مقرر در ضوابط ناظر بر فعالیت مؤسسه اعتباری از جمله مقررات احتیاطی مستثنی می‌باشد.

تبصره- در وجوه اداره شده تلفیقی، تسهیلات اعطایی از محل منابع مؤسسه اعتباری وفق ضوابط مربوط مشمول محاسبه حدود تعیین شده در مقررات ناظر بر فعالیت مؤسسه اعتباری از جمله مقررات احتیاطی می‌شود.

فصل پنجم - سایر موارد

ماده 20- شرایط اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده دولتی که در پیوست قوانین از جمله قوانین بودجه سنواتی از محل منابع بودجه عمومی یا منابع داخلی دستگاه‌های اجرایی مربوط تحت برنامه کمک‌های فنی و اعتباری و یا اجتماعی و به‌منظور تحقق اهداف سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت بخش‌های خصوصی و تعاونی در قالب تسهیلات تلفیقی و یارانه سود تسهیلات از طریق قرارداد عاملیت با مؤسسه اعتباری برای واگذارنده اعتبار پیش‌بینی می‌گردد، از جمله نحوه تلفیق وجوه مزبور با منابع مؤسسه اعتباری، توزیع وجوه، حداکثر مبلغ تسهیلات اعطایی به هر متقاضی، تعیین نوع وثایق و تضامین و نحوه ارزیابی آن‌ها، نحوه اعتبارسنجی متقاضی، نوع عقد، نرخ سود تسهیلات اعطایی/ کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، مدت و نحوه بازپرداخت، نحوه نظارت بر مصرف و پذیرنده ریسک نکول، حسب مورد مطابق با قوانین و ضوابط مربوط از جمله آیین‌نامه اجرایی بند (ل) ماده (28) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (2) مصوب جلسه مورخ 1395/10/26 هیأت وزیران و اصلاحیه‌های آتی آن و در چارچوب قرارداد عاملیت می‌باشد.

ماده 21- وجوه صندوق توسعه ملی نزد مؤسسات اعتباری از شمول مفاد این دستورالعمل خارج بوده و تابع ضوابط و مقررات خاص خود می‌باشد.

ماده 22- سایر احکام ناظر بر وجوه اداره شده تلفیقی که در این دستورالعمل ذکر نشده است، تابع سایر قوانین و ضوابط مربوط می‌باشد.

ماده 23- مؤسسه اعتباری موظف است، نسبت به طراحی و ایجاد سازوکارهای کنترلی و گزارشگری سامانه‌ای، برای حصول اطمینان از حسن اجرای این دستورالعمل و رایه گزارش‌های لازم اقدام نماید.

ماده 24- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، موظف است گزارش‌های مربوط به رعایت مفاد این دستورالعمل را به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) رایه نموده و پس از تأیید در کمیته یادشده، مراتب را در هیأت مدیره برای تصویب، گزارش نماید و مصوبه هیأت مدیره را به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ارسال کند.

ماده 25- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به وجوه اداره شده از جمله میزان وجوه اداره شده و اگذارنده، مانده مطالبات به تفکیک طبقات جاری و غیرجاری (سررسیدگذشته، معوق و مشکوک‌الوصول)، درآمد بانک ناشی از کارمزد عاملیت، نرخ سود تسهیلات یا کارمزد و مانده مصرف نشده را به تفکیک تلفیقی و غیرتلفیقی، در مقاطع شش‌ماهه، در چارچوب سازوکاری که بانک مرکزی اعلام می‌نماید، به آن بانک ارسال نماید.

ماده 26- مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل برعهده هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری بوده و تخطی از مفاد آن موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (44) "قانون پولی و بانکی کشور"، ماده (14) "قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران"، ماده (21) "قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور" و سایر قوانین و مقررات مربوط خواهد شد.

«دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)» در (26) ماده و (6) تبصره در یک‌هزار و سیصد و شصت و یکمین جلسه مورخ 1402/03/30 شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و پس از ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد. از تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن، "شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض‌الحسنه ویژه"، تمامی ضوابط و مقررات مغایر با مفاد این دستورالعمل و بخشنامه‌های زیر منسوخ می‌باشد:

- 1) بخشنامه شماره نب/300 مورخ 1355/2/30؛
- 2) بخشنامه شماره نب/2762 مورخ 1360/7/12؛
- 3) بخشنامه شماره نب/2231 مورخ 1369/6/14؛
- 4) بخشنامه شماره نب/1938 مورخ 1374/4/19؛
- 5) بخشنامه شماره 90/288789 مورخ 1390/12/1؛
- 6) بخشنامه شماره 91/252693 مورخ 1391/9/23.

12- بخشنامه شماره 02/105500 مورخ 1402/5/4؛ ابلاغ تصویبنامه شماره 33176/ت/58520 هـ مورخ 30/02/1402 هیئت محترم وزیران در خصوص اصلاح «اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها»، به همراه نسخه نهایی اساسنامه مذکور

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

باسلام

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های منتهی به بخشنامه شماره 92/81771 مورخ 1392/03/23 موضوع ابلاغ اصلاحیه «اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها»، به پیوست تصویر تصویبنامه شماره 33176/ت/58520 هـ مورخ 1402/02/30 هیئت محترم وزیران پیرامون اصلاح برخی مفاد اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها به همراه نسخه نهایی اساسنامه مذکور، جهت استحضار ابفاد می‌گردد.

با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند موضوع به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی
3215-02

الهام چیت‌سازان
3816

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور
تصویب‌نامه هیأت وزیران

اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها

موضوع بند «د» ماده 95 قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران

مصوب جلسه‌های مورخ 1400/05/06 و 1401/11/09 هیأت وزیران

موضوع تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 مورخ 1402/02/30 هیئت محترم وزیران

۳۳۱۲۶ ات ۵۸۵۲۰هـ

شماره
تاریخ ۱۴۰۲ / ۲ / ۳۰

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

سازمان برنامه و بودجه کشور - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه‌های ۱۴۰۰/۵/۶ و ۱۴۰۱/۱۱/۹ به پیشنهادهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و معاونت حقوقی رئیس جمهور و به استناد ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت - مصوب ۱۳۷۷ - تصویب کرد:

اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۲۵۹۵/ت/۴۷۶۳۲ هـ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۲ و اصلاح بعدی آن موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۸۰۰۳/ت/۴۷۶۳۲ هـ مورخ ۱۳۹۲/۲/۳۱ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱- صدر اساسنامه به شرح زیر اصلاح می‌شود:

هیئت وزیران در جلسه‌های ۱۳۹۰/۱۲/۱۰ (موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۲۵۹۵/ت/۴۷۶۳۲ هـ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۲)، ۱۳۹۲/۱/۱۸ (موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۸۰۰۳/ت/۴۷۶۳۲ هـ مورخ ۱۳۹۲/۲/۳۱)، ۱۴۰۰/۵/۶ و ۱۴۰۱/۱۱/۹ به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان برنامه و بودجه کشور و در اجرای بند (د) ماده (۹۵) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - و به استناد ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت - مصوب ۱۳۷۷ - اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها را به شرح زیر تصویب کرد:

۲- بند (ت) ماده (۵) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ت- سرمایه‌گذاری در اوراق مالی منتشره یا ضمانت شده توسط بانک مرکزی یا دولت، حداکثر تا سقف هشتاد درصد منابع صندوق و صرفاً در مواقعی که منابع صندوق آزاد بوده و تعهدی بر ذمه صندوق وجود نداشته باشد. خرید اوراق یادشده در بازار اولیه با هماهنگی بانک مرکزی و پس از آن در بازارهای ثانویه، مجاز است.

۳- متن زیر به عنوان تبصره به ماده (۷) الحاق می‌شود:

تبصره - افرادی که مسئولیت انجام وظایف یکی از ارکان صندوق را برعهده می‌گیرند و نیز افرادی که انجام امور مربوط به یکی از ارکان صندوق به ایشان واگذار می‌شود، باید مسلمان، مؤمن، مورد وثوق و امین باشند.

شماره ۳۳۱۷۶ / ت ۵۸۵۲۰ هـ

تاریخ: ۱۴۰۲ / ۲ / ۳۰

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیئت وزیران

- ۴- در ماده (۱۲)، عبارت "هفته‌ای یکبار" به عبارت "دو بار در ماه" اصلاح و بعد از عبارت "مدیرعامل" عبارت "در محل صندوق" حذف می‌شود.
- ۵- در بندهای (پ) و (ج) ماده (۱۳)، به ترتیب واژه "کنترل" به عبارت "واپایش (کنترل)" و عبارت "کنترل‌های" به عبارت "واپایش (کنترل)‌های" اصلاح می‌شود.
- ۶- در بند (ر) ماده (۱۳)، عبارت "در چهارچوب مقررات قوانین و مقررات موجود" به عبارت "در چهارچوب قوانین و مقررات موجود" اصلاح می‌شود.
- ۷- بند (ت) ماده (۱۵) به شرح زیر اصلاح می‌شود:
- ت - تهیه آیین‌نامه‌های اداری، استخدامی، مالی و معاملاتی جهت ارائه به هیئت مدیره، هیئت امناء و هیئت وزیران برای تصویب در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط.
- ۸- در ماده (۲۱)، عبارت "سی درصد" به عبارت "بیست درصد" اصلاح می‌شود.
- این اصلاحیه به موجب نامه شماره ۱۰۲/۳۶۷۱۲ مورخ ۱۴۰۲/۲/۲۰ شورای نگهبان تأیید شده است.

محمد مخبر
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، دبیرخانه ستاد کل نیروهای مسلح، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت‌های قوانین و نظارت مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، معاونت‌های رئیس جمهور، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها

هیئت وزیران در جلسه‌های 1390/12/10 (موضوع تصویب‌نامه شماره 47632/ت/102595 — مورخ 1391/5/22)، 1392/1/18 (موضوع تصویب‌نامه شماره 47632/ت/48003 — مورخ 1392/2/31)، 1400/5/6 و 1401/11/9 به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان برنامه و بودجه کشور و در اجرای بند (د) ماده (95) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران- مصوب 1389- و به استناد ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت- مصوب 1377- اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها را به شرح زیر تصویب کرد:

فصل اول- تعاریف و کلیات

ماده 1- اصطلاحات مندرج در این اساسنامه، در معانی مشروح زیر به کار می‌روند:

الف) اساسنامه: اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها.

ب) بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

پ) صندوق: صندوق ضمانت سپرده‌ها.

ت) مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

ث) سپرده‌گذار: شخصی که مبادرت به تودیع سپرده نزد مؤسسه اعتباری می‌نماید.

ج) شعبه بانک خارجی: واحد عملیاتی از یک بانک خارجی که با مجوز و تحت نظارت بانک مرکزی در ایران فعالیت می‌نماید.

چ) حق عضویت: جوهی که مؤسسه اعتباری بر اساس مصوبه هیأت وزیران و متناسب با گردش مالی خود، به صندوق پرداخت می‌نماید.

ح) کمیته اضطرار: کمیته‌ای که با حضور رییس‌کل بانک مرکزی، عضو هیأت عامل ناظر بر بخش نظارت بانک مرکزی، مدیرکل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی و مدیر عامل صندوق تشکیل می‌شود.

ماده 2- صندوق به صورت نهاد عمومی غیردولتی، برای مدت نامحدود و به منظور تضمین بازپرداخت وجوه متعلق به سپرده‌گذاران در صورت ورشکستگی مؤسسات اعتباری، تأسیس می‌گردد.

ماده 3- مرکز اصلی صندوق شهر تهران است و در تهران و یا سایر نقاط کشور شعبه‌ای ندارد.

ماده 4- صندوق با تابعیت ایرانی تأسیس شده و دارای شخصیت حقوقی مستقل و استقلال اداری و مالی بوده و بر اساس مفاد این اساسنامه و سایر قوانین و مقررات مربوط فعالیت می‌نماید.

فصل دوم- وظایف و اختیارات صندوق

ماده 5- وظایف و اختیارات صندوق عبارت است از:

الف- ضمانت سپرده‌های هر شخص اعم از ریالی و ارزی در هر مؤسسه اعتباری.

تبصره- سقف تضمین برای هریک از سپرده‌گذاران به پیشنهاد هیأت امنا به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب- دریافت «حق عضویت» از مؤسسات اعتباری.

پ- پرداخت سپرده‌ها پس از اعلام کمیته اضطرار.

ت- سرمایه‌گذاری در اوراق مالی منتشره یا ضمانت شده توسط بانک مرکزی یا دولت، حداکثر تا سقف

هشتاد درصد منابع صندوق و صرفاً در مواقعی که منابع صندوق آزاد بوده و تعهدی بر ذمه صندوق

وجود نداشته باشد. خرید اوراق یاد شده در بازار اولیه با هماهنگی بانک مرکزی و پس از آن در

بازارهای ثانویه، مجاز است.⁴⁹

تبصره - بانک مرکزی در صورت عدم تکافوی منابع صندوق برای ایفای تعهدات می‌تواند پس از تأیید هیات عامل

بانک مرکزی و تصویب هیأت وزیران، بخشی از منابع مالی صندوق را به صورت تسهیلات تأمین نماید.

ماده 6- سپرده‌های زیر مشمول ضمانت صندوق نمی‌شوند: (این ماده حذف گردیده است).⁵⁰

الف) سپرده‌های تودیع شده نزد مؤسسات اعتباری توسط مؤسسات اعتباری دیگر؛

ب) سپرده‌های متعلق به دستگاه‌های دولتی؛

پ) سپرده‌های متعلق به مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی؛

ت) سپرده‌های متعلق به شرکت‌های بیمه، صندوق‌های بازنشستگی، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک،

شرکت‌های تأمین سرمایه، شرکت‌های سرمایه‌گذاری و شرکت‌هایی که مؤسسه اعتباری به طور مستقیم حداقل ده

درصد (10٪) از سهام آن شرکت را در تملک دارد؛

ث) سپرده‌های متعلق به صاحبان بیش از یک درصد سهام مؤسسه اعتباری و افراد تحت تکفل آنها که در همان

مؤسسه اعتباری تودیع شده باشد؛

⁴⁹ طی تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 هـ مورخ 1402/02/30 هیئت وزیران، اصلاح گردید.
⁵⁰ این ماده طی تصویب‌نامه شماره 48003/ت/47632 هـ مورخ 1392/02/31 هیئت وزیران، حذف گردید.

ج) سپرده‌های متعلق به مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، اعضای هیئت مدیره، هیئت عامل یا نمایندگان آنها و بازرس یا بازرسان قانونی مؤسسه اعتباری و افراد تحت تکفل آنها که در همان مؤسسه اعتباری تودیع شده باشد؛

چ) سپرده‌های متعلق به حسابرس مستقل مؤسسه اعتباری اعم از حقیقی و حقوقی و صاحبان امضای گزارش حسابرسی و افراد تحت تکفل آنها که در همان مؤسسه اعتباری تودیع شده باشد؛

ح) سپرده‌های متعلق به اعضای ارکان صندوق و افراد تحت تکفل آنها؛

خ) سپرده‌هایی که ناشی از ارتکاب جرم پولشویی یا تأمین مالی تروریسم بوده و در خصوص آنها حکم قطعی از مراجع صالح قضایی صادر شده باشد؛

د) سپرده‌های مسدود شده به موجب حکم قضایی؛

ذ) سپرده‌هایی که به عنوان وثیقه نزد مؤسسه اعتباری نگهداری می‌شوند.

تبصره- تشخیص و احراز هر یک از موارد مذکور بر عهده صندوق می‌باشد.

فصل سوم- ارکان صندوق:

ماده 7- ارکان صندوق عبارتند از:

الف- هیأت امنا

ب- هیأت مدیره

پ- مدیر عامل

ت- بازرس قانونی

ماده 8- اعضای هیأت امنای صندوق از شش (6) نفر به شرح زیر تشکیل می‌شود:

الف- رئیس کل بانک مرکزی به عنوان رئیس هیأت امنا.

ب- وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی.

پ- معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور یا معاون وی.

ت- عضو هیأت عامل ناظر بر بخش نظارت بانک مرکزی.

ث- یک نفر از مدیران عامل بانک‌های دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی.

ج- یک نفر از مدیران عامل بانک‌های غیردولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی.

تبصره 1- دوره تصدی هر یک از نمایندگان مذکور در بندهای (ث) و (ج) دو سال بوده و انتخاب مجدد آنها بلامانع

است.⁵¹

تبصره 2- افرادی که مسئولیت انجام وظایف یکی از ارکان صندوق را برعهده می‌گیرند و نیز افرادی که انجام امور

مربوط به یکی از ارکان صندوق به ایشان واگذار می‌شود، باید مسلمان، مؤمن، مورد وثوق و امین باشند.⁵²

ماده 9- جلسات هیأت امنای صندوق با دعوت رئیس هیأت امنا و با حضور حداقل پنج عضو رسمیت یافته و

تصمیمات آن حداقل با 4 رأی معتبر است. هیأت امنا در هر سال حداقل یک بار تشکیل جلسه می‌دهد.

⁵¹ طی تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 ه مورخ 1402/02/30 هیئت وزیران، تبصره (2) به این ماده اضافه گردید و تبصره ذیل این ماده به تبصره (1) تغییر یافت.

⁵² طی تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 ه مورخ 1402/02/30 هیئت وزیران، تبصره (2) به این ماده اضافه گردید.

ماده 10- وظایف و اختیارات هیأت امنای به عنوان بالاترین رکن صندوق با رعایت قوانین و مقررات مربوط به شرح زیر است:

- الف- تعیین خطمشی‌ها، سیاست‌ها و برنامه‌های صندوق و اعمال نظارت بر فعالیت‌های آن.
- ب- بررسی گزارش عملکرد سالیانه هیأت مدیره و بازرسی قانونی و اخذ تصمیمات مقتضی.
- پ- بررسی و تصویب بودجه سالانه صندوق که از سوی هیأت مدیره پیشنهاد می‌شود و نیز صورت‌های مالی با توجه به گزارش بازرسی قانونی.
- ت- بررسی و تصویب ساختار و تشکیلات صندوق و تغییرات آتی آن.
- ث- تعیین و عزل اعضای هیأت مدیره به پیشنهاد رییس هیأت امنای.
- تعین حق‌الزحمه و پاداش اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و بازرسی قانونی به پیشنهاد رییس هیأت امنای.
- ج- بررسی و اتخاذ تصمیم درباره ارجاع دعاوی به داوری و صلح دعاوی به پیشنهاد هیأت مدیره؛
- ج- تعیین روزنامه کثیرالانتشار برای درج کلیه آگهی‌های صندوق.
- ح- اخذ تصمیم نسبت به هر موضوع دیگری که از طرف رییس هیأت امنای یا هیأت مدیره صندوق مطرح می‌گردد و رسیدگی به آن طبق قانون یا اساسنامه در صلاحیت هیأت امنای می‌باشد.
- ماده 11- هیأت مدیره به منظور اداره امور صندوق در چارچوب مفاد اساسنامه و مصوبات هیأت امنای، از یک نفر رییس، چهار نفر عضو اصلی و یک نفر عضو علی‌البدل تشکیل می‌گردد. اعضای هیأت مدیره، با پیشنهاد رییس هیأت امنای و تصویب هیأت امنای و با حکم رییس هیأت امنای، به مدت سه سال منصوب می‌شوند. هیأت مدیره در اولین جلسه از بین اعضای خود یک نفر را به عنوان رییس هیأت مدیره انتخاب می‌نماید.
- تبصره 1- اعضای هیأت مدیره باید از میان افراد صاحب نظر و باتجربه در امور پولی، بانکی، اقتصادی، حقوقی، مالی و برنامه‌ریزی با حداقل ده سال سابقه کار مرتبط و حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی مرتبط انتخاب گردند.
- تبصره 2- هیأت امنای حداکثر یک ماه قبل از پایان دوره مسئولیت اعضای هیأت مدیره نسبت به انتخاب اعضای جدید اقدام می‌نماید. تا زمان انتخاب اعضای جدید، اعضای قبلی به خدمت خود ادامه خواهند داد.
- تبصره 3- در صورت استعفا یا فوت یا عزل هر یک از اعضای هیأت مدیره یا وجود موانع قانونی دیگر، هیأت امنای بلافاصله با درخواست هر یک از اعضای هیأت مدیره، بازرسی قانونی یا رییس هیأت امنای، جهت تکمیل اعضای هیأت مدیره، تشکیل جلسه می‌دهد. در این صورت انتخاب عضو یا اعضای جدید برای بقیه مدت دوره هیأت مدیره است و مسئولیت سایر اعضای هیأت مدیره تا انتخاب اعضای جدید همچنان به قوت خود باقی خواهد بود.
- ماده 12- هیأت مدیره حداقل دو بار در ماه بنا به دعوت رییس هیأت مدیره و یا مدیر عامل تشکیل جلسه می‌دهد. برای هر یک از جلسات هیأت مدیره، باید صورتجلسه‌ای شامل خلاصه مذاکرات و تصمیمات اتخاذ شده در جلسه با قید تاریخ، تنظیم و به امضای تمامی اعضای حاضر برسد.⁵³
- تبصره 1- جلسات هیأت مدیره با حضور اکثریت اعضا رسمیت می‌یابد. تصمیمات هیأت مدیره با آرای اکثریت هیأت مدیره معتبر است.
- تبصره 2- هر یک از اعضای هیأت مدیره که با تمام یا قسمتی از تصمیمات مندرج در صورتجلسه مخالف باشد، باید نظر خود را در صورتجلسه قید نماید.

⁵³ طی تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 ه مورخ 1402/02/30 هیئت وزیران، اصلاح گردید.

ماده 13- وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر می‌باشد:

- الف- اجرای اساسنامه و مصوبات هیأت امنای.
- ب- بررسی و تأیید بودجه و نیز صورت‌های مالی، عملیات و عملکرد سالانه صندوق، جهت ارایه به بازرس قانونی و هیأت امنای.
- پ- بررسی و رسیدگی به گزارش‌های بازرس قانونی، بخش واپایش (کنترل) داخلی و همچنین گزارش‌های عملکرد سه ماهه صندوق که هر سه ماه یک بار، توسط مدیر عامل ارایه می‌گردد. چنانچه مدیر عامل گزارش‌های موضوع این بند را به موقع ارایه نکند، هیأت مدیره موظف است نسبت به اخذ این گزارش اقدام عاجل و مؤثر نماید.⁵⁴
- ت- اتخاذ تصمیم در خصوص عقد هر نوع قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و یا غیردولتی و تغییر، تبدیل، فسخ و اقاله آنها و همچنین خرید و فروش و معاوضه اموال منقول و غیرمنقول به حساب صندوق و سایر تصمیمات در رابطه با موضوع در چارچوب مصوبات هیأت امنای و با رعایت مقررات مربوط.
- ث- اتخاذ تصمیم در خصوص افتتاح حساب نزد مؤسسات اعتباری و استفاده از آن به نام صندوق.
- ج- برقراری نظام حسابرسی داخلی و استقرار نظام واپایش (کنترل)‌های داخلی مناسب.⁵⁵
- چ- ارایه پیشنهاد ارجاع دعای و موارد اختلاف به داوری و صلح دعای به هیأت امنای.
- ح- اتخاذ تصمیم در مورد مطالبات مشکوک‌الوصول و یا لاوصول صندوق.
- خ- پیشنهاد سقف حق عضویت پرداختی مؤسسات اعتباری به بانک مرکزی از طریق هیأت امنای.
- د- بررسی و اخذ تصمیم در مورد سرمایه‌گذاری منابع صندوق در چارچوب مفاد اساسنامه و مصوبات هیأت امنای.
- ذ- سازماندهی پرداخت وجوه ضمانت‌شده سپرده‌ها مطابق با مقررات موجود، مفاد این اساسنامه و مصوبات هیأت امنای.
- ر- بررسی و تصویب پیشنهادات مدیر عامل در خصوص برقراری ارتباط، تبادل اطلاعات و تجربیات و یا عندالزوم انعقاد تفاهم‌نامه با سازمان‌های بین‌المللی مربوط از جمله مؤسسات بیمه سپرده در سایر کشورها و انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده در چارچوب قوانین و مقررات موجود.⁵⁶
- ز- نظارت مستمر بر وصول مطالبات صندوق و پرداخت دیون آن.
- ژ- اتخاذ تصمیم راجع به کلیه اموری که توسط مدیر عامل در محدوده اختیارات خود و یا توسط هیأت امنای در دستور کار هیأت مدیره قرار می‌گیرد.
- تبصره - هیأت مدیره می‌تواند با حفظ مسئولیت، برخی از وظایف خود را به مدیر عامل تفویض نماید.
- ماده 14- مدیر عامل به عنوان بالاترین مقام اجرایی و اداری صندوق است که به پیشنهاد هیأت مدیره و با تصویب هیأت امنای و تأیید و حکم رییس هیأت امنای، برای سه سال تعیین می‌گردد و عزل وی با پیشنهاد هیأت مدیره و یا رییس‌کل بانک مرکزی و تصویب هیأت امنای صورت می‌گیرد.
- تبصره - مدیر عامل صندوق نمی‌تواند از بین اعضای هیأت مدیره انتخاب شود.

⁵⁴ طی تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 هـ مورخ 1402/02/30 هیئت وزیران، اصلاح گردید.

⁵⁵ طی تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 هـ مورخ 1402/02/30 هیئت وزیران، اصلاح گردید.

⁵⁶ طی تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 هـ مورخ 1402/02/30 هیئت وزیران، اصلاح گردید.

ماده 15- وظایف و اختیارات مدیر عامل به شرح زیر می‌باشد:

- الف- اجرای تصمیمات هیأت امنای و هیأت مدیره
 - ب- اداره امور جاری در چارچوب قوانین و مقررات مربوط
 - پ- عزل و نصب کارکنان و مدیران صندوق با رعایت قوانین و مقررات مربوط
 - ت- تهیه آیین‌نامه‌های اداری، استخدامی، مالی و معاملاتی جهت ارائه به هیأت مدیره، هیأت امنای و هیأت وزیران برای تصویب در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط⁵⁷
 - ث- تهیه و تدوین ساختار صندوق جهت ارائه به هیأت مدیره و استقرار و عملیاتی نمودن ساختار و تشکیلات مصوب
 - ج- نمایندگی صندوق در مقابل اشخاص حقیقی یا حقوقی، دادگاه‌ها و سایر مراجع قضایی با حق توکیل غیر
 - چ- اقدام به سازش، ارجاع به داوری و تعیین داور و کارشناس با رعایت اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سایر مقررات مربوط
 - ح- تهیه و تنظیم برنامه و بودجه سالانه، گزارشات و صورت‌های مالی، گزارش عملکرد دوره‌ای صندوق برای ارائه به هیأت مدیره
 - خ- اقدام در مورد وصول مطالبات و بستن کارهای صندوق و پرداخت بدهی‌های صندوق
 - د- ارائه گزارش تشخیص مطالبات مشکوک‌الوصول به هیأت امنای پس از تصویب در هیأت مدیره
 - ذ- پیشنهاد برقراری ارتباط، تبادل اطلاعات و تجربیات و عندالزوم انعقاد تفاهم‌نامه با سازمان‌های بین‌المللی مربوط از جمله مؤسسات بیمه سپرده در سایر کشورها و انجمن بین‌المللی بیمه سپرده در چارچوب قوانین و مقررات و مصوبات هیأت مدیره
 - ر- انجام وظایف و اختیاراتی که هیأت مدیره به مدیر عامل تفویض می‌نماید
- تبصره 1- مدیر عامل می‌تواند برخی از اختیارات خود را به مدیران یا کارکنان صندوق به تشخیص و مسئولیت خود واگذار کند.
- تبصره 2- مدیر عامل مسئول حسن اجرای تمامی امور صندوق و حافظ حقوق، منافع و اموال صندوق می‌باشد.
- تبصره 3- کلیه چک‌ها، سفته‌ها، بروات و سایر اسناد و اوراق مالی، تجاری، اعتباری و تعهدآور با امضای مدیر عامل، یکی از اعضای هیأت مدیره با مهر صندوق معتبر خواهد بود. تمامی قراردادهای و مکاتبات عادی و جاری صندوق با امضای مدیر عامل معتبر خواهد بود.
- ماده 16- وظایف بازرس قانونی بر عهده سازمان حسابرسی می‌باشد که باید گزارشات خود را به هیأت امنای ارائه نماید.
- ماده 17- وظایف بازرس قانونی عبارت است از:
- الف- نظارت مستمر بر حسن اجرای مفاد اساسنامه صندوق.
 - ب- تطبیق عملیات و هزینه‌های صندوق با مقررات مربوط.
 - پ- بررسی و اظهار نظر در مورد صورت‌های مالی، دفاتر و عملیات صندوق و ارائه نظرات خود به هیأت امنای.

⁵⁷ طی تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 ه مورخ 1402/02/30 هیأت وزیران، اصلاح گردید.

ت- بررسی و اظهار نظر در خصوص اموری که از سوی هیئت امنای ارجاع می‌شود.

ث- اظهار نظر در مورد صحت و سقم گزارش‌های هیأت مدیره به هیأت امنای.

ماده 18- بازرسی قانونی در ایفای وظایف خود و بدون مداخله در امور جاری صندوق، کلیه اسناد و دارایی‌ها و حساب‌های صندوق را مورد رسیدگی قرار داده و با درخواست کتبی از مدیر عامل می‌تواند به اطلاعات، مدارک و مستندات صندوق که لازم می‌داند دسترسی داشته باشد. مدیر عامل صندوق نیز موظف است که در اسرع وقت نسبت به ارائه پاسخ به درخواست کتبی بازرسی قانونی اقدام نماید.

تبصره- بازرسی قانونی چنانچه در حین بازرسی، اشکالاتی را ملاحظه نماید یا گزارشاتی مبنی بر بروز تخلفات از قوانین و مقررات مربوط و یا مشکلاتی در صندوق دریافت دارد، مکلف است مراتب را به طور کتبی به اطلاع مدیر عامل برساند. چنانچه برای رفع مشکلات مذکور اقدامی صورت نگیرد، باید موضوع را به هیأت امنای گزارش نماید.

فصل چهارم- مقررات مالی

ماده 19- سال مالی صندوق از اول فروردین‌ماه هر سال شروع و در پایان اسفندماه همان سال خاتمه می‌یابد، به استثنای سال اول تأسیس که از تاریخ تشکیل تا آخر اسفندماه همان سال خواهد بود.

ماده 20- صورت‌های مالی و حساب‌های صندوق طبق استانداردهای حسابداری تنظیم و نگهداری می‌شوند.

ماده 21- بیست درصد از مانده منابع صندوق که تحت هیچ عنوان قابل سرمایه‌گذاری نمی‌باشند به همراه سایر منابع صندوق که مصروف سرمایه‌گذاری نشده‌اند، در حسابی نزد بانک مرکزی نگهداری می‌شود.⁵⁸

ماده 22- هیأت مدیره موظف است بودجه پیشنهادی صندوق را برای سال بعد تنظیم و حد اکثر تا پایان آذر هر سال به هیأت امنای ارائه نماید. هیأت امنای نیز موظف است تا پایان بهمن همان سال، بودجه سال بعد را تصویب و به هیأت مدیره ابلاغ کند.

ماده 23- هیأت مدیره موظف است گزارش مالی سالانه صندوق مشتمل بر صورت‌های مالی به همراه گزارش فعالیت، وضعیت عمومی و عملکرد سالانه صندوق را تا حداکثر دو ماه پس از پایان سال مالی به بازرسی قانونی و هیأت امنای ارسال کند.

تبصره 1- بازرسی قانونی مکلف است نسخه‌ای از نظرات خود را در مورد صورت‌های مالی سالانه و گزارش‌های مالی و صورت دارایی‌ها و بدهی‌ها، یک ماه پیش از تاریخ برگزاری جلسه هیأت امنای به هیأت امنای تسلیم نماید.

تبصره 2- تصویب صورت‌های مالی صندوق توسط هیأت امنای به منزله مفاصاحساب مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره برای عملکرد سال مالی مورد نظر می‌باشد.

ماده 24- مازاد درآمد بر هزینه‌های صندوق در هر سال مالی پس از طی مراحل قانونی به حساب منابع صندوق منظور می‌گردد.

فصل پنجم- سایر مقررات

ماده 25- صندوق، وجوه سپرده‌های مشمول ضمانت را از طریق یکی از مؤسسات اعتباری و ظرف بیست روز پس از اعلام کمیته اضطرار و بر اساس دستورالعمل مصوب هیأت امنای پرداخت می‌نماید.

ماده 26- صندوق به میزان پرداخت سپرده‌های ضمانت شده، جزء بستانکاران مؤسسه اعتباری ذی‌ربط قرار می‌گیرد. به این منظور صندوق پیش از اقدام به پرداخت سپرده‌های مشمول ضمانت سپرده‌گذاران مؤسسه اعتباری،

⁵⁸ طی تصویب‌نامه شماره 33176/ت/58520 ه مورخ 1402/02/30 هیئت وزیران، اصلاح گردید.

سازوکاری را اتخاذ می‌نماید تا با موافقت مکتوب مؤسسه اعتباری و هریک از سپرده‌گذاران، تمامی حقوق مربوط به مطالبات سپرده‌گذاران از مؤسسه اعتباری ذی‌ربط، تا سقف‌های پرداخت شده به آنها، به صندوق انتقال یابد.

ماده 27- پس از صدور حکم ورشکستگی مؤسسه اعتباری توسط دادگاه، صندوق شروع به پرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران مؤسسه اعتباری خواهد نمود.

ماده 28- مدیر عامل صندوق موظف است مدیران مؤسسه اعتباری، نماینده بانک مرکزی یا مدیر تصفیه را از میزان وجوه پرداخت صندوق به هر یک از سپرده‌گذاران مطلع سازد.

ماده 29- به منظور شفاف‌سازی و افزایش سطح آگاهی عمومی، هیأت مدیره صندوق می‌تواند گزارش عملکرد سالیانه صندوق را که متضمن اطلاعات محرمانه بانکی یا تجاری نباشد، منتشر نماید.

ماده 30- اعضای هیأت امناء، هیأت مدیره، بازرسان قانونی، مدیر عامل، کارکنان صندوق و آن بخش از کارکنان بانک مرکزی و سایر اشخاصی که به هر نحو به اطلاعات صندوق دسترسی دارند، موظفند مراقبت لازم را در عدم افشای آن دسته از اطلاعات صندوق که محرمانه تلقی می‌شوند، نمایند.

13- بخشنامه شماره 02/127785 مورخ 1402/5/29؛ ابلاغ مصوبه شورای فقهی بانک مرکزی با موضوع «ارزیابی

چالش‌های فقهی سپرده‌های امتیازی در شبکه بانکی کشور»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزونا

با سلام؛

احتراماً، به پیوست تصویر نامه شماره 02/82292 مورخ 1402/4/11 اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی با موضوع «ارزیابی چالش‌های فقهی سپرده‌های امتیازی در شبکه بانکی کشور» برای استحضار ایفاد می‌گردد. در این رابطه، شایان ذکر می‌داند:

الف- رویکرد شورای محترم فقهی بانک مرکزی در خصوص سپرده‌پذیری امتیازی که در حال حاضر، به صورت نسبتاً فراگیر در شبکه بانکی کاربرد دارد، تفکیک بین روش‌های مجاز و مشروع سپرده‌پذیری امتیازی از روش‌های غیرمجاز و غیرمشروع است.

ب- اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه امتیازی با میانگین‌گیری، بدین ترتیب که پس از سپرده‌گذاری مشتری و بر اساس میانگین امتیاز وی، مؤسسه اعتباری بدون شرط قبلی نسبت به پرداخت تسهیلات اقدام می‌نماید، خلاف شرع تشخیص داده نشد. نکته کلیدی در این روش آن است که مؤسسه اعتباری نباید هیچ نوع تعهد حقوقی برای پرداخت تسهیلات به مشتری بدهد و این موضوع باید به شیوه مناسب (شفاف‌سازی در متن قرارداد، اطلاع‌رسانی بر روی تارنمای مؤسسه اعتباری، ارسال پیامک و غیره) به اطلاع مشتری رسانده شود.

پ- اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه بدون میانگین‌گیری و به صورت فوری (معمولاً در یک روز) مشروط به سپرده‌گذاری قرض‌الحسنه، خلاف شرع تشخیص داده شد و متضمن شبهه قرض به شرط قرض (زیاده حکمی) که یکی از انواع ربا است، می‌باشد.

ت- کسر نمودن بخشی از تسهیلات تحت عنوان وثیقه نقدی و یا کسر نمودن کارمزد از اصل مبلغ تسهیلات، مجاز نمی‌باشد. چرا که با کسر مبلغی از اصل تسهیلات، قرارداد صرفاً در بخش باقیمانده منعقد می‌گردد و محاسبه سود در بخش کسر شده مجاز نیست.

در پایان، ضمن تأکید بر این که اخذ هرگونه سپرده به عنوان وثیقه نقدی به هر عنوان قبل و یا بعد از اعطای تسهیلات توسط بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی (ابلاغی طی بخشنامه شماره 00/375517 مورخ 1400/12/23) ممنوع می‌باشد، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به واحدهای ذیربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت مقتضی به عمل آید و در صورت وجود هرگونه سؤال و ابهام احتمالی مرتبط با مراتب فوق، موضوع رأساً از اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی استعلام گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

14- بخشنامه شماره 02/154882 مورخ 1402/6/30؛ ابلاغ برخی یادداشت‌های اصلاح شده مربوط به «ویرایش ششم

صورت‌های مالی (نمونه) مؤسسات اعتباری» تحت عنوان «هزینه کارمزد» و «هزینه‌های عمومی و اداری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزونا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 01/11654 مورخ 1401/1/21 موضوع ابلاغ «ویرایش ششم صورت‌های مالی (نمونه) مؤسسات اعتباری»، بدین‌وسیله یادداشت‌های مربوط به صورت‌های مالی نمونه ابلاغ شده تحت عنوان «هزینه کارمزد» و «هزینه‌های عمومی و اداری»، جهت استحضار ایفاد می‌گردد. شایان ذکر است، در یادداشت‌های پیوست ضمن حذف ردیف‌های دارای (...) از اقلام مورد گزارش در صورت‌های مالی نمونه مؤسسات اعتباری، به منظور افزایش شفافیت گزارشگری مالی مؤسسات اعتباری، اصلاحاتی در چگونگی افشای اطلاعات مربوط به «هزینه کارمزد» متضمن اضافه شدن اقلام؛ کارمزد سامانه‌های ملی پرداخت مبتنی بر کارت، مبتنی بر حساب و مبتنی بر چک، کارمزد عملیات ارزی و کارمزد ارزیابی وثایق و همچنین الحاق اقلام؛ هزینه‌های پشتیبانی سامانه‌های نرم‌افزاری و هزینه‌های ثبتی و حقوقی و نیز هزینه‌های سلامت و درمان کارکنان به «هزینه‌های کارکنان» در خصوص نحوه افشای اطلاعات مربوط به «هزینه‌های اداری»، انجام شده است.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

بازنگ نمونه

یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۳۹۲

۱۶- هزینه کارمزد

۱۳۹۱	۱۳۹۲	
میلیون ریال	میلیون ریال	
XX	XX	کارمزد سامانه‌های ملی پرداخت مبتنی بر کارت
XX	XX	کارمزد سامانه‌های ملی پرداخت مبتنی بر حساب
XX	XX	کارمزد سامانه‌های ملی پرداخت مبتنی بر چک
XX	XX	کارمزد عملیات ارزی
XX	XX	کارمزد ارزیابی وثایق
XX	XX	سایر
XX	XX	جمع هزینه کارمزد

15- بخشنامه شماره 02/172745 مورخ 1402/7/20؛ ابلاغ اصلاحیه «حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در

مؤسسات اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزونا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 00/121916 مورخ 1400/4/26 موضوع ابلاغ «حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در مؤسسات اعتباری» مصوب جلسه مورخ 1400/3/29 هیأت عامل محترم بانک مرکزی، به استحضار می‌رساند، با عنایت به بازخوردها و پیشنهادات واصله از سوی شبکه بانکی کشور در خصوص ضوابط مذکور، بازنگری و روزآمدسازی آن در دستور کار قرار گرفت و متعاقباً اصلاحیه مقرر شده در جلسه مورخ 1402/05/31 هیأت عامل محترم بانک مرکزی مطرح و مورد تأیید واقع شد. اهم اصلاحات اعمال شده در ضوابط موصوف به شرحی که در ادامه آمده است، می‌باشد:

✓ اصلاح بند (13) ماده (1) به شرح زیر:

«13- نسبت مطالبات غیرجاری: حاصل تقسیم مجموع مطالبات غیرجاری اعم از ریالی و ارزی به مجموع مطالبات اعم از ریالی و ارزی؛»

✓ اضافه شدن بندهای (14) و (15) به شرح زیر به ماده (1):

«14- نسبت مطالبات غیرجاری ریالی: حاصل تقسیم مجموع مطالبات غیرجاری ریالی به مجموع مطالبات ریالی؛»

«15- نسبت مطالبات غیرجاری خالص: حاصل تقسیم مجموع خالص مطالبات غیرجاری اعم از ریالی و ارزی (پس از کسر ذخایر مطالبات) به مجموع مطالبات اعم از ریالی و ارزی؛»

✓ اصلاح ماده (5) به شرح زیر:

«ماده 5- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از اعطای هرگونه اعتبار نسبت به استعلام گزارش اعتباری از شرکت‌های اعتبارسنجی اقدام نماید. در مورد اعتبارات بالای 1,000 میلیارد ریال، علاوه بر أخذ گزارش اعتباری از شرکت‌های اعتبارسنجی، أخذ رتبه اعتباری از مؤسسات رتبه‌بندی اعتباری، موضوع بند (21) ماده (1) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب سال 1384، الزامی است.»

✓ اصلاح ماده (11) و الحاق تبصره‌ای به آن به شرح زیر:

«ماده 11- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت مطالبات غیرجاری، نسبت مطالبات غیرجاری ریالی و نسبت مطالبات غیرجاری خالص را در هر ماه به انضمام متوسط سه ماهه نسبت مطالبات غیرجاری و نسبت مطالبات غیرجاری ریالی، در پایان هر فصل به بانک مرکزی گزارش نماید.»

تبصره- در صورتی که متوسط سه ماهه نسبت مطالبات غیرجاری بیش از 8 درصد و متوسط سه ماهه نسبت مطالبات غیرجاری ریالی بیش از 5 درصد باشد، مؤسسه اعتباری موظف است، علل وقوع آن و برنامه خود جهت کاهش نسبت های مزبور را به بانک مرکزی ارائه نماید.»

با عنایت به مراتب پیش گفته، ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در مؤسسات اعتباری»، مقتضی است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/05/16 به ارکان ذیربط و واحدهای مربوط در آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی، ابلاغ گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت سازان

3816

حمیدرضا غنی آبادی

3215-02

«بسمه تعالی»

«حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در مؤسسات اعتباری»

در اجرای بند (ب) ماده (11) «قانون پولی و بانکی کشور»، بند (2) ماده (2) «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)»، مفاد «آیین‌نامه نظام سنجش اعتبار» مصوب جلسه مورخ 1398/3/29 هیأت محترم وزیران و تبصره (2) ماده (48) «آیین‌نامه پیشگیری از انباشت مطالبات غیرجاری» مصوب مورخ 1397/12/28 ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی، به منظور تسهیل گردش مؤثر و کارآمد وجوه و اعتبارات اعطایی توسط مؤسسه اعتباری جهت نیل به ایجاد و حفظ ثبات و سلامت مالی شبکه بانکی کشور، «حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «الزامات» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد.

ماده 1 در این الزامات عبارات زیر در معانی مشروح ارایه شده به کار می‌روند:

- 1-1 بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 2-1 مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
- 3-1 امتیاز اعتباری، اهلیت اعتباری، گزارش اعتباری و شرکت اعتبار سنجی: اصطلاحات موضوع «آیین‌نامه نظام سنجش اعتبار» موضوع تصویب‌نامه شماره 39151/ت55296هـ مورخ 1398/4/4 هیأت محترم وزیران؛
- 4-1 اعتبار: هر نوع پرداخت یا تعهد به پرداخت وجوه توسط مؤسسه اعتباری در قالب اعطای تسهیلات، ایجاد تعهدات و سایر موارد، به مشتری در قبال تعهد وی به بازپرداخت وجوه مذکور.
- 5-1 اعتبار مشکل‌دار: اعتباری که به دلایلی نظیر تغییر در وضعیت مالی مشتری و فعالیت‌های اقتصادی وی، بازپرداخت آن به تأخیر افتاده یا احتمال نکول آن وجود دارد.
- 6-1 نکول: عدم ایفای به موقع تمام یا قسمتی از تعهدات ناشی از دریافت اعتبار، توسط مشتری به دلایلی نظیر عدم تمایل و عدم توانایی مالی.
- 7-1 ریسک اعتباری: احتمال وقوع زیان حاصل از نکول مشتری در بازپرداخت اعتبار.
- 8-1 ریسک تمرکز اعتباری: ریسک اعتباری ناشی از تمرکز اعتبار در حوزه‌هایی نظیر مشتریان، بخش‌های اقتصادی و مناطق جغرافیایی.
- 9-1 مدیریت ریسک اعتباری: فرآیند شناسایی، اندازه‌گیری، پایش، کنترل و گزارش‌گری ریسک اعتباری.
- 10-1 اعتبارسنجی: فرآیند تعیین امتیاز اعتباری اشخاص با استفاده از الگوهای کمی و کیفی.
- 11-1 رتبه اعتباری: شاخصی است که توسط مؤسسات رتبه‌بندی اعتباری با استفاده از اطلاعات کمی و کیفی و بر اساس یک روش مشخص، به منظور تعیین احتمال ایفای به موقع تعهدات اشخاص محاسبه می‌شود.
- 12-1 رتبه اعتباری داخلی: شاخص حاصل از سیستم رتبه‌بندی اعتباری داخلی که بیانگر امتیاز حاصل از ارزیابی اهلیت اعتباری مشتری می‌باشد.
- 13-1 نسبت مطالبات غیرجاری: حاصل تقسیم مجموع مطالبات غیرجاری اعم از ریالی و ارزی به مجموع مطالبات اعم از ریالی و ارزی؛⁵⁹

⁵⁹ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ 1402/05/31 هیأت عامل بانک مرکزی اصلاح گردید.

- 14-1 نسبت مطالبات غیرجاری ریالی: حاصل تقسیم مجموع مطالبات غیرجاری ریالی به مجموع مطالبات ریالی؛⁶⁰
- 15-1 نسبت مطالبات غیرجاری خالص: حاصل تقسیم مجموع خالص مطالبات غیرجاری اعم از ریالی و ارزی (پس از کسر ذخایر مطالبات) به مجموع مطالبات اعم از ریالی و ارزی.⁶¹
- ماده 2 هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است در راستای مدیریت مؤثر ریسک اعتباری و ارزیابی جامع ریسک مؤسسه اعتباری، چارچوب مدیریت ریسک اعتباری را با توجه به ماهیت، اندازه و پیچیدگی فعالیت مؤسسه اعتباری ایجاد نماید. چارچوب مذکور باید حداقل شامل موارد زیر باشد:
- 2-1 راهبرد و خطمشی ریسک اعتباری؛
 - 2-2 نقش‌ها و مسؤلیت‌های هیأت مدیره، هیأت عامل و سایر کارکنان مرتبط با امور اعتباری؛
 - 2-3 سیستم اطلاعات مدیریت و فرآیندهای گزارشگری؛
 - 2-4 فرآیند اعطا و مدیریت اعتبار؛
 - 2-5 رویه‌های ارزیابی اعتباری؛
 - 2-6 نظام‌ها و رویه‌ها برای شناسایی، پذیرش، اندازه‌گیری، پایش و کنترل ریسک اعتباری؛
- ماده 3 هیأت عامل موظف است به منظور مدیریت ریسک اعتباری حداقل اقدامات زیر را انجام دهد:
- 3-1 ایجاد شیوه‌های عملیاتی در چارچوب سیاست‌های اعتباری و فرآیند اعطا و مدیریت اعتبار مصوب هیأت مدیره؛
 - 3-2 ایجاد واحد اجرایی مدیریت ریسک اعتباری در چارچوب ساختار سازمانی مصوب هیأت مدیره؛
 - 3-3 بازبینی وضعیت اعتباری مشتری و ارائه پیشنهاد مبنی بر تغییر حدود اعتباری متناسب با وضعیت اعتباری وی؛
 - 3-4 اجرا و عملیاتی کردن برنامه آزمون بحران؛
 - 3-5 ایجاد سیستم اطلاعات مدیریت برای اطمینان از گزارشگری به موقع، صحیح و حاوی اطلاعات کافی در خصوص ریسک اعتباری.
- ماده 4 هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است بر مبنای رویه‌ها و خط‌مشی‌های اعتباری، سیستم اطلاعات مدیریت شامل سیستم گزارشگری که در بردارنده خطوط گزارشگری است را به نحوی ایجاد نماید که حداقل اطلاعات در خصوص موارد زیر، در اسرع وقت به سطوح مناسب مدیریت و کمیته ریسک گزارش شود:
- 4-1 انحرافات از رویه‌های اعطای اعتبار و حدود اعتباری؛
 - 4-2 ترکیب و کیفیت سبدهای اعتباری؛
 - 4-3 ریسک تمرکز اعتباری؛
 - 4-4 مطالبات غیرجاری؛
 - 4-5 کیفیت و ارزش وثایق؛
- ماده 5 مؤسسه اعتباری موظف است پیش از اعطای هرگونه اعتبار نسبت به استعلام گزارش اعتباری از شرکت‌های اعتبارسنجی اقدام نماید. در مورد اعتبارات بالای 1,000 میلیارد ریال، علاوه بر أخذ گزارش اعتباری از

⁶⁰ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ 1402/05/31 هیأت عامل بانک مرکزی اضافه گردید.

⁶¹ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ 1402/05/31 هیأت عامل بانک مرکزی اضافه گردید.

شرکت‌های اعتبارسنجی، أخذ رتبه اعتباری از مؤسسات رتبه‌بندی اعتباری، موضوع بند (21) ماده (1) قانون

بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب سال 1384، الزامی است.⁶²

تبصره- بانک مرکزی می‌تواند در صورت لزوم حد مقرر در این ماده را با توجه به سطح عمومی قیمت‌ها تعدیل نماید.

ماده 6 مؤسسه اعتباری موظف است به منظور ارزیابی و تصمیم‌گیری نهایی برای اعطای اعتبار، یک سیستم رتبه‌بندی داخلی متناسب با اندازه، ماهیت و پیچیدگی فعالیت‌های خود ایجاد نماید. أخذ وثایق و تضامین به نحوی که تأمین کافی را برای تسهیلات و یا تعهدات ایجاد نماید باید متناسب با نتایج حاصل از سیستم رتبه‌بندی داخلی باشد.

ماده 7 مؤسسه اعتباری موظف است پس از پرداخت اعتبار و در راستای اداره امور اعتباری اقداماتی نظیر کنترل و بازبینی اعتبار و حفظ، نگهداری و به‌روزرسانی پرونده اعتباری را انجام دهد. به منظور کنترل و بازبینی اعتبار حداقل موارد زیر باید توسط واحد کنترل و بازبینی انجام شود:

7-1 حصول اطمینان از به روز بودن امتیازحاصل از ارزیابی اهلیت اعتباری مشتری؛

7-2 بررسی صحت و کامل بودن اسناد و تأییدیه‌های اعتباری؛

7-3 حصول اطمینان از ارزیابی مجدد وثایق و کفایت آن‌ها؛

7-4 حصول اطمینان از مشخص بودن فرآیند تملیک وثایق؛

7-5 حصول اطمینان از مصرف اعتبارات در موضوع قرارداد از طرق مختلف نظیر نظارت حضوری بر طرح‌ها؛

7-6 پایش نحوه بازپرداخت اعتبارات؛

7-7 پایش اعتبارات مشکل‌دار؛

ماده 8 مؤسسه اعتباری موظف است واحد وصول مطالبات را به منظور وصول مطالبات و مدیریت اعتبارات مشکل‌دار ایجاد نماید. این واحد باید مستقل از واحد ارزیابی و اعطای اعتبار باشد.

ماده 9 مؤسسه اعتباری موظف است با در نظر گرفتن مواردی از قبیل احتمال نکول مشتری، تخمین زیان حادث شده با فرض نکول مشتری و میزان منابع در معرض نکول نسبت به شناسایی و اندازه‌گیری ریسک اعتباری اقدام نماید.

ماده 10 مؤسسه اعتباری موظف است در کنترل ریسک اعتباری، روش‌های کاهش ریسک از جمله موارد زیر را مورد استفاده قرار دهد:

10-1 أخذ وثایق و تضامین؛

10-2 بیمه نمودن اعتبار؛

10-3 تهاتر مطالبات ناشی از اعطای اعتبار با سپرده، اموال و اسناد مشتری مطابق با ضوابط ابلاغی بانک مرکزی؛

ماده 11 مؤسسه اعتباری موظف است نسبت مطالبات غیرجاری، نسبت مطالبات غیرجاری ریالی و نسبت مطالبات غیرجاری خالص را در هر ماه به انضمام متوسط سه ماهه نسبت مطالبات غیرجاری و نسبت مطالبات غیرجاری ریالی، در پایان هر فصل به بانک مرکزی گزارش نماید.⁶³

⁶² طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ 1402/05/31 هیأت عامل بانک مرکزی اصلاح گردید.
⁶³ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ 1402/05/31 هیأت عامل بانک مرکزی اصلاح گردید.

تبصره- در صورتی که متوسط سه ماهه نسبت مطالبات غیرجاری بیش از 8 درصد و متوسط سه ماهه نسبت مطالبات غیرجاری ریالی بیش از 5 درصد باشد، مؤسسه اعتباری موظف است، علل وقوع آن و برنامه خود جهت کاهش نسبت های مزبور را به بانک مرکزی ارائه نماید.»⁶⁴

ماده 12 تخطی از احکام این دستورالعمل موجب اعمال مجازات های مقرر در ماده (44) قانون پولی و بانکی کشور، ماده (14) قانون برنامه ششم توسعه کشور و سایر قوانین و مقررات ذی ربط می شود.
ماده 13 ضوابط اجرایی ناظر بر مفاد این دستورالعمل توسط بانک مرکزی تدوین و به شبکه بانکی کشور ابلاغ می شود.

«حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در مؤسسات اعتباری» که مشتمل بر 13 ماده و یک تبصره در پانزدهمین جلسه مورخ 1400/3/29 هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسیده بود، مجدداً در بیست و پنجمین جلسه مورخ 1402/05/31 هیأت عامل بانک مرکزی با الحاق یک تبصره به آن، مشتمل بر 13 ماده و 2 تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم الاجراء می باشد

⁶⁴ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ 1402/05/31 هیأت عامل بانک مرکزی اضافه گردید.

16-بخشنامه شماره 02/172751 مورخ 1402/7/20؛ ابلاغ مصوبه کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی در خصوص افزایش سقف جوایز قرعه‌کشی حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (به انضمام یک نسخه از آخرین ویرایش دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز ریالی - ارزی)

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 95/341832 مورخ 1395/10/28 موضوع ابلاغ سقف جوایز اعطایی به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، به استحضار می‌رساند کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی در جلسه مورخ 1402/5/22 و به استناد اختیارات مقرر در تبصره (1) ماده (6) «دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ارزی-ریالی)» مصوب جلسه مورخ 1390/2/27 شورای پول و اعتبار ابلاغی طی بخشنامه شماره 90/58881 مورخ 1390/3/17 و اصلاحیه‌های پس از آن و با هدف ترغیب و تشویق بیشتر سپرده‌گذاران به مشارکت در تجهیز منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، مقرر نمود:

«حداکثر میزان جوایز اعطایی به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز به یک فرد در هر دوره قرعه‌کشی (سقف فردی)، از یک میلیارد ریال به دو میلیارد و پانصد میلیون ریال افزایش می‌یابد.»

با عنایت به مراتب پیش‌گفته، ضمن ایفاد اصلاحیه دستورالعمل فوق‌الذکر، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

«بسمه تعالی»

دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی - ارزی)

ماده 1- تعاریف

گستره تعاریف ذیل محدود به این دستورالعمل است.

- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- مؤسسه اعتباری: بانک دولتی و غیردولتی و یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که تحت عناوین مذکور از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت داشته و تحت نظارت آن بانک قرار دارند.
- تاریخ آخرین مهلت: تاریخی است که توسط مؤسسه اعتباری به عنوان آخرین فرصت افتتاح حساب یا تکمیل موجودی برای شرکت در قرعه‌کشی اعلام می‌شود.
- دوره قرعه‌کشی: فاصله زمانی بین "آخرین مهلت" قرعه‌کشی دوره قبل و "آخرین مهلت" قرعه‌کشی دوره جاری.
- حداقل موجودی: حداقل مبلغی که برای شرکت در قرعه‌کشی باید در حساب سپرده گذار وجود داشته باشد و میزان آن توسط مؤسسه اعتباری و عنداللزوم بانک مرکزی تعیین می‌گردد.
- هیأت نظارت: هیأت نظارت بر قرعه‌کشی جوایز قرض‌الحسنه موضوع ماده 14 این دستورالعمل.
- دستورالعمل: دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی - ارزی).

ماده 2- به منظور جذب و تجهیز سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، مؤسسات اعتباری منحصراً بر اساس ضوابط مقرر

در این دستورالعمل، می‌توانند مبادرت به اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز نمایند.

تبصره 1- نحوه اعطای جوایز به صاحبان حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز به صورت قرعه‌کشی می‌باشد.

تبصره 2- روش انجام قرعه‌کشی توسط هر مؤسسه اعتباری، باید در چارچوب مفاد این دستورالعمل تعیین شود.

تبصره 3- قرعه‌کشی حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز مؤسسات اعتباری با هماهنگی بانک مرکزی و به طور هم

زمان و حداکثر مابین ماه‌های شهریور و مهر در کلیه مؤسسات اعتباری انجام می‌شود.

ماده 3- حداکثر مبلغی که در هر دوره توسط هر مؤسسه اعتباری می‌تواند برای اعطای جوایز به صاحبان سپرده‌های

قرض‌الحسنه پس‌انداز اختصاص یابد معادل 2٪ متوسط حجم سپرده‌های مذکور در همان دوره می‌باشد.

تبصره 1- مبلغ (بودجه) جوایز در هر قرعه‌کشی با استفاده از رابطه ذیل بدست می‌آید:

$$2\% * \frac{\text{تعداد ماه‌های دوره}}{12} * \text{متوسط حجم سپرده ماه‌های دوره} = \text{مبلغ (بودجه) جوایز برای هر دوره}$$

تبصره 2- متوسط حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز در هر دوره از تقسیم مجموع مانده سپرده‌های مذکور در

پایان هر ماه دوره به تعداد ماه‌های دوره بدست می‌آید.

تبصره 3- چنانچه تاریخ آخرین مهلت، روز آخر ماه نباشد، مانده آن ماه در محاسبات دوره بعد منظور می‌گردد. در

هر صورت یک ماه نباید در محاسبات دو دوره متوالی منظور شود.

تبصره 4- بودجه جوایز قرعه‌کشی قرض‌الحسنه پس‌انداز باید از محل درآمدهای مؤسسه اعتباری (منافع

سهامداران) تأمین گردد.

ماده 4 — مؤسسه اعتباری در هر سال می‌تواند حداکثر به میزان 10 درصد از بودجه جوایز ذکر شده در ماده 3 را برای تبلیغات قرض‌الحسنه، امور فرهنگی، مطالعاتی و تبلیغاتی در جهت ارتقاء فرهنگ بانکداری اسلامی، امور عام‌المنفعه و پاداش کارکنان به شرح ذیل اختصاص دهد:

- الف- حداکثر 2 درصد برای هزینه تبلیغات جهت جذب و تجهیز سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز؛
- ب- حداکثر 5 درصد جهت امور عام‌المنفعه به منظور مصرف در امور فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، ورزشی و با اولویت مناطق محروم کشور؛
- پ- حداکثر 3 درصد برای پاداش کارکنان مؤسسه اعتباری.

تبصره- در هر حال، میزان پاداش پرداختی به هر یک از کارکنان موضوع بند (پ) این ماده نباید از متوسط حقوق و مزایای مستمر ماهیانه دریافتی وی در سال مالی گذشته بیشتر باشد.⁶⁵

ماده 5- جوایز مربوط به هر دوره با توجه به مفاد مواد 8 و 9 این دستورالعمل، به دارندگان حساب‌های واجد شرایط همان دوره تعلق می‌گیرد.

ماده 6- انواع جوایز قابل اعطاء به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

- الف- کمک هزینه خرید واحد مسکونی؛
 - ب- کمک هزینه سفر عمره، تمتع و عتبات عالیات؛
 - پ- کمک هزینه تحصیلی برای یک مقطع؛
 - ت- صنایع دستی ساخت صنعتگران داخلی و یا کمک هزینه خرید آن؛
 - ث- خودرو ساخت داخل یا کمک هزینه خرید آن؛
 - ج- سکه طلا و پول نقد؛
 - چ- لوازم خانگی تولید داخل و یا کمک هزینه خرید آن.
- تبصره 1- حداکثر میزان هر یک از جوایز اعطانی اعم از نقدی و یا غیرنقدی به یک فرد در هر دوره دو میلیارد و پانصد میلیون ریال¹ تعیین می‌شود. این میزان در سال‌های بعدی توسط بانک مرکزی تعیین می‌گردد.
- تبصره 2- انواع جوایز پیش‌بینی شده در بندهای ت، ث، ج و چ باید از نظر مبلغ، معین و از نظر نوع، مشخص و عین آن موجود بوده و قبل از اعلام رسمی و انجام تبلیغات با رعایت ماده 3 این دستورالعمل تعیین و به هیأت نظارت اعلام گردد.

ماده 7 — توزیع جوایز باید به ترتیبی انجام شود که حداقل 10 درصد از تعداد صاحبان حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز واجد شرایط را در بر گیرد.

ماده 8 — شرکت در قرعه‌کشی جوایز حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز منوط به مفتوح بودن حساب و داشتن حداقل موجودی است. چنانچه قرعه به حسابی اصابت نمود که از نظر مبلغ، کافی ولی از لحاظ مدت طی دوره قرعه‌کشی به حد تعیین شده نرسیده باشد اعطای جایزه منوط به حصول شرایط از نظر مدت خواهد بود. در

⁶⁵ اصلاح شده بر اساس مصوبه هفدهمین جلسه مورخ 1402/5/22 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری

هر صورت شرط اعطای جایزه، حفظ حداقل موجودی طی 3 ماه یا 90 روز متوالی در طی دوره یا از زمان آخرین مهلت افتتاح حساب یا تکمیل موجودی خواهد بود.

ماده 9- اعطای بیش از یک جایزه به دارنده چند حساب قرض الحسنه پس انداز در یک مؤسسه اعتباری در هر قرعه‌کشی ممنوع است. در صورت تعلق چند جایزه به حساب‌های یک سپرده‌گذار در یک مؤسسه اعتباری، فقط ارزنده‌ترین جایزه به او تعلق خواهد گرفت.

ماده 10- در مورد آن گروه از برندگان جوایز غیر نقدی که مجهول‌المان یا متوفی بوده یا امکان دسترسی به آنها یا وراثت آنها پس از پیگیری‌های لازم وجود نداشته باشد و یا به موقع برای دریافت جایزه خود مراجعه ننمایند، مؤسسه اعتباری مجاز است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از تاریخ انجام قرعه‌کشی، نسبت به فروش جوایز غیر نقدی اقدام و وجوه مربوطه را به حساب ذینفع واریز نماید.

ماده 11- هزینه جوایز در سرفصل جداگانه در دفاتر کل مؤسسه اعتباری تحت عنوان "حساب هزینه جوایز سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز" ثبت می‌گردد.

ماده 12- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور انجام هماهنگی‌های لازم، یک ماه قبل از زمان برگزاری مراسم قرعه‌کشی، کتبا" از اعضای هیأت نظارت جهت حضور در جلسه مقدماتی دعوت به عمل آورند.

ماده 13- مؤسسه اعتباری موظف است پس از انجام قرعه‌کشی و تایید هیأت نظارت، حداکثر ظرف هفت روز کاری نتایج را کتبا" به اطلاع هر یک از برندگان جوایز ارزنده رسانیده و در خصوص اسامی سایر برندگان، به نحو مناسب اطلاع‌رسانی نماید.

ماده 14- ترکیب اعضای هیأت نظارت به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

- 1- نمایندگان بانک مرکزی (یک نفر از حوزه نظارت و یک نفر از حوزه فناوری اطلاعات)؛
- 2- نماینده دادستانی کل کشور؛
- 3- نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی (اداره کل امور اقتصادی و دارایی در استان‌ها) در خصوص مؤسسات اعتباری دولتی.

تبصره- حضور مدیر عامل یا یکی از اعضاء هیأت مدیره مؤسسه اعتباری به عنوان ناظر در مراسم قرعه‌کشی الزامی است.

ماده 15- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور آگاهی و جلب اعتماد عموم نسبت به صحت جریان قرعه‌کشی و اعطای جوایز، تبلیغات در رسانه‌های عمومی و یا سایر روش‌های تبلیغاتی را شفاف و بدون ابهام انجام دهد. تبصره- مؤسسه اعتباری باید مقررات و روش‌های اجرایی امور مربوطه را منتشر و بین کلیه شعب توزیع نماید. مقررات و روش انجام قرعه‌کشی موضوع ماده 8 و نیز مفاد ماده 10 این دستورالعمل باید در دفترچه‌های حساب قرض الحسنه پس انداز درج گردد.

ماده 16 — بانک مرکزی موظف است موضوع ساماندهی تبلیغات قرض الحسنه در مؤسسات اعتباری را ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل تهیه و پس از تانید رئیس کل بانک مرکزی به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید. این دستورالعمل در 16 ماده و 12 تبصره در یک هزار و یکصد و بیست و سومین جلسه مورخ 1395/6/16 به تصویب شورای پول و اعتبار رسید. از تاریخ ابلاغ این مصوبه، کلیه مصوبات قبلی این شورا در خصوص اعطای جوایز به سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز، کان لم یکن تلقی می‌گردد.

17- بخشنامه شماره 02/177923 مورخ 1402/7/25؛ ابلاغ ضوابط اجرایی ماده (7) «قانون شفافیت و نظارت بر

تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزونا

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند؛ به استناد ماده (7) «قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی» و تبصره ذیل آن؛ «داوطلبان موظفند حسابی را جهت واریز، برداشت و هرگونه نقل و انتقال وجوه و منابع نقدی مربوط به هزینه‌های انتخاباتی، نزد یکی از بانک‌های دارای مجوز از بانک مرکزی، تعیین یا افتتاح و هنگام ثبت نام و یا درخواست مجوز توسط احزاب، شماره و مشخصات آن و گواهی بانک مربوطه را در این خصوص ارائه دهند. بانک افتتاح‌کننده این حساب مکلف است در ضمن برگزاری انتخابات و همچنین پس از آن اطلاعات مربوط به حساب‌های یاد شده را بنا به درخواست رسمی وزارت کشور و هیأت مرکزی نظارت جهت اقدامات قانونی لازم در اختیار این مراجع قرار دهد». بر این اساس و به منظور تسهیل و تمهید شرایط لازم برای اجرای یکسان و دقیق حکم قانونی یاد شده در سطح شبکه بانکی کشور، مجموعه الزامات و احکامی به شرح پیوست ابلاغ می‌گردد. لذا مقتضی است دستور فرمایند با عنایت به اهمیت موضوع و آغاز ثبت‌نام انتخابات دوازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی از 1402/7/27 لغایت 1402/8/3، مراتب حداکثر تا روز چهارشنبه مورخ 1402/7/26 به تمامی واحدهای ذی‌ربط و شعب آن بانک ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

بسمه‌تعالی

ماده 1 - به استناد ماده (۷) "قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی" و همچنین مکاتبات منتهی به نامه شماره 147268 مورخ 1402/7/19 وزارت کشور در این خصوص مبنی بر این که داوطلبان موظفند حسابی را جهت واریز، برداشت و هرگونه نقل و انتقال وجوه و منابع نقدی مربوط به هزینه‌های انتخاباتی نزد یکی از بانک‌های دارای مجوز از بانک مرکزی تعیین یا افتتاح نمایند، بانک عامل موظف است نسبت به فراهم نمودن تمهیدات و مقدمات لازم برای اجرای تکلیف مقرر در قانون مذکور در کلیه شعب خود اقدام نماید.

ماده 2 - حساب سپرده قابل اختصاص برای مقاصد موضوع این ضوابط صرفاً یکی از انواع حساب‌های سپرده مشتمل بر قرض‌الحسنه جاری، قرض‌الحسنه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی خواهد بود.

ماده 3 - در صورت تعیین یکی از حساب‌های سپرده موجود داوطلب، مانده حساب سپرده مذکور باید در زمان تعیین آن به عنوان حساب سپرده مشمول این ضوابط صفر شود و یا داوطلب متعهد گردد مانده آن صرفاً برای مقاصد انتخاباتی مصرف خواهد شد.

ماده 4 - بانک عامل باید پس از احراز هویت داوطلب بر اساس الزامات ابلاغی بانک مرکزی، بنا به نظر داوطلب، نسبت به افتتاح یک فقره حساب سپرده جدید غیرتجاری به نام داوطلب یا اختصاص یکی از حساب‌های سپرده وی به عنوان حساب سپرده موضوع این ضوابط اقدام کند.

ماده 5 - بانک عامل موظف است در هنگام افتتاح یک فقره حساب سپرده جدید به نام داوطلب یا اختصاص یکی از حساب‌های سپرده وی به عنوان حساب سپرده موضوع این ضوابط، فرم پیوست را که تمام قسمت‌های آن توسط داوطلب تکمیل و به امضاء و اثر انگشت وی رسیده، حداقل در دو نسخه تنظیم و یک نسخه را در اختیار داوطلب قرار داده و سایر نسخ آن را بایگانی نماید.

ماده 6 - در صورت داشتن بدهی غیرجاری تعیین تکلیف نشده مطابق ضوابط ابلاغی مربوط و ممنوعیت‌ها و یا محرومیت‌های قانونی مربوط به افتتاح حساب سپرده از جمله موارد مقرر در قانون صدور چک، افتتاح حساب سپرده جدید برای داوطلب ممنوع بوده و داوطلب صرفاً مجاز به معرفی یکی از حساب‌های سپرده مفتوحه وی به عنوان حساب سپرده موضوع این ضوابط می‌باشد.

ماده 7 - در صورت عدم امکان افتتاح حساب سپرده جدید برای داوطلب به دلیل داشتن تعداد حساب سپرده بیشتر از حدود مجاز تعیین شده توسط بانک مرکزی، افتتاح حساب سپرده جدید توسط بانک عامل برای داوطلب امکان‌پذیر است. مشروط بر آن‌که حساب سپرده مذکور یا یکی دیگر از حساب‌های سپرده داوطلب در صورت عدم امکان شرکت وی در انتخابات بنا به هر دلیل یا پس از مهلت مقرر در ماده (۱۱) بسته شود.

ماده 8 - بانک عامل مکلف است پس از افتتاح حساب سپرده جدید برای داوطلب یا اختصاص یکی از حساب‌های سپرده وی به عنوان حساب سپرده موضوع این ضوابط، گواهی تکمیل شده مطابق فرم پیوست این ضوابط را برای ستاد انتخابات کشور صادر نماید.

ماده 9 - بانک عامل مکلف است اطلاعات تراکنش‌های واریز، برداشت و هرگونه نقل و انتقال وجوه مربوط به حساب سپرده موضوع این ضوابط به انضمام اسناد مالی مربوط را به نحو قابل استناد در سامانه‌های اطلاعاتی و نرم‌افزاری خود ثبت و نگهداری نماید.

- ماده 10 - بانک عامل مکلف است در ضمن برگزاری انتخابات و همچنین پس از آن، اطلاعات مربوط به حساب‌های یادشده را بنا به درخواست رسمی وزارت کشور و هیأت مرکزی نظارت یا شخص داوطلب در اختیار آن‌ها قرار دهد.
- ماده 11 - این ضوابط از تاریخ ابلاغ تا دو ماه پس از پایان تمامی مراحل انتخابات و اعلام نتایج آن قابل استناد می‌باشد.
- ماده 12 - در صورت تخلف از مفاد این ضوابط، بانک عامل حسب مورد مشمول مجازات‌های انتظامی و یا سایر قوانین و مقررات مربوط می‌گردد. در هر صورت مسئولیت عدم رعایت یا تخطی از مقررات این ضوابط با هیأت مدیره و هیأت عامل بانک عامل است.

فرم پیوست شماره یک

ستاد انتخابات کشور

با احترام، بدین وسیله گواهی می‌شود به استناد ماده 7 «قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی» مصوب سال 1398 مجلس شورای اسلامی، آقای/خانم با شماره ملی.... داوطلب انتخابات مذکور، در روز..... مورخ..... به شعبه..... مراجعه نموده و به منظور واریز، برداشت و هرگونه نقل و انتقال وجوه و منابع نقدی مربوط به هزینه‌های انتخاباتی، حساب غیرتجاری..... (نوع حساب) به شماره..... را نزد بانک.... شعبه.... به عنوان حساب موضوع ماده (7) قانون مذکور تعیین/افتتاح نموده است.

ضمناً به موجب تبصره ماده قانونی صدرالاشاره، این بانک اطلاعات مربوط به گردش یا تراکنش حساب مذکور را از تاریخ ثبت نام داوطلب تا دو ماه پس از پایان انتخابات در اختیار وزارت کشور و هیأت مرکزی نظارت قرار خواهد داد. همچنین داوطلب به شرح ذیل متعهد گردید، وجوه این حساب را صرفاً جهت پرداخت هزینه‌های انتخاباتی مصرف نماید.

مهر و امضاء رئیس

شعبه شماره.....

شماره تأییدیه گواهی صادره.....

اینجانب.... با شماره ملی.... داوطلب انتخابات نمایندگی مجلس شورای اسلامی و دارنده حساب غیرتجاری فوق‌الذکر، ضمن آگاهی از مفاد «قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی» و تجویز اختیار به بانک عامل در ارائه اطلاعات حساب مزبور به مراجع ذیصلاح و التزام به رعایت احکام و تکالیف مقرر در قوانین و مقررات مربوط، متعهد می‌گردد وجوه این حساب سپرده صرفاً جهت پرداخت هزینه‌های انتخاباتی مصرف گردد. ضمناً این حساب سپرده تنها حساب سپرده موضوع ماده (7) قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی متعلق به اینجانب می‌باشد. همچنین متعهد می‌گردد در صورت داشتن تعداد حساب سپرده بیشتر از حدود مجاز تعیین شده توسط بانک مرکزی، پس از پایان انتخابات، نسبت به بستن حساب سپرده موضوع این ضوابط یا یکی دیگر از حساب‌های سپرده خود اقدام نمایم.

نام و

نام‌خانودگی:

امضاء:

اثر انگشت:

18- بخشنامه شماره 02/200198 مورخ 1402/8/17؛ ابلاغ «اساسنامه نمونه بانک‌های قرض‌الحسنه»

مدیران عامل محترم بانک‌های قرض‌الحسنه

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند؛ وفق بند (ه) ماده (30) قانون پولی و بانکی کشور، هر گونه تغییر در اساسنامه بانک‌ها باید به تصویب شورای پول و اعتبار برسد. بر همین اساس و با توجه به مختصات و ماهیت خاص بانک‌های قرض‌الحسنه و ضرورت تدوین اساسنامه نمونه خاص آن بانک‌ها به منظور تسهیل و تسریع در روند تصویب اساسنامه بانک‌های یاد شده در شورای پول و اعتبار، تدوین اساسنامه نمونه مختص بانک‌های قرض‌الحسنه در دستور کار بانک مرکزی قرار گرفت و نهایتاً مراتب پس از سیر تشریفات اداری مربوط در یک‌هزار و سیصد و شصت و نهمین جلسه مورخ 1402/8/9 شورای محترم پول و اعتبار مطرح و مورد تصویب قرار گرفت.

لذا ضمن ایفاد نسخه‌ای از «اساسنامه نمونه بانک‌های قرض‌الحسنه» به شرح پیوست، خواهشمند است دستور فرمایند، ضمن ابلاغ مراتب به هیأت مدیره، سهامداران و بازرسان آن بانک، اقدامات لازم برای برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده و اعمال تغییرات و اصلاحات لازم در اساسنامه آن بانک مطابق با اساسنامه نمونه ابلاغی ظرف مهلت مقرر، معمول شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

اساسنامه نمونه بانک‌هاي قرض الحسنه (سهامي عم)

بسمه تعالي

بخش اول: مشخصات، موضوع و مدت فعاليت بانک

نام بانک

ماده 1- نام بانک عبارت است از بانک قرض الحسنه که به استناد [قانون اجازه ي تأسيس بانک‌هاي غيردولتي/ قانون اجرائي سياست‌هاي کلي اصل 44 قانون اساسي/ قانون تنظيم بازار غيرمتشکل پولی] و با مجوز شوراي پول و اعتبار در مورخ [تأسيس شده/ به بانک غيردولتي تبديل شده/ به بانک ارتقاء یافته] و از اين پس بانک ناميده مي‌شود.

نوع بانک

ماده 2- نوع بانک سهامي عام است.

موضوع فعاليت بانک

ماده 3- بانک در چارچوب قانون پولی و بانکی کشور، قانون عمليات بانکی بدون ربا و ساير قوانين ذي ربط، مقررات ناظر بر عمليات مجاز بانکی و ساير مصوبات شوراي پول و اعتبار و دستورات بانک مرکزي جمهوري اسلامي ايران و با اخذ مجوزهاي لازم، مجاز به انجام فعاليت‌هاي ذيل مي‌باشد:

- 3-1- قبول سپرده ریالی و ارزی در قالب عقد قرض الحسنه (پس انداز و جاری)؛
- 3-2- اعطای تسهیلات ریالی و ارزی صرفاً در قالب عقد قرض الحسنه؛
- 3-3- ارائه چک و خدمات مرتبط با آن طبق قانون صدور چک؛
- 3-4- ارائه انواع ابزارهاي پرداخت؛
- 3-5- دریافت، پرداخت، نقل و انتقال وجوه ریالی و ارزی؛
- 3-6- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛
- 3-7- صدور ضمانت‌نامه‌هاي ریالی و ارزی در چارچوب حدود فردي و جمعي ابلاغي توسط بانک مرکزي جمهوري اسلامي ايران؛
- 3-8- ارائه خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت‌هاي الکترونیکی؛
- 3-9- انجام عمليات بين بانکی در چارچوب ضوابط مربوط ابلاغي توسط بانک مرکزي جمهوري اسلامي ايران؛
- 3-10- قبول و نگهداري اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛
- 3-11- انجام عمليات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز و صدورحواله‌هاي ارزی؛
- 3-12- خدمات مربوط به وجوه اداره شده؛
- 3-13- انتشار یا عرضه اوراق مالی اسلامي ریالی بر مبنای عقد قرض الحسنه در داخل کشور؛
- 3-14- مشارکت حقوقي در شرکت‌ها با هدف حفظ اسرار حرفه‌اي و پشتیبانی و سهولت در انجام عمليات بانکی نظیر شرکت اعتبارسنجي و شرکت فن‌آوری اطلاعات، در چارچوب ضوابط مربوط و اخذ مجوز از بانک مرکزي جمهوري اسلامي ايران؛
- 3-15- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛
- 3-16- ارائه خدمات مشوره‌اي در زمینه‌هاي خدمات مالی، سرمایه‌گذاري، مدیریت دارایی‌ها به مشتریان؛

- 17-3- انجام وظایف قیمومت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛
- 18-3- سرمایه‌گذاری در اوراق مالی اسلامی در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 19-3- خرید و فروش اموال حسب ضرورت در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 20-3- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های بانک نزد شرکت‌ها و موسسات بیمه؛
- 21-3- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج؛
- 22-3- فروش تمیر مالیاتی و سفته؛
- 23-3- انجام سایر عملیات قانونی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

مدت فعالیت بانک

ماده 4— مدت بانک از تاریخ ثبت، نامحدود خواهد بود. شروع فعالیت بانک، از تاریخ صدور مجوز فعالیت توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

تابعیت و مرکز اصلی بانک

ماده 5— تابعیت بانک [ایرانی/خارجی] است و مرکز اصلی بانک در شهر در استان واقع است. هرگونه تغییر نشانی مرکز اصلی بانک در شهر مذکور مستلزم تصویب هیأت‌مدیره و تأیید قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

بخش دوم: سرمایه و سهم

میزان سرمایه و تعداد سهام

ماده 6— سرمایه بانک مبلغ (به عدد) ریال ((به حروف)) ریال) است که به تعداد سهم عادی یک‌هزار ریالی بانام تقسیم شده و تماماً پرداخت گردیده است.

سقف مجاز تملک سهام بانک

ماده 7 - سقف مجاز تملک سهام بانک به صورت مستقیم و غیرمستقیم برای هر شخص مطابق با ماده 1 قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل 44 قانون اساسی مصوب سال 1397 و ضوابط و مقررات مربوط است.

ورقه سهم

ماده 8— اوراق سهام بانک، متحدالشکل، چاپی و دارای شماره ترتیب بوده و به امضای رئیس هیأت‌مدیره و مدیرعامل بانک می‌رسد. این اوراق مهور به مهر بانک می‌گردد. در ورقه سهم نکات زیر ذکر می‌شود:

- 1- نام بانک و شناسه ملی/ شماره ثبت آن نزد مرجع ثبت شرکت‌ها؛
- 2- شماره ثبت اوراق نزد سازمان بورس و اوراق بهادار؛
- 3- مبلغ سرمایه ثبت‌شده؛
- 4- نوع سهم؛
- 5- مبلغ اسمی سهم به عدد و حروف؛
- 6- تعداد سهامی که هر ورقه نماینده آن است؛
- 7- نام و شماره ملی/ شناسه ملی/ شماره اختصاصی (در مورد اتباع خارجی) دارنده سهم.

انتقال سهام

ماده 9- نقل و انتقال سهام بانک، تا زمانی که نام بانک از فهرست شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار خارج نشده باشد، منحصرأ از طریق شرکت بورس اوراق بهادار و یا فرابورس ایران امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده 10- انتقال سهام باید در دفتر ثبت سهام بانک به ثبت برسد. انتقال‌دهنده یا وکیل یا نماینده قانونی او باید ثبت انتقال را در دفتر مزبور امضاء نماید. هویت کامل و نشانی انتقال‌گیرنده نیز از نظر اجرای تعهدات ناشی از انتقال سهام، باید در دفتر ثبت سهام قید شده و به امضای انتقال‌گیرنده یا وکیل یا نماینده قانونی او برسد. تشریفات مربوط به ثبت انتقال سهام بانک و ثبت و تغییر نشانی انتقال‌گیرنده که از معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران ناشی می‌شود، با رعایت مقررات شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران خواهد بود.

ماده 11- ثبت انتقال سهام که منتج به نقض حدود مقرر در ماده 7 این اساسنامه شود، جز در موارد قهری مطابق با ضوابط ابلاغی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، در دفاتر ثبت سهام بانک ممنوع است.

ماده 12- تملک یا تحصیل هر بخش از سهام بانک، متضمن قبول مقررات این اساسنامه و تصمیمات مجامع عمومی سهامداران است.

غیر قابل تجزیه بودن سهام

ماده 13- سهام بانک غیر قابل تجزیه است. مالکین مشاع سهام باید در چارچوب ماده 7 اساسنامه، در برابر بانک به یک شخص نمایندگی بدهند.

الزامات سرمایه‌ای

ماده 14- آورده مؤسسين، پذیره‌نویسان و سایر سهامداران بانک نباید به طور مستقیم یا غیرمستقیم از محل تسهیلات دریافتی از بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری اعم از دولتی یا غیردولتی، تعاونی‌های اعتبار یا صندوق‌های قرض‌الحسنه تأمین شده باشد.

بخش سوم: تغییرات سرمایه بانک

ماده 15- تغییرات سرمایه بانک با رعایت قوانین و مقررات مربوطه از جمله مفاد لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون بازار اوراق بهادار، دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار مصوب شورای عالی بورس و رعایت حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک بر اساس مصوبات شورای پول و اعتبار، انجام می‌گیرد.

ماده 16- هرگاه زیان انباشته بانک از 50 درصد مجموع سرمایه ثبت‌شده بانک بیشتر شود، هیأت‌مدیره بانک مکلف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت کند تا در خصوص انحلال یا بقای بانک تصمیم‌گیری نمایند. هرگاه مجمع مزبور رأی به انحلال ندهد، مجمع باید در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم نماید:

1- افزایش سرمایه حداقل به میزان زیان‌های وارده؛

2- کاهش سرمایه به میزان سرمایه موجود مشروط بر آن‌که سرمایه فعلی کمتر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک - تعیین شده توسط مراجع ذی‌صلاح - نباشد.

کاهش سرمایه

ماده 17- کاهش اختیاری سرمایه بانک ممنوع است.

ماده 18- حقوق صاحبان سهام بانک نباید پایین‌تر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک - تعیین شده توسط مراجع ذی‌صلاح - باشد. چنانچه حقوق صاحبان سهام بانک بر اثر زیان‌های وارده از حداقل سرمایه

مذکور کمتر شود، هیأت‌مدیره موظف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده را دعوت نماید تا در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم شود:

- 1- تکمیل سرمایه بر اساس آیین‌نامه موضوع بند ب ماده 33 قانون پولی و بانکی کشور؛
- 2- تداوم فعالیت در قالب یکی دیگر از انواع مؤسسات اعتباری تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که تأسیس و فعالیت آن به سرمایه کمتری نیاز دارد؛
- 3- تسلیم تقاضای انحلال به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

افزایش سرمایه

ماده 19- سرمایه بانک از طریق صدور سهام جدید در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و پس از اخذ مصوبه شورای پول و اعتبار، قابل افزایش می‌باشد. تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید به یکی از طرق زیر امکان‌پذیر است:

- 1- پرداخت نقدی مبلغ اسمی سهام؛
 - 2- تبدیل مطالبات نقدی حال‌شده اشخاص از بانک به سهام جدید؛
 - 3- انتقال سود تقسیم‌نشده یا اندوخته یا عواید حاصل از اضافه ارزش سهام جدید به سرمایه بانک؛
 - 4- تبدیل اوراق مالی اسلامی بانک به سهام.
- تبصره- انتقال اندوخته قانونی به سرمایه ممنوع است.

ماده 20- مجمع عمومی فوق‌العاده در صورت موافقت با افزایش سرمایه بانک، شرایط مربوط به فروش سهام جدید و تأدیه قیمت آن را تعیین کرده یا اختیار تعیین آن را به هیأت‌مدیره واگذار می‌نماید.

ماده 21- مجمع عمومی فوق‌العاده می‌تواند به هیأت‌مدیره اجازه دهد با رعایت ترتیبات مقرر در ماده 15 ظرف مدت معینی که نباید از دو سال تجاوز کند، سرمایه بانک را تا مبلغی معین، افزایش دهد.

ماده 22- در صورتی که مجمع عمومی فوق‌العاده، افزایش سرمایه بانک را از طریق تبدیل مطالبات نقدی حال‌شده اشخاص به تصویب برساند، تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید موقوف به اعلام موافقت هر یک از اشخاص مذکور می‌باشد. تبصره 1- در صورت عدم تمایل اشخاص به خرید سهام جدید از محل مطالبات آنان، مطالبات نقدی حال‌شده به اشخاص مذکور پرداخت می‌شود.

تبصره 2- مطالبات نقدی سهامداران بابت سود، با تصویب یا اجرای افزایش سرمایه از این محل، پس از پایان مهلت استفاده از حق تقدم و با رعایت مفاد ماده 240 لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، حال‌شده تلقی گردیده و در صورت مطالبه سهامداران پرداخت می‌گردد.

حق تقدم در خرید سهام جدید

ماده 23- در صورت تصویب افزایش سرمایه، صاحبان سهام بانک در خرید سهام جدید به نسبت سهامی که مالک می‌باشند، حق تقدم دارند. این حق قابل نقل و انتقال است. مهلت اعمال حق تقدم، بنا به پیشنهاد هیأت‌مدیره تعیین می‌شود. این مهلت از روزی که برای پذیره‌نویسی تعیین می‌گردد، شروع شده و کمتر از 60 روز نخواهد بود. اشخاصی که دارای سهامی بیش از حدود مقرر در ضوابط و مقررات موضوعه باشند، حق خرید سهام جدید به واسطه حق تقدم ایجاد شده را ندارند.

ماده 24- در صورت تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به افزایش سرمایه از طریق فروش سهام جدید با سلب حق تقدم صاحبان سهام فعلی، مجمع عمومی فوق‌العاده باید در مدت زمان تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نسبت به فراهم نمودن مقدمات افزایش سرمایه توسط سهامداران اقدام نماید.

اعلام افزایش سرمایه و ارسال گواهی‌نامه‌های حق خرید سهام

ماده 25— گواهی‌نامه حق خرید سهامی که سهامداران حق تقدم در خرید آن را دارند باید قبل از شروع پذیره‌نویسی با رعایت ضوابط مربوط برای سهامداران در بانک و یا شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، ارسال شود. اعلامیه پذیره‌نویسی سهام جدید، ضمن درج در روزنامه کثیرالانتشار بانک، از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی رسمی آن نیز به اطلاع سهامداران می‌رسد.

صرف سهام

ماده 26— هرگاه افزایش سرمایه بانک، از طریق صدور سهام جدید به مبلغی بالاتر از مبلغ اسمی سهم مقرر گردد، عواید حاصله از اضافه ارزش سهام فروخته‌شده، یا باید به اندوخته منتقل شود یا نقداً بین صاحبان سهام سابق تقسیم گردد و یا در ازای آن سهام جدید به صاحبان سهام سابق داده شود.

انتشار اوراق مالی اسلامی

ماده 27- بانک می‌تواند با تصویب هیأت‌مدیره و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، طی مدت زمانی که نباید از دو سال بیشتر باشد، نسبت به انتشار اوراق مالی اسلامی اقدام نماید. تبصره— تصویب انتشار اوراق مالی اسلامی قابل تبدیل به سهام عادی در صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده است.

بخش چهارم: مجامع عمومی

ترتیبات تشکیل مجامع عمومی

ماده 28— مجمع عمومی عادی حداقل سالی یک‌بار، حداکثر ظرف مدت چهار ماه پس از تاریخ پایان سال مالی، تشکیل می‌شود.

ماده 29- مجمع عمومی فوق‌العاده در هر زمان می‌تواند تشکیل شود.

ماده 30— مجمع عمومی عادی سالانه و مجمع عمومی فوق‌العاده را هیأت‌مدیره دعوت می‌نماید. هیأت‌مدیره و همچنین بازرس بانک می‌توانند در مواقع مقتضی، مجمع عمومی عادی را به طور فوق‌العاده دعوت نمایند.

ماده 31— سهامدارانی که حداقل یک پنجم سهام بانک را مالک باشند، حق دارند که دعوت صاحبان سهام را برای تشکیل مجمع عمومی از هیأت‌مدیره خواستار شوند و هیأت‌مدیره باید حداکثر ظرف مدت بیست روز از تاریخ تقاضا، مجمع مورد درخواست را با رعایت تشریفات مقرر دعوت کند. در غیر این صورت درخواست‌کنندگان می‌توانند دعوت مجمع را از بازرس بانک خواستار شوند و بازرس مکلف خواهد بود که با رعایت تشریفات مقرر، مجمع مورد تقاضا را حداکثر ظرف مدت ده روز از تاریخ تقاضا دعوت نماید وگرنه صاحبان سهام حق خواهند داشت رأساً به دعوت مجمع اقدام کنند به شرط آن‌که کلیه تشریفات راجع به دعوت مجمع را رعایت نموده و در آگهی دعوت، عدم اجابت درخواست خود توسط هیأت‌مدیره و بازرس را تصریح نمایند.

ماده 32— چنانچه هیأت‌مدیره، مجمع عمومی عادی سالانه را در موعد مقرر دعوت نکند، بازرس بانک مکلف است رأساً اقدام به دعوت مجمع مزبور نماید.

وظایف و اختیارات مجامع عمومی

ماده 33. وظایف و اختیارات مجامع عمومی بانک، به شرح زیر است:

1- مجمع عمومی عادی:

1-1- انتخاب و عزل اعضای هیأت‌مدیره؛

- 1-2- انتخاب و عزل بازرس اصلي و علي‌البدل بانک و جبران خدمات آن‌ها؛
- 1-3- انتخاب و عزل حسابرس بانک و جبران خدمات آن؛
- 1-4- استماع گزارش هیأت‌مدیره در خصوص عملکرد سال مالي قبل؛
- 1-5- استماع گزارش بازرس و حسابرس؛
- 1-6- بررسی و تصویب صورت‌های مالي سال مالي قبل؛
- 1-7- تصویب میزان سود قابل تقسیم؛
- 1-8- تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضاي هیأت‌مدیره؛
- 1-9- تعیین روزنامه/ روزنامه‌های کثیرالانتشار جهت درج آگهی‌های بانک؛
- 1-10- سایر مواردی که به موجب لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت در صلاحیت مجمع عمومی عادی می‌باشد.

2- مجمع عمومی فوق‌العاده:

- 2-1- تغییر در مفاد اساسنامه؛
 - 2-2- تغییر در میزان سرمایه (اعم از افزایش یا کاهش)؛
 - 2-3- انتشار اوراق مالي اسلامي قابل تبدیل به سهام؛
 - 2-4- انحلال بانک با رعایت مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت و قانون پولی و بانکی کشور؛
 - 2-5- انحلال بانک موجود و تشکیل شخصیت حقوقی جدید با بانک یا مؤسسه اعتباری دیگر با رعایت قوانین و مقررات مربوط؛
 - 2-6- ادغام بانک
- تبصره— تفویض تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضاي هیأت‌مدیره و تعیین جبران خدمات بازرس به هیأت‌مدیره بانک، مجاز نمی‌باشد.
- ماده 34. مجمع عمومی نمی‌تواند هیچ‌گونه تعهدی به تعهدات صاحبان سهام بیفزاید.
- شرایط حضور در مجامع و مشارکت در رأی‌گیری
- ماده 35— در کلیه مجامع عمومی، اشخاص حقیقی می‌توانند شخصاً یا از طریق نماینده قانونی خود به شرط ارائه مدرک نمایندگی و اشخاص حقوقی از طریق نماینده یا نمایندگان خود با ارائه مدرک نمایندگی، حضور یابند. هر سهامدار، برای هر يك سهم فقط يك رأی خواهد داشت.
- ماده 36— در مجامع عمومی بانک، هر شخص اصالتاً، وکالتاً و ولایتاً حداکثر تا سقف مجاز تعیین شده در قانون اجرائی سیاست‌های کلی اصل 44 قانون اساسی و اصلاحیه‌های بعد از آن و سایر ضوابط مربوطه، از حق رأی برخوردار است.
- ماده 37— اعضاي هیأت‌مدیره، مدیر عامل و قائم‌مقام مدیر عامل نمی‌توانند به وکالت از سهامداران بانک در مجامع عمومی شرکت نمایند.
- ماده 38- در صورت انتقال سهام، سهامدار جدید با ارائه یکی از مدارک زیر، حق حضور در جلسه مجمع عمومی را خواهد داشت:

1- اعلامیه خرید سهام؛

2- گواهی‌نامه نقل و انتقال و سپرده سهام؛

3- اصل ورقه سهام؛

4- تأییدیه سهامداری صادرشده توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه به صورت انفرادی و جمعی.

آگهی دعوت به مجامع عمومی

ماده 39— دعوت از صاحبان سهام برای تشکیل مجامع عمومی، باید از طریق درج آگهی در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به بانک در آن منتشر می‌گردد و همچنین درج آگهی در پایگاه اطلاع‌رسانی بانک انجام شود. دستورجلسه، تاریخ، ساعت و محل تشکیل مجامع باید در آگهی ذکر گردد.

فاصله بین دعوت و انعقاد مجامع عمومی

ماده 40— فاصله بین دعوت و انعقاد هر یک از جلسات مجامع عمومی عادی و فوق‌العاده، حداقل ده روز و حداکثر چهل روز خواهد بود.

دستورجلسه

ماده 41— دستورجلسه هر مجمع عمومی را مقام دعوت‌کننده آن معین می‌نماید. تمامی موارد دستور جلسه باید به صراحت در آگهی دعوت ذکر گردد. انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، انتخاب بازرس، تصویب صورت‌های مالی و تقسیم سود و اندوخته‌ها، تغییر اساسنامه و انحلال بانک، قابل طرح در بخش «سایر موارد» و امثال آن نمی‌باشد. موضوعاتی که به استثنای موارد فوق در دستور جلسه پیش‌بینی نشده است، قابل طرح در مجمع عمومی نخواهد بود مگر این‌که کلیه صاحبان سهام در مجمع عمومی حاضر بوده و به قرار گرفتن آن مطلب در دستور جلسه رأی دهند.

ماده 42— در مواردی که تصمیمات مجامع عمومی یا هیأت‌مدیره متضمن یکی از امور ذیل باشد، لازم است پیش از ارسال صورت‌جلسه مجمع یا هیأت‌مدیره به مرجع ثبت شرکت‌ها، موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با ثبت موارد مذکور پس از طی مراحل قانونی اخذ گردد:

1- انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل، بازرس و حسابرس؛

2- کاهش یا افزایش سرمایه؛

3- ادغام بانک؛

4- هر نوع تغییر دیگری در اساسنامه؛

5- انحلال بانک و نحوه تصفیه آن؛

6- تصویب صورت‌های مالی.

تبصره— برگزاری مجامع عمومی بانک، نیازمند اخذ تأیید و مجوز قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و عنداللزوم سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

هیأت‌ریسه مجمع

ماده 43— مجامع عمومی توسط هیأت‌ریسه‌ای مرکب از یک رییس، یک منشی و دو ناظر اداره می‌شود. ریاست مجمع با رییس یا نایب‌رییس هیأت‌مدیره و در غیاب آن‌ها با ریاست یکی از مدیرانی است که به این منظور از طرف هیأت‌مدیره انتخاب شده باشد.

ماده 44— در مواقعی که انتخاب یا عزل بعضی از اعضای هیأت‌مدیره یا کلیه آن‌ها در دستورجلسه مجمع باشد، رییس مجمع از بین سهامداران حاضر در جلسه با اکثریت نسبی انتخاب خواهد شد. دو نفر از سهامداران حاضر نیز به عنوان ناظر مجمع و یک نفر منشی از طرف مجمع انتخاب می‌شوند.

طریقه اخذ رأی

ماده 45— اخذ رأی در خصوص انتخاب اعضای هیأت‌مدیره و بازرس، الزاماً به صورت کتبی خواهد بود. در خصوص سایر تصمیمات مجمع، اخذ رأی می‌تواند به صورت شفاهی انجام گیرد. تبصره— در صورتی که به تشخیص بازرس بانک، رأی‌گیری به صورت شفاهی به دلیل ترکیب سهامداران حاضر در مجمع، امکان‌پذیر نباشد، اخذ رأی به صورت کتبی به عمل خواهد آمد.

جلسات

ماده 46— هرگاه در مجمع عمومی در خصوص تمام موضوعات مندرج در دستور جلسه مجمع اتخاذ تصمیم نشود، هیأت‌رییسه می‌تواند با تصویب مجمع، اعلام تنفس نموده و تاریخ جلسه بعدی را که نباید دیرتر از دو هفته باشد، تعیین کند. تمدید جلسه محتاج به دعوت و آگهی مجدد نیست و در جلسات بعد، مجمع با حد نصاب جلسه اولیه رسمیت خواهد داشت.

صورت‌جلسه‌ها

ماده 47— از مذاکرات و تصمیمات مجمع عمومی، صورت‌جلسه‌ای توسط منشی تنظیم می‌شود که به امضای هیأت‌رییسه مجمع رسیده و یک نسخه از آن در بانک نگهداری می‌شود.

اثر تصمیمات

ماده 48— مجمع عمومی که طبق قانون و مفاد این اساسنامه تشکیل می‌گردد، نماینده عموم سهامداران است و تصمیمات آن‌ها برای همگی صاحبان سهام الزام‌آور می‌باشد.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی عادی

ماده 49— در مجمع عمومی عادی، حضور دارندگان اقلاً بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند ضروری است. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت خواهد شد. جلسه دوم مجمع با حضور هر عده از صاحبان سهامی که حق رأی دارند، رسمیت داشته و تصمیم‌گیری خواهد کرد مشروط بر این‌که در دعوت‌نامه مربوط به جلسه دوم، نتیجه دعوت اول قید شده باشد.

حد نصاب آراء برای تصمیم‌گیری در مجمع عمومی عادی

ماده 50— در مجمع عمومی عادی، تصمیمات همواره با اکثریت نصف به‌علاوه یک آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود، مگر در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره و بازرس که اکثریت نسبی کافی است. در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، تعداد آرای هر رأی‌دهنده در عدد اعضای که باید انتخاب شوند ضرب می‌شود و حق رأی هر رأی‌دهنده برابر با حاصل ضرب مذکور خواهد بود. رأی‌دهنده می‌تواند آرای خود را به یک‌نفر بدهد یا آن را بین چند نفر که مایل باشد، تقسیم کند.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی فوق‌العاده و اخذ رأی

ماده 51— در مجمع عمومی فوق‌العاده باید دارندگان بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند حاضر باشند. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت می‌شود و این بار با حضور دارندگان بیش از یک سوم سهامی که حق رأی دارند، مجمع رسمیت یافته و اتخاذ تصمیم خواهد نمود؛ مشروط به این‌که در

دعوت دوم نتیجه دعوت اول قید شده باشد. تصمیمات مجمع عمومی فوق العاده همواره با اکثریت دوسوم آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود.

بخش پنجم: مدیران بانک

الف- هیأت مدیره

ماده 52. بانک توسط مجموعه‌ای از مدیران مشتمل بر هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل، اداره می‌شود.

مسئولیت‌ها و اختیارات هیأت مدیره

ماده 53. مسئولیت سیاست‌گذاری و نظارت بر نحوه اداره، حسن اجرای قوانین و مقررات و مدیریت ریسک بانک بر عهده هیأت‌مدیره می‌باشد. هیأت‌مدیره برای هرگونه اقدامی به نام بانک و هر نوع عملیات و معاملات مربوط به موضوع بانک که انجام و اتخاذ تصمیم درباره آن‌ها صریحاً در صلاحیت مجمع عمومی نباشد، دارای اختیار است؛ از قبیل تصویب آیین‌نامه‌های داخلی بانک، تصویب ساختار سازمانی، شرایط استخدام و ضوابط تعیین حقوق و دستمزد، تصویب بودجه سالانه بانک، تنظیم صورت‌های مالی سالانه، میان‌دوره‌ای و گزارش فعالیت هیأت‌مدیره در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و ارایه آن‌ها به بازرس و حسابرس، تعیین دارندگان امضای مجاز، دعوت مجمع عمومی عادی و فوق العاده و تعیین دستور جلسه آن‌ها، پیشنهاد تقسیم هر نوع اندوخته به جز اندوخته قانونی، پیشنهاد تقسیم سود بین صاحبان سهام، پیشنهاد اصلاح اساسنامه به مجمع عمومی فوق العاده و سایر وظایفی که در لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت صراحتاً بر عهده هیأت‌مدیره گذاشته شده است.

تبصره — هیأت مدیره باید آن دسته از اختیاراتی را که متضمن امور اجرایی است، به هیأت عامل بانک تفویض نماید.

غیراجرایی بودن اکثریت اعضای هیأت‌مدیره

ماده 54 — اکثر اعضای هیأت‌مدیره فاقد سمت اجرایی در بانک بوده و نمی‌توانند هیچ‌گونه سمت مدیریتی، کارشناسی، مشاوره‌ای یا نظایر آن به استثنای عضویت در کمیته‌های مذکور در ماده 77 را در بانک بپذیرند.

تعداد اعضای هیأت‌مدیره

ماده 55 — هیأت‌مدیره بانک متشکل از [حداقل پنج نفر و حداکثر نه نفر] عضو است که توسط مجمع عمومی مؤسس یا عادی از بین صاحبان سهام واجد شرایط مورد نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انتخاب می‌شوند و همه آن‌ها قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند.

تبصره 1 — مجمع عمومی مؤسس یا عادی علاوه بر انتخاب اعضای اصلی هیأت مدیره، نسبت به انتخاب دو نفر دیگر به عنوان اعضای علی‌البدل هیأت‌مدیره بر اساس اولویت اقدام می‌نماید.

تبصره 2 — در صورت عدم تکمیل تعداد اعضای هیأت مدیره، مجمع عمومی عادی به قید تسریع وفق ترتیبات مقرر در ماده 58 این اساسنامه و ماده 113 قانون تجارت نسبت به تکمیل اعضای هیأت مدیره اقدام می‌نماید.

ترتیبات عضویت در هیأت‌مدیره

ماده 56- انتخاب اعضای هیأت‌مدیره بانک و تمدید دوره مسئولیت آن‌ها، منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای اشخاص مذکور توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده 57- در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای هر یک از اعضای هیأت‌مدیره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عضو مذکور منفصل تلقی می‌گردد. ادامه تصدی این مدیران در حکم دخل و تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

ماده 58- مدیرعامل حداقل دو ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی که انتخاب اعضای هیأت‌مدیره در دستور کار آن قرار دارد، مراتب را از طریق آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار و پایگاه اطلاع‌رسانی بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی به اطلاع کلیه سهامداران می‌رساند. سهامدارانی می‌توانند داوطلب عضویت در هیأت‌مدیره بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی شوند که تأیید کتبی دارندگان حداقل 5 درصد سهام بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی را به همراه اعلام داوطلبی خود، حداقل یک ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی، به بانک/مؤسسه اعتباری ارسال دارند. مدیرعامل، نام و مشخصات اشخاصی را که به ترتیب فوق اعلام داوطلبی نموده‌اند، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌نماید.

ماده 59- مدیرعامل بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی حداکثر ظرف یک هفته پس از دریافت فهرست داوطلبان، نام و مشخصات اشخاصی که به ترتیب مذکور در ماده 58 اعلام داوطلبی نموده‌اند را حداکثر تا دو برابر ظرفیت پست‌های بلاتصدی هیأت‌مدیره، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اعلام می‌نماید.

شرایط اعضای هیأت‌مدیره

ماده 60- اعضای هیأت‌مدیره بانک باید از شرایط ذیل برخوردار باشند:

60-1- تابعیت ایران (در مورد مدیرعامل، رییس هیأت‌مدیره و اکثریت هیأت‌مدیره) و نداشتن تابعیت مضاعف (تابعیت دیگری علاوه بر تابعیت ایرانی)؛

60-2- پیرو دین اسلام یا یکی از ادیان شناخته‌شده در قانون اساسی؛

60-3- دارا بودن حسن شهرت و امانت‌داری؛

60-4- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر از دانشگاه‌ها و مراکز مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران در رشته‌های مرتبطی که فهرست آن توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود؛

60-5- عدم سوءپیشینه و نداشتن سابقه محکومیت قطعی به هیچ یک از جرایم سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، پولشویی، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب اعم از این‌که حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم، مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد؛

60-6- نداشتن منع تصدی سمت مدیریتی در مؤسسات اعتباری ناشی از محکومیت قطعی در هیأت انتظامی بانک‌ها؛

60-7- نداشتن سهم یا سمت در سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مگر با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

60-8- دارا بودن حداقل ده سال سابقه کار در زمینه‌های مالی، بانکی و بازرگانی؛

9-60- قرار نگرفتن در شمول ممنوعیت‌های ناظر بر تصدی سمت‌های مدیریتی مقرر در قوانین و مقررات جاری کشور از جمله مواد 111 و 126 لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛

10-60- نداشتن بدهی غیرجاری به بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری اعم از دولتی یا غیردولتی، تعاونی‌های اعتبار و صندوق‌های قرض‌الحسنه؛

11-60- نداشتن چک برگشتی رفع سوءاثرنشده شخصی و نیز چک‌های برگشتی رفع سوءاثرنشده صادره از سوی مدیران و صاحبان امضای مجاز اشخاص حقوقی؛

12-60- دارا بودن صلاحیت حرفه‌ای به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

13-60- دارا بودن سایر شرایط تعیین شده در ضوابط مربوط به احراز صلاحیت مدیران مؤسسات اعتباری.

ماده 61- اعضای هیأت‌مدیره بانک صرفاً از میان اشخاص حقیقی انتخاب می‌شوند.

مدت مدیریت اعضای هیأت‌مدیره

ماده 62- مدت مدیریت اعضای هیأت‌مدیره بانک دو سال است. تجدید انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیأت‌مدیره بانک، برای دوره‌های بعدی با رعایت شرایط مذکور در ماده 60 و تأیید مجدد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بلامانع است.

تکمیل اعضای هیأت‌مدیره

ماده 63- چنانچه بنا به هر دلیل از جمله سلب صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت‌مدیره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تعداد اعضای هیأت‌مدیره کمتر از حد نصاب مقرر شود و عضو علی‌البدل نیز وجود نداشته باشد یا کافی نباشد، لازم است با رعایت ترتیبات مذکور در مواد 58 و 59، مجمع عمومی عادی بانک جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره تشکیل شود.

ماده 64- هرگاه هیأت‌مدیره، ظرف مدت یک ماه، تاریخ تشکیل مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید هیأت‌مدیره را به سهامداران اطلاع ندهد، هر ذی‌نفع حق دارد از بازرس بانک بخواهد که به دعوت مجمع عمومی عادی جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره با رعایت تشریفات لازم اقدام کند. بازرس مکلف به انجام چنین درخواستی حداکثر ظرف مدت یک ماه می‌باشد.

ماده 65- در صورتی که بنا به هر دلیل، تعداد اعضای هیأت‌مدیره از حد نصاب مقرر کمتر شود و تشریفات مذکور در ماده 64 برای مدت بیش از یک ماه توسط بازرس بلااقدام بماند، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند ضمن سلب صلاحیت اعضای هیأت‌مدیره بانک، برای اداره امور بانک و تمهید مقدمات برگزاری مجمع عمومی، فردی را از میان خبرگان و متخصصین امور بانکی به عنوان سرپرست منصوب نماید. فرد منصوب دارای کلیه اختیارات هیأت‌مدیره بانک بوده و باید حداکثر ظرف مدت هشت ماه نسبت به برگزاری مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید هیأت‌مدیره اقدام نماید. در هر حال، مدت مسئولیت سرپرست تعیین‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بیش از یک سال نخواهد بود. جبران خدمات سرپرست، بر عهده بانک است.

استعفاي اعضای هیأت‌مدیره

ماده 66- در صورتی که هر عضو هیأت‌مدیره بخواهد از سمت خود استعفا دهد، باید موضوع را به هیأت‌مدیره و بازرس اطلاع دهد و تا تعیین جانشین، در سمت خود باقی بماند. کلیه مسئولیت‌های عضو هیأت‌مدیره تا زمان تعیین جانشین، متوجه عضو مستعفی نیز خواهد بود.

غیبت در جلسات هیأت‌مدیره

ماده 67— عدم حضور هر یک از اعضای هیأت‌مدیره بیش از چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در طول یک سال شمسی بدون عذر موجه، خود به خود موجب سلب عضویت وی در هیأت‌مدیره می‌شود. تشخیص موجه بودن غیبت برعهده سایر اعضای هیأت‌مدیره است.

سهام وثیقه

ماده 68— هر یک از اعضای هیأت‌مدیره باید حداقل [حداقل ده هزار سهم] سهم از سهام بانک را در تمام دوره مأموریت خود دارا باشد و آن را به عنوان وثیقه نزد بانک بسپارد. این سهام برای تضمین خساراتی است که ممکن است از تصمیمات اعضای هیأت‌مدیره منفرداً یا مشترکاً بر بانک وارد شود. سهام مذکور با نام بوده و قابل انتقال نیست و مادام که مدیری مفصاحساب دوره تصدی خود در بانک را دریافت نداشته است، سهام مذکور نزد بانک به عنوان وثیقه باقی خواهد ماند. وثیقه بودن این سهام مانع استفاده از حق رأی آن‌ها در مجامع عمومی و پرداخت سود به صاحبانشان نخواهد بود.

رئیس، نایب رئیس و منشی هیأت‌مدیره

ماده 69— اعضای هیأت‌مدیره موظفند اولین جلسه هیأت‌مدیره را حداکثر ظرف یک هفته بعد از جلسه مجمع عمومی که هیأت‌مدیره را انتخاب کرده است، تشکیل دهند. در جلسه مذکور، اعضای هیأت‌مدیره باید از بین خود، یک رئیس و یک نایب‌رئیس برای هیأت‌مدیره تعیین نمایند. مدت ریاست رئیس و نیابت نایب‌رئیس بیش از مدت عضویت آن‌ها در هیأت‌مدیره نخواهد بود. رئیس و نایب‌رئیس قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند. اعضای هیأت‌مدیره از بین خود یا از خارج، یک نفر را به عنوان منشی جلسات انتخاب می‌نمایند.

ماده 70— هرگاه رئیس هیأت‌مدیره موقتاً نتواند وظایف خود را انجام دهد، وظایف او را نایب‌رئیس هیأت‌مدیره انجام خواهد داد و در صورت غیبت رئیس و نایب‌رئیس، اعضای هیأت‌مدیره، یک نفر از اعضای حاضر در جلسه را تعیین می‌نمایند تا وظایف رئیس را انجام دهد.

تشکیل جلسات هیأت‌مدیره

ماده 71— ترتیب برگزاری جلسات هیأت‌مدیره توسط اعضای هیأت‌مدیره تعیین می‌شود. جلسات هیأت‌مدیره در مواقع مقتضی که فاصله آن‌ها نباید بیش از یک‌ماه باشد، به دعوت کتبی رئیس یا نایب‌رئیس و یا دو نفر از اعضای هیأت‌مدیره تشکیل می‌شود. بین تاریخ ارسال دعوت‌نامه و تشکیل جلسه هیأت‌مدیره باید فاصله زمانی متعارفی وجود داشته باشد. چنانچه در هر یک از جلسات هیأت‌مدیره، تاریخ تشکیل جلسه بعد تعیین و در صورت جلسه قید شود، ارسال دعوت‌نامه برای اعضای که در همان جلسه حضور داشته‌اند، ضرورت نخواهد داشت. تبصره— در موارد اضطراری، مدیرعامل می‌تواند درخواست تشکیل جلسه هیأت‌مدیره را به رئیس یا نایب‌رئیس هیأت‌مدیره ارایه دهد.

ماده 72— جلسات هیأت‌مدیره در مرکز اصلی بانک یا در هر محل دیگری که در دعوت‌نامه تعیین شده باشد، برگزار خواهد شد.

حد نصاب برای رسمیت جلسه هیأت‌مدیره

ماده 73— جلسات هیأت‌مدیره در صورتی رسمیت دارد که بیش از نصف اعضای هیأت‌مدیره در آن جلسات حضور داشته باشند. تصمیمات هیأت‌مدیره با موافقت اکثریت اعضاء حاضر معتبر خواهد بود. در صورتی که هیأت مدیره با کمتر از 5 عضو تشکیل گردد، تصمیمات با حداقل 3 رأی موافق معتبر خواهد بود. تبصره- اعضای هیأت‌مدیره نمی‌توانند برای حضور در جلسات هیأت‌مدیره، نماینده یا وکیل معرفی نمایند.

صورتجلسات هیأتمدیره

ماده 74— برای هر یک از جلسات هیأتمدیره، باید صورتجلسه‌ای تنظیم شود که به امضای تمامی اعضای حاضر در جلسه برسد. نام اعضای حاضر و غایب و خلاصه‌ای از مذاکرات و همچنین تصمیمات متخذه در جلسه با قید تاریخ در صورتجلسه ذکر می‌گردد. نظر هر یک از اعضا که با تمام یا بعضی از تصمیمات مندرج در صورتجلسه مخالف باشد، باید در ذیل صورتجلسه قیدشود.

جبران خدمات اعضای هیأتمدیره

ماده 75— جبران خدمات اعضای هیأتمدیره، توسط مجمع عمومی عادی و با توجه به تعداد ساعات و اوقاتی که هر عضو هیأتمدیره در بانک حضور خواهد داشت، تعیین می‌گردد. اعضای هیأتمدیره و افراد تحت تکفل آنان حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از بانک دریافت دارند. اعطای تسهیلات و اعتبار به اشخاص مذکور در چارچوب ماده 110 این اساسنامه امکان‌پذیر است.

پاداش اعضای هیأتمدیره

ماده 76— هر سال طبق تصمیم مجمع عمومی عادی، می‌تواند نسبت معینی از سود خالص به عنوان پاداش با رعایت لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب به هیأتمدیره اعطا شود.

ماده 77— هیأتمدیره بانک در چارچوب تعیین‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، کمیته‌هایی از جمله کمیته حسابرسی و کمیته عالی مدیریت ریسک را تشکیل داده و نحوه فعالیت آن‌ها را تعیین و به مورد اجرا می‌گذارد.

ب- هیأت‌عامل

ماده 78— مدیرعامل، قائممقام و معاونین مدیرعامل، اعضای هیأت‌عامل بانک را تشکیل می‌دهند که باید به صورت موظف و تمام وقت در بانک اشتغال داشته باشند. ریاست هیأت‌عامل بانک با مدیرعامل است.

تبصره 1— رییس هیأت‌مدیره نمی‌تواند از میان اعضای موظف (اجرایی) هیأت‌مدیره انتخاب شود و مسئولیت اجرایی در بانک داشته باشد.

تبصره 2— انتخاب اعضای هیأت‌عامل بانک از میان اعضای هیأت‌مدیره مشروط به رعایت حکم مقرر در ماده 54 مجاز است.

ماده 79— مدیرعامل، بالاترین مقام اجرایی بانک است که از میان اشخاص حقیقی، توسط هیأت‌مدیره بانک انتخاب می‌شود و در حدود اختیاراتی که از طرف هیأت‌مدیره به وی تفویض شده، نماینده بانک محسوب گردیده و از طرف بانک حق امضاء دارد. مدیرعامل بانک یک نفر را به عنوان قائممقام و یک یا چند نفر را به عنوان معاون/معاونان مدیرعامل - که قبلاً انتخاب آنان به تأیید هیأت‌مدیره رسیده باشد- منصوب کرده و می‌تواند برخی از اختیارات خود را به آنان یا سایر کارکنان بانک با حق تفویض و توکیل به غیر ولو کراراً تفویض نماید.

ماده 80— انتخاب مدیرعامل و قائممقام مدیرعامل منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای آنان توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. مدیرعامل و قائممقام مدیرعامل بانک باید دارای شرایط مقرر در ماده 60 باشند.

وظایف و اختیارات هیأت‌عامل

ماده 81— هیأت‌عامل در حدود آن دسته از اختیاراتی که متضمن امور اجرایی بوده و توسط هیأت‌مدیره به آن تفویض شده، دارای اختیار است؛ از قبیل موارد ذیل:

81-1- نمایندگی بانک در برابر کلیه اشخاص ثالث حقیقی و حقوقی دولتی و غیردولتی از جمله دستگاه‌های دولتی، مؤسسات عمومی غیردولتی، مراجع قضایی، شرکتهای تجاری و مؤسسات غیرتجاری غیردولتی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی.

81-2- اقامه هرگونه دعوی حقوقی و کیفری و دفاع از هر دعوی حقوقی و کیفری اقامه‌شده در هر یک از دادگاه‌ها، دادسراها، مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری از طرف بانک؛ دفاع از بانک در مقابل هر دعوی اقامه‌شده علیه بانک چه کیفری و چه حقوقی در هر یک از مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری با حق حضور و مراجعه به مقامات انتظامی و انجام کلیه اقدامات مورد نیاز در دادرسی از آغاز تا اتمام آن از جمله حضور در جلسات، اعتراض به رأی، درخواست تجدیدنظر، فرجام، و اخوایی و اعاده دادرسی، مصالحه و سازش، استرداد اسناد یا دادخواست یا دعوا، ادعای جعل یا انکار و تردید نسبت به سند طرف مقابل، تعیین جاعل، حق امضای قراردادهای حاوی شرط داوری یا توافقنامه داوری و ارجاع دعوا به داوری و تعیین و گزینش داور منتخب (با حق صلح یا بدون آن)، درخواست اجرای حکم نهایی و قطعی داور، درخواست صدور اجرائیه و تعقیب عملیات آن و اخذ موضوع اجرائیه و وجوه ایداعی و پیگیری‌های لازم در خصوص آن‌ها، تعیین مصدق و کارشناس، انتخاب و عزل وکیل و نماینده با حق توکیل مکرر، اقرار در ماهیت دعوا، دعوی ورود و جلب ثالث و دفاع از آن، دعوی متقابل و دفاع در مقابل آن‌ها، قبول یا رد سوگند، تأمین خواسته، تأمین ضرر و زیان ناشی از جرم و امور مشابه دیگر؛

81-3- ایجاد و تعطیلی شعبه، باجه و یا نمایندگی در ایران یا خارج از ایران در چارچوب ضوابط؛

81-4- افتتاح هر نوع حساب و استفاده از آن به نام بانک نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مجاز؛

81-5- دریافت مطالبات و پرداخت دیون بانک؛

81-6- صدور، ظهورنویسی، قبولی، پرداخت و اخواست اوراق تجارتي؛

81-7- انعقاد هر نوع قرارداد، تغییر، تبدیل، فسخ و یا اقاله آن در مورد اموال منقول و غیرمنقول که مرتبط با موضوع فعالیت بانک باشد و انجام کلیه عملیات و معاملات مذکور در ماده 3 این اساسنامه و اتخاذ تصمیم در مورد کلیه ایقاعات؛

81-8- به امانت‌گذاران هر نوع سند، مدرک، وجوه بانک یا اوراق بهادار و استرداد آن‌ها؛

81-9- به رهن‌گذاران اموال بانک اعم از منقول و غیرمنقول و فک رهن ولو کراراً؛

81-10- اجاره و استجاره و واگذاری و فسخ اجاره و تقاضای تعدیل اجاره‌بها و دفاع از این نوع تقاضاها در تمام مراحل و مراجع و تخلیه عین مستأجره و تقاضای تجدیدنظر در رأی صادره یا اجرای آن؛

81-11- احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات؛

تبصره- اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی منحصر به موارد فوق نیست. شرح موارد فوق فقط برای ذکر مثال بوده و به هیچ وجه به اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی به ترتیب مقرر در صدر ماده خللی وارد نمی‌سازد.

ماده 82- مدت تصدی و جبران خدمات و سایر شرایط استخدامی اعضای هیأت‌عامل و همچنین ترتیبات برگزاری جلسات هیأت‌عامل توسط هیأت‌مدیره تعیین می‌شود.

معاملات اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با بانک

ماده 83- اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل بانک و همچنین مؤسسات و شرکتهایی که اعضای هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل بانک شریک یا عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل آن‌ها باشند، نمی‌توانند بدون تصویب هیأت‌مدیره در معاملاتی که

با بانک یا به حساب بانک می‌شود به طور مستقیم یا غیرمستقیم طرف معامله واقع و یا سهیم شوند. در صورت تصویب نیز، هیأت‌مدیره مکلف است بازرس بانک را از معامله‌ای که اجازه آن داده شده، بلافاصله مطلع نماید و گزارش آن را به اولین مجمع عمومی عادی صاحبان سهام بدهد. بازرس نیز مکلف است ضمن گزارش خاص حاوی جزییات معامله، نظر خود را درباره چنین معامله‌ای به همان مجمع تقدیم کند. عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل ذی‌نفع در معامله در جلسه هیأت‌مدیره و نیز در مجمع عمومی عادی، هنگام اخذ تصمیم نسبت به معامله مذکور، حق رأی نخواهد داشت.

رقابت اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با بانک

ماده 84— اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل بانک نمی‌توانند معاملاتی نظیر معاملات بانک که متضمن رقابت با بانک باشد انجام دهند. هر مدیری که از مقررات این ماده تخلف کند و تخلف او موجب ضرر و زیان بانک گردد، مسئول جبران آن خواهد بود. منظور از ضرر در این ماده اعم است از ورود خسارت یا تفویض منفعت.

بلاتصدی بودن سمت مدیریت‌عامل

ماده 85— در صورتی که به دلیل استعفا، برکناری، فوت یا هر دلیل دیگری، سمت مدیرعاملی بانک بلامتصدی شود، هیأت‌مدیره باید ظرف حداکثر یک ماه با رعایت مفاد اساسنامه، شخص دیگری را به این سمت تعیین و جهت تأیید صلاحیت به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران معرفی نماید. تا زمان انتخاب مدیرعامل، قائم‌مقام کلیه وظایف و مسئولیت‌های مدیرعامل را بر عهده خواهد داشت.

صاحبان امضای مجاز

ماده 86— کلیه اوراق، قراردادهای و اسناد تعهدآور بانک، با دو امضای مجاز معتبر است. دارندگان امضای مجاز و شرایط و نحوه امضای کلیه اوراق، قراردادهای و اسناد تعهدآور را هیأت‌مدیره تعیین می‌نماید. اسامی این اشخاص طی صورتجلسه‌ای به اداره ثبت شرکت‌ها جهت درج در روزنامه رسمی اعلام می‌گردد.

بخش ششم: بازرس و حسابرس

انتخاب بازرس

ماده 87— مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار یا سازمان حسابرسی، یک بازرس اصلی و یک بازرس علی‌البدل را برای انجام وظایف و مسئولیت‌های مقرر در قوانین و مقررات مرتبط و همچنین اساسنامه بانک، برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

ماده 88— مجمع عمومی عادی در هر موقع می‌تواند بازرس را عزل کند به شرط آن که جانشین وی را در همان زمان انتخاب نماید.

ماده 89— بانک نمی‌تواند بازرسی را که برای چهار سال متوالی بازرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان بازرس انتخاب نماید.

تبصره— چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان بازرس تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

وظایف بازرس

ماده 90— بازرس علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، وظایف و مسئولیت‌های زیر را نیز بر عهده دارد:

90-1- اظهار نظر در خصوص صحت و درستی صورتهای مالی بانک؛

90-2- اظهار نظر درباره صحت مطالب و اطلاعاتی که هیأت‌مدیره در اختیار مجمع عمومی قرار می‌دهد و آگاه ساختن مجمع در صورت ارایه اطلاعات خلاف واقع توسط هیأت‌مدیره؛

90-3- حصول اطمینان از رعایت یکسان حقوق صاحبان سهام در حدود قانون و اساسنامه بانک؛

90-4- ارایه گزارش به مجمع عمومی راجع به رعایت یا عدم رعایت قوانین و مقررات توسط هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل.

ماده 91— گزارش بازرس باید لااقل ده روز قبل از تشکیل مجمع عمومی عادی جهت مراجعه صاحبان سهام، در مرکز اصلی بانک آماده باشد. تصمیماتی که توسط مجمع عمومی راجع به تصویب صورتهای مالی بدون قرانت گزارش بازرس اتخاذ شود، از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.
تبصره— بازرس موظف است یک نسخه از گزارش مذکور را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز تسلیم نماید.

اختیارات بازرس

ماده 92— بازرس می‌تواند در هر موقع هرگونه رسیدگی و بازرسی لازم را انجام داده و اسناد و مدارک و اطلاعات مربوط به بانک را مطالبه کرده و مورد رسیدگی قرار دهد.

ماده 93— بازرس می‌تواند به مسئولیت خود در انجام وظایفی که برعهده دارد، از نظر کارشناسان استفاده کند، به شرط آن‌که آن‌ها را قبلاً به بانک معرفی کرده باشد. این کارشناسان در مواردی که بازرس تعیین می‌کند، مانند خود بازرس، حق هرگونه تحقیق و رسیدگی را خواهند داشت.

جبران خدمات بازرس

ماده 94. جبران خدمات بازرس توسط مجمع عمومی عادی تعیین می‌گردد. بازرس و افراد تحت تکفل وی حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از بانک دریافت دارند.

معاملات بازرس با بانک

ماده 95— بازرس نمی‌تواند در معاملاتی که با بانک یا به حساب بانک انجام می‌گیرد به طور مستقیم یا غیرمستقیم ذی‌نفع شود.

انتخاب حسابرس

ماده 96— مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، یک حسابرس را برای حسابرسی صورتهای مالی بانک برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

وظایف حسابرس

ماده 97— حسابرس علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، موظف است در خصوص صحت و درستی صورتهای مالی بانک از حیث رعایت الزامات مقرر در استانداردهای حسابداری ایران و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر ضوابط مربوط، اظهار نظر نماید.

ماده 98— حسابرس باید یک نسخه از گزارش حسابرسی بانک را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارایه دهد. همچنین حسابرس موظف است حسب مورد بنا به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های

ویژه در خصوص عملکرد بانک از حیث رعایت مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را تهیه و به آن بانک تسلیم نماید. جبران خدمات حسابرس در خصوص گزارش های مورد درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر عهده بانک می باشد.

ماده 99- بانک نمی تواند حسابرسی را که برای چهار سال متوالی حسابرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان حسابرس انتخاب نماید.

تبصره— چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس بانک تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

بخش هفتم: سال مالی و صورتهای مالی بانک

سال مالی

ماده 100— سال مالی بانک از روز اول فروردین ماه هر سال آغاز می شود و در روز آخر اسفندماه همان سال به پایان می رسد. اولین سال مالی بانک استثنائاً از تاریخ ثبت آن در مرجع ثبت شرکت ها آغاز شده و روز آخر اسفندماه همان سال خاتمه می یابد.

صورتهای مالی سالانه

ماده 101— صورتهای مالی سالانه بانک باید توسط مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، حسابرسی شود.

ماده 102— هیأت مدیره بانک باید حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از انقضای هر سال مالی، صورتهای مالی بانک را به ضمیمه گزارشی درباره فعالیت و وضع عمومی بانک طی سال مالی مزبور تنظیم نموده و در اختیار بازرس قرار دهد. اسناد مذکور در این ماده باید اقلأً بیست روز قبل از تاریخ مجمع عمومی عادی سالانه در اختیار بازرس گذاشته شود تا پس از رسیدگی، به انضمام گزارش بازرس، جهت تصویب به مجمع عمومی صاحبان سهام تقدیم گردد.

حق مراجعه صاحبان سهام

ماده 103— از پانزده روز قبل از انعقاد مجمع عمومی سالانه، هر صاحب سهم می تواند به مرکز اصلی بانک مراجعه کرده و رونوشت صورتهای مالی بانک را دریافت دارد.

مفصاحساب

ماده 104- تصویب صورتهای مالی بانک در هر دوره توسط مجمع عمومی، به منزله مفصاحساب هیأت مدیره برای همان دوره مالی خواهد بود.

اندوخته قانونی، احتیاطی و اختیاری

ماده 105- هر سال بخشی از سود ویژه بانک که نباید از 15 درصد آن کمتر و از 20 درصد بیشتر باشد، مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان اندوخته قانونی نگهداری می شود. اندوخته قانونی پس از آن که به میزان سرمایه رسید، اختیاری است. همچنین در هر سال بخشی از سود ویژه به میزانی که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می نماید، به عنوان اندوخته احتیاطی نگهداری می شود.

ماده 106— هیأت مدیره می تواند با موافقت مجمع عمومی عادی، قسمتی از سود ویژه هر سال را به سایر اندوخته ها اختصاص دهد.

سود قابل تقسیم

ماده 107- تقسیم سود و اندوخته‌های اختیاری بین صاحبان سهام، فقط پس از تصویب مجمع عمومی عادی جایز خواهد بود. چنانچه بانک حدود و شاخص‌های نظارتی احتیاطی ابلاغی توسط بانک مرکزی را نقض نموده باشد، تقسیم بیش از 10 درصد از سود ویژه بین صاحبان سهام ممنوع بوده و مبلغ مذکور برای افزایش سرمایه تخصیص داده می‌شود.

پرداخت سود به صاحبان سهام

ماده 108- پرداخت سود به صاحبان سهام باید ظرف حداکثر مدت چهار ماه پس از تصویب مجمع عمومی عادی انجام پذیرد.

بخش هشتم: مقررات لازم‌الرعایه

ماده 109- بانک عضو صندوق ضمانت سپرده‌ها بوده و تابع کلیه شرایط و ضوابط آن می‌باشد.

ماده 110- اعطای تسهیلات به اشخاص مرتبط با بانک که مصادیق آن توسط شورای پول و اعتبار تعیین شده است و قبول تعهدات به نفع آن‌ها تا سه سال پس از شروع فعالیت بانک ممنوع بوده و پس از آن صرفاً در چارچوب ضوابط ابلاغی مربوط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ماده 111- بانک نمی‌تواند سهام خود را که متعلق به سهامداران آن است، برای تضمین تسهیلات اعطایی و یا تعهدات ایجادشده به عنوان وثیقه بپذیرد.

ماده 112- بانک باید متناسب با هر یک از طبقات دارایی‌های خود، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ذخیره کافی اختصاص دهد.

ماده 113- بانک همواره بخشی از دارایی‌های خود را در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به صورت دارایی‌های آتی نگهداری می‌نماید.

ماده 114- طراحی و پیاده‌سازی نظام جامعی از مدیریت ریسک در بانک در چارچوب حداقل الزامات تعیین‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامی است.

ماده 115- طراحی و پیاده‌سازی نظام کنترل‌های داخلی و حاکمیت شرکتی در بانک، مطابق با حداقل الزامات تعیین‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامی است.

ماده 116- بانک ملزم به رعایت قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با آن بوده و در اجرای آن، واحد سازمانی مستقلی را برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم ایجاد می‌نماید.

ماده 117- بانک اطلاعات مربوط به صورت‌های مالی، مدیریت ریسک، حاکمیت شرکتی و همچنین گزارش عملکرد هیأت‌مدیره و رویدادهای با اهمیت طی دوره مالی را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، برای عموم منتشر می‌نماید.

ماده 118- بانک، اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر خود را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ثبت و ضبط می‌نماید.

ماده 119- ایجاد یا تعطیلی شعبه یا باجه یا نمایندگی بانک در داخل یا خارج کشور، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، امکان‌پذیر است.

ماده 120- خرید و فروش اموال توسط بانک صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز می‌باشد.

ماده 121- بانک بر اساس ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عملیات حسابداری، دفترداری و تهیه و تنظیم صورت‌های مالی خود را انجام می‌دهد.

ماده 122- اعطای تسهیلات به اشخاص و قبول تعهدات به نفع آن‌ها، منوط به اعتبارسنجی اشخاص مذکور و مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده 123- بانک متناسب با میزان سپرده‌های دریافتی (اعم از ریالی و ارزی)، باید سپرده قانونی به میزان ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نزد آن بانک تودیع نماید.

ماده 124- بانک نرخ کارمزدها را در چارچوب ضوابط ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌نماید.

ماده 125- بانک سامانه جامع اطلاعات مشتریان را به گونه‌ای ایجاد می‌نماید که قادر باشد هرگونه اطلاعات و آمار مورد نیاز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعم از مالی یا غیرمالی را به صورت ادواری یا موردی و همچنین افرادی یا تلفیقی در اختیار آن بانک گذارد.

ماده 126- اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات توسط بانک، منوط به اخذ تأمین کافی می‌باشد.

ماده 127- اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات به/برای متقاضیان دارای سابقه بدهی غیرجاری به بانک‌ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکت‌های لیزینگ و تعاونی‌های اعتبار و یا اشخاص دارای چک برگشتی رفع سوءاثر نشده در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ممنوع است.

ماده 128- بانک در مقابل خساراتی که در اثر عملیات آن متوجه مشتریان می‌شود، مسئول و متعهد جبران می‌باشد. اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و سایر اعضای هیأت‌عامل بانک نیز مسئول خساراتی می‌باشند که به علت تخلف هر یک از آن‌ها، از قوانین و مقررات موضوعه و یا اساسنامه بانک به صاحبان سهام و یا مشتریان وارد می‌شود.

ماده 129- انجام عملیات بانکی با مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی صرفاً با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در چارچوب ضوابط مربوط مجاز است.

بخش نهم: ادغام، انحلال و تصفیه

ادغام

ماده 130- ادغام بانک با بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی دیگر به شکل یک‌جانبه (بقاء بانک پذیرنده ادغام و محو شخصیت حقوقی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ادغام شونده) و یا دو یا چندجانبه (محو شخصیت حقوقی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ادغام‌شونده و ایجاد یک بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی جدید)، در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و با موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت ضوابط سازمان بورس و اوراق بهادار در این خصوص، پس از تصویب آن در مجمع عمومی فوق‌العاده تمامی مؤسسات مشمول ادغام، امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده 131- در صورت ادغام، کلیه حقوق و تعهدات، دارایی‌ها، دیون و مطالبات بانک، به بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی پذیرنده ادغام یا بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی جدید منتقل می‌شود.

انحلال اختیاری بانک

ماده 132- انحلال اختیاری بانک صرفاً پس از انجام تشریفات ذیل امکان‌پذیر است:

1- تسلیم گزارش هیأت‌مدیره در خصوص انحلال بانک به بازرس؛ گزارش مزبور باید متضمن دلایل و عواملی باشد که اعضای هیأت‌مدیره به استناد آن، پیشنهاد انحلال بانک را ارائه نموده‌اند.

- 2- اظهار نظر بازرس در خصوص گزارش هیأت‌مدیره؛ تصمیم‌گیری در خصوص گزارش مذکور بدون قرائت گزارش بازرس در مجمع امکان‌پذیر نمی‌باشد.
- 3- تصویب در مجمع عمومی فوق‌العاده؛ جلسه مجمع عمومی فوق‌العاده با موضوع انحلال اختیاری بانک، با حضور حداقل 75 درصد از دارندگان سهام رسمیت می‌یابد.
- 4- تسلیم مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای طی مراحل قانونی.

انحلال قهری بانک

- ماده 133 — هرگاه اجازه تأسیس بانک توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران لغو شود، بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده برای تصویب انحلال بانک برگزار می‌شود و صورت‌جلسه مربوطه به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای انجام سایر اقدامات مربوط به انحلال و تصفیه تسلیم می‌گردد.
- ماده 134 — بانک از تاریخ الغای اجازه تأسیس تا خاتمه تصفیه و آگهی ختم عمل، طبق دستور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عمل می‌نماید.
- ماده 135 — چنانچه بنا به هر دلیلی طی 4 ماه پس از الغای اجازه تأسیس بانک، مجمع عمومی فوق‌العاده نسبت به انحلال بانک اقدام ننماید، شورای پول و اعتبار تمامی اختیارات و وظایف مجامع عمومی صاحبان سهام بانک را تا خاتمه امر تصفیه و آگهی ختم عمل اعمال نموده و انجام می‌دهد.

تصفیه

- ماده 136 — هرگاه بانک پس از انجام تشریفات قانونی مربوطه منحل گردد، مدیران تصفیه بانک منحل به پیشنهاد رییس‌کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تأیید شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود. تمامی مراحل تصفیه بانک مطابق با قانون پولی و بانکی کشور و قوانین و مقررات مربوط انجام می‌شود.

بخش دهم: سایر موارد

موضوعات پیش‌بینی نشده

- ماده 137 — مواردی که در این اساسنامه پیش‌بینی نشده است، مشمول مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، قانون مبارزه با پولشویی، مصوبات شورای پول و اعتبار، دستورات و بخشنامه‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مقررات ابلاغ شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط خواهد بود.
- ماده 138 — ثبت این اساسنامه در مراجع ثبتی و هرگونه تغییر در مفاد آن، منوط به تصویب قبلی آن در شورای پول و اعتبار و اطلاع‌رسانی به سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

این اساسنامه، مشتمل بر (138) ماده و (18) تبصره در تاریخ به تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده و در تاریخ به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است.

منشی

نظار

رییس مجمع

19- بخشنامه شماره 02/212073 مورخ 1402/9/1؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر

صرافی‌ها»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزونا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 00/70186 مورخ 1400/3/9 موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صرافی‌ها» مصوب جلسه مورخ 1400/2/28 شورای پول و اعتبار، به استحضار می‌رساند با توجه به بازخوردهای واصله در خصوص دستورالعمل مذکور و نیز شرایط و اقتضائات فعلی نظام اقتصادی و ارزی کشور، اصلاحیه دستورالعمل مزبور تدوین و در جلسه مورخ 1402/8/16 شورای پول و اعتبار، به تصویب رسید. اهم اصلاحات به عمل آمده در اصلاحیه دستورالعمل مذکور به شرح زیر است:

1) از این پس، امکان فعالیت صرافی‌ها در قالب دو نوع صرافی مشتمل بر صرافی نوع اول و صرافی نوع دوم با سطوح فعالیت متفاوت فراهم می‌باشد. شرکت صرافی نوع اول مجاز به انجام فعالیت خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک می‌باشد. شرکت صرافی نوع دوم با سطح فعالیت اول امکان انجام فعالیت خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک را خواهد داشت. شرکت صرافی نوع دوم با سطح فعالیت دوم مجاز به انجام فعالیت‌های خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک و صدور حواله‌های ارزی می‌باشد. شرکت صرافی نوع دوم با سطح فعالیت سوم نیز مجاز به انجام فعالیت‌های خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک و صدور حواله‌های ارزی و ارائه خدمات ارزی پروان‌مرزی خواهد بود.

2) تأسیس صرافی نوع اول صرفاً توسط اشخاص حقیقی و در قالب شرکت تضامنی امکان‌پذیر می‌باشد.
3) تأسیس صرافی نوع دوم توسط اشخاص حقیقی در قالب شرکت تضامنی و توسط اشخاص حقوقی مشتمل بر بانک‌ها و شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و بازار اول و دوم فرابورس ایران در قالب سهامی خاص امکان‌پذیر می‌باشد.

4) صرافی نوع اول در استان تهران و شهرهای اصفهان، اهواز، تبریز، شیراز، کرج، مشهد، قم و ارومیه با حداقل سرمایه دویست و پنجاه میلیارد ریال و سایر شهرها با حداقل سرمایه یکصد و سی میلیارد ریال امکان تأسیس و فعالیت خواهند داشت.

5) صرافی نوع دوم با حدود فعالیت در سطوح اول و دوم با حداقل سرمایه هزار میلیارد ریال و صرافی نوع دوم با حدود فعالیت در سطح سوم با حداقل سرمایه دو هزار میلیارد ریال امکان تأسیس و فعالیت خواهند داشت.

6) صرافی نوع دوم منوط به تحقق شرایط مندرج در دستورالعمل مزبور و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی مجاز به تأسیس شعبه می‌باشد.

7) شرکت‌های صرافی موجود که دارای اجازه‌نامه فعالیت از بانک مرکزی می‌باشند حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل موظف می‌باشند نوع صرافی که در قالب آن ادامه فعالیت خواهند داد را به بانک مرکزی اعلام نمایند.

8) شرکت‌های صرافی موجود متقاضی دریافت مجوز صرافی نوع دوم حداکثر ظرف مدت یک سال از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل موظف می‌باشند شرایط خود را با مفاد این دستورالعمل تطبیق دهند.

در پایان ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صرافی‌ها» مصوب جلسه مورخ 1402/08/16 شورای پول و اعتبار، شایان ذکر است، دستورالعمل مذکور پس از تمهید مقدمات و شرایط لازم

برای اجرای آن از جمله به روزرسانی کاربرگ‌های مربوطه و بارگذاری آن در درگاه ملی مجوزهای کشور به مورد اجرا
گذارده خواهد شد. لذا خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153
مورخ 1396/5/16 به شرکت صرافی وابسته به آن بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی و سایر واحدهای ذی‌ربط ابلاغ
گردد

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

بسمه تعالی

دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صرافی‌ها

به استناد بند (ج) ماده (11) قانون پولی و بانکی کشور مصوب 18 تیرماه 1351، قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی و آیین‌نامه‌های اجرایی آن و بند (الف) ماده (21) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صرافی‌ها» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول: کلیات و تعاریف

ماده 1- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارات‌های مربوط بکار می‌روند:

- 1-1 بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 1-2 مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛
- 1-3 عملیات صرافی: انجام هر یک از فعالیت‌های خرید و فروش ارز، مسکوک، عملیات مربوط به حواله‌های ارزی رأساً و یا از طریق مؤسسات اعتباری و ارائه خدمات ارزی برون مرزی از طریق کارگزاران در چارچوب قوانین و مقررات ارزی؛
- 1-4 صرافی: شرکتی که با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و موضوع فعالیت آن انجام عملیات صرافی بوده و مشتمل بر دو نوع زیر می‌باشد:
 - 1) صرافی نوع اول: صرافی است که صرفاً مجاز به خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک می‌باشد؛
 - 2) صرافی نوع دوم: صرافی است که مجاز به خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک، عملیات مربوط به حواله‌های ارزی و ارائه خدمات ارزی برون مرزی از طریق کارگزاران می‌باشد.
- 1-5 کارگزار: صرافی دارای مجوز از بانک مرکزی و یا اشخاص خارج از کشور که به واسطه انعقاد قرارداد با صرافی دارای مجوز از بانک مرکزی، نسبت به خدمات ارزی برون مرزی در خارج از کشور مطابق با ترتیبات تعیین شده در قرارداد و در چارچوب قوانین و مقررات اقدام می‌کند؛
- 1-6 خدمات ارزی برون مرزی:
 - 1-6-1 پرداخت وجه توسط مشتری به صرافی در داخل کشور و دریافت معادل ارزی آن از کارگزار در خارج از کشور، به صورت وجه نقد و یا واریز به حساب بانکی وی یا شخص ثالث؛
 - 1-6-2 پرداخت ارز توسط مشتری به کارگزار در خارج از کشور و دریافت معادل آن از صرافی در داخل کشور، به صورت وجه نقد و یا واریز به حساب بانکی وی یا شخص ثالث؛
 - 1-6-3 دریافت و نگهداری وجوه ارزی به صورت امانی در خارج از کشور؛
- 1-7 مؤسسنین: اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط که متقاضی اخذ اجازه‌نامه تأسیس و فعالیت صرافی می‌باشند؛
- 1-8 اجازه‌نامه تأسیس: موافقت کتبی بانک مرکزی با ثبت صرافی در مرجع ثبتی؛
- 1-9 اجازه‌نامه فعالیت: موافقت کتبی بانک مرکزی برای شروع یا ادامه فعالیت صرافی؛
- 1-10 اجازه‌نامه تغییرات ثبتی: موافقت کتبی بانک مرکزی با تغییرات ثبتی صرافی در مرجع ثبتی؛
- 1-11 تأییدیه صلاحیت: اجازه‌نامه بانک مرکزی مبنی بر موافقت با تصدی سمت مدیرعامل صرافی توسط فرد پیشنهادی برای سمت مذکور پس از احراز شرایط وی براساس مفاد این دستورالعمل؛

1-12-1- شعبه: واحد عملیاتی وابسته به صرافی نوع دوم که مطابق با سطح فعالیت صرافی مجاز به انجام عملیات صرافی می‌باشد؛

1-13-1- باجه: واحد عملیاتی وابسته به صرافی که به صورت موقت ایجاد شده و صرفاً مجاز به خرید و فروش ارز به صورت اسکناس می‌باشد؛

1-14-1- مسکوک: مسکوک فلزات گرانبهائی ضرب شده توسط بانک مرکزی؛

فصل دوم: ضوابط تأسیس

ماده 2- تأسیس و ثبت صرافی و اشتغال به عملیات صرافی صرفاً در چارچوب مصوبات شورای پول و اعتبار، مفاد این دستورالعمل، سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط و بخشنامه‌های بانک مرکزی و با أخذ مجوز از بانک مرکزی مجاز است.

ماده 3- تأسیس صرافی نوع اول توسط اشخاص حقیقی صرفاً در قالب شرکت تضامنی امکان‌پذیر است.

ماده 4- تأسیس صرافی نوع دوم توسط اشخاص حقوقی در قالب شرکت سهامی خاص و توسط اشخاص حقیقی در قالب شرکت تضامنی امکان‌پذیر است.

ماده 5- مؤسسان در حوزه‌هایی که تأسیس صرافی در آن‌ها، حسب مقررات موجود نیازمند موافقت مراجع ذی‌صلاح از قبیل سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی می‌باشد، مکلفند موافقت کتبی مراجع مزبور را به بانک مرکزی ارایه نمایند.

ماده 6- مسئولیت نظارت بر رعایت قوانین و مقررات، بخشنامه‌ها و دستورات ابلاغی بانک مرکزی از جمله قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم توسط شعبه و باجه و همچنین جبران خسارات ناشی از تخلفات آن بر عهده هیأت مدیره صرافی می‌باشد.

ماده 7- صرافی همواره باید دارای محل فعالیت دائم (ملکی و یا سرقفلی) و ثبت شده به نام صرافی مورد نظر باشد. تبصره 1- در مورد صرافی‌های تضامنی موجود که فاقد محل فعالیت ثبت شده به نام صرافی می‌باشند، انتقال ملک شریک به نام صرافی برای استفاده به عنوان محل فعالیت صرافی با لحاظ آن در سرمایه ثبتی، حداکثر ظرف یک سال پس از تاریخ تصویب این دستورالعمل بلامانع است.

تبصره 2- مواردی که امکان ثبت مالکیت یا سرقفلی محل فعالیت به نام صرافی وجود ندارد، از جمله فرودگاه‌ها، هتل‌ها و مراکز مشابه، از شمول حکم مقرر در این ماده مستثنی می‌باشند.

ماده 8- مکان فعالیت صرافی اعم از شعبه و باجه باید از حیث ملاحظات حفاظتی و امنیتی به تأیید مراجع ذی‌صلاح برسد. ماده 9- مؤسسان حسب مورد باید از شرایط زیر برخوردار بوده و به همراه تقاضای خود، مدارک و اطلاعات را در قالب فرم‌های اعلامی بانک مرکزی از طریق سامانه‌های ذی‌ربط، به آن بانک ارایه نمایند:

9-1- دارا بودن تابعیت ایران و سکونت در ایران؛

9-2- پیرو دین اسلام یا یکی از اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛

9-3- داشتن صلاحیت فردی؛

9-4- نداشتن سابقه چک برگشتی رفع سوءاثر نشده در شبکه بانکی کشور؛

9-5- اشخاص حقوقی باید در شمول شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و یا بازارهای اول و یا دوم شرکت فرابورس ایران باشد؛

- 9-6. اشخاص حقوقی باید فاقد زبان انباشته بوده و عملکرد آن برای 3 سال منتهی به زمان تقاضای تأسیس صرافی سودآور باشد؛
- 9-7. نداشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری؛
- 9-8. تعیین تکلیف بدهی قطعی مالیاتی؛
- 9-9. شفاف بودن آورده آن‌ها از نظر منشأ و احراز بلاشکال بودن منشأ آن توسط بانک مرکزی؛
- 9-10. نداشتن سمت مدیرعامل، عدم عضویت در هیأت‌مدیره و همچنین نداشتن همزمان سهم یا سهم‌الشرکه در سایر صرافی‌ها؛
- 9-11. نداشتن همزمان سمت مدیرعامل و عدم عضویت در هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری؛
- 9-12. عدم عضویت در هیأت‌مدیره، نداشتن سمت مدیرعامل و نداشتن سهم یا سهم‌الشرکه در صرافی‌هایی که طی دو سال قبل از تاریخ ارائه درخواست توسط متقاضی، اجازه‌نامه فعالیت آنها، توسط بانک مرکزی ابطال شده است؛
- 9-13. عدم سلب صلاحیت متقاضی در صورت دارا بودن سمت عضویت در هیأت‌مدیره یا مدیرعامل در سایر صرافی‌ها طی دو سال قبل از تاریخ ارائه درخواست توسط وی.
- تبصره: مؤسسات اعتباری از شمول بند (5) و (6) این ماده مستثنی می‌باشند.

فصل سوم: سهامداران، شرکا، هیأت‌مدیره و مدیرعامل

- ماده 10- سهامداران، شرکا، اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و رئیس شعبه صرافی حسب مورد باید از شرایط ذیل برخوردار بوده و به همراه تقاضای خود، مدارک و اطلاعات را در قالب فرم‌های اعلامی بانک مرکزی از طریق سامانه‌های ذی‌ربط، به آن بانک ارائه نمایند:
- 10-1. دارا بودن تابعیت ایران و سکونت در ایران؛
- 10-2. پیرو دین اسلام یا یکی از اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
- 10-3. داشتن صلاحیت فردی؛
- 10-4. نداشتن چک برگشتی رفع سوءاثرنشده در شبکه بانکی کشور؛
- 10-5. نداشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری؛
- 10-6. تعیین تکلیف بدهی قطعی مالیاتی؛
- 10-7. شفاف بودن آورده سهامداران و شرکاء از نظر منشأ؛
- 10-8. نداشتن سمت مدیرعامل، عدم عضویت در هیأت‌مدیره و همچنین نداشتن همزمان سهم یا سهم‌الشرکه در سایر صرافی‌ها و یا مشارکت همزمان در تأسیس صرافی‌های دیگر؛
- 10-9. نداشتن سهم یا سهم‌الشرکه، عدم عضویت در هیأت‌مدیره و نداشتن سمت مدیرعامل در صرافی‌هایی که اجازه‌نامه فعالیت آنها طی دو سال قبل از تاریخ ارائه درخواست از طرف متقاضی، توسط بانک مرکزی ابطال شده است، برای شرکا، سهامداران، اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل؛
- 10-10. دارا بودن حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی در رشته‌های مدیریت، حسابداری، اقتصاد و حقوق و سایر رشته‌های تحصیلی مرتبط برای مدیرعامل با تشخیص بانک مرکزی وفق ضوابط مربوط.

10- 11- دارا بودن حداقل پنج سال تجربه کاری دارای سوابق بیمه پردازی در مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات تحت نظارت بانک مرکزی و یا نهادهای مالی موضوع ماده (1) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران برای مدیرعامل، به تشخیص بانک مرکزی؛

10- 12- دارا بودن گواهی نامه مهارت های انجام عملیات صرافی از مؤسسه آموزش عالی بانکداری ایران و یا سایر مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی برای اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل صرافی.

10- 13- دارا بودن تأییدیه صلاحیت برای مدیرعامل صرافی.

تبصره 1- تأییدیه صلاحیت برای مدیرعامل صرافی پس از احراز شرایط فوق و انجام مصاحبه تخصصی در زمینه قوانین و مقررات ناظر بر صرافی ها و همچنین قوانین و مقررات ناظر بر عملیات ارزی در کمیته ای که به همین منظور در بانک مرکزی در چارچوب ضوابط مصوب تشکیل خواهد شد، صادر می گردد.

تبصره 2- بررسی و صدور تأییدیه صلاحیت مدیرعامل صرافی های موجود، در مقاطع تمدید مجوز فعالیت آنها انجام خواهد شد.

تبصره 3- در مورد صرافی های موجود، افراد دارای حداقل 5 سال سابقه کار و برخوردار از سوابق بیمه پردازی در صرافی و یا سوابق مرتبط در مؤسسات اعتباری و یا نهادهای مالی موضوع ماده (1) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، مشروط به ارائه گواهی نامه های حرفه ای از مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، از شمول بند (10) این ماده معاف می باشند.

تبصره 4- در مواردی که فرد دارای سوابق بیمه پردازی در سایر نهادها به جز نهادهای مذکور در بند (11) باشد، لکن سابقه فعالیت مرتبط از جمله تجربه کار در امور ارزی و سایر موارد مشابه دارد؛ سابقه فعالیت مذکور می تواند به تشخیص کمیته موضوع تبصره (1) ماده (12) قابل قبول منظور شود.

ماده 11- متقاضیان، سهامداران، شرکا، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل صرافی باید به همراه تقاضای خود، حسب مورد بر اساس نوع صرافی، مدارک و اطلاعات زیر را از طریق سامانه های ذی ربط به بانک مرکزی ارائه نمایند:

- درخواست تأسیس صرافی حاوی اطلاعات شرکاء، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل؛
- تصویر مدرک تحصیلی مدیرعامل؛
- گواهی عدم سوء پیشینه برای همه اعضا؛
- تأییدیه کدپستی به روز محل فعالیت صرافی؛
- اساسنامه مورد تأیید بانک مرکزی؛
- صورتجلسه مجمع عمومی مؤسس؛
- اصل تعهد نامه رسمی؛
- گواهی مسدودی سرمایه؛
- تأییدیه محل فعالیت صرافی از پلیس اماکن؛
- گواهی سابقه کاری برای مدیرعامل؛
- معرفی نامه سازمان مناطق آزاد (در صورت نیاز)؛
- گواهی نامه دوره های آموزشی.

فصل چهارم: سرمایه

ماده 12- حداقل مبلغ سرمایه به منظور تأسیس و فعالیت انواع صرافی به شرح زیر می‌باشد، که لازم است قبل از ثبت صرافی تماماً به صورت نقدی نزد یکی از مؤسسات اعتباری تودیع گردد:

12- 1- صرافی نوع اول: در استان تهران و شهرهای اصفهان، اهواز، تبریز، شیراز، کرج، مشهد، قم و ارومیه مبلغ دویست و پنجاه میلیارد ریال و سایر شهرها مبلغ یکصد و سی میلیارد ریال؛

12- 2- صرافی نوع دوم با سطح فعالیت اول و دوم: مبلغ هزار میلیارد ریال؛

12- 3- صرافی نوع دوم با سطح فعالیت سوم: مبلغ دو هزار میلیارد ریال.

تبصره 1 - بانک مرکزی می‌تواند نسبت به تغییر حداقل سرمایه موضوع این ماده حسب شرایط و اقتضانات از جمله نرخ تورم اقدام نماید.

تبصره 2 - حداقل 90 درصد از سرمایه صرافی سهامی خاص، باید به طور مستقیم متعلق به شخص حقوقی باشد.

تبصره 3- هرگاه زیان انباشته صرافی از 50 درصد سرمایه ثبت شده بیشتر شود، هیأت مدیره مکلف است نسبت به یکی از موارد ذیل اقدام نماید:

1- افزایش سرمایه نقدی حداقل به میزان زیان انباشته؛

2- کاهش سرمایه ثبتی به میزان سرمایه موجود، مشروط بر آن‌که سرمایه جدید کمتر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صرافی متناسب با نوع صرافی و تعداد شعب آن نشود؛

3- انحلال صرافی.

تبصره 4- افزایش سرمایه توسط صرافی به طرق زیر امکان‌پذیر است:

1- به صورت واریز نقدی به پول رایج کشور به حساب صرافی؛

2- از محل سود انباشته، پس از کسر مانده مطالبات غیرتجاری صرافی سهامی خاص از اشخاص وابسته مبتنی بر صورت‌های مالی حسابرسی شده برای صرافی سهامی خاص؛

3- از محل سود انباشته پس از کسر مانده بدهکار حساب جاری شرکا مبتنی بر صورت‌های مالی حسابرسی شده برای صرافی تضامنی؛

4- از محل مطالبات حال شده سهامداران یا شرکاء منوط به ارائه تعهدنامه محضری سهامدار یا شریک مبنی بر رعایت الزامات مربوط به مبارزه با پولشویی و نیز تأییدیه حسابرس صرافی درخصوص مطالبات مذکور؛

5- از محل مازاد تجدید ارزیابی ملک محل فعالیت صرافی به نام شرکت.

تبصره 5- تجدید ارزیابی ملک محل فعالیت صرافی به نام شرکت صرفاً هر 5 سال یک بار می‌تواند صورت پذیرد.

تبصره 6- در خصوص صرافی نوع دوم وابسته به مؤسسات اعتباری، افزایش سرمایه تا حداقل مقرر در ماده (12) این دستورالعمل از حدود مقرر در «دستورالعمل سرمایه گذاری در اوراق بهادار» مستثنی می‌باشد.

تبصره 7- افزایش سرمایه بیش از حداقل مقرر در تبصره (6)، از محل سود انباشته و مطالبات حال شده سهامداران/شرکاء که متضمن تودیع وجه نقد نمی‌باشد، از حدود مقرر در «دستورالعمل سرمایه گذاری در اوراق بهادار» مستثنی می‌باشد.

فصل پنجم: اجازه‌نامه

ماده 13- بانک مرکزی در صورت تأیید اساسنامه، احراز صلاحیت مؤسسين، شرکا و سهامداران، اعضاي هیأت‌مدیره و مدیرعامل صرافى، تودیع کامل سرمایه، بررسی منشأ تأمین وجه تودیع شده و احراز انطباق آن با الزامات قانونی و همچنین احراز سایر شرایط موضوع این دستورالعمل ظرف مدت ده روز کاری پس از تکمیل مدارک و مستندات لازم، نسبت به صدور اجازه‌نامه تأسیس بر اساس نوع صرافى اقدام می‌نماید. مدت اعتبار اجازه‌نامه تأسیس، حداکثر شش‌ماه پس از صدور است. اجازه‌نامه تأسیس صرافى صرفاً به منظور انجام امور ثبتی صادر می‌شود و شروع به فعالیت صرافى منوط به کسب اجازه‌نامه فعالیت بر اساس نوع صرافى از بانک مرکزی است.

تبصره 1 - صرافى موظف است حداکثر ظرف یک سال از تاریخ ثبت، نسبت به اخذ اجازه‌نامه فعالیت از بانک مرکزی اقدام نماید.

تبصره 2 - در صورت وقوع موارد خارج از اراده و اختیار صرافى به تشخیص بانک مرکزی، مدت مذکور صرفاً برای یک بار و به مدت حداکثر سه ماه دیگر با موافقت آن بانک قابل تمدید می‌باشد.

تبصره 3 - در صورتی که صرافى پس از گذشت مهلت‌های مقرر، نسبت به اخذ اجازه‌نامه فعالیت از بانک مرکزی اقدام ننماید؛ ضمن کان‌لم‌یکن تلقی شدن اجازه‌نامه تأسیس و عدم صدور اجازه‌نامه فعالیت، صرافى موظف به انحلال قانونی شرکت است.

ماده 14- اجازه‌نامه فعالیت که بر اساس نوع صرافى صادر می‌گردد، برای بار اول با مدت اعتبار دو سال صادر و اعطا می‌گردد و برای دفعات بعد و در صورت تأیید عملکرد صرافى توسط بانک مرکزی و تکمیل مدارک و مستندات لازم، با مدت اعتبار حداکثر پنج سال قابل تمدید می‌باشد.

ماده 15- در خصوص صرافى نوع اول تضامنی، در صورت سپری شدن حداقل پنج سال از شروع فعالیت صرافى در قالب صرافى نوع اول، تأیید عملکرد صرافى از سوی بانک مرکزی در چارچوب ضوابط مربوطه، افزایش سرمایه به میزان مورد نیاز و تطبیق آن با شرایط و الزامات تعیین شده در دستورالعمل در خصوص صرافى نوع دوم، ارتقاء مجوز به صرافى نوع دوم امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده 16- در خصوص صرافى نوع دوم تضامنی بانک مرکزی می‌تواند در نتیجه اعمال اقدامات نظارتی موضوع ماده (47) و یا در صورت درخواست صرافى نوع دوم تضامنی، اجازه‌نامه تأسیس و فعالیت آن را به صرافى نوع اول تبدیل نماید.

تبصره - در صورت موافقت و یا الزام بانک مرکزی مبنی بر تغییر نوع صرافى، شرکت صرافى موظف است حداکثر طی مدت سه ماه نسبت به اصلاح اساسنامه و تطبیق شرایط خود با نوع جدید صرافى اقدام نماید.

ماده 17- بانک مرکزی در صورتی که تشخیص دهد مؤسسين قادر به تأسیس و راه‌اندازی صرافى نمی‌باشند و یا اطلاعات کذب و نادرست ارائه نموده‌اند، حسب مورد از صدور اجازه‌نامه تأسیس و یا فعالیت خودداری می‌نماید.

ماده 18- مؤسسين، سهامداران، شرکا و مدیران صرافى مجاز به فروش و واگذاری اجازه‌نامه فعالیت صرافى به غیر در قالب هیچ‌یک از عقود از جمله عقد اجاره، نمی‌باشند.

ماده 19- هرگونه تغییر و جایگزینی در شرکاء برای صرافى تضامنی مشروط به احراز شرایط لازم طبق مفاد این دستورالعمل، رضایت تمام شرکا و موافقت بانک مرکزی

می‌باشد. در خصوص صرافیه سهامی خاص هرگونه تغییر و جایگزینی در سهامداران منوط به احراز شرایط لازم طبق مفاد این دستورالعمل و موافقت بانک مرکزی می‌باشد.

فصل ششم: فعالیت

ماده 20- صرافیه موظف به ارایه ضمانت‌نامه بانکی بدون قید و شرط حسن انجام تعهد یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی به نفع بانک مرکزی در قبال دستورات نظارتی بانک مرکزی، به میزان حداقل 50 درصد آخرین سرمایه ثبتی صرافیه می‌باشند.

تبصره 1- وجه ضمانت‌نامه مذکور یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی در قبال خسارات وارده به مشتریان صرافیه یا بدهی صرافیه به اشخاص ثالث قابل مطالبه و توقیف نمی‌باشد و هرگونه اختلافات و دعاوی احتمالی صرافیه با مشتریان و اشخاص ثالث تابع قوانین و مقررات مربوط است و هیچگونه مسئولیتی از این بابت متوجه بانک مرکزی نمی‌باشد.

تبصره 2- صرافیه موظف است قبل از انقضای مدت اعتبار ضمانت‌نامه بانکی نسبت به تمدید ضمانت‌نامه بانکی اقدام نماید. در صورت ابطال مجوز صرافیه و یا چنانچه صرافیه به هر علتی فعالیت نداشته باشد و یا منحل شود، اشخاص ذی‌ربط مکلفند تا زمان ثبت انحلال شرکت در مرجع ثبتی و ارایه آگهی ثبت انحلال و روزنامه رسمی مربوط، به بانک مرکزی، نسبت به تمدید ضمانت‌نامه بانکی اقدام نمایند.

ماده 21- مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره صرافیه، در مقابل خساراتی که ناشی از تخلف و یا ترک فعل بنا به تشخیص مراجع ذی‌صلاح، متوجه مشتریان می‌شود، مسئول و متعهد جبران خواهند بود.

ماده 22- انجام عملیات صرافیه، در خارج از نشانی مندرج در اساسنامه ثبت شده صرافیه و اجازه‌نامه فعالیت صرافیه یا مجوز شعبه و یا باجه، به استثنای عملیات صرافیه در بسترهای معاملاتی برخط داخلی در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ممنوع بوده و جابه‌جایی و انتقال صرافیه از نشانی مندرج در اساسنامه ثبت شده صرافیه و اجازه‌نامه فعالیت صرافیه به سایر نقاط، منوط به کسب مجوز از بانک مرکزی می‌باشد.

ماده 23- صرافیه موظف است اجازه‌نامه فعالیت، نرخ‌های خرید و فروش ارزها و مسکوک و سایر اطلاعاتی که توسط بانک مرکزی اعلام خواهد شد را در محل صرافیه به طور واضح در معرض دید عموم قرار داده و همچنین در صورت برخورداری از تارنما، در تارنمای خود نیز درج نماید.

تبصره - خرید و فروش ارز توسط صرافیه صرفاً باید بر مبنای نرخ اعلامی در محل صرافیه یا تارنمای آن انجام شود.

ماده 24- دریافت و نگهداری وجوه ارزی و ریالی به صورت امانی در داخل کشور و انجام عملیات بانکی از جمله اخذ سپرده و یا اعطای تسهیلات توسط صرافیه ممنوع می‌باشد.

ماده 25- سطوح فعالیت صرافیه نوع دوم مطابق با شرایط زیر می‌باشد:

سطح اول- انجام فعالیت خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک از زمان شروع به فعالیت صرافیه؛

سطح دوم- انجام فعالیت‌های خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک و صدور حواله‌های ارزی تا سقف مقرر در ماده (33) این دستورالعمل؛

سطح سوم- انجام فعالیت‌های خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک و صدور حواله‌های ارزی تا سقف مقرر در ماده (33) این دستورالعمل و ارایه خدمات ارزی برون مرزی.

تبصره- بانک مرکزی تمهیدات لازم را به منظور تغییر سطح فعالیت و دسترسی به سامانه‌های ذریع به صورت
برخط، مطابق ضوابط و شرایط مندرج در دستورالعمل فراهم می‌نماید.

ماده 26- فعالیت در سطح دوم توسط صرافی مشروط به سپری شدن حداقل سه ماه از فعالیت آن در سطح اول و اخذ موافقت
بانک مرکزی می‌باشد. فعالیت در سطح سوم توسط صرافی مشروط به سپری شدن حداقل یک سال از فعالیت در
سطح دوم و اخذ مجوز از مراجع ذیصلاح و بانک مرکزی طبق ضوابط اعلامی می‌باشد.

ماده 27- صرافی منوط به تحقق شرایط زیر و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی مجاز به تأسیس باجه می‌باشد:

27- 1- محل ایجاد باجه در پایانه‌های مرزی، فرودگاه‌های بین‌المللی، نمایشگاه‌های بین‌المللی، بازارچه‌های

مرزی، پایانه‌های سوخت مرزی و یا سایر محل‌های مورد نیاز با تأیید بانک مرکزی باشد؛

27- 2- ایجاد سیستم حسابداری متمرکز بین دفتر مرکزی و باجه؛

27- 3- دارا بودن اجازه‌نامه فعالیت معتبر در طول دوران فعالیت باجه؛

27- 4- تأیید عملکرد صرافی توسط بانک مرکزی.

تبصره: تعداد باجه و مدت زمان اعتبار اجازه‌نامه فعالیت آن توسط بانک مرکزی تعیین
می‌شود.

ماده 28- صرافی نوع دوم منوط به تحقق شرایط زیر و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی مجاز به تأسیس شعبه می‌باشد:

28- 1- سپری شدن حداقل یک سال از شروع فعالیت صرافی؛

28- 2- تأیید عملکرد صرافی توسط بانک مرکزی؛

28- 3- برخورداری از سرمایه به میزان 20 درصد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صرافی

نوع دوم موضوع ماده (12) این دستورالعمل به ازای هر شعبه؛

28- 4- ایجاد سیستم حسابداری متمرکز بین دفتر مرکزی و شعب؛

28- 5- ارائه تعهدنامه توسط هیأت مدیره صرافی مبنی بر پذیرش تمامی مخاطرات و تعهدات شعبه؛

تبصره: تعداد شعبه و مدت زمان اعتبار اجازه‌نامه فعالیت آن توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.

ماده 29- هرگونه معامله ارز/مسکوک توسط صرافی که تحویل ارز/مسکوک و ما به ازای آن به روز یا روزهای آینده

موکول شده ولی منجر به تحویل ارز/مسکوک نگردد یا از ابتدا قصد تحویل ارز/مسکوک وجود نداشته و قصد

طرفین تنها تسویه تفاوت قیمت ارز/مسکوک بوده است، ممنوع می‌باشد.

ماده 30- هرگونه معاملات ایزارهای آتی و سلف ارز، آتی و سلف مسکوک توسط صرافی نوع دوم و صرفاً بر اساس

ضوابط مصوب و ابلاغی بانک مرکزی مجاز خواهد بود.

ماده 31- هرگونه عملیات صرافی در بسترهای معاملاتی برخط داخلی و استفاده از رمز ارزهای استخراج شده داخلی برای

واردات صرفاً در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی، قابل انجام خواهد بود. صرافی در انجام عملیات

موضوع این ماده ملزم به رعایت استانداردها و الزامات فنی امنیت اطلاعات ابلاغی بانک مرکزی و اخذ تأییدیه

مربوطه از بانک مرکزی می‌باشد.

ماده 32- در صرافی تضامنی، مانده بدهکار حساب جاری شرکاء و در صرافی سهامی خاص، مانده مطالبات غیر تجاری

صرافی سهامی خاص از اشخاص وابسته در هیچ زمان نباید از میزان سود و زیان انباشته صرافی مبتنی بر

آخرین صورت‌های مالی حسابرسی شده بیشتر باشد.

ماده 33- سقف تعهدات فروش توسط صرافى نوع دوم در سطوح فعالیت دوم و سوم در هر لحظه نباید بیشتر از «تعهدات مجاز» تعیین شده توسط بانک مرکزی بر مبنای شاخص‌هایی از جمله سرمایه ثبتی صرافى و کل فروش قطعی (مختومه) سالانه صرافى در سامانه ارزی اعلامی توسط بانک مرکزی باشد.

تبصره 1- حجم روزانه معاملات صرافى تابع ضوابطی است که توسط بانک مرکزی تدوین و ابلاغ می‌گردد.
تبصره 2- صرافى نوع دوم (به استثنای صرافى وابسته به مؤسسات اعتباری) در صورت ارائه گواهی کتبی مؤسسه اعتباری مبنی بر تضمین ایفای تعهدات آن صرافى تا سقف مندرج در گواهی مزبور مجاز به ایجاد تعهداتی فراتر از سقف این ماده می‌باشد.

تبصره 3- در صرافى وابسته به مؤسسه اعتباری مجموع تعهدات مالی ناشی از حواله‌های صادره به مشتریان، در هر زمان حداکثر به میزان مبلغ مورد تعهد مندرج در تأییدیه هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مبنی بر ایفای کامل تعهدات مذکور توسط صرافى وابسته و اخذ تأییدیه بانک مرکزی می‌باشد.

ماده 34- وضعیت باز ارزی (تفاوت خرید و فروش ارز) صرافى در هر لحظه نباید بیشتر از «حد مجاز» تعیین شده طبق ضوابط ابلاغی توسط بانک مرکزی باشد.

ماده 35- سقف خرید و فروش نقدی ارز برای هر شخص حقیقی یا حقوقی تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی می‌باشد.

ماده 36- کارمزد دریافتی صرافى بابت عملیات مربوط به حواله‌های ارزی تابع ضوابطی است که توسط بانک مرکزی تهیه و ابلاغ می‌شود.

ماده 37- صرافى موظف است اطلاعات مربوط به عملیات صرافى را همزمان با وقوع رویداد در چارچوب تعیین شده توسط بانک مرکزی حسب مورد، در سامانه‌های اعلامی از سوی بانک مرکزی و سامانه حسابداری مختص به صرافى، منطبق با استانداردهای حسابداری ثبت نماید.

ماده 38- صرافى موظف است گزارش و صورت‌های مالی سالیانه حسابرسی‌شده را به همراه گزارش برگزاري مجامع حداکثر 4 ماه پس از پایان سال مالی تهیه و به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده 39- حسابرس مستقل صرافى باید از میان اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران یا سازمان حسابرسی انتخاب شود.
تبصره 1- حسابرس مستقل می‌تواند حداکثر برای چهار سال متوالی حسابرسی صرافى را برعهده داشته باشد.
تبصره 2- چنانچه صرافى در نظر داشته باشد قبل از پایان مدت مذکور حسابرس خود را تغییر دهد، موظف است تأییدیه قبلی بانک مرکزی را اخذ نماید.

ماده 40- صرافى در قبال انجام هر نوع عملیات صرافى، ملزم به ارائه رسید سامانه‌های اعلامی بانک مرکزی دارای شناسه یکتا و با امضاء و مهر به مهر صرافى و به نام و امضای مشتری می‌باشد. همچنین صرافى باید شماره سریال ارزهای مورد معامله را ثبت و یک نسخه از آن را به مشتری ارائه دهد.

ماده 41- آن بخش از وجوه متعلق به صرافى که نزد مؤسسات اعتباری نگهداری می‌شود باید صرفاً در حساب‌هایی به نام و تحت مالکیت صرافى قرار داشته باشد و صرافى موظف است تمامی عملیات صرافى را از طریق حساب‌های مذکور انجام دهد. انجام عملیات صرافى و یا نگهداری وجوه متعلق به صرافى از طریق حساب «شرکا»، «سهامداران»، «کارکنان» و غیره تحت هر عنوان ممنوع می‌باشد.

تبصره 1- صرافى مکلف است مشخصات تمام حساب‌های ریالی و ارزی خود، را به بانک مرکزی اعلام دارد.
تبصره 2- صرافى وابسته به مؤسسه اعتباری مجاز است با اطلاع بانک مرکزی از حساب مؤسسه اعتباری متبوع در خارج از کشور استفاده نماید.

ماده 42- نام ثبتی و نشان تجاری ثبت شده صرافی باید به‌طور کامل همراه با ذکر کلمه «صرافی» و نوع شرکت (تضامنی یا سهامی خاص) و شماره ثبت شرکت، در کلیه مکاتبات، فاکتورها، رسیدها، مهرها و امور تبلیغاتی صرافی درج گردد.

ماده 43- استفاده از تمام یا بخشی از عنوان و یا نشانه‌های متعلق به «مؤسسه اعتباری»، صرفاً توسط صرافی وابسته به همان مؤسسه اعتباری مجاز می‌باشد.

ماده 44- صرافی موظف است حداکثر ظرف مدت سه‌ماه از تاریخ صدور «اجازه‌نامه فعالیت»، نسبت به شروع فعالیت اقدام و مراتب را به‌صورت کتبی به بانک مرکزی اعلام نماید.

تبصره 1- توقف فعالیت صرافی برای مدتی بیش از ده روز کاری، صرفاً با موافقت بانک مرکزی مجاز است.

تبصره 2- صرافی موظف است شروع و خاتمه فعالیت شعبه و باجه خود را ظرف مدت یک هفته به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده 45- حضور مدیرعامل یا یکی از اعضای هیأت‌مدیره در محل صرافی الزامی می‌باشد. در مورد شعب و باجه‌ها، حضور رئیس شعبه و مسنول باجه در محل شعب و باجه‌های شرکت‌های صرافی الزامی است.

تبصره - صرافی موظف است، اسامی و مشخصات رؤسا و معاونین شعب و باجه‌های خود را به بانک مرکزی اعلام نماید.

فصل هفتم: نظارت

ماده 46- مسنولان صرافی موظفند امکان رسیدگی‌های لازم را برای بازرسان بانک مرکزی فراهم نمایند و تمامی اسناد، مدارک، دفاتر و نرم‌افزارهای مربوط را جهت این‌گونه رسیدگی‌ها در اختیار بازرسان قرار دهند.

ماده 47- در صورت وقوع هر یک از موارد ذیل توسط صرافی، بانک مرکزی می‌تواند حسب مورد نسبت به تذکر کتبی، اخطار کتبی، توقف برخی فعالیت‌های صرافی، تنزل سطح فعالیت صرافی، تنزل مجوز از صرافی تضامنی نوع دوم به صرافی نوع اول، سلب صلاحیت اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل، افزایش مبلغ ضمانت‌نامه بانکی یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی، مطالبه وجه ضمانت‌نامه بانکی یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی، تعلیق فعالیت یا ابطال اجازه‌نامه فعالیت و یا سایر اقدامات قانونی اقدام نماید:

47- 1- تخطی از مفاد این دستورالعمل، سایر مقررات ذی‌ربط و تعهدنامه‌های ارائه شده؛

47- 2- عدم ایفای بدهی‌ها و تعهدات نسبت به مشتریان؛

47- 3- عدم ارائه اطلاعات از سوی صرافی و یا ارائه اطلاعات نادرست یا گمراه‌کننده توسط مؤسسه‌سین،

مدیران، شرکا و یا سهامداران صرافی به بانک مرکزی؛

47- 4- انحلال و یا ورشکستگی صرافی؛

47- 5- عدم فعالیت و یا ناتوانی در انجام عملیات صرافی به تشخیص بانک مرکزی؛

47- 6- عدم انجام اقدامات لازم جهت تمدید اجازه‌نامه فعالیت.

تبصره 1- در صورت سلب صلاحیت هر یک از اعضای هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل، چنانچه صرافی ظرف مدت

سی روز کاری نسبت به معرفی اعضای جدید هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل جدید اقدام ننماید، فعالیت صرافی

به مدت سه ماه تعلیق می‌شود. در صورت گذشت بیش از سه ماه و عدم معرفی اشخاص مذکور، برای

مدت شش ماه تعلیق و در صورت عدم اقدام، اجازه‌نامه فعالیت صرافی ابطال می‌شود.

تبصره 2- در صورت سلب صلاحیت هر یک از اعضای هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل صرافی، اشخاص مزبور نمی‌توانند تا مدت دو سال به عنوان عضو هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل هیچ یک از صرافی‌ها تعیین شوند.

تبصره 3- ضوابط مربوط به نحوه اعمال اقدامات مندرج در این ماده توسط بانک مرکزی تهیه می‌شود.

ماده 48- در صورتی که ضمانت‌نامه بانکی یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی رایج شده صرافی به هر دلیلی کارسازي شود، تا زمان رایج ضمانت‌نامه جدید یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی جدید اجازه‌نامه فعالیت صرافی تعلیق می‌گردد.

ماده 49- بانک مرکزی باید در مواردی که تمام یا بخشی از فعالیت یک شخص حقیقی یا حقوقی را مصداق عملیات صرافی بدون أخذ مجوز از آن بانک تشخیص دهد اقدامات لازم را به منظور متوقف نمودن فعالیت‌های آن شخص از طریق فراجا و نیز طرح دعوی در مراجع قانونی، به مورد اجرا گذارد.

ماده 50- بانک مرکزی باید در صورت امتناع صرافی از توقف فعالیت پس از صدور حکم تعلیق، ابطال یا اتمام مدت اعتبار مجوز صرافی، علاوه بر مطالبه وجه ضمانت‌نامه بانکی یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی، حسب مورد اقدامات لازم را به منظور متوقف نمودن فعالیت‌های صرافی از طریق فراجا و عنداللزوم طرح دعوی در مراجع قانونی، به مورد اجرا گذارد.

فصل هشتم: انحلال

ماده 51- در صورت تحقق هر یک از موارد زیر فرآیند انحلال صرافی با رعایت تشریفات مقرر در قانون تجارت به مورد اجرا گذارده می‌شود:

- 51- 1- ابطال اجازه‌نامه‌های تأسیس و فعالیت از سوی بانک مرکزی؛
- 51- 2- در صورت سپری شدن شش‌ماه از انقضای مدت اعتبار اجازه‌نامه فعالیت و عدم موافقت بانک مرکزی با تمدید آن؛
- 51- 3- در صورت عدم دریافت اجازه‌نامه فعالیت از بانک مرکزی پس از طی مهلت‌های مقرر در ماده (13) و تبصره‌های ذیل آن؛
- 51- 4- در صورت صدور حکم قطعی ورشکستگی صرافی؛
- 51- 5- در صورت ورشکستگی یکی از شرکا در صرافی تضامنی؛
- 51- 6- در صورت تراضی تمام شرکا در صرافی تضامنی مطابق مفاد اساسنامه و با تأیید بانک مرکزی؛
- 51- 7- صدور حکم انحلال توسط دادگاه؛
- 51- 8- در صورت فوت یا محجوریت یکی از شرکا در صرافی تضامنی.

ماده 52- از تاریخ شروع فرآیند انحلال، صرافی صرفاً مجاز به انجام عملیات مربوط به انحلال و تصفیه بوده و انجام عملیات جدید صرافی ممنوع می‌باشد.

تبصره - در زمان تعلیق صرافی، استفاده از حساب‌های شرکت صرافی برای انجام کسب و کار صرافی ممنوع است مگر به منظور ایفای تعهدات قبلی و پرداخت هزینه‌های جاری شرکت و با أخذ اجازه بانک مرکزی.

فصل نهم: سایر موارد

ماده 53- دارایی‌های صرافی نباید به‌عنوان وثیقه هرگونه تعهدی برای شخص دیگری مورد استفاده قرار گیرد.

ماده 54- دریافت هرگونه تسهیلات از مؤسسات اعتباری توسط صرافی ممنوع می‌باشد.

ماده 55- هرگونه تغییرات ثبتي صرافي از جمله تغيير در مفاد اساسنامه و ميزان سرمايه، منوط به موافقت قبلي بانک مرکزي و اخذ اجازه نامه تغييرات ثبتي از اين بانک مي باشد.

ماده 56- بانک مرکزي مجاز است در انجام برخي از امور نظارت بر صرافي ها از همکاري تشکلهای صنفی، در چارچوب تفاهم نامه های منعقد شده استفاده نماید. همکاري های مزبور نافي مسئوليت های نظارتي بانک مرکزي در قبال صرافي ها نمي باشد.

ماده 57- صرافي های موجود که داراي اجازه نامه فعالیت از بانک مرکزي مي باشند حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاريخ ابلاغ اين دستورالعمل موظف مي باشند نوع صرافي که در قالب آن ادامه فعالیت خواهند داد را به بانک مرکزي اعلام نمایند.

ماده 58- صرافي های موجود متقاضی دریافت مجوز صرافي نوع دوم حداکثر ظرف مدت یک سال از تاريخ ابلاغ اين دستورالعمل موظف مي باشند شرايط خود را با مفاد اين دستورالعمل تطبيق دهد.

ماده 59- مواردی که در اين دستورالعمل پيش بيني نشده است تابع قوانين و مقررات جاري کشور از جمله قانون پولي و بانكي کشور، قانون تجارت و لايحه اصلاحي آن، قانون تنظيم بازار غيرمتشکل پولي و آيين نامه های آن، قوانين مبارزه با پولشويي و تأمين مالي تروريسم و آيين نامه های اجرائي و دستورالعمل های مرتبط با آن، ساير قوانين و مقررات ذي ربط و همچنين مصوبات شوراي پول و اعتبار و دستورات و بخشنامه های بانک مرکزي مي باشد.

«دستورالعمل اجرائي تأسيس، فعالیت و نظارت بر صرافي ها» در (59) ماده و (38) تبصره در يک هزار و سيصد و هفتاد و هفتمين جلسه مورخ 1402/08/16 شوراي پول و اعتبار به تصويب رسيد. از تاريخ لازم الاجراء شدن اين دستورالعمل، «دستورالعمل اجرائي تأسيس، فعالیت و نظارت بر صرافي ها» موضوع مصوبه يک هزار و سيصد و چهاردهمين جلسه مورخ 1400/02/28 شوراي پول و اعتبار، احکام مرتبط با صرافي در دستورالعمل اجرائي عمليات پولي و بانكي در مناطق آزاد تجاري - صنعتي جمهوري اسلامي ايران مصوب جلسه مورخ 1379/06/13 شوراي پول و اعتبار که مغاير با اين دستورالعمل است و همچنين ديگر مصوبات مغاير با اين دستورالعمل، منسوخ مي گردد.

20- بخشنامه شماره 02/223443 مورخ 1402/9/13؛ ابلاغ «ضوابط ناظر بر ایجاد، فعالیت و نظارت بر واحد دیجیتال

ارائه خدمات بانکی توسط مؤسسات اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند، امروزه بکارگیری فناوری‌های نوین از جمله عوامل مؤثر برای ارتقای عملکرد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، کاهش هزینه‌ها و افزایش رضایت‌مندی مشتریان آنها محسوب می‌شود. بر همین اساس نیز طی سنوات اخیر بسیاری از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در کشور، اقدام به ایجاد واحدهای دیجیتال ارائه خدمات بانکی نموده‌اند. لیکن با توجه به عدم وجود چارچوب مقرراتی جامع در این رابطه، بعضاً این مهم با چالش‌ها و آسیب‌ها و نشئت رویه‌ها همراه بوده است.

با عنایت به مراتب مذکور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با هدف ضابطه‌مند نمودن و انتظام‌بخشی به فرآیند ایجاد و فعالیت واحدهای دیجیتال ارائه خدمات بانکی مؤسسات اعتباری، مقرراتی را تحت عنوان «ضوابط ناظر بر ایجاد، فعالیت و نظارت بر واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی توسط مؤسسات اعتباری» تدوین نمود که در جلسه مورخ 1402/7/23 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری مورد تصویب قرار گرفت. اهم احکام ضوابط مذکور به شرح زیر است:

- ❖ ارائه خدمات و انجام عملیات بانکی به صورت غیرحضوری از طریق اینترنت و یا سایر بسترهای دیجیتال تحت عناوین مختلف اعم از نئوبانک، شعبه مجازی و سایر موارد مشابه، توسط مؤسسه اعتباری، صرفاً در قالب واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی و با شناسه اختصاصی مربوط به آن مجاز می‌باشد.
- ❖ خدمات ارائه شده در واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی مؤسسه اعتباری صرفاً باید از طریق سامانه جامع بانکداری متمرکز⁶⁶ در بستر مرکز داده مؤسسه اعتباری ارائه شود.
- ❖ معرفی واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی در تبلیغات مؤسسه اعتباری به نحوی که واحد مذکور را به عنوان یک مؤسسه اعتباری مستقل در ذهن مخاطب متبادر سازد، مجاز نمی‌باشد.
- ❖ مؤسسه اعتباری موظف است در تبلیغات واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی خود، از نام مؤسسه اعتباری در انتهای عنوان واحد مذکور به طور برجسته استفاده نموده و در تمامی رسانه‌ها و تبلیغات، عبارت کامل "عنوان واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی+ نام مؤسسه اعتباری" به همراه نشان تجاری مؤسسه اعتباری را درج نماید.

لذا ضمن ایفاد نسخه‌ای از «ضوابط ناظر بر ایجاد، فعالیت و نظارت بر واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی توسط مؤسسات اعتباری» به شرح پیوست، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
 اداره مطالعات و مقررات بانکی
 حمیدرضا غنی‌آبادی
 الهام چیت‌سازان
 3816 3215-02

⁶⁶ . Core Banking

«بسمه تعالی»

«ضوابط ناظر بر نحوه ایجاد، فعالیت و نظارت بر واحد دیجیتال ارایه خدمات بانکی توسط مؤسسات اعتباری»

به استناد بند (ب) ماده (11) «قانون پولی و بانکی کشور» و نیز بند (3) مصوبه جلسه مورخ 1400/1/18 هیأت عامل بانک مرکزی، مبنی بر تهیه چارچوب مقرراتی لازم به منظور تأسیس، فعالیت و نظارت بر واحدهای دیجیتال ارایه خدمات بانکی مؤسسات اعتباری، «ضوابط ناظر بر ایجاد، فعالیت و نظارت بر واحد دیجیتال ارایه خدمات بانکی توسط مؤسسات اعتباری» به شرح زیر تدوین می‌گردد:

بخش اول: تعاریف

ماده 60- در این ضوابط، عناوین زیر به جای عبارات مشروح مربوط به کار می‌روند:

60-1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

60-2- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

60-3- واحد دیجیتال ارایه خدمات بانکی: واحد عملیاتی از مؤسسه اعتباری که صرفاً مجاز به ارایه خدمات و انجام عملیات بانکی به صورت غیرحضوری از طریق اینترنت و یا سایر بسترهای دیجیتال مورد تأیید بانک مرکزی می‌باشد به نحوی که تمامی فرآیند ارایه خدمات و انجام عملیات بانکی بدون نیاز به حضور مشتری انجام گیرد.

بخش دوم: ایجاد

ماده 61- تأسیس واحد دیجیتال ارایه خدمات بانکی صرفاً با رعایت مفاد این ضوابط و اخذ مجوز از بانک مرکزی امکان پذیر است.

ماده 62- مؤسسه اعتباری متقاضی تأسیس واحد دیجیتال ارایه خدمات بانکی، مکلف است تقاضای خود را به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی ارایه دهد.

ماده 63- اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی پس از دریافت تقاضای مؤسسه اعتباری اقدامات زیر را انجام می‌دهد:

63-1- استعلام در خصوص عملکرد مؤسسه اعتباری از حیث رعایت الزامات و ضوابط مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، مطابق قوانین و مقررات موضوعه از اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی؛

63-2- استعلام در خصوص عملکرد مؤسسه اعتباری از حیث شاخص‌های سلامت بانکی و نیز کفایت زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و مدیریت صحیح ریسک فناوری اطلاعات از اداره ارزیابی سلامت نظام بانکی بانک مرکزی؛

63-3- استعلام در خصوص رعایت ضوابط و مقررات ابلاغی مرتبط با سامانه‌های ملی پرداخت از مدیریت کل نظام‌های پرداخت.

ماده 64- اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی پس از دریافت پاسخ استعلامات موضوع ماده (4)، نتیجه را طی گزارشی به معاون نظارت جهت اخذ تأییدیه طرح در کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری ارایه می‌دهد. در صورت تأیید معاون نظارت، مراتب در کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به منظور اتخاذ تصمیم در خصوص درخواست مؤسسه اعتباری متقاضی مطرح می‌گردد.

ماده 65- در صورت موافقت کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری با ایجاد واحد دیجیتال ارایه خدمات بانکی توسط مؤسسه اعتباری متقاضی، اداره مجوزهای بانکی مراتب را به آن مؤسسه اعتباری اعلام نموده و ضمن اعطای مجوز، یک شناسه اختصاصی برای واحد دیجیتال ارایه خدمات بانکی تخصیص می‌دهد.

ماده 66- مؤسسه اعتباری صرفاً می‌تواند یک شناسه اختصاصی برای واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی دریافت نماید.
تبصره 1- استفاده از شناسه اختصاصی واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی، تخصیص یافته در سامانه اطلاعات مجوز نهادهای پولی بانک مرکزی (سام)، برای سایر واحدهای مؤسسه اعتباری مجاز نمی‌باشد.
تبصره 2- ایجاد هرگونه واحد بانکی در زیر مجموعه واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی ممنوع است.
بخش سوم- فعالیت

ماده 67- مؤسسه اعتباری موظف است برای فعالیت واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی، تمهیدات لازم جهت ارائه خدمات به صورت 24x7 و آموزش به مشتریان را فراهم نماید.

ماده 68- خدمات ارائه شده در واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی مؤسسه اعتباری صرفاً باید از طریق سامانه جامع بانکداری متمرکز⁶⁷ در بستر مرکز داده مؤسسه اعتباری ارائه شود.

تبصره - ایجاد یا استفاده از سامانه جامع بانکداری متمرکز مجزا برای ارائه خدمات از طریق واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی، مطلقاً ممنوع می‌باشد.

ماده 69- ارائه خدمات و انجام عملیات بانکی به صورت غیرحضوری از طریق اینترنت و یا سایر بسترهای دیجیتال تحت عناوین مختلف اعم از نوبانک، شعبه مجازی و سایر موارد مشابه، توسط مؤسسه اعتباری، صرفاً در قالب واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی و با شناسه اختصاصی مربوط به آن مجاز می‌باشد.

ماده 70- معرفی واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی در تبلیغات مؤسسه اعتباری به نحوی که واحد مذکور را به عنوان یک مؤسسه اعتباری مستقل در ذهن مخاطب متبادر سازد، مجاز نمی‌باشد.

ماده 71- مؤسسه اعتباری موظف است در تبلیغات واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی خود، از نام مؤسسه اعتباری در انتهای عنوان واحد مذکور به طور برجسته استفاده نموده و در تمامی رسانه‌ها و تبلیغات، عبارت کامل "عنوان واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی + نام مؤسسه اعتباری" به همراه نشان تجاری مؤسسه اعتباری را درج نماید.

ماده 72- مؤسسه اعتباری، مجاز به ایجاد یا تملک شرکت مستقل برای فعالیت واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی خود نمی‌باشد.

ماده 73- در صورتی که مؤسسه اعتباری برای فعالیت واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی خود، قصد برون‌سپاری بخشی از خدمات فناوری اطلاعات را داشته باشد، صرفاً می‌تواند از طریق قرارداد مستقیم با شرکت‌ها و پیمانکاران برون‌سازمانی، مشروط به رعایت مفاد «دستورالعمل حداقل الزامات ناظر بر ریسک فناوری اطلاعات» اقدام نماید.

ماده 74- ترتیبات ناظر بر شناسایی و احراز هویت مشتریان و همچنین نحوه ارائه خدمات پایه از طریق واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی، تابع «دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی»، اصلاحیه‌های پس از آن و ضوابط اجرایی مربوطه می‌باشد.

ماده 75- مؤسسه اعتباری مسنول امنیت، سلامت و پشتیبانی خدمات و سامانه‌هایی است که واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی به مشتریان ارائه می‌دهد.

بخش چهارم- نظارت

ماده 76- در صورتی که پس از صدور مجوز و طی فعالیت واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی، احراز گردد که مؤسسه اعتباری شرایط لازم موضوع ماده (4) را از دست داده است، اداره نظارت ذی‌ربط بانک مرکزی طی خطاری به مؤسسه اعتباری، آن مؤسسه اعتباری را ملزم به انجام اقدامات اصلاحی به منظور ادامه فعالیت واحد دیجیتال ارائه خدمات بانکی می‌نماید.

⁶⁷ . Core Banking

ماده 77- در صورتی که پس از سه ماه از اخطار اداره نظارت ذی ربط، اقدامات اصلاحی مناسب توسط مؤسسه اعتباری انجام نشود، بانک مرکزی می‌تواند مؤسسه اعتباری را از برخی عملیات و خدمات بانکی در واحد دیجیتال رایبه خدمات بانکی و نیز جذب مشتریان جدید از طریق واحد مذکور منع نماید.

ماده 78- در صورت تداوم نقض مقررات و عدم انجام اقدامات اصلاحی مناسب توسط مؤسسه اعتباری، اداره نظارت ذی ربط موظف است مراتب را طی گزارشی جهت طرح در کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به منظور تصمیم‌گیری در خصوص تعلیق فعالیت واحد دیجیتال رایبه خدمات بانکی مؤسسه اعتباری مربوطه رایبه نماید.

ماده 79- در صورت اتخاذ تصمیم در کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری مبنی بر تعلیق فعالیت واحد دیجیتال رایبه خدمات بانکی مؤسسه اعتباری، پیشنهاد تعلیق فعالیت واحد مذکور جهت تأیید نهایی به هیأت عامل بانک مرکزی ارسال می‌شود.

ماده 80- در صورت تأیید هیأت عامل بانک مرکزی مبنی بر تعلیق فعالیت واحد دیجیتال رایبه خدمات بانکی، اداره مجوزهای بانکی تا زمان رفع تمامی ایرادات و تأیید آن از سوی اداره نظارت ذی ربط، مجوز واحد مذکور را تعلیق می‌نماید.

ماده 81- در صورت تعلیق مجوز واحد دیجیتال رایبه خدمات بانکی، مؤسسه اعتباری موظف است به مشتریان واحد دیجیتال رایبه خدمات بانکی خود، خدمات لازم را از طریق سایر بسترهای بانکداری الکترونیک یا به صورت حضوری رایبه نماید.

ماده 82- مؤسسه اعتباری موظف است، در فعالیت واحد دیجیتال رایبه خدمات بانکی خود تمامی مقررات و بخشنامه‌های ابلاغی بانک مرکزی و سایر ضوابط مربوط را رعایت نماید.

ماده 83- مؤسسه اعتباری موظف است تمامی اطلاعات و مستندات مورد درخواست بانک مرکزی در خصوص واحد دیجیتال رایبه خدمات بانکی را به صورت ادواری و یا موردی در قالب فرم‌ها و جداول ابلاغی، به بانک مرکزی رایبه نموده و همکاری لازم را با بازرسان بانک مرکزی به انجام رساند.

ماده 84- مؤسسه اعتباری که در زمان ابلاغ این ضوابط دارای واحد مشابه با واحد دیجیتال رایبه خدمات بانکی است، موظف می‌باشد حداکثر ظرف 6 ماه از ابلاغ این ضوابط، مجوز واحد مربوطه را اخذ نماید. در غیر این صورت، هرگونه رایبه خدمات از سوی واحدهای مذکور مجاز نبوده و مشمول مقررات نظارتی و انضباطی مقرر در این ضوابط خواهد شد.

ماده 85- تشخیص موارد تخلف از مفاد این ضوابط با بانک مرکزی است و با متخلفین مطابق قوانین و مقررات مربوط رفتار خواهد شد.

این ضوابط در (26) ماده و (3) تبصره، در بیست و هشتمین جلسه مورخ 1402/7/23 کمیسیون مقررات و نظارت

مؤسسات اعتباری به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد

21- بخشنامه شماره 02/226246 مورخ 1402/9/16؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه

تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسات اعتباری

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران-

ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 00/373626 مورخ 1400/12/22 موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسات اعتباری»، به استحضار می‌رساند، با عنایت به تجربیات حاصل از اجرای ضوابط مذکور در سنوات اخیر و با هدف ارتقای جایگاه کمیته‌ها و واحدهای ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) در مؤسسات اعتباری برای نیل به مقاصد متصور از استقرار حاکمیت شرکتی، اعمال اصلاحاتی در آن دستورالعمل ایجاب می‌نمود. بر همین اساس، دستورالعمل یاد شده مورد بازنگری قرار گرفت و در جلسه مورخ 1402/8/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مورد تصویب واقع شد. شایان ذکر است در اصلاحیه مذکور، مهلت زمان حداکثر یک ساله برای اعضای کمیته‌ها و مدیران ارشد واحدها برای ارایه گواهینامه حرفه‌ای مربوطه مقرر شده است. همچنین برخی رشته‌های تحصیلی به شرایط اختصاصی مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها اضافه گردیده است. ضمن آن که، مقرر شده عملکرد مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها توسط مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، حداقل یکبار در هر سال مورد ارزیابی قرار گیرد. علاوه بر این، مسئولیت‌ها و وظایف رئیس هیأت مدیره مؤسسات اعتباری در اجرای الزامات و ضوابط حاکمیت شرکتی، مورد تصریح و تأکید واقع شده است. ضمن آن که، مؤسسات اعتباری موظف شده‌اند؛ اولاً، گزارش‌های واحدهای ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) را حسب مورد پس از طرح و بررسی در جلسات کمیته‌های ریسک، حسابرسی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، در هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مطرح و در خصوص آن اتخاذ تصمیم نمایند. ثانیاً، تصویب ساختار سازمانی مناسب و متناسب، تأمین نیروی انسانی مکفی و با کیفیت و تأمین فضای اداری مناسب، امکانات و تجهیزات برای واحدها و کمیته‌های ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) را نسبت به سایر واحدهای سازمانی در اولویت قرار دهند. ثالثاً، نسبت به تعیین و اجرای نظام جبران خدمات مدیران ارشد واحدهای ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) هم‌تراز یک سطح پایین‌تر از اعضای هیأت عامل مؤسسه اعتباری اقدام نمایند.

لذا ضمن ایفاد یک نسخه از اصلاحیه دستورالعمل مذکور به شرح پیوست، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16، به اعضای محترم هیأت مدیره و سایر واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن، نظارت دقیق صورت گیرد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

بسمه تعالی

در اجرای مواد (56)، (62) و (63) «دستورالعمل نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی» مصوب جلسه مورخ 1400/04/22 شورای پول و اعتبار، مواد (31)، (60)، (89) و (92) «دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در مؤسسات اعتباری غیردولتی»، مواد (9)، (12) و (27) «دستورالعمل رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) در مؤسسات اعتباری» و مواد (30)، (58)، (86) و (89) «دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در بانک‌های دولتی»، با هدف ایجاد و تقویت سلامت و ثبات در شبکه بانکی از طریق پیاده‌سازی اثربخش ضوابط حاکمیت شرکتی مؤثر در مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد:

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده 1- در این دستورالعمل، اصطلاحات زیر در معانی مشروح ذیل به کار می‌روند. سایر اصطلاحات به کار برده شده نیز تابع تعاریف مقرر در ماده (1) «دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در مؤسسات اعتباری غیردولتی» می‌باشند:

1-1- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛

1-2- کمیسیون: کمیسیون تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسات اعتباری؛⁶⁸

1-3- داوطلب: شخصی حقیقی است که برای تصدی سمت مدیران ارشد ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) یا عضویت در کمیته‌های ریسک، حسابرسی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی معرفی می‌شود؛

1-4- مدیران ارشد: مدیران ارشد واحدهای ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)؛

1-5- سمت مدیریتی: شامل سمت‌های عضو هیأت مدیره، مدیرعامل، قائم‌مقام و معاونین مدیرعامل و مدیران ارشد؛⁶⁹

1-6- کمیته‌ها: کمیته‌های ریسک، حسابرسی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)؛⁷⁰

1-7- تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای: موافقت کتبی بانک مرکزی با تصدی سمت مدیران ارشد و یا عضویت در کمیته‌ها که به مؤسسه اعتباری اعلام می‌شود؛

1-8- عضو غیر اجرایی هیأت مدیره: عضوی از هیأت مدیره که در هیأت عامل مؤسسه اعتباری عضویت ندارد؛⁷¹

1-9- عضو اجرایی هیأت مدیره: عضوی از هیأت مدیره که در هیأت عامل مؤسسه اعتباری نیز عضویت دارد؛⁷²

⁶⁸ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁶⁹ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

⁷⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁷¹ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

⁷² مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

1-10-1- عضو مستقل: به عضوی از کمیته اطلاق می‌شود که تحت تأثیر نفوذ، دخالت یا انگیزه‌ای که مانع قضاوت و عملکرد بیطرفانه وی در انجام وظایف گردد، نباشد، اعم از این که این نفوذ، دخالت یا انگیزه در نتیجه رابطه با اشخاص دیگر به وجود آمده یا منتج از فشارهای سیاسی یا انگیزه‌های مالکیتی باشد. موارد ذیل برخی از مصادیقی است که هر یک به تنهایی منجر به عدم تحقق شرایط استقلال برای عضو کمیته می‌شود⁷³:

- 1-10-1-** مالک بیش از یک درصد سهام مؤسسه اعتباری، شرکت‌های تابعه و وابسته آن باشد؛
- 1-10-2-** طی سه سال اخیر (قبل از انتخاب)، طرف قرارداد یا دارای معاملات یا روابط تجاری با اهمیت مستقیم یا غیرمستقیم با مؤسسه اعتباری، شرکت‌های تابعه و وابسته آن باشد؛
- 1-10-3-** طی مدت دو سال اخیر (قبل از انتخاب)، دارای هرگونه مسئولیت اجرایی و رابطه استخدامی در مؤسسه اعتباری، شرکت‌های تابعه و وابسته آن باشد.
- 1-10-4-** طی مدت دو سال اخیر (قبل از انتخاب)، دارای هرگونه مسئولیت اجرایی و رابطه استخدامی با شخص حقوقی که مؤسسه اعتباری شرکت تابعه یا وابسته آن است و همچنین سایر شرکت‌های وابسته یا تابعه شخص حقوقی یادشده باشد.⁷⁴
- 1-10-5-** داشتن رابطه استخدامی با اشخاص دارنده بیش از ۵ درصد از سهام مؤسسه اعتباری⁷⁵؛
- 1-10-6-** دارای رابطه سببی یا نسبی (درجه اول از طبقات اول و دوم) با متصدیان سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری باشد؛
- 1-10-7-** طی سه سال اخیر (قبل از انتخاب)، جزء مدیران مؤسسه حسابرسی یا تیم حسابرسی مستقل مؤسسه اعتباری، شرکت‌های تابعه و وابسته آن باشد؛
- 1-10-8-** منافع یا رابطه تجاری مشترک با اهمیت با متصدیان سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری داشته باشد؛
- 1-10-9-** دارای رابطه سببی یا نسبی (درجه اول از طبقات اول و دوم)، منافع یا رابطه تجاری مشترک با اهمیت با اشخاص حقیقی و حقوقی دارای بیش از ۵ درصد سهام مؤسسه اعتباری و یا مدیران اشخاص حقوقی موصوف باشد؛
- 1-10-10-** در ده سال اخیر (قبل از انتخاب) بیش از سه دوره بیست و چهار ماهه اعم از متوالی یا متناوب عضو هیات مدیره یا مدیرعامل مؤسسه اعتباری، شرکت‌های تابعه و وابسته آن باشد.

ماده 2- وظایف و مسئولیت‌های دبیرخانه کمیسیون، بر عهده اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی است.

ماده 3- تصدی سمت مدیران ارشد یا عضویت در کمیته‌های مؤسسه اعتباری و تمدید دوره مسئولیت آن‌ها منوط به اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای می‌باشد.⁷⁶

⁷³ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

⁷⁴ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

⁷⁵ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

⁷⁶ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

ماده 4- تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری بر اساس مفاد این دستورالعمل خواهد بود.

فصل دوم: شرایط لازم برای مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها

الف- شرایط عمومی

ماده 5- شرایط عمومی مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها به شرح ذیل است⁷⁷:

5-1- نداشتن منع تصدی سمت مدیریتی در مؤسسات اعتباری ناشی از محکومیت قطعی در هیأت انتظامی بانک‌ها؛

5-2- نداشتن بیشتر از یک دهم درصد سهام در هر یک از مؤسسات اعتباری صرفاً برای مدیران ارشد؛⁷⁸

5-3- نداشتن سمت مدیریتی، اجرایی و مشاوره‌ای و عضویت در کمیته‌های سایر مؤسسات اعتباری و اشخاص حقوقی صرفاً برای مدیران ارشد؛⁷⁹

5-4- نداشتن منع تصدی ناشی از سابقه عضویت در کمیته‌ها یا تصدی سمت مدیریتی به نحوی که به تشخیص بانک مرکزی، اقدامات وی در دوره تصدی یا عضویت در کمیته مؤسسه اعتباری، منجر به وارد آمدن آسیب قابل توجه به ثبات و سلامت آن مؤسسه یا لغو اجازه‌نامه تأسیس یا اجازه‌نامه فعالیت یا برعهده گرفتن اداره مؤسسه مذکور توسط بانک مرکزی شده باشد؛

5-5- قرار نگرفتن در شمول مصادیق ماده (111) لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛

5-6- رایه گواهی‌نامه حرفه‌ای مورد تأیید کمیسیون حداکثر یک‌سال پس از تصدی سمت مربوطه؛⁸⁰

5-7- کسب اکثریت آرای موافق در جلسه ارزیابی کمیسیون.

5-8- رایه گزارش شناخت از وضعیت مؤسسه اعتباری در سمت مورد تقاضا و برنامه کاری آتی داوطلب آن سمت مطابق با الزامات ابلاغی از سوی بانک مرکزی.⁸¹

تبصره 1- محدودیت موضوع بند (4-5) برای مدت (5) سال از تاریخ لغو اجازه‌نامه تأسیس یا اجازه‌نامه فعالیت یا برعهده گرفتن اداره مؤسسه مذکور توسط بانک مرکزی یا اتمام تصدی یا خاتمه عضویت داوطلب بنا به تشخیص کمیسیون می‌باشد.⁸²

تبصره 2- در صورت عدم اخذ و رایه گواهی‌نامه حرفه‌ای موضوع بند (6-5) در مهلت مقرر، تصدی سمت فرد مزبور در واحد و یا کمیته مربوط ملغی می‌گردد و مؤسسه اعتباری متبوع باید نسبت به اعلام مراتب به بانک مرکزی اقدام و نسبت به معرفی داوطلب جدید اقدام نمایند.⁸³

تبصره 3- در اجرای بند (7-5) و در صورت نیاز، به تشخیص کمیسیون، مصاحبه تخصصی برگزار شده و پس از آن نسبت به ارزیابی داوطلب و اعلام تصمیم کمیسیون توسط دبیرخانه، اقدام خواهد گردید.⁸⁴

⁷⁷ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

⁷⁸ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁷⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁸⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁸¹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

⁸² طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁸³ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

⁸⁴ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

ماده 6- ارزیابی صلاحیت آن دسته از داوطلبان عضویت در کمیته‌ها که حائز یک یا چند مورد از شرایط زیر باشند منوط به ارائه گواهینامه‌های حرفه‌ای موضوع بند (5-6) نبوده و به صورت غیرحضوری توسط کمیسیون انجام می‌شود: 85

- 6-1- افراد دارای سابقه عضویت در هیأت عامل یا تصدی سمت معاون بانک مرکزی؛
- 6-2- افرادی که عضو هیأت مدیره موسسات اعتباری می‌باشند؛
- 6-3- افرادی که طی 6 ماه پس از دریافت تأییدیه بانک مرکزی به منظور عضویت در هیأت مدیره موسسات اعتباری، عضو هیأت مدیره هیچ موسسه اعتباری نباشند؛
- 6-4- افراد دارای سابقه تصدی سمت مدیریت یکی از ادارات و یا تصدی سمت مدیریت کل در بانک مرکزی، به تشخیص کمیسیون؛
- 6-5- افراد دارای حداقل 3 سال سابقه عضویت در هیأت‌مدیره و یا هیأت‌عامل مؤسسات اعتباری؛
- 6-6- افراد دارای حداقل 5 سال سابقه تصدی سمت مدیریت ارشد در مؤسسات اعتباری که بیش از دو سال از خاتمه دوره مسئولیت آن‌ها سپری نشده باشد.

ماده 7- ارزیابی صلاحیت آن دسته از داوطلبان عضویت در کمیته‌ها که حائز یک یا چند مورد از شرایط زیر باشند منوط به ارائه گواهینامه‌های حرفه‌ای موضوع بند (5-6) نبوده و فقط با انجام مصاحبه تخصصی توسط کمیسیون صورت می‌پذیرد: 86

- 7-1- اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های کشور در رشته‌های مرتبط با کمیته موردنظر که حداقل طی 3 سال منتهی به معرفی ایشان توسط مؤسسه اعتباری، دارای سابقه عضویت در هیأت علمی دانشگاه‌های کشور باشند؛
- 7-2- افراد دارای حداقل یک گواهینامه حرفه‌ای بین‌المللی مرتبط با کمیته موردنظر به تشخیص کمیسیون؛
- 7-3- افرادی که تأییدیه عضویت آن‌ها در کمیته‌های مربوط در مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی صادر شده و حداقل 5 سال سابقه عضویت در کمیته‌های مزبور را داشته باشند.
- 7-4- اعضای جامعه حسابداران رسمی برای عضویت در کمیته حسابرسی؛

ماده 8- در صورتی که مؤسسه اعتباری، فردی که عضو یکی از کمیته‌های یک مؤسسه اعتباری دیگر می‌باشد را به منظور تصدی سمت عضویت در کمیته‌های خود معرفی نماید، چنانچه حداقل دو سال از فعالیت وی در سمت عضویت در کمیته‌ها سپری شده باشد، صلاحیت ایشان بر اساس مصاحبه تخصصی و بررسی عملکرد وی در کمیسیون ارزیابی می‌شود و چنانچه کمتر از دو سال از فعالیت وی سپری شده باشد، صلاحیت ایشان فقط در جلسه مصاحبه تخصصی ارزیابی می‌گردد. 87

ب - شرایط تخصصی مدیران ارشد

ماده 9- شرایط تخصصی مدیر ارشد حسابرسی داخلی به شرح ذیل است:

85 طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

86 طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

87 طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

9-1- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های: علوم اقتصادی (کلیه گرایش‌ها)، مدیریت بازرگانی، مدیریت دولتی، مدیریت امور بانکی، مدیریت مالی، مدیریت صنعتی، مدیریت سیستم‌های اقتصادی، حسابداری، حسابرسی و سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون؛⁸⁸

9-2- داشتن حداقل ۵ سال سابقه کار در زمینه‌های حسابرسی، حسابداری و امور بانکی و مالی؛ تبصره - حکم مدیر ارشد حسابرسی داخلی توسط رئیس هیأت مدیره صادر خواهد شد.

ماده 10- شرایط تخصصی مدیر ارشد ریسک به شرح ذیل است:

10-1- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های: علوم اقتصادی (کلیه گرایش‌ها)، مدیریت بازرگانی، مدیریت دولتی، مدیریت امور بانکی، مدیریت صنعتی، مدیریت سیستم‌های اقتصادی، مدیریت مالی، مدیریت ریسک، مهندسی مالی، حسابداری، ریاضی، آمار و سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون؛⁸⁹

10-2- داشتن حداقل ۵ سال سابقه کار در زمینه‌های مدیریت مالی و ریسک؛ تبصره - حکم مدیر ارشد ریسک توسط مدیر عامل صادر خواهد شد.

ماده 11- شرایط تخصصی مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) به شرح ذیل است:⁹⁰

11-1- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های: حسابداری، علوم اقتصادی (کلیه گرایش‌ها)، مدیریت بازرگانی، مدیریت دولتی، مدیریت امور بانکی، مدیریت مالی، مدیریت صنعتی، مدیریت سیستم‌های اقتصادی، حقوق، بانکداری اسلامی و سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون؛⁹¹

11-2- داشتن حداقل ۵ سال سابقه کار در زمینه‌های مرتبط با رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، تدوین مقررات داخلی، مبارزه با پولشویی، بازرسی، امور حقوقی و ریسک عملیاتی؛ تبصره - حکم مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) توسط رئیس هیأت مدیره صادر خواهد شد.

پ - شرایط تخصصی اعضای کمیته‌ها

ماده 12- شرایط تخصصی اعضای کمیته حسابرسی به شرح ذیل است:⁹²

12-1- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های: علوم اقتصادی (کلیه گرایش‌ها)، مدیریت بازرگانی، مدیریت دولتی، مدیریت امور بانکی، مدیریت مالی، مدیریت صنعتی، مدیریت سیستم‌های اقتصادی، حسابداری، حسابرسی، و سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون؛⁹³

12-2- داشتن حداقل ۷ سال سابقه کار در زمینه‌های حسابرسی، حسابداری، امور بانکی و مالی؛

تبصره ۱ - رئیس کمیته باید از اعضای غیراجرایی هیأت مدیره انتخاب گردد. در صورتی که انتخاب رئیس کمیته از بین اعضای غیراجرایی هیأت مدیره میسر نباشد، یکی از اعضای مستقل کمیته می‌تواند به عنوان رئیس کمیته انتخاب گردد.⁹⁴

⁸⁸ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁸⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁹⁰ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

⁹¹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁹² مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

⁹³ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁹⁴ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

تبصره ۲ - رئیس هیأت مدیره، اعضای اجرایی هیأت مدیره، اعضای هیأت عامل و سایر کارکنان مؤسسه اعتباری نمی‌توانند برای عضویت در کمیته انتخاب گردند.⁹⁵

تبصره ۳ - سایر اعضای کمیته باید به تشخیص کمیسیون، دارای شرایط عضو مستقل باشند.⁹⁶

تبصره ۴ - مدیر ارشد حسابرسی داخلی نمی‌تواند به عنوان عضو کمیته معرفی گردد لیکن باید بدون حق رأی به عنوان دبیر کمیته در جلسات شرکت نماید.⁹⁷

تبصره ۵ - اعضای کمیته مؤسسه اعتباری نمی‌توانند به صورت همزمان در سایر کمیته‌های همان مؤسسه عضویت داشته باشند.⁹⁸

تبصره ۶ - حکم اعضای کمیته توسط رئیس هیأت مدیره صادر خواهد شد.⁹⁹

ماده 13- شرایط تخصصی اعضای کمیته ریسک به شرح ذیل است:

13-1- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های: حسابداری، علوم اقتصادی (کلیه گرایش‌ها)،

مدیریت بازرگانی، مدیریت دولتی، مدیریت امور بانکی، مدیریت صنعتی، مدیریت سیستم‌های اقتصادی،

مدیریت مالی، مدیریت ریسک، مهندسی مالی، ریاضی، آمار و سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص

کمیسیون؛¹⁰⁰

13-2- داشتن حداقل ۷ سال سابقه کار در زمینه‌های مدیریت ریسک و مالی؛

13-3- دارا بودن شرایط عضو مستقل به تشخیص کمیسیون؛

تبصره ۱ - رئیس کمیته باید از اعضای غیراجرایی هیأت مدیره انتخاب گردد و در صورتی که انتخاب رئیس

کمیته از بین اعضای غیراجرایی هیأت مدیره میسر نباشد، یکی از اعضای مستقل کمیته می‌تواند به عنوان

رئیس کمیته انتخاب گردد.¹⁰¹

تبصره ۲ - حداکثر یکی از اعضای اجرایی هیأت مدیره یا مدیر عامل می‌تواند برای عضویت در کمیته انتخاب

گردد. در صورت انتخاب یکی از اعضای اجرایی هیأت مدیره یا مدیر عامل به عنوان عضو کمیته، تعداد اعضای

کمیته مزبور باید حداقل ۵ نفر باشد.¹⁰²

تبصره ۳ - رئیس هیأت مدیره و همچنین سایر اعضای هیأت عامل و کارکنان مؤسسه اعتباری نمی‌توانند برای

عضویت در کمیته انتخاب گردند.¹⁰³

تبصره ۴ - سایر اعضای کمیته باید به تشخیص کمیسیون، دارای شرایط عضو مستقل باشند.¹⁰⁴

تبصره ۵ - مدیر ارشد ریسک باید بدون حق رأی به عنوان دبیر کمیته در جلسات شرکت نماید.¹⁰⁵

⁹⁵ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁹⁶ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁹⁷ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁹⁸ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

⁹⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁰⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁰¹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁰² طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁰³ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁰⁴ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁰⁵ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

تبصره ۶ - حکم اعضای کمیته توسط رئیس هیأت مدیره صادر خواهد شد.¹⁰⁶

ماده 14- شرایط تخصصی اعضای کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) به شرح ذیل است:¹⁰⁷

14-1- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های: حسابداری، علوم اقتصادی (کلیه گرایش‌ها)،

مدیریت بازرگانی، مدیریت دولتی، مدیریت امور بانکی، مدیریت صنعتی، مدیریت امور مالی، مدیریت

سیستم‌های اقتصادی، حقوق، بانکداری اسلامی و سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون؛¹⁰⁸

14-2- داشتن حداقل ۷ سال سابقه کار در زمینه‌های مرتبط با رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، امور حقوقی و

ریسک عملیاتی؛

14-3- دارا بودن شرایط عضو مستقل به تشخیص کمیسیون؛

14-4- داشتن تحصیلات و سوابق مرتبط با حوزه بانکداری و مالی اسلامی و آشنا با مقررات بانکداری بدون

ربا برای داوطلب تصدی سمت «مسئول نظارت و تطبیق شرعی»¹⁰⁹؛

تبصره ۱ - رئیس کمیته باید از اعضای غیراجرایی هیأت مدیره انتخاب گردد و در صورتی که انتخاب رئیس

کمیته از بین اعضای غیراجرایی هیأت مدیره میسر نباشد، یکی از اعضای مستقل کمیته می‌تواند به عنوان

رئیس کمیته انتخاب گردد.¹¹⁰

تبصره ۲ - رئیس هیأت مدیره و همچنین اعضای هیأت عامل و کارکنان مؤسسه اعتباری نمی‌توانند برای

عضویت در کمیته انتخاب گردند.¹¹¹

تبصره ۳ - سایر اعضای کمیته باید به تشخیص کمیسیون، دارای شرایط عضو مستقل باشند.¹¹²

تبصره ۴ - مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) باید بدون حق رأی به عنوان دبیر کمیته در جلسات

شرکت نماید.¹¹³

تبصره ۵ - اعضای کمیته نباید در بیش از یک مؤسسه اعتباری عضو کمیته مذکور باشند.¹¹⁴

تبصره ۶ - حکم اعضای کمیته توسط رئیس هیأت مدیره صادر خواهد شد.¹¹⁵

تبصره ۷ - یکی از اعضای کمیته باید به عنوان «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» تعیین گردد.¹¹⁶

تبصره ۸- اعضای مستقل دارای شرایط تخصصی موضوع بندهای (1)، (2) و (3) این ماده، منوط به برخورداری

از شرایط موضوع بند (4) این ماده می‌توانند به صورت هم‌زمان مسئولیت نظارت و تطبیق شرعی را نیز بر

عهده داشته باشند.¹¹⁷

¹⁰⁶ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁰⁷ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

¹⁰⁸ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁰⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹¹⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹¹¹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹¹² طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹¹³ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹¹⁴ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹¹⁵ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹¹⁶ مصوب جلسه مورخ 1400/12/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

¹¹⁷ مصوب جلسه مورخ 1400/12/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

تبصره 9- در صورتی که مسئول نظارت و تطبیق شرعی صرفاً دارای مسئولیت مزبور باشد، برخورداری از سایر شرایط تخصصی موضوع بندهای (1)، (2) و (3) این ماده برای عضو مزبور الزامی نیست¹¹⁸

تبصره 10- عضوی که صرفاً مسئول نظارت و تطبیق شرعی می‌باشد، منحصراً در أخذ تصمیمات مرتبط با رعایت الزامات و تطبیق شرعی شرکت می‌نماید.¹¹⁹

تبصره 11- نظر مسئول نظارت و تطبیق شرعی پیرامون رعایت الزامات و تطبیق شرعی باید در صورتجلسات کمیته به صورت شفاف قید گردد.¹²⁰

ماده 15- در صورتی که رشته تحصیلی داوطلبان تصدی سمت مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها، در فهرست رشته‌های تحصیلی مندرج در این دستورالعمل و همچنین مصوبه/مصوبات کمیسیون نباشد، منوط به آن که داوطلبان تصدی سمت مدیران ارشد واحدها حداقل (3) سال و داوطلبان تصدی سمت عضویت در کمیته‌ها حداقل (4) سال دارای سابقه کاری مورد نیاز وفق مواد این دستورالعمل در حوزه کاری سمت مورد تقاضا باشند، بررسی صلاحیت تخصصی آن‌ها، در دستور کار کمیسیون قرار می‌گیرد.¹²¹

ماده 16- مؤسسه اعتباری موظف است افرادی را به عنوان اعضای کمیته‌ها معرفی نماید که علاوه بر برخورداری از تخصص‌های مرتبط و متناسب با کمیته مورد نظر، از تخصص و دانش کافی در زمینه‌های مورد نیاز مؤسسه اعتباری با توجه به ساختار و مدل کسب‌وکار آن برخوردار باشد.¹²²

ماده 17- اعضای غیراجرایی هیأت مدیره مؤسسه اعتباری که به عنوان رئیس کمیته‌های موضوع این دستورالعمل تعیین می‌گردند، باید دارای تحصیلات و یا تجربه کاری مرتبط با وظایف کمیته ذی‌ربط به تشخیص کمیسیون باشند.¹²³

فصل سوم: ترتیبات رسیدگی

ماده 18- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، تعداد اعضای کمیته‌ها که به موجب منشور مصوب هیأت مدیره 3 یا 5 عضو می‌باشد را به دبیرخانه کمیسیون ارایه نماید. هر گونه تغییرات بعدی در تعداد اعضای کمیته‌ها باید به فوریت به دبیرخانه کمیسیون اعلام گردد.¹²⁴

تبصره - در صورتی که مسئول نظارت و تطبیق شرعی صرفاً دارای مسئولیت مزبور باشد تعداد اعضای کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) علاوه بر عضو مسئول نظارت و تطبیق شرعی باید حداقل مشتمل بر 3 عضو دیگر نیز باشد.¹²⁵

ماده 19- مؤسسه اعتباری موظف است فهرست اسامی داوطلبان تصدی سمت مدیران ارشد و یا اعضای کمیته‌ها را حداقل سه ماه قبل از پایان دوره تصدی و یا بلافاصله بعد از استعفا، فوت یا عزل به همراه فرم مشخصات، مدارک و مستندات آن‌ها و همچنین سوابق کاری و تخصصی داوطلب در خصوص میزان شناخت و آگاهی وی از مباحث مرتبط با ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات، حسب مورد و برنامه آتی داوطلب برای تصدی سمت

¹¹⁸ مصوب جلسه مورخ 1400/12/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

¹¹⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹²⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

¹²¹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

¹²² طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

¹²³ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

¹²⁴ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

¹²⁵ مصوب جلسه مورخ 1400/12/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

مدیران ارشد و یا عضویت در کمیته‌ها را به منظور اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای با امضای رییس هیأت مدیره به دبیرخانه کمیسیون ارایه نماید.¹²⁶

تبصره — فهرست مدارک و مستندات مورد نیاز و فرم‌های مربوط اعم از مدارک و مستندات مربوط به احراز شرایط عمومی و تخصصی و نحوه ارسال آن‌ها توسط دبیرخانه کمیسیون تعیین می‌گردد.

ماده 20- مؤسسه اعتباری موظف است در انتخاب و معرفی اعضای کمیته‌ها، تخصص‌ها و مهارت‌های متنوع موردنیاز برای هر کمیته را لحاظ نماید.¹²⁷

ماده 21- دبیرخانه کمیسیون موظف است فرم مشخصات، مدارک و مستندات ارسالی را بررسی نموده و در صورت ناقص بودن مدارک و مستندات مراتب را به مؤسسه اعتباری اعلام نماید. در صورتی که مؤسسه اعتباری ظرف مدت بیست روز کاری نسبت به تکمیل و ارسال مدارک اقدام نکند، منصرف تلقی می‌گردد و نمی‌تواند تا مدت دو ماه نسبت به معرفی مجدد همان داوطلب اقدام نماید.

ماده 22- دبیرخانه کمیسیون پس از دریافت کامل مدارک و مستندات، اقدامات ذیل را انجام می‌دهد:

22-1- تطبیق مدارک و مستندات ارایه شده با ضوابط موضوع این دستورالعمل؛

22-2- حصول اطمینان معقول از رعایت شرایط عمومی داوطلب از طریق دریافت مدارک و مستندات مرتبط از مؤسسه اعتباری به همراه تأییدیه مؤسسه اعتباری مذکور مبنی بر اعتبار و اصالت مدارک و مستندات ارایه شده؛¹²⁸

22-3- ارسال مدارک و مستندات داوطلب مسنول نظارت و تطبیق شرعی به دبیرخانه شورای فقهی جهت اخذ تأییدیه آن شورا؛

22-4- تمهید مقدمات برگزاری جلسه ارزیابی تخصصی کمیسیون در صورت حصول اطمینان از دارا بودن شرایط عمومی توسط داوطلب وفق مفاد این دستورالعمل و همچنین ارسال مشخصات، مدارک و مستندات مرتبط با داوطلب برای اعضای کمیسیون، قبل از برگزاری جلسه ارزیابی؛

22-5- اقدام به دعوت از داوطلب برای شرکت در جلسه مصاحبه، در صورت تشخیص و درخواست کمیسیون، از طریق ارسال دعوت‌نامه با ذکر تاریخ، ساعت و محل انجام جلسه مصاحبه به آدرس مؤسسه اعتباری قبل از برگزاری جلسه؛

ماده 23- در صورتی که داوطلب امکان حضور در جلسه مصاحبه در تاریخ مقرر را نداشته باشد، مؤسسه اعتباری مکلف است مراتب را قبل از زمان برگزاری جلسه با ذکر دلایل و ارایه مستندات مربوط به دبیرخانه کمیسیون اعلام نماید.¹²⁹

تبصره - در صورتی که داوطلب، حسب تشخیص کمیسیون بدون عذر موجه در جلسه مصاحبه حاضر نشود، منصرف تلقی می‌گردد. چنانچه داوطلب مذکور مجدداً معرفی شود، درخواست‌های واصله از تمامی مؤسسات

¹²⁶ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹²⁷ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹²⁸ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹²⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

اعتباري صرفاً پس از 6 ماه پس از تاريخ جلسه كميسيون كه به دليل عدم حضور داوطلب برگزار نشده است، قابل بررسي مي‌باشد.¹³⁰

فصل چهارم: تركيب و سازوكار كميسيون

الف - نحوه ارزيابي كميسيون:

ماده 24- كميسيون به منظور احراز صلاحيت تخصصي داوطلب، توانايي‌هاي تخصصي وي را با استفاده از مدارك واصله و يا بنا به تشخيص از طريق دعوت به مصاحبه، از حيث موارد ذيل ارزيابي مي‌نمايد:

24-1- حضور اعضا با تخصص‌ها و مهارت‌هاي متنوع موردنياز در هر كميته؛

24-2- سابقه كاري و عملکرد گذشته داوطلب از حيث موارد مرتبط با نيازهاي حرفه‌اي و تخصصي¹³¹؛

24-3- ميزان شناخت و آگاهي داوطلب از مباحث مرتبط با ريسك، حسابري داخلي و رعايت قوانين و مقررات حسب مورد؛

24-4- امكان تخصيص زمان كافي براي انجام وظائف محوله توسط داوطلب متناسب با پيچيدگي فعاليت‌ها و شرايط مؤسسه اعتباري¹³²؛

تبصره — عضويت همزمان داوطلب مجموعاً در بيش از (4) كميته مختلف مؤسسات اعتباري يا ساير شركت‌ها از جمله مصاديق عدم احراز شرايط موضوع اين بند خواهد بود.

24-5- برنامه‌كاري آتي داوطلب به لحاظ ارتقاي شاخص‌هاي مربوط (ريسك، حسابري داخلي و رعايت قوانين و مقررات) در مؤسسه اعتباري.

ماده 25- اعضاي كميسيون پس از ارزيابي صلاحيت تخصصي داوطلب نسبت به اعلام‌نظر خود مبني بر تأييد يا عدم تأييد صلاحيت حرفه‌اي داوطلب اقدام مي‌نمايند.

ب - تركيب كميسيون

ماده 26- به منظور تأييد صلاحيت تخصصي داوطلب و عزل يا هرگونه تغيير مديران ارشد و اعضاي كميته‌هاي مؤسسه اعتباري، كميسيوني با عنوان «كميسيون تأييد صلاحيت و عزل يا هرگونه تغيير مديران ارشد و اعضاي كميته‌هاي ريسك، حسابري داخلي و رعايت قوانين و مقررات (تطبيق) مؤسسات اعتباري» در بانك مركزي تشكيل مي‌شود.

ماده 27- تركيب اعضاي كميسيون به شرح زير مي‌باشد.

27-1- مديركل مقررات، مجوزهاي بانكي و مبارزه با پولشويي؛

27-2- مديركل نظارت بر بانك‌ها و مؤسسات اعتباري؛

27-3- مدير اداره نظارت بر بانك‌ها و مؤسسات اعتباري 1؛

27-4- مدير اداره نظارت بر بانك‌ها و مؤسسات اعتباري 2؛

27-5- مدير اداره ارزيابي سلامت نظام بانكي؛

27-6- مدير اداره مجوزهاي بانكي؛

¹³⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 كميسيون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباري بانك مركزي، اصلاح گرديد.

¹³¹ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 كميسيون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباري بانك مركزي؛

¹³² مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 كميسيون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباري بانك مركزي؛

27-7- مدیر اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم¹³³

تبصره - ریاست کمیسیون با مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی می‌باشد.

ماده 28- احکام مربوط به انتصاب هر یک از اعضای کمیسیون توسط معاون نظارت بانک مرکزی صادر می‌گردد.

ماده 29- یکی از معاونین اداره مجوزهای بانکی به انتخاب رییس کمیسیون به عنوان دبیر کمیسیون تعیین می‌گردد.

ماده 30- جلسات کمیسیون با حضور رئیس کمیسیون و حداقل چهار عضو کمیسیون رسمیت می‌یابد.

ماده 31- تصمیمات کمیسیون با رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه و با تأیید معاون نظارت بانک مرکزی نافذ می‌باشد.

تبصره - در صورتی که تعداد اعضای حاضر در جلسه ارزیابی داوطلب در کمیسیون (6) نفر باشد و آرای مأخوذه از تساوی برخوردار باشد، رأی رییس کمیسیون به عنوان رأی تعیین‌کننده نتیجه ارزیابی محسوب می‌گردد.

ج- ترتیبات پس از ارزیابی

ماده 32- صورتجلسه ارزیابی داوطلب شامل تاریخ تشکیل، مدت زمان برگزاری، نام حاضرین مشتمل بر اعضای کمیسیون، دبیر و ارزیابی‌شونده و نتیجه ارزیابی‌ها، توسط دبیر کمیسیون تنظیم شده و به امضای اعضای کمیسیون رسیده و پس از تأیید معاون نظارت بانک مرکزی، نسخه‌ای از آن به همراه سایر مدارک، توسط دبیرخانه کمیسیون بایگانی می‌شود.

ماده 33- دبیرخانه کمیسیون پس از ارزیابی نتایج صلاحیت‌های عمومی و تخصصی داوطلب، مراتب صلاحیت یا عدم صلاحیت حرفه‌ای وی را طی نامه‌ای به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید.

تبصره 1- چنانچه صلاحیت حرفه‌ای داوطلب تأیید نشود، معرفی مجدد وی توسط تمامی مؤسسات اعتباری به منظور تصدی سمت مدیریتی یا عضویت در کمیته‌ها، برای بار اول تا (2) ماه، برای بار دوم تا (4) ماه، برای بار سوم تا (6) ماه و برای دفعات بعد تا (1) سال پس از تاریخ اعلام عدم صلاحیت حرفه‌ای وی میسر نخواهد بود.¹³⁴

تبصره 2- چنانچه صلاحیت حرفه‌ای داوطلب توسط کمیسیون تأیید شود، مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت 10 روز کاری از تاریخ دریافت تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای، حکم انتصاب ایشان را صادر نماید در غیراین صورت، تأییدیه مزبور از درجه اعتبار ساقط می‌گردد.¹³⁵

فصل پنجم: نظارت

ماده 34- حصول اطمینان از کارایی و اثر بخشی عملکرد مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها در مؤسسه اعتباری بر عهده مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مورد نیاز برای ارزیابی اثر بخشی و کارایی عملکرد مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها را مطابق با چارچوبی که مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری تعیین می‌کند برای آن مدیریت کل ارسال نماید.¹³⁶

ماده 35- اداره ارزیابی سلامت نظام بانکی، ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، شیوه‌نامه اجرایی ارزیابی عملکرد مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها متضمن شاخص‌های کمی و کیفی ارزیابی موصوف را تهیه و برای تصویب به کمیسیون ارائه می‌نماید.¹³⁷

¹³³ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹³⁴ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹³⁵ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

¹³⁶ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹³⁷ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

ماده 36- بازرسان مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بر اساس شیوه‌نامه موضوع ماده (35) به صورت موردی و ادواری حداقل یک‌بار طی هر سال اقدام به ارزیابی عملکرد مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری می‌نمایند.¹³⁸

ماده 37- چنانچه حداقل یک سال پس از تاریخ انتصاب مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری، عملکرد آن‌ها بر اساس بررسی‌های موردی و ادواری انجام گرفته، قابل قبول ارزیابی نگردد، مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری باید مراتب را به دبیرخانه کمیسیون منعکس نماید. ادامه فعالیت مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری که نتایج ارزیابی عملکرد آن‌ها قابل قبول ارزیابی نگردیده است، منوط به تشخیص کمیسیون می‌باشد.¹³⁹

فصل ششم: ترتیبات عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری و ابطال تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای آن‌ها

ماده 38- مؤسسه اعتباری در صورت تصمیم به عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری، موظف است درخواست کتبی خود را به همراه دلایل و مستندات مرتبط به دبیرخانه کمیسیون ارائه نماید. دبیرخانه کمیسیون پس از دریافت کامل دلایل و مستندات، اقدامات ذیل را انجام می‌دهد:

38-1- در ارتباط با مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها، گزارش لازم را پس از اخذ نظرات مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری جهت طرح در جلسه کمیسیون تهیه و پس از اتخاذ تصمیم توسط کمیسیون، مراتب تأیید یا عدم تأیید عزل یا هرگونه تغییر را به مؤسسه اعتباری اعلام می‌کند.¹⁴⁰

تبصره 1- دبیرخانه کمیسیون درخصوص عضوی که صرفاً مسئولیت نظارت و تطبیق شرعی را بر عهده دارد، پس از موافقت شورای فقهی بانک مرکزی و اعلام نتیجه از سوی دبیرخانه آن شورا، مراتب تأیید یا عدم تأیید عزل یا هرگونه تغییر عضو مزبور را به کمیسیون و مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید.¹⁴¹

تبصره 2- در صورت تأیید عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها از سوی بانک مرکزی، مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله اقدامات لازم به منظور معرفی داوطلب/داوطلبان جدید را در چارچوب مفاد این دستورالعمل انجام دهد.¹⁴²

ماده 39- دبیرخانه کمیسیون در صورت وصول گزارش در خصوص هر یک از موارد زیر و یا احراز این موارد، موضوع ابطال تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای صادر شده را در دستور کار کمیسیون قرار می‌دهد:¹⁴³

39-1- ارائه اطلاعات نادرست و یا گمراه‌کننده در زمان معرفی و بررسی صلاحیت؛

39-2- نقض هر یک از شرایط عمومی موضوع بند (الف) فصل دوم این دستورالعمل؛

39-3- عدم موافقت کمیسیون با ادامه تصدی سمت مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری که نتایج

ارزیابی عملکرد آن‌ها بر اساس شیوه‌نامه موضوع ماده (35) قابل قبول ارزیابی نگردیده است؛¹⁴⁴

¹³⁸ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹³⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁴⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁴¹ مصوب جلسه مورخ 1400/12/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

¹⁴² طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁴³ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁴⁴ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

- 4-39- احراز عدم انجام وظایف و مسئولیت‌های مقرر در ضوابط و مقررات ابلاغی به تشخیص بانک مرکزی.
- تبصره 1- در صورت موافقت کمیسیون با ابطال تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای صادره، دبیرخانه کمیسیون مراتب عزل مدیران ارشد را راساً و موضوع عزل اعضای کمیته‌ها را پس از اخذ تأیید معاون نظارت بانک مرکزی به مؤسسه اعتباری ابلاغ می‌نماید.¹⁴⁵
- تبصره 2- کمیسیون و یا معاون نظارت بانک مرکزی در اجرای این ماده، علاوه بر اخذ دفاعیات فرد، می‌توانند عنداللزوم از وی برای حضور در جلسه نیز دعوت به عمل آورند.¹⁴⁶
- تبصره 3- در صورت عزل مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری، معرفی مجدد وی برای تصدی سمت مدیریتی یا عضویت در کمیته‌ها، به مدت (3) سال ممنوع می‌باشد.¹⁴⁷
- ماده 40- مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از دریافت ابلاغیه بانک مرکزی مبنی بر عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها، ضمن عزل یا تغییر شخص مورد نظر، اقدامات لازم را به منظور معرفی داوطلب/داوطلبان جدید در چارچوب مفاد این دستورالعمل انجام دهد.¹⁴⁸
- ماده 41- در صورت استنکاف مؤسسه اعتباری از اجرای دستورات بانک مرکزی مبنی بر عزل یا هرگونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری، پرونده اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مذکور برای اعمال مجازات‌های انتظامی موضوع ماده (44) قانون پولی و بانکی کشور به هیأت انتظامی بانک‌ها معرفی می‌گردد.¹⁴⁹
- فصل هفتم: سایر
- ماده 42- مدت اعتبار تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای صادر شده حداکثر (5) سال از تاریخ صدور بوده و صرفاً جهت فعالیت در مؤسسه اعتباری متقاضی معتبر است. پس از اتمام دوره (5) ساله، معرفی مجدد مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های مؤسسه اعتباری به عنوان داوطلب پلامانع است.¹⁵⁰
- ماده 43- رئیس هیأت مدیره مؤسسه اعتباری به منظور نظارت بر حسن اجرای مفاد این دستورالعمل، موظف به انجام موارد زیر است:¹⁵¹
- 43-1- فراهم نمودن سازوکار مقتضی به منظور ارایه اطلاعات لازم به داوطلب برای تهیه گزارش موضوع بند (5-8) توسط وی؛
- 43-2- اتخاذ سازوکار مقتضی به منظور حصول اطمینان از این‌که افراد معرفی شده به بانک مرکزی به منظور تصدی سمت‌های مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها دارای شرایط عمومی و اختصاصی مربوط می‌باشند؛
- 43-3- بررسی مدارک و مستندات ارایه شده داوطلب تصدی سمت‌های مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها و کسب استعلام از مراجع ذیصلاح؛
- 43-4- ارسال رونوشتی از احکام صادره مدیران ارشد و اعضای کمیته‌ها به دبیرخانه حداکثر طی مدت 10 روز کاری از تاریخ ابلاغ تأییدیه صلاحیت داوطلب توسط دبیرخانه؛

¹⁴⁵ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

¹⁴⁶ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

¹⁴⁷ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁴⁸ مصوب جلسه مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

¹⁴⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁵⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁵¹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

43-5- ارسال رونوشتی از بخشنامه‌ها و ابلاغیه‌های بانک مرکزی به مدیران ارشد واحدها و رؤسای کمیته‌ها؛

43-6- فراهم نمودن زیرساخت جریان اطلاعات به نحوی که اعضای کمیته‌ها برای انجام صحیح، دقیق و به

موقع وظایف خود به اطلاعات و مستندات واحدهای مؤسسه اعتباری دسترسی داشته باشند؛

43-7- فراهم نمودن زمینه دسترسی سریع بازرسان بانک مرکزی، حسابرسان مستقل و بازرسان قانونی به

گزارش‌ها و پیشنهادهای واحدها و کمیته‌های موضوع این دستورالعمل.

43-8- نظارت بر تشکیل و تکمیل کمیته‌های موضوع این دستورالعمل و حصول اطمینان از برگزاری منظم،

دقیق و باکیفیت جلسات آنها؛

43-9- حصول اطمینان از تدوین شرح مسئولیت‌ها و وظایف کمیته‌های موضوع این دستورالعمل و نحوه

برگزاری جلسات و تصمیم‌گیری در کمیته‌های مذکور؛

43-10- طرح تصمیمات کمیته‌های موضوع این دستورالعمل در جلسات هیات مدیره و اتخاذ تصمیم در خصوص

آنها؛

43-11- نظارت بر حسن اجرای مصوبات هیات مدیره که مبتنی بر تصمیمات متخذه توسط کمیته‌های موضوع

این دستورالعمل به تصویب هیات مدیره می‌رسند؛

43-12- نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات در مؤسسه اعتباری.

ماده 44- گزارش‌ها و پیشنهادهای واحدهای موضوع این دستورالعمل باید حسب مورد در جلسات کمیته‌های ریسک،

حسابرسی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارایه و مصوبات کمیته‌ها در هیات مدیره مؤسسه اعتباری مطرح و

تصمیمات لازم اتخاذ شود. هر گونه اتخاذ تصمیم در رابطه با گزارش‌های مطرح شده باید طی صورتجلسات کمیته‌ها

و هیات مدیره با ذکر دلایل قبول یا رد آن مستندسازی شود. 152

ماده 45- مؤسسه اعتباری موظف است تدوین و تصویب ساختار سازمانی مناسب و متناسب، تأمین نیروی انسانی

مکفی و با کیفیت برای واحدهای ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) را با اولویت نسبت

به سایر واحدهای سازمانی در دستور کار خود قرار دهد. 153

ماده 46- مؤسسه اعتباری موظف است فضای اداری مناسب، امکانات، تجهیزات و ابزارها و لوازم مکفی را در اختیار

واحدها و کمیته‌ها قرار دهد. 154

ماده 47- مؤسسه اعتباری موظف است نظام جبران خدمات کارکنان را به نحوی تدوین و اجرا نماید که مدیران ارشد

واحدهای موضوع این دستورالعمل هم‌تراز یک سطح پایین‌تر از اعضای هیات عامل مؤسسه اعتباری در نظر گرفته

شوند. 155

«دستورالعمل تأیید صلاحیت و عزل یا هر گونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و

مقررات (تطبیق) مؤسسات اعتباری» که در دهمین جلسه‌ی مورخ 1399/4/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری

بانک مرکزی در 37 ماده و 36 تبصره به تصویب رسیده و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا بوده و در جهل و چهارمین جلسه

مورخ 1400/12/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی با الحاق 5 تبصره به آن به شرح مندرج

152 طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

153 طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

154 طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

155 طی مصوبه جلسه مورخ 1402/08/28 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، اضافه گردید.

در متن اصلاح شده بود، در سي و سومين جلسه مورخ **1402/08/28** كميسيون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباري بانک مركزي با اصلاحاتي به شرح مندرج در متن در **47** ماده و **42** تبصره به تصويب رسيد و از تاريخ ابلاغ لازم الاجرا مي‌باشد.

22- بخشنامه شماره 02/234920 مورخ 1402/9/27؛ ابلاغ اصلاحیه ماده (1) «ضوابط اجرایی تبصره یک ماده

(186) قانون مالیات‌های مستقیم»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

باسلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های منتهی به شماره 99/30718 مورخ 1399/02/11 موضوع ابلاغ «ضوابط اجرایی تبصره یک ماده (186) قانون مالیات‌های مستقیم»، بدین‌وسیله به استحضار می‌رساند با توافق بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان امور مالیاتی کشور، ارقام مندرج در ضوابط یاد شده به روزرسانی گردید. بدین‌ترتیب ماده (1) ضوابط یادشده به شرح زیر اصلاح می‌شود:

«ماده 1- اعطای هرگونه تسهیلات ارزی و یا ریالی، توسط بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی که از این پس به اختصار موسسه اعتباری نامیده می‌شوند، به کلیه اشخاص حقوقی و حقیقی (صاحبان مشاغل) موضوع قانون مالیات‌های مستقیم، برای اشخاص حقوقی از (65) درصد سقف نصاب معاملات متوسط موضوع ماده (3) قانون برگزاری مناقصات - مصوب سال 1383 و بالاتر و برای اشخاص حقیقی از (35) درصد سقف نصاب مذکور و بالاتر، ظرف مدت یک سال شمسی (از ابتدای فروردین ماه تا پایان اسفند ماه)، مشمول مقررات تبصره یک ماده (186) قانون مذکور می‌باشد.

تبصره - معادل ریالی تسهیلات ارزی اعطایی بر اساس نرخ مندرج در قرارداد، مبنای تعیین شمول یا عدم شمول تسهیلات مذکور به حکم تبصره یاد شده می‌باشد.»

بدین‌ترتیب و با استناد به مصوبه جلسه مورخ 1402/3/21 هیأت محترم وزیران ابلاغی طی نامه شماره 61179/ت/50048 مورخ 1402/3/24، اشخاص حقیقی (صاحبان مشاغل) که طی سال جاری، تسهیلات ارزی و یا ریالی کمتر از پنج میلیارد و هفتاد و پنج میلیون (5,075,000,000) ریال و اشخاص حقوقی که طی سال جاری، تسهیلات ارزی و یا ریالی کمتر از نه میلیارد و چهارصد و بیست و پنج میلیون (9,425,000,000) ریال دریافت نمایند، مشمول مقررات تبصره یک ماده (186) قانون مالیات‌های مستقیم نمی‌باشند.

با عنایت به مراتب یاد شده، ضمن ایفاد یک نسخه از اصلاحیه دستورالعمل مذکور به شرح پیوست، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

متن اصلاحی ضوابط اجرایی تبصره
مالیات های مستقیم مصوب 1366 و اصلاحیه های بعدی آن (1) ماده 186 قانون

«ماده 1- اعطای هرگونه تسهیلات ارزی و یا ریالی، توسط بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی، که از این پس به اختصار موسسه اعتباری نامیده می‌شوند، به کلیه اشخاص حقوقی و حقیقی (صاحبان مشاغل) موضوع قانون مالیات‌های مستقیم، برای اشخاص حقوقی از مبلغ معادل (65) درصد سقف نصاب معاملات متوسط (موضوع ماده (3) قانون برگزاری مناقصات - مصوب 1383) و بالاتر و برای اشخاص حقیقی از مبلغ معادل (35) درصد سقف نصاب مذکور و بالاتر ظرف مدت یک سال شمسی (از ابتدای فروردین ماه تا پایان اسفند ماه)، مشمول مقررات تبصره یک ماده 186 قانون مذکور می‌باشد.

تبصره: معادل ریالی تسهیلات ارزی اعطایی بر اساس نرخ مندرج در قرارداد، مبنای تعیین شمول یا عدم شمول تسهیلات مذکور به حکم تبصره یاد شده می‌باشد.

ماده 2- موسسه اعتباری موظف است قبل از اعطای تسهیلات برای اشخاص موضوع ماده فوق‌الذکر، نسخه‌ای از صورت‌های مالی دریافتی از متقاضی را ضمن تطبیق مندرجات آن با اصل، حسب مورد به اداره امور مالیاتی محل شغل یا اقامتگاه قانونی اشخاص مذکور ارسال دارد. صورت‌های مالی ارسال شده به ادارات امور مالیاتی، کاملاً محرمانه تلقی شده و جز برای تشخیص مالیات مؤدی مورد استفاده قرار نخواهد گرفت.¹⁵⁶

ماده 3- اداره امور مالیاتی مربوط مکلف است از تاریخ وصول استعلام انجام شده توسط موسسه اعتباری، حداکثر ظرف مدت 15 روز به ترتیب زیر اقدام نماید:

الف) در صورت احراز معاف بودن مؤدی از پرداخت مالیات یا عدم وجود بدهی مالیاتی قطعی شده، در همان روز وصول استعلام، گواهی دایر بر معافیت و یا عدم وجود بدهی مالیاتی قطعی شده، که مؤید وصول صورت‌های مالی نیز باشد، صادر و به مؤدی تسلیم و یا به موسسه اعتباری ذی‌ربط ارسال نماید.

ب) در صورت وجود بدهی مالیاتی قطعی شده، چنانچه مؤدی ظرف سه روز نسبت به پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی خود اقدام نماید، گواهی دال بر مفصاحساب مالیاتی صادر و به مؤدی تسلیم و یا به موسسه اعتباری ارسال نماید. در غیر این صورت مراتب وجود بدهی مالیاتی، کتباً به موسسه اعتباری ذی‌ربط اعلام خواهد شد.

تبصره: سازمان امور مالیاتی به منظور سهولت تبادل اطلاعات بین موسسه اعتباری و سازمان مذکور، موظف است ظرف مدت 3 ماه نسبت به راه‌اندازی سامانه‌ای در این خصوص اقدام نماید.

ماده 4- منظور از صورت‌های مالی، در مورد اشخاص حقوقی و اشخاص موضوع بند الف) ماده 95 اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم، ترازنامه و حساب سود و زیان و در مورد اشخاص حقیقی موضوع بندهای (ب) و (ج) ماده مزبور، مطابق نمونه پیوست که بر اساس مفاد بندهای اخیرالذکر توسط سازمان امور مالیاتی تهیه گردیده، می‌باشد.

ماده 5- گواهی صادره موضوع این ضوابط صرفاً برای تسهیلات مورد تقاضا و از تاریخ صدور آن برای یک سال شمسی معتبر است و برای اخذ تسهیلات مجدد، موسسه اعتباری و سازمان امور مالیاتی موظف به رعایت مفاد این ضوابط می‌باشند.¹⁵⁷

تبصره: در صورتی که مؤدی ترتیب پرداخت بدهی مالیات قطعی شده را داده باشد لیکن به تعهد خود در زمینه پرداخت اقساط در سررسید مقرر عمل ننماید، مراتب از سوی سازمان امور مالیاتی، صرفاً جهت اطلاع به موسسه اعتباری ذی‌ربط، اعلام می‌گردد.

¹⁵⁶ اصلاح شده بر اساس بخشنامه شماره 99/30718 مورخ 1399/2/11
¹⁵⁷ اصلاح شده بر اساس بخشنامه شماره 99/30718 مورخ 1399/2/11

ماده 6- استفاده از تسهیلات بانکی به منظور خرید یا احداث مسکن شخصی و فعالیت‌های کشاورزی اشخاص حقیقی، مشمول این ضوابط نخواهد شد.

ماده 7- هرگونه معافیت مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از مستقر یا ثبت شده در مناطق آزاد تجاری — صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی و سایر مناطق، مانع از رعایت مقررات این ضوابط در اعطای تسهیلات نخواهد بود.¹⁵⁸

ماده 8- در صورتی که شعب/ادارات مؤسسه اعتباری بدون اخذ گواهی مربوط از سوی سازمان امور مالیاتی، اقدام به اعطای تسهیلات موضوع این ضوابط نماید، مؤسسه اعتباری موظف است با خاطیان، مطابق مقررات رسیدگی به تخلفات اداری برخورد نماید.¹⁵⁹

ماده 9- مؤسسه اعتباری موظف است مفاد این ضوابط را به طرق مقتضی به اطلاع مشتریان خود برساند.

¹⁵⁸ اصلاح شده بر اساس بخشنامه شماره 99/30718 مورخ 1399/2/11

¹⁵⁹ اصلاح شده بر اساس بخشنامه شماره 99/30718 مورخ 1399/2/11

23- بخشنامه شماره 02/250950 مورخ 1402/10/13 ابلاغ «الزامات ناظر بر نحوه همکاری مؤسسات اعتباری با

شرکت‌های تسهیلات یار»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

باسلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند، فناوری‌های نوین مالی (فین‌تک) در سال‌های اخیر موجب ایجاد تغییراتی قابل ملاحظه و پیدایش خطوط کسب‌وکار جدید در نظام پولی و بانکی کشور شده‌اند. در این میان، موضوع فعالیت طیفی از کسب و کارهای مذکور که تحت عنوان «تسهیلات‌یار» شناخته می‌شوند، تسهیل و تسریع فرآیند اعطای تسهیلات به ویژه تسهیلات خرد بوده و به عنوان واسط بین مؤسسه اعتباری و متقاضی تسهیلات عمل می‌کنند. با عنایت به این که، یکی از اهداف و راهبردهای بانک مرکزی در شرایط فعلی، تسهیل فرآیند و ارتقای سهم تسهیلات خرد می‌باشد، این بانک درصدد برآمد نسبت به ضابطه‌مند نمودن نحوه تعامل مؤسسات اعتباری با تسهیلات‌یاران اقدام نماید. بر همین اساس، ضوابط پیوست با عنوان «الزامات ناظر بر نحوه همکاری مؤسسات اعتباری با شرکت‌های تسهیلات‌یار» تدوین شد و در جلسه مورخ 1402/9/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مورد تصویب قرار گرفت. لذا ضمن ایفاد نسخه‌ای از ضوابط مذکور به شرح پیوست برای استحضار، ذیلاً برخی از مهم‌ترین احکام ضوابط یاد شده را ایفاد می‌دارد:

- ✓ هرگونه همکاری مؤسسه اعتباری با تسهیلات‌یار صرفاً با رعایت مفاد ضوابط یادشده مجاز می‌باشد.
 - ✓ مؤسسه اعتباری در اعطای تسهیلات به مشتری از طریق تسهیلات‌یار موظف به رعایت تمامی قوانین و مقررات موضوعه از جمله نرخ سود تسهیلات اعطایی مصوب شورای پول و اعتبار، سقف تسهیلات اعطایی به مشتری، أخذ تأمین کافی، استفاده از فرم‌های یکنواخت قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی و ثبت هر فقره تسهیلات اعطایی به مشتری از طریق تسهیلات‌یار در دفاتر آن مؤسسه اعتباری می‌باشد.
 - ✓ مؤسسه اعتباری مجاز به واریز وجه تسهیلات اعطایی به حساب تسهیلات‌یار نمی‌باشد و موظف است وجه مزبور را مستقیماً به حساب تأمین کننده کالا و خدمات واریز نماید.
 - ✓ مؤسسه اعتباری موظف است در صورت ارتکاب هرگونه نقض قوانین و مقررات پولی و بانکی توسط تسهیلات‌یار، ضمن اعلام مراتب به بانک مرکزی از ادامه همکاری با تسهیلات‌یار خودداری نماید.
- خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

بسمه تعالی

« الزامات ناظر بر نحوه همکاری مؤسسات اعتباری با شرکت‌های تسهیلات‌تیار »

در اجرای بند (ب) ماده (11) قانون پولی و بانکی کشور و به منظور انتظام‌بخشی و ایجاد وحدت رویه، «الزامات ناظر بر نحوه همکاری مؤسسات اعتباری با شرکت‌های تسهیلات‌تیار» که از این پس به اختصار «ضوابط» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌شود:

ماده 1- در این ضوابط عناوین ذیل به جای عبارات مشروح مربوط به کار می‌روند:

- 1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
 - 2- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
 - 3- تسهیلات‌تیار: شرکتی تجاری است که از طریق ایجاد ارتباط بین «مؤسسه اعتباری»، «مشتری» و «تأمین کننده کالا و خدمات» در بستر فضای مجازی، فرآیند اعطای تسهیلات به مشتری را تسهیل می‌نماید؛
 - 4- مشتری: شخص حقیقی یا حقوقی متقاضی اخذ تسهیلات که از طریق تسهیلات‌تیار به مؤسسه اعتباری معرفی می‌شود؛
 - 5- تأمین کننده کالا و خدمات: کسب و کار معرفی شده از سوی تسهیلات‌تیار که دارای مجوز فعالیت از نهادهای ذیصلاح بوده و مشتری از طریق آن نسبت به تأمین کالا و یا خدمات مورد تقاضای خود اقدام می‌نماید.
- ماده 2- هرگونه همکاری مؤسسات اعتباری با تسهیلات‌تیار صرفاً با رعایت مفاد این ضوابط مجاز می‌باشد.
- ماده 3- مؤسسه اعتباری موظف است پس از انعقاد قراردادی که به امضای صاحبان امضای مجاز آن رسیده و دربردارنده حداقل موارد زیر می‌باشد، با تسهیلات‌تیار همکاری نماید:
- 1- تعیین چگونگی احراز هویت و بررسی اهلیت اعتباری مشتری توسط تسهیلات‌تیار؛
 - 2- تعیین سازوکارهای کنترلی در خصوص رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم توسط تسهیلات‌تیار؛
 - 3- تعیین چگونگی شناسایی رفتار مشکوک و متقلبانه مشتری؛
 - 4- تعیین میزان و نحوه دریافت هزینه‌های خدمات ارائه شده توسط تسهیلات‌تیار از محل کارمزد دریافتی مؤسسه اعتباری از مشتری.
 - 5- شرایطی که به موجب آن مؤسسه اعتباری مجاز به قطع همکاری با تسهیلات‌تیار می‌باشد.
- تبصره - مؤسسه اعتباری موظف است نسخه‌ای از قرارداد موضوع این ماده را به منظور بررسی انطباق آن با مفاد این ماده به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ارائه نماید.
- ماده 4- مؤسسه اعتباری موظف به انعقاد توافقنامه سطح خدمت (SLA) و توافقنامه عدم افشاء اطلاعات محرمانه (NDA) با تسهیلات‌تیار، می‌باشد.
- ماده 5- همکاری مؤسسات اعتباری با تسهیلات‌تیار، صرفاً منوط به احراز شرایط زیر مجاز می‌باشد:

1- تسهیلاتیاری فاقد بدهی غیر جاری، بدهی مالیاتی قطعی تعیین تکلیف شده پرداخت نشده و چک برگشتی رفع سوء اثر نشده باشد؛

2- اعضای هیئت مدیره و مدیر عامل تسهیلاتیاری، فاقد سوء پیشینه کیفری موثر باشند؛

ماده 6- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت ارتکاب هرگونه نقض قوانین و مقررات پولی و بانکی توسط تسهیلاتیاری، ضمن اعلام مراتب به بانک مرکزی از ادامه همکاری با تسهیلاتیاری خودداری نماید.

ماده 7- مؤسسه اعتباری در اعطای تسهیلات به مشتری از طریق تسهیلاتیاری موظف به رعایت تمامی قوانین و مقررات موضوعه از جمله نرخ سود تسهیلات اعطایی مصوب شورای پول و اعتبار، سقف تسهیلات اعطایی به مشتری، أخذ تأمین کافی، استفاده از فرم‌های یکنواخت قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی و ثبت هر فقره تسهیلات اعطایی به مشتری از طریق تسهیلاتیاری در دفاتر آن مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده 8- ارزیابی اهلیت اعتباری مشتری و سایر بررسی‌های انجام شده توسط تسهیلاتیاری نافی مسئولیت مؤسسه اعتباری در این خصوص نبوده و اتخاذ تصمیم نهایی در خصوص اعطا یا عدم اعطای تسهیلات به مشتری بر عهده مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده 9- مؤسسه اعتباری مجاز به واریز وجه تسهیلات اعطایی به حساب تسهیلاتیاری نمی‌باشد و موظف است وجه مزبور را مستقیماً به حساب تأمین کننده کالا و خدمات واریز نماید.

ماده 10- مؤسسه اعتباری موظف است تمهیداتی را فراهم نماید تا وجوه واریزی بابت بازپرداخت اقساط تسهیلات توسط مشتری مستقیماً به حساب مؤسسه اعتباری مزبور واریز شود. واریز وجوه مزبور به حساب تسهیلاتیاری ممنوع می‌باشد.

ماده 11- کارمزد دریافتی مؤسسه اعتباری از مشتری حداکثر معادل کارمزد مقرر در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص کارمزد خدمات بانکی ریالی و الکترونیکی می‌باشد.

تبصره 1- مؤسسه اعتباری موظف به نظارت بر عدم اخذ کارمزد از مشتری توسط تسهیلاتیاری می‌باشد و در صورت احراز این موضوع مؤسسه اعتباری باید از ادامه همکاری با آن تسهیلاتیاری خودداری نماید.

تبصره 2- میزان و نحوه دریافت هزینه‌های خدمات ارائه شده توسط تسهیلاتیاری به مشتری صرفاً از محل کارمزد دریافتی مؤسسه اعتباری از مشتری و مطابق با ترتیبات پیش‌بینی شده در قرارداد منعقد بین مؤسسه اعتباری و تسهیلاتیاری امکان‌پذیر است.

ماده 12- مؤسسه اعتباری موظف است از طریق پایگاه رسمی اطلاع‌رسانی خود، فهرست تسهیلاتیاریان همکار خود را به نحو مقتضی به اطلاع عموم رساند.

ماده 13- مؤسسه اعتباری ملزم به ارائه اطلاعات و گزارش‌های مورد نظر بانک مرکزی در خصوص جزئیات مربوط به تسهیلات اعطایی از طریق تسهیلاتیاری از جمله نرخ سود، مبلغ کارمزد، نحوه اعتبارسنجی مشتری و مانده تسهیلات اعطایی مذکور به صورت مستقل می‌باشد.

ماده 14- مؤسسه اعتباری در صورت تخطی از مفاد این ضوابط، حسب مورد مشمول مجازات‌های انتظامی مقرر در ماده 44 قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین مربوطه می‌شود.

ماده 15- علاوه بر مفاد این ضوابط، مؤسسه اعتباری موظف به رعایت قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا(بهره)، مصوبات شورای پول و اعتبار، دستورالعمل‌ها و ابلاغیه‌های بانک مرکزی و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

«الزامات ناظر بر نحوه همکاری مؤسسات اعتباری با شرکت‌های تسهیلات‌یار» در 15 ماده و 3 تبصره در سی و ششمین جلسه مورخ 1402/9/15 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

24- بخشنامه شماره 02/260785 مورخ 1402/10/24؛ ابلاغ ممنوعیت دریافت شمش و مسکوکات طلا و ارانه گواهی

سپرده طلا به مشتریان

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنده؛ موسسات اعتباری مجازند وفق بند (۷-۳) مقررات ناظر بر عملیات مجاز بانکی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۷ شورای محترم پول و اعتبار، اقدام به «قبول و نگاهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان» نمایند. لیکن اخیراً برخی موسسات اعتباری با استناد به آن و بر خلاف روال و قواعد متعارف اجاره صندوق امانات، در لوای ارایه خدمات دریافت و نگهداری اشیاء گرانبهای اشخاص، مبادرت به اخذ مسکوکات طلا و شمش طلا از مشتریان نموده و در قبال تأییدیه‌ای که در این رابطه صادر می‌نمایند، موجبات صدور گواهی برای شخص امانت‌دهنده با استفاده از سازوکارهای بورس کالا را فراهم می‌کنند که قابلیت معامله دارد. بدیهی است این اقدام موجب ایجاد فضای سفته‌پازی و افزایش قیمت‌ها به صورت کاذب و غیرواقعی و حبابی شده و می‌تواند از یک سو تفاوت قیمت مبادلاتی با ارزش ذاتی شمش و مسکوکات طلا را تشدید نماید و از سوی دیگر، اسباب تضییع حقوق و منافع عامه را فراهم کند. بر این اساس، از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، اخذ مسکوکات و شمش طلا از اشخاص ولو به صورت امانت که منتج به صدور گواهی از طریق سازوکار بورس کالا و غیر آن شود، صرفاً پس از اخذ مجوز از بانک مرکزی امکان‌پذیر می‌باشد. لذا مقتضی است به قید فوریت، هر گونه طرحی که واجد مشخصات و مختصات فوق در آن مؤسسه اعتباری، در حال اجراست، متوقف شده و با فراخوان مناسب، نسبت به استرداد تمامی مسکوکات و شمش‌های طلای اخذ شده در کوتاه‌ترین زمان ممکن اقدام گردد.

متذکر می‌گردد این بانک به استناد اختیارات خود مقرر در قوانین بالادستی به ویژه قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، برای انتظام بخشی و تسهیل مبادلات طلا، تدابیر خاصی را در این رابطه از طریق سازوکار مرکز مبادله ارز و طلای ایران در دستور کار دارد که متعاقباً جزییات آن اعلام خواهد شد.

با عنایت به مراتب مذکور، مقتضی است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

25- بخشنامه شماره 02/264794 مورخ 1402/10/28؛ ابلاغ «ضوابط ناظر بر سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و

مؤسسات اعتباری غیر بانکی با صندوق نوآوری و شکوفایی»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران-

ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 01/77670 مورخ 1401/3/30 موضوع ابلاغ احکام مرتبط با شبکه بانکی کشور مقرر در «قانون جهش تولید دانش‌بنیان»، همانگونه که مستحضرنند وفق بند (الف) ماده (18) آن قانون؛ سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با صندوق نوآوری و شکوفایی در طرح‌های مصوب شورای راهبری فن‌آوریها و تولیدات دانش‌بنیان از شمول بند (ب) ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، مستثنی شد و به عنوان فعالیت بانکی تلقی گردید. لیکن مؤسسات اعتباری و صندوق نوآوری و شکوفایی مکلف شدند حداکثر پس از هفت سال از تاریخ آغاز سرمایه‌گذاری، نسبت به اتمام سرمایه‌گذاری و خروج از آن اقدام نمایند. خاطرنشان می‌سازد به استناد حکم قانونی مذکور، «دستورالعمل اجرایی بند (الف) ماده (۱۸) قانون جهش تولید دانش‌بنیان» در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۰ شورای راهبری فناوریها و تولیدات دانش‌بنیان مصوب گردید که وفق ماده (12) آن مقرر گردید بانک مرکزی با همکاری معاونت علمی، فن‌آوری و اقتصاد دانش‌بنیان رییس‌جمهور و صندوق نوآوری و شکوفایی، چهارچوب ضوابط سرمایه‌گذاری مشترک مؤسسات اعتباری با صندوق نوآوری و شکوفایی را تدوین و ابلاغ نماید.

با عنایت به مراتب مذکور، این بانک با همکاری معاونت علمی، فن‌آوری و اقتصاد دانش‌بنیان رییس‌جمهور و صندوق نوآوری و شکوفایی، «ضوابط ناظر بر سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با صندوق نوآوری و شکوفایی» را تدوین نمود که در جلسه مورخ 1402/9/22 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مطرح و مورد تصویب قرار گرفت. به موجب دستورالعمل مذکور، مؤسسه اعتباری مجاز است با رعایت مفاد دستورالعمل، در یک شرکت پروژه فن‌آور، نوآور و یا دانش‌بنیان، یک صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی و نیز در صندوق سرمایه‌گذاری پروژه و گواهی شراکت تأمین مالی جمعی با مشارکت صندوق نوآوری و شکوفایی، سرمایه‌گذاری نماید. همچنین حداکثر سهم مشارکت مؤسسه اعتباری در مصادیق سرمایه‌گذاری مذکور، 40 درصد می‌باشد. ضمن آن که، سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری صرفاً در مرحله پذیره‌نویسی (انتشار، تأسیس یا افزایش سرمایه) مجاز است. علاوه بر این، مؤسسه اعتباری باید هرگونه تغییر در اساسنامه، امیدنامه، ساختار مالکیتی و مدیریتی مصادیق سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط را بلافاصله به بانک مرکزی اطلاع دهد و نکته شایان ذکر دیگر آن که، سرمایه‌گذاری موضوع دستورالعمل حاضر، توسط اشخاص وابسته مؤسسه اعتباری ممنوع است.

لذا ضمن ایفاد یک نسخه از ضوابط موصوف به شرح پیوست، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

«ضوابط ناظر بر سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با صندوق نوآوری و شکوفایی»

«بسمه‌تعالی»

در اجرای تکلیف مقرر در ماده (12) دستورالعمل اجرایی بند (الف) ماده (18) قانون جهش تولید دانش بنیان مصوب شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان، «ضوابط ناظر بر سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با صندوق نوآوری و شکوفایی» به شرح زیر تدوین می‌شود.

بخش اول- تعاریف و کلیات

ماده 1- در این ضوابط عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط بکار می‌روند:

1-1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

2-1- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛

3-1- اشخاص وابسته: اشخاص زیر به عنوان اشخاص وابسته مؤسسه اعتباری محسوب می‌شوند:

3-1-1- شخص حقوقی که بیش از ۵۰ درصد سهام آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم متعلق به مؤسسه اعتباری است یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را مؤسسه اعتباری تعیین می‌نماید و همچنین سایر اشخاص حقوقی که طبق استانداردهای حسابداری، واحد تجاری فرعی و وابسته مؤسسه اعتباری قلمداد شوند؛

3-1-2- اشخاص حقوقی که کارکنان مؤسسه اعتباری دارای مناصب مدیریتی (عضو هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیر عامل و قائم مقام مدیر عامل) در آن شخص حقوقی باشند؛

3-1-3- صندوق‌های مرتبط با طرح‌های خاص بازنشستگی کارکنان یا جبران خدمات کارکنان مؤسسه اعتباری که به طور مستقیم یا غیرمستقیم تحت کنترل یا نفوذ قابل ملاحظه مؤسسه اعتباری - وفق معیارهای مقرر در استانداردهای حسابداری مربوط باشد. مثل، صندوق بازنشستگی کارکنان، مؤسسه تأمین رفاه و آتیه کارکنان، صندوق ذخیره کارکنان.

4-1- صندوق سرمایه‌گذاری: «صندوق سرمایه‌گذاری پروژه» و «صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی» موضوع بند (20) ماده (1) قانون بازار اوراق بهادار؛

5-1- سرمایه‌گذاری: تملک سهام شرکت، واحد سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری و گواهی شراکت تأمین مالی جمعی؛

ماده 2- مؤسسه اعتباری مجاز است در چارچوب این ضوابط، در یک شرکت پروژه فن‌آور، نوآور و یا دانش بنیان، یک صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی و همچنین در صندوق سرمایه‌گذاری پروژه و گواهی شراکت تأمین مالی جمعی با مشارکت صندوق نوآوری و شکوفایی سرمایه‌گذاری نماید.

ماده 3- سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری در مصادیق موضوع ماده (۲) این ضوابط، منوط به رعایت موارد زیر است:

3-1- حدود مقرر در «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» رعایت شود.

3-2- حداکثر سهم مشارکت مؤسسه اعتباری در مصادیق سرمایه‌گذاری موضوع ماده (۲)، 40 درصد می‌باشد.

3-3- موافقت واحد ریسک مؤسسه اعتباری اخذ شده باشد.

3-4- سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری در مرحله پذیرهنویسی (انتشار، تأسیس یا افزایش سرمایه) باشد.

ماده 4- انجام سرمایه‌گذاری موضوع ماده (۲) به صورت سندیکایی توسط چند مؤسسه اعتباری در چارچوب این ضوابط امکان‌پذیر است.

ماده 5- شرکت و صندوق سرمایه‌گذاری موضوع ماده (2) در چارچوب شرایط زیر مجاز به مشارکت در طرح‌ها و پروژه‌های فن‌آور، نوآور و یا دانش‌بنیان می‌باشد:

1-5- نرخ بازده داخلی طرح (IRR) حداقل 3 واحد درصد بیشتر از نرخ سود تسهیلات مصوب شورای پول و اعتبار باشد.

2-5- سقف مشارکت در هر طرح 20 درصد باشد.

3-5- طرح دارای گزارش توجیه فنی، مالی و اقتصادی باشد.

ماده 6- سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط، توسط اشخاص وابسته مؤسسه اعتباری ممنوع است.

ماده 7- تملک اوراق بهادار مالکیتی خارج از چارچوب این ضوابط و تملک اوراق بدهی توسط شرکت و صندوق سرمایه‌گذاری موضوع ماده (2) ممنوع است.

ماده 8- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور حسن اجرای این ضوابط و نظارت مستمر، کافی و مؤثر بر آن، دستورالعمل اجرایی که حداقل حاوی موارد زیر باشد را تدوین و به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری برساند:

1-8- اهداف و راهبردهای سرمایه‌گذاری؛

2-8- سازوکارهای ناظر بر حصول اطمینان از رعایت مقررات ذی‌ربط از جمله؛ بند (الف) ماده (18) قانون جهش تولید دانش‌بنیان، دستورالعمل اجرایی بند (الف) ماده (18) قانون جهش تولید دانش بنیان مصوب جلسه مورخ 1401/10/20 شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش بنیان، دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار و این ضوابط در زمان انجام سرمایه‌گذاری و طی دوره سرمایه‌گذاری؛

3-8- لزوم رعایت حدود مقرر در خصوص شاخص‌های نظارتی ابلاغی توسط بانک مرکزی از سوی مؤسسه اعتباری در زمان انجام سرمایه‌گذاری؛

4-8- رویه‌های لازم به منظور حصول اطمینان از عدم واگذاری/فروش/انتقال مصادیق سرمایه‌گذاری تحت تملک مؤسسه اعتباری به اشخاص وابسته به آن؛

5-8- طراحی و ایجاد سیستم اطلاعات مدیریت و فرآیندهای گزارشگری داخلی و نظارت بر عملکرد سرمایه‌گذاری؛

6-8- تعیین سقف مجاز سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط توسط مؤسسه اعتباری با رعایت حدود مقرر در این ضوابط و سایر مقررات ذی‌ربط؛

7-8- طراحی سازوکار مقرراتی لازم به منظور حصول اطمینان از این‌که موضوع سرمایه‌گذاری منحصر به تأمین مالی فناوری، نوآوری و فعالیت‌های دانش بنیان باشد.

8-8- تدوین برنامه عملیاتی خروج مؤسسه اعتباری (Exit Plan) از سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط حداکثر طی مدت 7 سال از آغاز سرمایه‌گذاری؛

9-8- در توافقات مشارکت در طرح، بازیافت منابع مؤسسه اعتباری نسبت به سایر ذینفعان در اولویت باشد.

10-8- حصول اطمینان از پایش مستمر شرایط موضوع ماده (5) در طی دوره سرمایه‌گذاری و طراحی سازوکارهای اجرایی لازم جهت واگذاری سرمایه‌گذاری در صورت احراز انحراف از شرایط مذکور و یا احراز عدم امکان تحقق شرایط مذکور.

ماده 9- مؤسسات اعتباری مجاز به اعطای تسهیلات تحت هر عنوان به مصادیق سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط، نمی‌باشند.

ماده 10- مؤسسه اعتباری باید سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط را حسب مورد به روش «اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش» یا «بهای تمام شده پس از کسر هرگونه کاهش ارزش انباشته» در دفاتر و صورت‌های مالی منعکس نماید.

ماده 11- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مالی نظیر؛ بهای تمام شده، خالص ارزش فروش، مبالغ تعهد شده و تأدیه نشده، وضعیت عملکرد و سودآوری طرح و اطلاعات غیرمالی نظیر موضوع طرح، درصد پیشرفت، شرکای عمده و مدیران ارشد طرح، زمان برآوردی خروج از طرح و بازیافت منابع هریک از مصادیق سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط را به تفکیک طرح‌های سرمایه‌گذاری، در یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی افشاء نماید.

ماده 12- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به ارایه اطلاعات، مدارک و مستندات مربوط به مصادیق سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط را در چارچوب اعلامی بانک مرکزی، اقدام نماید.

ماده 13- مؤسسه اعتباری باید هرگونه تغییر در اساسنامه، امیدنامه، ساختار مالکیتی و مدیریتی مصادیق سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط را بلافاصله به بانک مرکزی اطلاع دهد.

ماده 14- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، موظف است گزارش‌های مربوط به رعایت مفاد این ضوابط را در مقاطع شش ماهه به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارایه نموده و پس از طرح در کمیته یاد شده، مراتب را در هیأت مدیره برای تصویب، گزارش نماید و مصوبه هیأت مدیره را به انضمام مستندات مربوط به بانک مرکزی ارسال کند.

تبصره- در صورتی که اقدامات اصلاحی مصوب هیأت مدیره اعمال نگردد، مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) موظف است گزارش آن را به همراه علت عدم اجرا و قصور هر یک از بخش‌های مؤسسه اعتباری به صورت سالیانه به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده 15- مصادیق سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط که از مفاد ضوابط حاضر و سایر مقررات مربوط تخطی نماید، مصداق فعالیت غیربانکی موضوع بند (ب) ماده (16) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و مفاد «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» محسوب می‌گردد.

ماده 16- تخطی از مفاد این ضوابط، موجب اعمال مجازات‌های مقرر در قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«ضوابط ناظر بر سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با صندوق نوآوری و شکوفایی»

در 16 ماده و یک تبصره در سی و هشتمین جلسه مورخ 1402/9/22 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

26- بخشنامه شماره 02/264811 مورخ 1402/10/28؛ ابلاغ اصلاحیه «شیوهنامه أخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 01/15306^۴ مورخ 1401/6/19 موضوع ابلاغ «شیوهنامه أخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی» مصوب جلسه مورخ 1401/6/12 هیأت عامل محترم بانک مرکزی، به استحضار می‌رساند؛ با استناد به مصوبه جلسه مورخ 1401/12/16 شورای محترم پول و اعتبار متضمن امکان پذیرش سهام شرکت‌های سهامی خاص تحت مالکیت مؤسسات اعتباری به عنوان وثیقه در قبال اضافه برداشت مؤسسات اعتباری و همچنین با توجه به بازخوردهایاصله و تجربیات حاصل از اجرای ضوابط موصوف، شیوهنامه یاد شده مورد بازنگری قرار گرفت و در جلسه مورخ 1402/7/30 هیأت عامل محترم بانک مرکزی به تصویب رسید که نسخه‌ای از آن به شرح پیوست برای استحضار ایفاد می‌شود. به موجب شیوهنامه مذکور، امکان پذیرش سهام شرکت‌های سهامی خاص تحت مالکیت مؤسسه اعتباری توسط بانک مرکزی منوط به آن که؛ سهام مزبور در زمان پذیرش آن به عنوان وثیقه توقیف نباشد؛ ارزش سهام شرکت حداقل معادل 70 درصد ارزش دارایی‌های ثابت تحت تملک شرکت باشد و دارایی‌های ثابت شرکت نزد بانک مرکزی به رهن گذاشته شود، فراهم شده است. همچنین توثیق ارزش صرفاً در قالب اسکناس دلار و یورو امکان‌پذیر می‌باشد. علاوه بر این، توثیق وثایق از جانب سایر اشخاص به نمایندگی از مؤسسه اعتباری، مطابق با ضوابط مقرر در شیوهنامه مذکور، مجاز گردیده است. نهایتاً این که، آزادسازی وثایق تودیدی بنا به درخواست مؤسسه اعتباری و با هدف کاهش یا تسویه اضافه برداشت، تحت شرایطی امکان‌پذیر شده است. با عنایت به مراتب مذکور، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/۱۴9۱53 مورخ 1396/5/۱6 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

«بسمه تعالی»

به استناد بند (۴) ماده (۱۳) قانون پولی و بانکی کشور و همچنین جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و بند (س) تبصره (۵) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و در اجرای تکلیف مقرر در مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۴/۱۴ شورای پول و اعتبار و اصلاحیه‌های پس از آن مبنی بر تدوین شیوه‌نامه نحوه اخذ وثیقه در اعطای اعتبار یا لحاظ اضافه‌برداشت برای بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی توسط هیأت عامل بانک مرکزی، «شیوه‌نامه اخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی» که از این پس به اختصار «شیوه‌نامه» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول : تعاریف و کلیات

ماده ۱۴ - در این شیوه‌نامه عناوین ذیل به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

- 1-1 بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
 - 2-1 مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
 - 3-1 شرکت سپرده‌گذاری مرکزی: شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه؛
 - 4-1 بورس: شرکت بورس اوراق بهادار تهران؛
 - 5-1 فرا بورس: شرکت فرا بورس ایران؛
 - 6-1 بورس کالا: شرکت بورس کالای ایران؛
 - 7-1 اوراق بهادار دولتی: انواع اوراق بهادار منتشره توسط خزانه‌داری کل کشور؛
 - 8-1 شمش استاندارد طلا: شمس استاندارد طلا مورد تایید اداره نشر اسکناس و خزانه مطابق با استاندارد تعیین شده توسط اداره خزانه‌داری ارزی؛
 - 9-1 اوراق بدهی شرکتی: اوراق بدهی شرکتی منتشره در فرابورس؛
 - 10-1 سهام: سهام منتشره در بورس و فرابورس به استثناء سهام مؤسسات اعتباری؛
 - 11-1 ملک: عین ملک مشتمل بر زمین و ساختمان؛
 - 12-1 سهام شرکت‌های سهامی خاص: سهام شرکت‌های سهامی خاص تحت تملک مؤسسه اعتباری¹⁶⁰؛
 - 13-1 وثایق: دارایی‌های قابل توثیق وفق مفاد این شیوه‌نامه مشتمل بر اوراق بهادار دولتی، ارز، شمش استاندارد طلا، اوراق بدهی شرکتی، سهام، ملک و سهام شرکت‌های سهامی خاص¹⁶¹؛
 - 14-1 گروه مؤسسه اعتباری: مشتمل بر
 - 1-14-1 شرکت کنترل‌کننده مؤسسه اعتباری؛
 - 2-14-1 شرکت تابعه و وابسته شخص حقیقی یا حقوقی کنترل‌کننده مؤسسه اعتباری؛
 - 3-14-1 شرکت تابعه و وابسته مؤسسه اعتباری؛
- در این تعریف، کنترل به معنای توانایی تعیین اکثریت اعضای هیأت مدیره یا هدایت سیاست‌های مالی و عملیاتی شخص حقوقی تحت کنترل به صورت مستقیم، غیرمستقیم یا از طریق توافق با سایر اشخاص به تشخیص مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می‌باشد.

¹⁶⁰ طی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۳۰ هیأت عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

¹⁶¹ طی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۳۰ هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

ماده 15 - لحاظ اضافه برداشت برای مؤسسه اعتباری توسط بانک مرکزی منوط به اخذ قبلی و وثایق لازم و انعقاد قراردادهای مرتبط با آن، مطابق با مفاد این شیوهنامه می‌باشد.

تبصره - اضافه برداشت لحاظ شده برای مؤسسه اعتباری پیش از تصویب این شیوهنامه، مشمول حکم مقرر در این ماده نمی‌باشند.

ماده 16 - قراردادهای مرتبط با اخذ و وثایق لازم از مؤسسه اعتباری شامل مواردی نظیر اخذ وکالت‌نامه‌های مورد نیاز و همچنین اجازه توثیق، تملک، فروش و انتقال و وثایق توسط مدیریت کل حقوقی تهیه می‌گردد.¹⁶²

ماده 17 - وثایق مورد پذیرش بانک مرکزی به منظور لحاظ اضافه برداشت برای مؤسسه اعتباری به ترتیب اولویت عبارتند از:

1-17 اوراق بهادار دولتی؛

2-17 ارز به صورت اسکناس دلار و یورو¹⁶³؛

3-17 شمش استاندارد طلا؛

4-17 اوراق بدهی شرکتی؛

5-17 سهام؛

6-17 ملک؛

7-17 سهام شرکت‌های سهامی خاص¹⁶⁴.

تبصره ۱ - پذیرش اوراق بهادار دولتی، اوراق بدهی شرکت و سهام در زمان وثیقه سپاری منوط به عدم توقف یا تعلیق و نیز عدم برقراری شرایط معامله تحت احتیاط برای نماد معاملاتی مرتبط با آن‌ها می‌باشد.

تبصره ۲ - نمادهای معاملاتی در بازار پایه فرابورس قابلیت توثیق وفق مفاد این شیوهنامه را ندارد.

تبصره ۳ - جریان‌های نقدی و سایر منافع مترتب بر اوراق بهادار دولتی، ارز، اوراق بدهی شرکتی، سهام و سهام شرکت‌های سهامی خاص در دوره توثیق نزد بانک مرکزی قابلیت پرداخت به مؤسسه اعتباری را نداشته و در وثیقه بانک مرکزی می‌باشند.¹⁶⁵

تبصره ۴ - تامین تمامی هزینه‌های مترتب در راستای اجرای این شیوهنامه از جمله هزینه نگهداری، توثیق و کارشناسی و همچنین تعیین تکلیف و رفع موانع قانونی نقل و انتقال از جمله بدهی‌های دولتی (شهرداری، مالیاتی و ...) و هرگونه توقیف اجرایی یا قضایی بر عهده مؤسسه اعتباری می‌باشد.¹⁶⁶

تبصره ۵ - معرفی ارز توسط مؤسسه اعتباری به عنوان وثیقه وفق مفاد این شیوهنامه نباید از محل اسکناس امانی بانک مرکزی تودیع شده در مؤسسه اعتباری یا اسکناس دریافتی از سپرده‌گذاران با تضمین بانک مرکزی حسب شرایط و ضوابط ابلاغی بانک مرکزی باشد. مگر این‌که مراتب مورد موافقت معاونت ارزی قرار گیرد.¹⁶⁷

تبصره 6 - مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می‌تواند وثایق متعلق به شرکت‌های عضو گروه مؤسسه اعتباری را به عنوان وثیقه اضافه برداشت مؤسسه اعتباری مزبور مطالبه نموده یا از مؤسسه اعتباری بپذیرد.

تبصره 7 - معرفی هر فقره ملک توسط مؤسسه اعتباری به عنوان وثیقه وفق مفاد این شیوهنامه با رعایت اولویت به ترتیب؛ املاک دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری و با تقدم شعب مؤسسه اعتباری نسبت به سایر املاک

¹⁶² طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت‌عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁶³ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت‌عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁶⁴ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت‌عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

¹⁶⁵ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت‌عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁶⁶ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت‌عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁶⁷ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت‌عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

تجاری آن، صرفاً در صورتی امکان‌پذیر است که ملک یاد شده دارای سند رسمی تک برگ، فاقد مالکیت مشاع، بلامعارض، ملک طلق، سهل البیع، واقع شده در محدوده شهرها و دارای حداکثر ارزش معادل ۲۰ هزار میلیارد ریال باشد. پذیرش سایر املاک که فاقد تمام یا بخشی از ویژگی‌های مذکور باشد، به تشخیص و صلاحدید مدیریت کل حقوقی خواهد بود.

تبصره ۸- پذیرش سهام شرکت‌های سهامی خاص به عنوان وثیقه وفق مفاد این شیوهنامه منوط به تحقق شرایط زیر است:

- 1- سهام مزبور در زمان پذیرش آن به عنوان وثیقه، توقیف نباشد؛
 - 2- ارزش سهام شرکت حداقل معادل 70 درصد ارزش دارایی‌های ثابت تحت تملک شرکت باشد؛
 - 3- دارایی‌های ثابت شرکت نزد بانک مرکزی به رهن گذاشته شود.¹⁶⁸
- تبصره 9- وثایق و وثایق از جانب سایر اشخاص حقیقی و حقوقی به نمایندگی از مؤسسه اعتباری، مطابق با ضوابط مقرر در این شیوهنامه، مجاز است.¹⁶⁹

فصل دوم: اعلام میزان و نحوه ارزش‌گذاری وثایق

ماده 18 - مؤسسه اعتباری موظف است پس از اعلام میزان وثایق مورد نیاز توسط مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری وفق ماده 20، با لحاظ اولویت موضوع ماده 17 نسبت به معرفی وثایق مورد نیاز و ارسال مدارک زیر اقدام نماید.

- 1-18 اوراق بهادار دولتی: میزان و نوع اوراق موضوع وثیقه، زمان سررسید و نرخ سود؛
 - 2-18 ارز: مبلغ موضوع وثیقه، منشأ تأمین ارز¹⁷⁰؛
 - 3-18 شمش استاندارد طلا: تعداد و مشخصات آن‌ها؛
 - 4-18 اوراق بدهی شرکتی: میزان اوراق موضوع وثیقه، مستندات مربوط به عدم تعلیق و توقف تمام یا بخشی از معاملات نماد و یا برقراری شرایط معامله تحت احتیاط برای آن، زمان سررسید، نرخ سود، مشخصات دارایی‌های مبنای انتشار در صورت وجود، ارکان و تعهدات هر یک از آن‌ها و رتبه اعتباری در صورت وجود؛
 - 5-18 سهام: میزان سهام موضوع وثیقه، مستندات مربوط به عدم تعلیق و توقف تمام یا بخشی از معاملات نماد و یا برقراری شرایط معامله تحت احتیاط برای آن، موضوع فعالیت و ترکیب سهامداری شرکت و نحوه تملک سهام توسط مؤسسه اعتباری (خرید یا تملک وثیقه)؛
 - 6-18 ملک: مشخصات ملک نظیر محل و متراژ زمین و ساختمان، مشخصات سازه، نوع کاربری، عمر بنا، نحوه تملک توسط مؤسسه اعتباری (خرید، ساخت یا تملک وثیقه) و ارزش سرقفلی در صورت وجود؛
- تبصره - مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری عنداللزوم می‌تواند اطلاعات و مدارک دیگری را نیز در خصوص وثایق صدرالذکر از مؤسسه اعتباری دریافت نماید؛
- 5-7 سهام شرکت‌های سهامی خاص: میزان سهام موضوع وثیقه، تأییدیه عدم توقیف اداره ثبت شرکت‌ها از مرجع ثبتی که در آن، شرکت به ثبت رسیده است و همچنین تعهدنامه‌ای مبنی بر عدم توقیف بودن آن، موضوع فعالیت و ترکیب سهامداری شرکت و نحوه تملک سهام شرکت‌های سهامی خاص توسط مؤسسه اعتباری (خرید یا تملک وثیقه).¹⁷¹

¹⁶⁸ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

¹⁶⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

¹⁷⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁷¹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

ماده 19 - مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری پس از دریافت اطلاعات و مدارک موضوع ماده 18، حسب مورد رأساً یا از طریق مکاتبه با اداره/مدیریت کل ذی ربط مطابق با جدول زیر، اقدامات لازم جهت طی تشریفات ارزش‌گذاری وثایق را در دستور کار قرار می‌دهد. اداره خزانه‌داری ارزی و اداره نشر اسکناس و خزانه ظرف مدت هفت روز کاری از زمان دریافت نامه مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری و مدیریت کل حقوقی ظرف مدت هفت روز کاری از زمان اعلام نظر نهایی کارشناسان مربوط، نتیجه ارزش‌گذاری وثایق را به مدیریت

نوع وثیقه	روش/مبنای ارزش‌گذاری	مسئول انجام ارزش‌گذاری
اوراق بهادار دولتی	قیمت پایانی بازار اوراق در روز معاملاتی منتهی به روز معرفی وثیقه از سوی مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی	مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری
ارز	ارزش اعلامی بر اساس نرخ خرید اسکناس مندرج در سامانه‌های اعلامی از سوی اداره پایش بازار ارز با لحاظ جمیع شرایط، نظیر هزینه‌های نگهداری، انتقال و تبدیل در روز معرفی وثیقه از سوی مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی	اداره پایش بازار ارز
شمش استاندارد طلا	ارزش اعلامی بر اساس نرخ طلا با لحاظ جمیع شرایط نظیر هزینه‌های نگهداری، انتقال و تبدیل در روز معرفی وثیقه از سوی مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی	اداره نشر اسکناس و خزانه
اوراق بدهی شرکتی	قیمت پایانی بازار اوراق در روز معاملاتی منتهی به روز معرفی وثیقه از سوی مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی	مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری
سهام	میانگین قیمت پایانی سهام در ۳۰ روز معاملاتی منتهی به روز معرفی وثیقه از سوی مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی	مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری
ملک	ارزش برآوردی توسط حداکثر سه نفر کارشناس رسمی به تشخیص مدیریت کل حقوقی	مدیریت کل حقوقی
سهام شرکت‌های سهامی خاص 172	ارزش برآوردی توسط حداکثر سه نفر کارشناس رسمی به تشخیص مدیریت کل حقوقی	مدیریت کل حقوقی

کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری ارائه می‌نمایند.

تبصره 1- چنانچه قیمت سهام معرفی شده طی 30 روز معاملاتی منتهی به روز معرفی وثیقه افزایش یافته باشد، میانگین قیمت پایانی سهام مورد نظر از تاریخ افزایش سرمایه تا روز معرفی وثیقه توسط مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی محاسبه می‌شود.¹⁷³

¹⁷² طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، این ردیف به جدول الحاق گردید.
¹⁷³ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

تبصره 2- ارزش‌گذاری اوراق بهادار دولتی، ارز، شمش استاندارد طلا، اوراق بدهی شرکتی و سهام در ادوار فصلی و ارزش‌گذاری ملک و سهام شرکت‌های سهامی خاص به صورت سالانه انجام می‌شود و تا زمان اتمام تشریفات ارزش‌گذاری مجدد، آخرین ارزش‌گذاری وثایق، مبنای عمل خواهد بود.¹⁷⁴

فصل سوم: تودیع وثایق نزد بانک مرکزی و تعدیل ارزش

ماده 20 - مؤسسه اعتباری همواره موظف به نگهداری وثایق لازم نزد بانک مرکزی مطابق با مفاد این شیوه‌نامه می‌باشد. حداقل میزان وثایق لازم که مؤسسه اعتباری موظف به تودیع نزد بانک مرکزی می‌باشد با لحاظ ضرایب تعدیل موضوع ماده 21، در پایان هر فصل توسط مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بر اساس مجموع مقادیر حاصل از محاسبات مقرر در بندهای زیر تعیین و به مؤسسه اعتباری اعلام می‌گردد:

20-1 حداکثر میزان اضافه برداشت مؤسسه اعتباری در فصل گذشته پس از اعمال ضریب ۱/۳؛

20-2 میانگین خالص سپرده‌پذیری روزانه مؤسسه اعتباری در فصل گذشته پس از اعمال ضریب ۰/۳ برای مؤسسه اعتباری که بر اساس میانگین خالص سپرده‌پذیری روزانه در دوره موصوف، سپرده‌پذیر به شمار می‌رود. تبصره - چنانچه میزان وثایق تودیع شده توسط مؤسسه اعتباری نزد بانک مرکزی مطابق با مفاد این ماده به هر دلیل برای پشتیبانی از اضافه برداشت مؤسسه اعتباری کافی نباشد، مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می‌تواند در هر زمان میزان کسری وثایق را به مؤسسه اعتباری اعلام نماید.

ماده 21 - میزان پوشش وثایق اخذ شده از مؤسسه اعتباری پس از اعمال ضرایب مندرج در جدول زیر به صورت کسری از ارزش برآورد شده موضوع ماده 19 توسط مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری تعیین می‌گردد.

نرخ تعدیل (درصد)	نوع وثیقه
۹۵	اوراق بهادار دولتی
۹۰	ارز
۹۰	شمش استاندارد طلا
۸۵	اوراق بدهی شرکتی
۷۰	سهام
۶۰	ملک

ماده 22 - به کارگیری وثایق معرفی شده توسط مؤسسه اعتباری برای پشتیبانی از اضافه برداشت مؤسسه اعتباری منوط به انعقاد قرارداد مربوط فی‌مابین بانک مرکزی و مؤسسه اعتباری و نیز اتمام فرآیند تودیع وثایق نزد بانک مرکزی می‌باشد. مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری پس از دریافت گزارش ارزش‌گذاری موضوع ماده 19 و اعمال ضرایب تعدیل موضوع ماده 21 از طریق مکاتبه با ادارات ذی‌ربط به شرح جدول زیر و مؤسسه اعتباری، اقدامات لازم جهت طی تشریفات تودیع وثایق را در دستور کار قرار می‌دهد و عنداللزوم کسری وثایق نسبت به مقادیر موضوع ماده 20 را به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید. ادارات مربوط با انجام اقدامات لازم، ظرف مدت ۷ روزکاری پس از اتمام فرآیند تودیع وثایق مراتب را به اطلاع مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری

¹⁷⁴ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

رسانیده و در صورتی که فرآیند تودیع وثایق به هر دلیل ظرف مدت ۱۵ روز کاری پس از دریافت نامه مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری، خاتمه نیابد، مراتب را به مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری اعلام می‌نمایند تا عنداللزوم موضوع جایگزینی وثایق از مؤسسه اعتباری درخواست گردد.¹⁷⁵

سازوکار تودیع	نوع وثیقه
تودیع وثیقه‌گذاری نزد شرکت سپرده‌گذاری مرکزی از طریق اداره عملیات بازار باز	اوراق بهادار دولتی
تودیع ارز نزد اداره نشر اسکناس و خزانه و با هماهنگی اداره عملیات ارزی ¹⁷⁶	ارز
تودیع طلا نزد بانک مرکزی با تایید اداره نشر اسکناس و خزانه	شمش استاندارد طلا
تودیع وثیقه‌گذاری نزد شرکت سپرده‌گذاری مرکزی از طریق اداره عملیات بازار باز	اوراق بدهی شرکتی
تودیع وثیقه‌گذاری نزد شرکت سپرده‌گذاری مرکزی از طریق اداره عملیات بازار باز	سهام
تودیع وثیقه‌گذاری نزد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور از طریق مدیریت کل حقوقی	ملک
اخذ تأییدیه از اداره ثبت شرکتها و وکالت‌نامه از مؤسسه اعتباری توسط مدیریت کل حقوقی	سهام شرکت‌های سهامی خاص ¹⁷⁷

تبصره - چنانچه فرآیند تودیع ملک به عنوان وثیقه ظرف مدت سه ماه پس از دریافت نامه مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری انجام نشود، مدیریت کل حقوقی مراتب را با ذکر دلایل به مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری اعلام می‌نماید. چنانچه عدم امکان تودیع ملک به عنوان وثیقه توسط مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری، احراز شود، آن مدیریت کل باید مؤسسه اعتباری ذی‌ربط را به جایگزینی و تودیع وثایق دیگر الزام نماید.

ماده 23 - مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری با رعایت مفاد ماده 20 و بنا به درخواست مؤسسه اعتباری، اقدامات لازم را برای آزادسازی وثایق مازاد یا تعویض وثایق مؤسسه اعتباری حسب تشخیص اتخاذ می‌نماید.

فصل چهارم: تسویه اضافه برداشت، تملک و فروش وثایق

ماده 24 - مؤسسه اعتباری موظف به تأمین وجوه لازم برای تسویه اضافه برداشت از بانک مرکزی در روز کاری پس از لحاظ اضافه برداشت می‌باشد. در هر صورت چنانچه اضافه برداشت مؤسسه اعتباری طی یک روز بیشتر از ۱۰ هزار میلیارد ریال و یا مجموعاً در چند روز متوالی و یا غیرمتوالی در هر ماه بالغ بر ۲۵۰ هزار میلیارد ریال گردد،

¹⁷⁵ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁷⁶ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁷⁷ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، این ردیف به جدول الحاق گردید.

اقدامات لازم به منظور فروش و یا تملک وثایق دریافتی از مؤسسه اعتباری، وفق مفاد این فصل در دستور کار قرار می‌گیرد.

ماده 25 - فرآیند فروش و یا تملک وثایق مؤسسه اعتباری پس از آغاز وفق ماده 24، قابلیت تعلیق یا لغو ندارد. تشریفات مربوط به فروش و یا تملک وثایق به نفع بانک مرکزی حسب مورد وفق مفاد ماده 26، ماده 27 و ماده 28 و صدور اسناد مرتبط توسط مدیریت کل حقوقی پیگیری می‌گردد. وجوه حاصل از فروش یا تملک وثایق موضوع این ماده ابتدائاً به مصرف تسویه اضافه برداشت مؤسسه اعتباری و وجه التزام آن رسیده و مازاد بر آن، با مکاتبه مدیریت کل حقوقی به حساب مؤسسه اعتباری نزد اداره معاملات ریالی کارسازی می‌گردد.

تبصره ۱ - مدیریت کل حقوقی می‌تواند با تأیید هیأت عامل نسبت به خرید اوراق بهادار دولتی موضوع این ماده به نفع بانک مرکزی اقدام نماید.

تبصره ۲ - «سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی» جهت بهره برداری مدیریت کل حقوقی توسط معاونت فناوری‌های نوین تهیه می‌گردد.

ماده 26 - ارز و شمش استاندارد طلای موضوع وثیقه به قیمت روز حسب مورد اعلامی توسط اداره پایش بازار ارز یا اداره نشر اسکناس و خزانه با لحاظ جمیع شرایط ارزش‌گذاری مقرر در ماده 19، به نفع بانک مرکزی تملک می‌شود.

ماده 27 - مدیریت کل حقوقی با همکاری سایر ادارات ذی‌ربط اقدامات لازم جهت فروش اوراق بهادار دولتی، اوراق بدهی شرکتی و سهام در بورس و فرابورس به صورت بلوکی، عمده یا خرد و نیز برگزاری مزایده فروش سهام شرکت‌های سهامی خاص و املاک به عموم از طریق «سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی»، بورس کالا و سایر طرق ممکن را در دستور کار قرار می‌دهد.¹⁷⁸

تبصره - «سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی» جهت بهره برداری مدیریت کل حقوقی توسط معاونت فناوری‌های نوین تهیه می‌گردد.

ماده 28 - مزایده املاک و سهام شرکت‌های سهامی خاص از طریق «سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی»، بورس کالا و یا سایر طرق ممکن برگزار می‌گردد. قیمت اولین روز مزایده برای وثایق موضوع این ماده برابر با ارزش برآوردی توسط حداکثر سه نفر کارشناس رسمی به تشخیص مدیریت کل حقوقی، در نظر گرفته می‌شود. در صورت عدم فروش وثیقه به ازای هر روز کاری، ۰.۵ واحد درصد به مأخذ قیمت اولین روز مزایده کاسته شده و مبنای مزایده در روز کاری بعد قرار می‌گیرد. فروش ملک و سهام شرکت‌های سهامی خاص موضوع وثیقه به صورت نقدی می‌باشد لیکن چنانچه ملک و سهام شرکت‌های سهامی خاص یاد شده ظرف مدت ۶۰ روز از زمان شروع مزایده به صورت نقدی به فروش نرسد، مدیریت کل حقوقی می‌تواند با تأیید هیأت عامل، ملک یا سهام شرکت‌های سهامی خاص موصوف را به صورت نسیه و یا با شرایط خاص به فروش برساند.¹⁷⁹

تبصره - چنانچه از زمان آخرین ارزشیابی ملک یا سهام شرکت‌های سهامی خاص موضوع وثیقه توسط کارشناسان رسمی موضوع ماده 19، بیش از شش ماه سپری نشده باشد، ارزش ملک یا سهام شرکت‌های سهامی خاص در فرآیند اخذ وثیقه برای تعیین قیمت اولین روز مزایده، مبنای عمل خواهد بود. در هر صورت اعتبار ارزش‌گذاری کارشناسان رسمی موضوع این ماده، شش ماه از تاریخ صدور بوده و ادامه برگزاری مزایده، منوط به ارزش‌گذاری مجدد وثایق می‌باشد.¹⁸⁰

¹⁷⁸ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁷⁹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

¹⁸⁰ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/8/30 هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

ماده 29 - چنانچه مؤسسه اعتباری، آزادسازی وثایق تودיעی نزد بانک مرکزی را با هدف کاهش یا تسویه اضافه برداشت درخواست نماید، مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری منوط به انجام اقدامات ذیل توسط مؤسسه اعتباری ذی ربط و پس از تایید قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی، نسبت به آزادسازی وثایق مورد درخواست اقدام می‌کند.¹⁸¹

¹⁸¹ طی مصوبه جلسه مورخ 1402/9/14 هیأت عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

اداره متولی آزاد سازی وثایق	حوزه متولی تأیید اقدامات	ساز و کار آزادسازی وثایق	نوع وثیقه		
اداره عملیات بازار باز	مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری	<p>1- اعلام شماره حساب نزد بانک مرکزی توسط مؤسسه اعتباری به شرکت «سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه» (سمات) به منظور واریز وجوه حاصل از فروش وثایق و ارایه یک نسخه از مکاتبه به عمل آمده و نیز تأییدیه شرکت یاد شده به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری؛</p> <p>2- ارایه چک تضمینی معادل ارزش وثایق (با امضای مدیرعامل و یکی دیگر از دارندگان امضای مجاز مؤسسه اعتباری) به بانک مرکزی و تعهد به توثیق مجدد (پرداخت هزینه کارمزد توثیق به شرکت سمات و اعلام آن به مدیریت مالی شرکت مزبور و اداره عملیات بازار باز) در صورت عدم فروش وثایق؛</p> <p>3- آزادسازی وثایق پس از تأیید اقدامات انجام شده در بندهای (1) و (2) و تأیید نهایی قائم مقام رئیس کل، به میزان تأیید شده و ارایه سند حسابداری آن به اداره حسابداری کل و بودجه.</p>	<p>اوراق بهادار دولتی</p> <p>اوراق بدهی شرکتی</p> <p>سهام</p>		
		مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با هماهنگی اداره پیش بازار ارز		<p>1- ارایه مستندات معرفی حساب نزد بانک مرکزی به منظور واریز وجوه حاصل از فروش وثیقه از سوی مؤسسه اعتباری و تعهدنامه (با امضای مدیرعامل و هیئت مدیره) مبنی بر واریز وجوه حاصل از فروش وثایق به حساب مزبور به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری؛</p> <p>2- ارایه چک تضمینی (با امضای مدیرعامل و یکی دیگر از دارندگان امضای مجاز مؤسسه اعتباری) معادل ارزش ارز یا شمش طلای مورد وثیقه به قیمت روز حسب مورد اعلامی به ترتیب توسط اداره پیش بازار ارز یا اداره نشر اسکناس و خزانه با لحاظ جمیع شرایط ارزش‌گذاری مقرر در ماده (6) این شیوه‌نامه و ارایه تعهد مبنی بر توثیق مجدد در صورت عدم فروش وثایق؛</p> <p>3- آزادسازی وثایق پس از تأیید اقدامات انجام شده در بندهای (1) و (2) و تأیید نهایی قائم مقام رئیس کل به میزان تأیید شده و ارایه سند حسابداری آن به اداره حسابداری کل و بودجه.</p>	ارز
		مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با هماهنگی اداره نشر اسکناس و خزانه			شمش استاندارد طلا
مدیریت کل حقوقی	مدیریت کل نظارت بر	<p>1- بررسی درخواست مؤسسه اعتباری توسط مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با اخذ نظر از مدیریت کل حقوقی</p> <p>2- انعقاد قرارداد موضوع ماده 10 قانون مدنی با تصریح بر تعهدات مؤسسه اعتباری شامل اخذ چک تضمینی معادل ارزش وثایق (با امضای مدیرعامل و یکی دیگر از دارندگان امضای مجاز مؤسسه اعتباری) و وکالت موضوع بند 3 و ارایه تعهد مبنی بر توثیق مجدد در صورت عدم فروش وثایق؛</p>	ملک		
		سهام شرکت‌های سهامی خاص			

بانک‌ها و مؤسسات اعتباری	<p>3- تمدید وکالت‌نامه رسمی مأخوذه سابق یا اعطای وکالت بلاعزل فروش یا انتقال از سوی موسسه اعتباری به بانک مرکزی متضمن تصریح بر سلب حق هرگونه اقدام منافی با مورد وکالت شامل سلب حق مباشرت در انجام موضوع وکالت یا ضم امین یا ناظر یا هرگونه عنوان مشابه و سلب حق اعطای وکالت مجدد با درج عبارت «ضمن عقد خارج لازم» در متن وکالت‌نامه</p> <p>4- آزاد سازی وثایق به میزان تأیید شده منوط به تأیید نهایی اقدامات توسط قائم‌مقام رئیس کل.</p>	
--------------------------------	---	--

«شیوه‌نامه اخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی» که پیش‌تر در بیست و

پنجمین جلسه مورخ 1401/6/12 هیات عامل بانک مرکزی در (16) ماده و (14) تبصره به تصویب رسیده بود، با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن و با الحاق 4 تبصره درچهل و یکمین جلسه مورخ 1402/8/30، چهل و سومین جلسه مورخ 1402/9/14 و چهل و هفتمین جلسه مورخ 1402/10/13 هیات عامل بانک مرکزی، در (16) ماده و (19) تبصره تصویب گردید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

27- بخشنامه شماره 02/290537 مورخ 1402/11/28 ; ابلاغ نحوه اجرایی تبصره (1) ماده (34) «قانون مالیات‌های

مستقیم»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، بدین‌وسیله تصویر نامه شماره 2/201319 مورخ 1402/10/18 وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی در رابطه با نحوه اجرای تبصره (1) ماده (34) «قانون مالیات‌های مستقیم» برای استحضار و صدور دستور اقدام مقتضی ایفاد می‌شود. بر این اساس، مؤسسات اعتباری مکلف شده‌اند از تاریخ 1403/01/01 با هدف تسهیل بهره‌مندی وراثت از موجودی حساب سپرده بانکی متوفیان خویش، در مورد متوفیانی که تاریخ فوت آن‌ها از 1395/01/01 و بعد از آن است، در صورت درخواست هر یک از وراثت قانونی، پس از کسر مالیات متعلق، مابقی موجودی سپرده و حسب مورد سود مترتب بر آن را به وراثت پرداخت نمایند. همچنین مؤسسات اعتباری مکلف شده‌اند که مالیات کسر شده را حداکثر تا پایان ماه بعد آن به حساب‌های سازمان امور مالیاتی کشور پرداخت کنند.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی

شماره: ۲/۲۰۱۳۱۹

تاریخ: ۱۴۰۲/۱۰/۱۸

پوست: ندادند.....

وزیر

فوری

بسمه تعالی

برادر ارجمند جناب آقای دکتر فرزین
رییس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

باسلام و احترام

همان گونه که مستحضرید، در اجرای تبصره (۱) ماده ۳۴ قانون مالیات‌های مستقیم، سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند اشخاصی را که اموال موضوع بند (۱) ماده ۱۷ این قانون را در اختیار دارند (از جمله سپرده‌های بانکی، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار و سود متعلق به آنها) مکلف نماید قبل از پرداخت یا تحویل اموال مربوط به وراث، مالیات متعلق را کسر و تا آخر ماه بعد از پرداخت، به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز و مابقی را به وراث یا ذی‌نفعان دیگر پرداخت نمایند. در این صورت اشخاص مزبور مکلفند مشخصات وراث یا ذی‌نفعان دیگر و مبالغ پرداختی را ظرف مدت مذکور به سازمان امور مالیاتی کشور اعلام کنند.

با عنایت به مقررات فوق‌الذکر و در راستای تکریم ارباب رجوع و تسهیل بهره‌مندی وراث از سپرده متوفیان، بانکها و مؤسسات اعتباری مکلفند از تاریخ ۱۴۰۳/۱/۱۱ در موارد درخواست هر یک از وراث قانونی (صرفاً در مورد متوفیانی که تاریخ فوت آنها از ۱۳۹۵/۱/۱ و بعد از آن است)، پس از کسر مالیات متعلق، مابقی سپرده و سود حاصله را به وراث پرداخت نمایند. همچنین بانکها مکلفند مالیات کسر شده را حداکثر تا پایان ماه بعد به حساب‌های سازمان امور مالیاتی کشور پرداخت و ظرف همین مدت مشخصات وراث و مبالغ پرداختی را نیز به سازمان اشعاری ارسال نمایند.

با در نظر گرفتن مفاد ماده ۱۸ قانون مالیات‌های مستقیم، مالیات مربوط به سپرده و سود متعلق به شرح ذیل قابل محاسبه می‌باشد:

- وراث طبقه اول شامل پدر، مادر، زن، شوهر، اولاد و اولاد اولاد، به نرخ ۳ درصد؛
- وراث طبقه دوم شامل اجداد، برادر، خواهر و اولاد آنها، به نرخ ۶ درصد؛
- وراث طبقه سوم شامل عمو، عمه، دایی، خاله و اولاد آنها، به نرخ ۱۲ درصد.

شایان ذکر است مسئولیت قانونی موضوع ماده ۱۹۹ قانون مالیات‌های مستقیم در مورد مقررات موصوف جاری است. ضمناً مفاد این نامه در خصوص اشخاصی که دارای گواهی موضوع مواد ۲۶ و ۳۴ قانون مالیات‌های مستقیم می‌باشند، نسبت به موارد مندرج در گواهی‌های یاد شده جاری نخواهد بود.

ضمن اعلام آمادگی سازمان امور مالیاتی کشور برای برگزاری جلسات هماهنگی برای پیاده‌سازی مفاد این نامه، خواهشمند است دستور فرمایید مراتب به کلیه بانکها و مؤسسات اعتباری ابلاغ گردد.

با احترام
سید احسان خاندوزی
رئیس کل محترم امور اقتصادی و دارایی

رونوشت:

- جناب آقای دکتر سبحان رییس کل محترم سازمان امور مالیاتی کشور برای اطلاع.
- جناب آقای دکتر فریسی مدیر کل محترم دفتر وزارتی برای اطلاع.

کد پستی: ۱۱۴۶۳۳۶۶۱

تلفن: ۳۹۹۰۹

آدرس: تهران، خیابان صومرا سرافیل، ساختمان مرکزی وزارت امور اقتصادی و دارایی

www.mefa.ir

28- بخشنامه شماره 02/317016 مورخ 1402/12/24؛ ابلاغ «دستورالعمل نحوه واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی

مؤسسات اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند؛ به موجب بند (الف) تبصره ماده (17) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، در مواردی که بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی حسب مورد به تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا سازمان بورس و اوراق بهادار اقدامات لازم برای واگذاری دارایی‌های موضوع آن ماده را انجام داده ولی به عللی خارج از اراده بانک یا مؤسسه اعتباری، واگذاری آن ممکن نشده باشد، از شمول مجازات‌های مقرر در ماده مذکور مستثنی می‌باشد. بر همین اساس و به منظور ایجاد سازوکار واحد برای اجرای بند (الف) تبصره ماده (17) قانون یاد شده، «دستورالعمل نحوه واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسات اعتباری» تدوین و در جلسه مورخ 1402/12/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مورد تأیید واقع شد. شایان ذکر است، از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، مفاد دستورالعمل موصوف، ملاک تصمیم‌گیری در خصوص اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (17) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، می‌باشد. اهم مفاد دستورالعمل حاضر به شرح زیر است:

- 1- شرایط و تشریفات واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسات اعتباری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازار سرمایه، تابع ضوابط و مقررات حاکم بر بازار سرمایه می‌باشد.
- 2- واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، باید از طریق مزایده صورت پذیرد.
- 3- تعیین قیمت پایه سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، باید با مراجعه به کارشناس/کارشناسان رسمی شامل کارشناسان کانون کارشناسان رسمی دادگستری یا مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضاییه خارج از مؤسسه اعتباری صورت پذیرد.
- 4- در واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، تعیین قیمت پایه‌ی سرمایه‌گذاری مزبور توسط کارکنان و سهامداران شرکت‌هایی که سهام و یا سهم‌الشرکه‌ی آن‌ها واگذار می‌شود، ولو آن که کارشناس رسمی باشند، ممنوع است.
- 5- در واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، مدت اعتبار ارزیابی که توسط کارشناس رسمی انجام شده، حداکثر شش ماه از تاریخ ارزیابی است.
- 6- واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، به صورت نقدی و اقساطی و با اولویت واگذاری نقدی، مجاز است. در صورت واگذاری به صورت اقساطی، پرداخت حداقل ده درصد از قیمت واگذاری به صورت نقدی، الزامی است. مدت بازپرداخت اقساط با لحاظ یک سال دوره تنفس، حداکثر پنج سال است. نرخ سود در واگذاری اقساطی سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، معادل حداکثر نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار برای اعطای تسهیلات در قالب عقود غیرمشارکتی می‌باشد.
- 7- مؤسسه اعتباری باید حداقل چهار بار در سال، نسبت به برگزاری مزایده برای واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، اقدام نماید. فاصله زمانی بین برگزاری هر مزایده با مزایده قبلی همان سرمایه‌گذاری غیربانکی، حداکثر دو ماه است.
- 8- انجام حداقل چهار بار عرضه‌ی سرمایه‌گذاری غیربانکی در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته شده‌اند، با فاصله زمانی حداکثر دو ماه در طول یک سال الزامی است مگر آن که در ضوابط و مقررات حاکم بر بازار سرمایه، به نحو دیگری مقرر شده باشد.

9- در صورتی که مزایده‌ی سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند به صورت ارائه‌ی پاکت‌های حاوی قیمت و بازگشایی آن‌ها در روز مشخصی باشد، تعیین مهلت ارائه‌ی پاکت‌های مزایده در فاصله‌ی زمانی بیستم اسفند ماه هر سال تا پانزدهم فروردین ماه سال بعد، ممنوع است. برگزاری مزایده‌ی حضوری در فاصله‌ی زمانی فوق نیز ممنوع است.

10- واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی به سایر مؤسسات اعتباری، شرکت‌های تابعه‌ی مؤسسه اعتباری متبوع یا شرکت‌های تابعه‌ی سایر مؤسسات اعتباری ممنوع است؛ همچنان که توثیق سرمایه‌گذاری‌های بانکی/غیربانکی مؤسسه اعتباری نزد سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از مؤسسات اعتباری و غیر آن‌ها، به استثنای بانک مرکزی، ممنوع می‌باشد.

11- ارائه گزارش مربوط به جزییات سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی و اگذار شده از جمله نام و مشخصات خریدار، قیمت پایه سهام و سهم شرکت غیربانکی، قیمت و اگذاری، شرایط و اگذاری و سایر اطلاعات مورد نیاز بانک مرکزی و همچنین فهرست و مشخصات سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی که بنا به دلایل خارج از اراده، مؤسسه اعتباری قادر به واگذاری آن‌ها نشده به همراه دلایل عدم امکان و اگذاری، هر سه ماه یک بار به بانک مرکزی الزامی است.

در پایان، ضمن ایفاد یک نسخه از دستورالعمل موصوف، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حُسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

باسمه تعالی

دستورالعمل نحوه واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسات اعتباری

مقدمه:

در اجرای تکلیف مقرر در بند «ب» ماده (16) و به استناد مفاد بند «الف» تبصره یک ذیل ماده (17) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، «دستورالعمل نحوه واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول – تعاریف و کلیات

ماده 1- در این دستورالعمل، واژه‌ها و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- 1-1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 1-2- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛
- 1-3- شرکت تابعه: شخص حقوقی که مؤسسه اعتباری به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، مالک بیش از پنجاه درصد سهام آن بوده یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را تعیین کند؛
- 1-4- سرمایه‌گذاری غیربانکی: سهام و سهم‌الشرکه تحت تملک مؤسسه اعتباری در اشخاص حقوقی که عملیات آن‌ها مصداق «فعالیت بانکی» موضوع «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» مصوب جلسه مورخ 1396/2/12 شورای پول و اعتبار و اصلاحیه‌های پس از آن نمی‌باشد.
- 1-5- بازار سرمایه: بورس اوراق بهادار یا بازارهای خارج از بورس موضوع قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران؛

ماده 2- مؤسسه اعتباری مکلف است با رعایت مفاد این دستورالعمل، در واگذاری سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی تسریع نماید.

تبصره- رعایت مفاد این دستورالعمل نافی رعایت شرایط و تشریفات واگذاری سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی مؤسسه اعتباری در سایر قوانین و مقررات لازم‌الاجرا نمی‌باشد.

ماده 3- مؤسسه اعتباری باید سرمایه‌گذاری غیربانکی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازار سرمایه را از طریق بازار سرمایه واگذار نماید.

ماده 4- واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مازاد مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، باید از طریق مزایده صورت پذیرد.

ماده 5- واگذاری آن بخش از سرمایه‌گذاری‌های بانکی مازاد که فراتر از حدود مقرر در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی است نیز مشمول این دستورالعمل بوده و حسب مورد، باید با رعایت ضوابط ناظر بر واگذاری سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی در شرکت‌های پذیرفته‌شده/پذیرفته‌نشده در بازار سرمایه انجام پذیرد.

فصل دوم – شرایط و تشریفات واگذاری

ماده 6- شرایط و تشریفات واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسات اعتباری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازار سرمایه، تابع ضوابط و مقررات حاکم بر بازار سرمایه می‌باشد.

ماده 7- تعیین قیمت پایه سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند با مراجعه به کارشناس/کارشناسان رسمی شامل کارشناسان کانون کارشناسان رسمی دادگستری یا مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضاییه خارج از مؤسسه اعتباری صورت می‌پذیرد.

ماده 8- برای تعیین قیمت پایه سرمایه‌گذاری غیربانکی در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، اخذ نظر حداقل سه کارشناس رسمی الزامی می‌باشد

تبصره - چنانچه قیمت پایه سرمایه‌گذاری غیربانکی موضوع این ماده، مطابق برآورد اولیه مؤسسه اعتباری، حداکثر پنجاه میلیارد ریال باشد، اخذ نظر یک کارشناس رسمی کفایت می‌نماید.

ماده 9 - در واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، تعیین قیمت پایه سرمایه‌گذاری مزبور توسط کارکنان و سهامداران شرکت‌هایی که سهام و یا سهم‌الشرکه‌ی آن‌ها واگذار می‌شود، ولو آن که کارشناس رسمی باشند، ممنوع است.

ماده 10- در واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، مدت اعتبار ارزیابی که توسط کارشناس رسمی انجام شده، حداکثر شش ماه از تاریخ ارزیابی است.

ماده 11- واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، به صورت نقدی و اقساطی و با اولویت واگذاری نقدی، مجاز است.

تبصره - در صورت واگذاری به صورت اقساطی، پرداخت حداقل ده درصد از قیمت واگذاری به صورت نقدی، الزامی است. مدت بازپرداخت اقساط با لحاظ یک سال دوره تنفس، حداکثر پنج سال است.

ماده 12- نرخ سود در واگذاری اقساطی سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، معادل حداکثر نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار برای اعطای تسهیلات در قالب عقود غیرمشارکتی می‌باشد.

ماده 13- مؤسسه اعتباری مکلف است ضمن رعایت ضوابط مربوط به اطلاع‌رسانی عرضه سرمایه‌گذاری غیربانکی از طریق بازار سرمایه یا تشریفات مزایده، اطلاعیه عرضه یا آگهی مزایده سرمایه‌گذاری غیربانکی را به طرق مقتضی از قبیل درج در پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه اعتباری، حداقل یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار، تبلیغ در صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و یا سامانه‌های واگذاری اموال مازاد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، درج و منتشر نماید.

ماده 14- مؤسسه اعتباری باید حداقل چهار بار در سال، نسبت به برگزاری مزایده برای واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، اقدام نماید. فاصله زمانی بین برگزاری هر مزایده با مزایده قبلی همان سرمایه‌گذاری غیربانکی، حداکثر دو ماه است.

تبصره- انجام حداقل چهار بار عرضه سرمایه‌گذاری غیربانکی در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته شده‌اند، با فاصله زمانی حداکثر دو ماه در طول یک سال الزامی است مگر آن که در ضوابط و مقررات حاکم بر بازار سرمایه، به نحو دیگری مقرر شده باشد.

ماده 15- مؤسسه اعتباری باید فهرست، مشخصات و قیمت پایه‌ی واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند، مهلت زمانی ارائه‌ی پاکت‌های مزایده/ تاریخ برگزاری جلسه مزایده‌ی حضوری و سایر اطلاعات لازم را به نحو مقتضی به‌ویژه درج در آگهی مزایده، به اطلاع متقاضیان برساند.

ماده 16- در صورتی که مزایده‌ی سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند به صورت ارائه‌ی پاکت‌های حاوی قیمت و بازگشایی آن‌ها در روز مشخصی باشد، تعیین مهلت ارائه‌ی پاکت‌های مزایده در فاصله‌ی زمانی بیستم اسفند ماه هر سال تا پانزدهم فروردین ماه سال بعد، ممنوع است. برگزاری مزایده‌ی حضوری در فاصله‌ی زمانی فوق نیز ممنوع است.

ماده 17- واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی به سایر مؤسسات اعتباری، شرکت‌های تابعه‌ی مؤسسه اعتباری متبوع یا شرکت‌های تابعه‌ی سایر مؤسسات اعتباری ممنوع است.

ماده 18- توثیق سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی مؤسسه اعتباری نزد سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از مؤسسات اعتباری و غیر آن‌ها، به استثنای بانک مرکزی، ممنوع است.

ماده 19- مؤسسه اعتباری می‌تواند در صورت عدم امکان واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که در بازار سرمایه پذیرفته نشده‌اند در مزایده اول، با کاهش حداکثر ده درصد در قیمت پایه‌ی اولیه، مجدداً نسبت به برگزاری مزایده اقدام نماید. در صورتی که سرمایه‌گذاری غیربانکی به فروش نرسد، مؤسسه اعتباری می‌تواند سرمایه‌گذاری غیربانکی مزبور را تا بیست درصد کمتر از قیمت پایه‌ی اولیه، به مزایده گذارد.

فصل سوم - گزارشگری

ماده 20- مؤسسه اعتباری مکلف است هر سه ماه یک بار، گزارش مربوط به جزییات سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی واگذار شده از جمله نام و مشخصات خریدار، قیمت پایه سهام و سهم شرکت غیربانکی، قیمت واگذاری، شرایط واگذاری و سایر اطلاعات مورد نیاز بانک مرکزی و همچنین فهرست و مشخصات سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی که بنا به دلایل خارج از اراده، قادر به واگذاری آن‌ها نشده را به همراه دلایل عدم امکان واگذاری، به بانک مرکزی ارائه نماید.

ماده 21- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی را به طرق مقتضی و از جمله درج در یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی و گزارش هیأت مدیره در مجمع عمومی سالانه، افشا نماید.

ماده 22- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) موظف است گزارش‌های مربوط به رعایت مفاد این دستورالعمل را در مقاطع زمانی شش ماهه، به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارائه نموده و پس از طرح در کمیته یادشده، مراتب را در هیأت مدیره برای تصویب، گزارش نماید و مصوبه هیأت مدیره را به انضمام مستندات مربوطه، به بانک مرکزی ارسال کند.

تبصره- در صورتی که اقدامات اصلاحی مصوب هیأت مدیره اعمال نگردد، مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) موظف است گزارش آن را به همراه علت عدم اجرا و قصور هر یک از بخش‌های مؤسسه اعتباری به صورت سالانه به بانک مرکزی ارسال نماید.

فصل چهارم - ضمانت اجرا

ماده 23- تخطی از مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در قوانین و مقررات مربوط و از جمله ضمانت اجراهای مقرر در ماده (17) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» می‌گردد.

تبصره- موارد زیر از شمول مجازات‌های مقرر در این ماده مستثنی است:

- 1- مواردی که مؤسسه اعتباری اقدامات لازم برای واگذاری سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی و بانکی مازاد را در چارچوب مفاد این دستورالعمل انجام داده ولی واگذاری سرمایه‌گذاری‌های مزبور ممکن نشده باشد؛
- 2 - عدم واگذاری سرمایه‌گذاری‌های بانکی مازاد و سرمایه‌گذاری‌های غیربانکی، حسب تأیید بانک مرکزی، مصداق تملک قهری به شرح مندرج در ماده (2) «آیین‌نامه اجرایی جزء «ب» تبصره یک بند «ت» ماده (17) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» موضوع تصویب‌نامه شماره 41842/ ت 52027 ه مورخ 1394/4/4 هیأت وزیران و اصلاحات بعدی آن باشد، تا یک‌سال پس از تاریخ تملک.

«دستورالعمل نحوه واگذاری سرمایه‌گذاری غیربانکی متعلق به مؤسسات اعتباری» در (23) ماده و (6) تبصره، در پنجاه و دومین جلسه مورخ 1402/12/2 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد.

29- بخشنامه شماره 02/317078 مورخ 1402/12/24; ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۰/۳۹۰۰۱ مورخ ۱۴۰۰/۲/۱۲ موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی»، به استحضار می‌رساند، با عنایت به تجربیات حاصل از گذشت بیش از چهار سال از اجرای «دستورالعمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» و بازخوردهای واصله، دستورالعمل مزبور مورد بازنگری قرار گرفت و در جلسه مورخ 1402/12/15 شورای محترم پول و اعتبار مطرح و به تصویب رسید. بدین وسیله ضمن ایفاد نسخه‌ای از آن به شرح پیوست، اهم اصلاحات اعمال شده در دستورالعمل را به شرح ذیل به استحضار می‌رساند:

❖ تدقیق در تعیین برخی مصادیق مالک واحد از جمله آن‌که، مؤسسات مالی وابسته به دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (5) قانون مدیریت خدمات کشوری، از جمله صندوق‌های بازنشستگی، مادامی که با هدف کنترل و نفوذ اقدام به تملک سهام مؤسسه اعتباری نمایند، منوط به اخذ تأییدیه بانک مرکزی، در شمول اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد محسوب نمی‌شوند. همچنین، چنان‌چه به تشخیص بانک مرکزی شواهدی دال بر لزوم بررسی بیش از دو سطح در واحدهای تابعه و وابسته وجود داشته باشد، سطوح پایین‌تر از سطح دوم نیز توسط بانک مرکزی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

❖ تدقیق شرایط اعطای مجوز به مالک واحد دارای بیش از 10 درصد سهام یک مؤسسه اعتباری که قصد دارد سهام یک مؤسسه اعتباری دیگر را پس از اخذ مجوز از بانک مرکزی تملک نماید.

❖ تدقیق در شرایط لازم برای متقاضیان تملک سهام بیش از 10 درصد مؤسسات اعتباری، از جمله شرط عدم وجود تعهدات ارزی ایفاد نشده و برخورداری از توانگری مالی مطلوب در چارچوب شیوه‌نامه‌ای که در این خصوص به تأیید هیأت عامل بانک مرکزی می‌رسد.

❖ تعیین سقف تملک سهام مؤسسات اعتباری توسط اشخاص حقیقی و حقوقی به طور مستقل یا با مشارکت دیگران در قالب یکی از مصادیق مالک واحد متناسب با دارایی‌ها یا حقوق مالکانه آن‌ها.

❖ امکان صدور مجوز موقت تملک سهام تحت شرایطی برای آن دسته از متقاضیان تملک بیش از 10 درصد سهام مؤسسات اعتباری که تا پیش از ابلاغ دستورالعمل، سهامدار مؤسسه اعتباری بوده‌اند و برخی از اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد منسوب به آن حائز شرایط مندرج در دستورالعمل نباشند، متناسب با سطوح 10 تا 20 درصد و 20 تا 33 درصد برای اشخاص واجد شرایط تشکیل دهنده آن مالک واحد منوط به ارایه تعهدنامه رسمی توسط تمامی اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد منسوب به متقاضی مبنی بر آن‌که طی مدت دو سال، حایز کلیه شرایط مندرج در این دستورالعمل می‌گردند.

❖ صدور مجوز تملک سهام مؤسسه اعتباری برای بار اول با مدت اعتبار سه سال و برای دفعات بعد با لحاظ شرایط این دستورالعمل و تأییدیه عملکرد دوره سهامداری توسط بانک مرکزی، با مدت اعتبار پنج سال.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16، به تمامی واحدهای ذی ربط و همچنین سهامداران آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی
3215-02

الهام چیت‌سازان
3816

دستور العمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی

بسمه تعالی

به استناد ماده (1) قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (44) قانون اساسی، مصوب 1397 و با رعایت ماده (18) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، «دستور العمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» به شرح زیر تصویب می‌گردد.

فصل 1- تعاریف

ماده 1- در این دستور العمل، اصطلاحات زیر در معانی مشروح زیر به کار می‌روند:

- 1-1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 1-2- مؤسسه اعتباری: بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی غیردولتی یا بانک‌های دولتی که سهام آن‌ها واگذار می‌شود و به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد.
- 1-3- مالک واحد: به شخص حقیقی یا حقوقی، به طور مستقل یا به بیش از یک شخص حقیقی یا حقوقی اطلاق می‌شود که دارای روابط مالی، خویشاوندی (سببی یا نسبی)، نیابتی، وکالتی یا مدیریتی با یکدیگر می‌باشند.
- 1-4- تملک سهام: خرید سهام، تبدیل اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام در زمان سررسید، تحصیل سهام مؤسسه اعتباری در قبالت مطالبات و یا سایر موارد از جمله تعهد پذیره‌نویسی که منجر به مالکیت سهام مؤسسه اعتباری موجود یا در شرف تأسیس گردد.
- 1-5- واحد تابعه: شخص حقوقی است که بیش از ۵۰ درصد سهام و یا سرمایه دارای حق رای آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تا دو سطح متعلق به یک شخص است.
- 1-6- واحد وابسته: شخص حقوقی است که حداقل ۲۰ درصد و حداکثر ۵۰ درصد سهام یا سرمایه دارای حق رای آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تا دو سطح متعلق به یک شخص است.
- 1-7- خویشاوند سببی و نسبی: اقارب نسبی و سببی درجه یک از طبقه اول آن‌ها.
- 1-8- شخص خارجی: در این دستور العمل، شخص خارجی شامل موارد زیر است¹⁸²:
 - الف- شخص حقیقی که تابعیت ایران را نداشته باشد؛
 - ب- مطابق بند (ج) ماده (31) قانون پولی و بانکی کشور، شخص حقوقی که هفتاد و پنج درصد سرمایه آن متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی اتباع ایران نباشد؛
 - ج- مؤسسه اعتباری و سایر شرکت‌هایی که در ایران، تحت عنوان مؤسسه اعتباری/ شرکت خارجی به ثبت رسیده است.
- 1-9- سامانه: سامانه جامع صدور مجوز تملک سهام که به منظور صدور مجوز تملک سهام و پایش ترکیب سهامداری سهامداران مؤسسه اعتباری، توسط بانک مرکزی طراحی و پیاده سازی می‌گردد¹⁸³.

¹⁸² مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.
¹⁸³ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

10-1- متقاضی: شخص حقیقی یا حقوقی که رأساً و یا به نمایندگی قانونی از اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد مربوطه، درخواست اخذ مجوز تملک سهام در یکی از سطوح 10 تا 20 درصد یا 20 تا 33 درصد را از بانک مرکزی دارد¹⁸⁴.

فصل 2- کلیات

ماده 2- مالک واحد صرفاً در چارچوب مفاد این دستورالعمل مجاز به تملک سهام مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده 3- مصادیق مالک واحد به شرح زیر است:

3-1- شخص حقیقی یا حقوقی به طور مستقل؛

3-2- اشخاص حقیقی دارای روابط خویشاوندی سببی و نسبی؛

3-3- اشخاص حقیقی و حقوقی دارای روابط مالی، شامل:

3-3-1- مجموعه شخص حقیقی و واحد(های) تابعه و یا وابسته به وی و یا خویشاوند سببی و نسبی وی؛

3-3-2- مجموعه شخص حقوقی، واحد(های) تابعه و یا وابسته آن و واحدهایی که شخص حقوقی، واحد تابعه یا وابسته آن‌هاست؛

3-4- اشخاص حقوقی دارای روابط مدیریتی شامل:

3-4-1- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که بیش از نیمی از اعضای هیأت مدیره آن‌ها مشترک می‌باشد؛

3-4-2- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که رییس هیأت مدیره آن‌ها مشترک می‌باشد؛

3-4-3- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگر که هر دو واحد تابعه و یا وابسته یک شخص حقوقی می‌باشند¹⁸⁵.

3-4-4- مجموعه شخص حقوقی و شخص حقیقی که وی و یا خویشاوند سببی و نسبی وی در آن‌ها عضو هیأت مدیره و یا مدیرعامل باشند؛

3-5- اشخاص دارای روابط نیابتی شامل شخص حقیقی یا حقوقی با شخص یا اشخاص دیگر که از طریق روابط نمایندگی قراردادی نظیر وکالت، نمایندگی قانونی یا قضایی و یا سایر روابط نیابتی، در تملک سهام مؤسسه اعتباری و حقوق ناشی از آن، دارای منافع مشترک می‌باشند.

3-6- سایر مصادیق: روابط دیگری که به تشخیص بانک مرکزی، ماهیتاً مشابه مصادیق مذکور در ردیف‌های (3-3) الی (3-5) این ماده باشند.

تبصره 1- منافع مشترک در بند (3-5) در بردارنده هر نوع منافع مادی مشترک به تشخیص بانک مرکزی می‌باشد¹⁸⁶.

تبصره 2- مؤسسات مالی وابسته به دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (5) قانون مدیریت خدمات کشوری، از جمله صندوق‌های بازنشستگی، مادامی که با هدف کنترل و نفوذ اقدام به تملک سهام مؤسسه اعتباری ننمایند، منوط به اخذ تأییدیه بانک مرکزی در شمول اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد منسوب به متقاضی قرار نمی‌گیرند¹⁸⁷.

¹⁸⁴ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁸⁵ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁸⁶ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁸⁷ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

تبصره ۳- در شرایطی که به تشخیص بانک مرکزی شواهدی دال بر لزوم بررسی بیش از دو سطح در واحدهای تابعه و وابسته وجود داشته باشد، بانک مرکزی نسبت به بررسی سطوح پایین‌تر از سطح دوم اقدام می‌نماید¹⁸⁸.

ماده 4- مفاد این دستورالعمل برای اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و خارجی یکسان می‌باشد، مگر آن که در این دستورالعمل ترتیبات دیگری صراحتاً مقرر شده باشد.

ماده 5- تملک سهام توسط مالک واحد، تا سقف 10 درصد سهام مؤسسه اعتباری بدون نیاز به اخذ مجوز بانک مرکزی و با رعایت سایر مقررات لازم‌الاجرا، مجاز است.

تبصره- سهامداران دارای کمتر از 10 درصد سهام مؤسسه اعتباری و یا تقاضاهای جدید تملک کمتر از 10 درصد سهام مؤسسه اعتباری که همراه با سایر اشخاص در قالب مصادیق مالک واحد موضوع ماده (3) این دستورالعمل، دارای سطوح بیش از 10 درصد سهام مؤسسه اعتباری شوند، برای تملک سهام مؤسسه اعتباری، باید نسبت به اخذ مجوز از بانک مرکزی اقدام کنند.

ماده 6- بانک مرکزی، جهت انجام بررسی‌های لازم در چارچوب مفاد این دستورالعمل، در فواصل زمانی حداکثر سه ماهه، نسبت به دریافت فهرست سهامداران دارای بیش از یک (1) درصد سهام مؤسسه اعتباری همراه با اطلاعات کامل مربوط به آن‌ها از سازمان بورس و اوراق بهادار اقدام می‌نماید.

ماده 7- تملک سهام مؤسسات اعتباری در مناطق آزاد، تابع ضوابط خاص آن مناطق می‌باشد¹⁸⁹.

فصل 3- حدود مجاز تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط مالک واحد

ماده 8- برای هر شخص به طور مستقل و یا با مشارکت دیگران در قالب یکی از مصادیق مالک واحد، تملک سهام در سطوح بالای 10 درصد حداکثر یک مؤسسه اعتباری مجاز است.

ماده 9- مالک واحد دارای مجوز تملک بیش از 10 درصد سهام یک مؤسسه اعتباری، می‌تواند صرفاً سهام یک مؤسسه اعتباری دیگر را حداکثر به میزان 10 درصد منوط به ارایه درخواست کتبی به بانک مرکزی، برخوردار از توان مالی مکفی، تأیید عملکرد آن وفق شاخص‌های مذکور در ذیل در طول دوره سهامداری مؤسسه اعتباری که بیش از 10 درصد سهام آن را تحت تملک دارد و اخذ مجوز از بانک مرکزی تملک نماید¹⁹⁰.

9-1- چنانچه بیش از 10 درصد و حداکثر تا 20 درصد سهام مؤسسه اعتباری در مالکیت مالک واحد باشد:

9-1-1- عملکرد مالک واحد در خصوص انجام انتظارات و مطالبات بانک مرکزی در مورد نحوه اداره مؤسسه اعتباری مربوط در زمینه‌های مختلف از جمله افزایش سرمایه، برگزاری به موقع مجامع، تصویب ملاحظات و شروط بانک مرکزی در مجامع؛

9-1-2- عملکرد مالک واحد در خصوص رعایت حدود تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط؛

9-1-3- عملکرد مالک واحد در زمینه استقرار نظام حاکمیت شرکتی موثر در مؤسسه اعتباری مربوط؛

9-2- چنانچه بیش از 20 درصد و حداکثر تا 33 درصد سهام مؤسسه اعتباری در مالکیت مالک واحد باشد:

¹⁸⁸ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁸⁹ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁹⁰ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

9-2-1- عملکرد مالک واحد در خصوص انجام انتظارات و مطالبات بانک مرکزی در مورد نحوه اداره مؤسسه اعتباری مربوط در زمینه‌های مختلف از جمله افزایش سرمایه، برگزاری به موقع مجامع، تصویب ملاحظات و شروط بانک مرکزی در مجامع؛

9-2-2- عملکرد مالک واحد در خصوص رعایت حدود تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط؛

9-2-3- عملکرد مالک واحد در زمینه استقرار نظام حاکمیت شرکتی موثر در مؤسسه اعتباری مربوط؛

9-2-4- تأیید وضعیت مؤسسه اعتباری از حیث شاخص‌های ثبات و سلامت بانکی.

ماده 10- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط مالک واحد در سطوح بیش از 10 درصد تا 20 درصد و بیش از 20 درصد تا 33 درصد با موافقت هیأت عامل بانک مرکزی مجاز است.

ماده 11- برای دو سطح بیش از 10 درصد تا 20 درصد و بیش از 20 درصد تا 33 درصد مالکیت سهام مؤسسه اعتباری، مصادیق مالک واحد موضوع ماده (3) این دستورالعمل که متقاضی مجوز هستند، با رعایت شرایط زیر حسب مورد، پس از اخذ مجوزهای موضوع ماده (10) این دستورالعمل، مجاز به تملک سهام در سطوح مذکور می‌باشند:

11-1- برای سطح بیش از 10 درصد تا 20 درصد

11-1-1- فاقد بدهی غیرجاری به شبکه بانکی کشور باشد؛

11-1-2- فاقد تعهدات ارزی ايفاء نشده مطابق ضوابط و مقررات اعلامی از سوی حوزه ارزی بانک مرکزی باشد¹⁹¹؛

11-1-3- دارای توانگری مالی مطلوب و در چارچوب شیوه‌نامه‌ای که در این خصوص به تأیید هیأت عامل بانک مرکزی می‌رسد، باشد¹⁹².

11-1-4- فاقد سابقه بدهی غیرجاری بیش از 5 درصد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس بانک طی یک سال گذشته باشد¹⁹³؛

11-1-5- فاقد سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده در شبکه بانکی کشور باشد؛

11-1-6- بر اساس استعلام از سازمان امور مالیاتی کشور و گمرک جمهوری اسلامی ایران، فاقد بدهی قطعی مالیاتی تعیین تکلیف شده سررسید شده پرداخت نشده و گمرکی باشد¹⁹⁴؛

11-1-7- فاقد سابقه محکومیت کیفری مؤثر باشد؛

11-1-8- منشأ سرمایه آن‌ها در چارچوب قانون و مقررات مبارزه با پولشویی، شفاف و قابل احراز باشد و از محل تسهیلات از شبکه بانکی تأمین نشده باشد؛

11-1-9- به موجب حکم صادره از مراجع ذیصلاح و یا سایر مقررات لازم‌الاجرا، از تملک سهام مؤسسات اعتباری و حق تصدی سمت در زمینه‌های اقتصادی، حقوقی، بانکداری، مالیات، تجاری و بازرگانی منع نشده باشد؛

11-1-10- دارای تأییدیه صلاحیت عمومی از حوزه حراست بانک مرکزی باشد؛

¹⁹¹ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁹² مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁹³ مصوب یک‌هزار و سیصد و دوازدهمین جلسه مورخ 1400/1/31 شورای پول و اعتبار.

¹⁹⁴ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

11-1-11- شخص حقوقی متقاضی، دارای محدودیت جهت تملک سهام مؤسسه اعتباری در اساسنامه‌ی خود نباشد¹⁹⁵.

11-2- سطح بیش از 20 درصد تا 33 درصد

11-2-1- دارای شرایط موضوع ردیف (1-11) به استثنای بند (4-1-11) باشد؛

11-2-2- فاقد سابقه بدهی غیرجاری بیش از 5 درصد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس بانک طی دو سال گذشته باشد¹⁹⁶؛

11-2-3- دارای توانگری مالی مطلوب و در چارچوب شیوه‌نامه‌ای که در این خصوص به تأیید هیأت عامل بانک مرکزی می‌رسد، باشد¹⁹⁷.

11-2-4- به عنوان سهامدار عمده، فاقد حکم ورشکستگی به تقصیر و یا ناشی از تقلب در شرکت‌های ورشکسته طی 5 سال گذشته باشد؛

11-2-5- اشخاص حقیقی و حقوقی دارای حداقل 80 درصد مجموع سهام تحت تملک مالک واحد، دارای فعالیت، تجارب و سوابق کاری مؤثر در زمینه پولی و یا مالی به تشخیص بانک مرکزی باشند؛

11-2-6- دارای برنامه عملیاتی مورد تأیید بانک مرکزی برای اداره امور مؤسسه اعتباری باشد؛

ماده 12- حداکثر میزان تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط هر متقاضی به طور مستقل یا با مشارکت دیگران در قالب یکی از مصادیق مالک واحد، به شرح ذیل می‌باشد¹⁹⁸:

1- در مورد اشخاص حقوقی، معادل 90 درصد حقوق صاحبان سهام مبتنی بر آخرین صورت مالی حسابرسی شده هریک از اشخاص مزبور؛

2- در مورد اشخاص حقیقی، معادل 90 درصد دارایی‌ها پس از کسر بدهی‌های شخص مذکور که وفق ماده (19) این دستورالعمل اظهار گردیده و مورد تأیید کارشناس رسمی قرار گرفته باشد.

ماده 13- در خصوص آن دسته از متقاضیانی که تا پیش از ابلاغ این دستورالعمل، سهامدار مؤسسه اعتباری بوده‌اند و برخی از اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد منسوب به متقاضی حائز شرایط مندرج در این دستورالعمل نمی‌باشند، صدور مجوز موقت تملک سهام مؤسسه اعتباری با اعتبار حداکثر دو سال برای سایر اشخاص واجد شرایط تشکیل دهنده آن مالک واحد متناسب با سطوح 10 تا 20 درصد و 20 تا 33 درصد، منوط به ارائه تعهدنامه رسمی توسط تمامی اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد منسوب به متقاضی مبنی بر آن‌که طی مدت دو سال، حایز کلیه شرایط مندرج در این دستورالعمل می‌گردند و با رعایت شرایط ذیل بلامانع می‌باشد¹⁹⁹.

- در سطح 10 تا 20 درصد: اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد حائز تمامی شرایط مندرج در جزء (۱) ماده (11) به استثنای بندهای (1-1-11) الی (6-1-11) باشند.

- در سطح 20 تا 33 درصد: اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد حائز تمامی شرایط مندرج در جزء (2) ماده (11) به استثنای بندهای (1-1-11) الی (6-1-11) و (2-2-11) الی (3-2-11) باشند.

¹⁹⁵ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁹⁶ مصوب یک‌هزار و سیصد و دوازدهمین جلسه مورخ 1400/1/31 شورای پول و اعتبار.

¹⁹⁷ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁹⁸ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

¹⁹⁹ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

تبصره- میزان سهام تحت تملک آن دسته از اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد که فاقد شرایط مقرر در این دستورالعمل باشند، به عنوان سهام غیرمجاز توسط مالک واحد تلقی می‌گردد و مشمول مفاد ماده (27) این دستورالعمل خواهند بود²⁰⁰.

فصل 4- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط مالک واحد خارجی (غیر ایرانی)
ماده 14- اشخاص حقیقی خارجی و یا اشخاص حقوقی غیردولتی خارجی می‌توانند با رعایت شرایط موضوع ماده (11)، حسب مورد و پس از اخذ مجوزهای موضوع ماده (10)، در چارچوب این دستورالعمل اقدام به تملک سرمایه مؤسسه اعتباری نمایند.

ماده 15- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط اشخاص خارجی در سطوح بیش از 10 درصد تا 20 درصد و بیش از 20 درصد تا 33 درصد با موافقت هیأت عامل بانک مرکزی مجاز است.

ماده 16- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط دولت‌های خارجی و اشخاص حقوقی دولتی خارجی، ممنوع است.
تبصره- ملاک دولتی بودن شخص خارجی موضوع این ماده، قوانین داخلی کشور متبوع شخص خارجی و به تأیید مراجع ذیصلاح می‌باشد.

ماده 17- حداکثر میزان جمعی تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط اشخاص خارجی، 40 درصد سهام آن مؤسسه اعتباری می‌باشد.

فصل 5- اعطای مجوز به متقاضیان تملک سهام مؤسسه اعتباری
ماده 18- رسیدگی به تقاضاهای موضوع این دستورالعمل باید از طریق سامانه انجام پذیرد. طراحی سامانه باید به گونه‌ای انجام پذیرد که امکان استعلام برخط و اخذ گزارش‌های به‌روز منطبق با اطلاعات موجود در نهادهای مرتبط از جمله سازمان ثبت احوال کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، شبکه بانکی کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان گمرک جمهوری اسلامی ایران، قوه قضاییه، سازمان امور مالیاتی کشور و روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران پیرامون سهامداران مؤسسه اعتباری فراهم باشد²⁰¹.

ماده 19- متقاضی موضوع ماده (10) این دستورالعمل، موظف است مدارک و اطلاعات زیر را جهت اخذ مجوز، از طریق سامانه به بانک مرکزی ارائه دهد²⁰²:

- 19-1- تعداد سهام مورد تقاضا جهت تملک؛
- 19-2- اسناد و مدارک معتبر جهت احراز شرایط مندرج در ماده (11) این دستورالعمل، حسب مورد؛
- 19-3- صورت‌های مالی حسابرسی شده سه سال گذشته برای اشخاص حقوقی؛
- 19-4- اطلاعات کامل مالکان به انضمام اطلاعات مربوط به هیئت مدیره، مدیر عامل و سایر مدیران مالکان مذکور؛
- 19-5- فهرستی از سهامداران دارنده حداقل 5 درصد سهام مالکان موضوع ردیف (19-4)؛
- 19-6- اظهارنامه حاوی اطلاعات مربوط به دارایی و بدهی به همراه اطلاعات مربوط به درآمد و سایر جریان‌ات نقدی، برای اشخاص حقیقی؛

²⁰⁰ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

²⁰¹ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

²⁰² مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

- 19-7- فرم تکمیل شده اطلاعات مربوط به آن دسته از سهامداران مؤسسه اعتباری که به سبب نوع ارتباط با متقاضی، مشمول مصادیق مالک واحد موضوع ماده (3) این دستورالعمل قرار گرفته و نیز ارایه اطلاعات مربوط به تملک‌های غیرمستقیمی که از طریق این تقاضا شکل می‌گیرد؛
- 19-8- تعهدنامه‌ای مبنی بر رعایت الزامات این دستورالعمل.
- 19-9- فرم معرفی‌نامه که تمامی اشخاص تشکیل دهنده مالک واحد، متقاضی را به عنوان نماینده خود معرفی نموده و به تأیید بالاترین مقام اجرایی اشخاص تشکیل‌دهنده مالک واحد رسیده باشد²⁰³.
- تبصره - احراز شرایط مربوط به بندهای (7-1-11) و (4-2-11)، از طریق سامانه سجل محکومین مالی قوه قضائیه و احراز شرایط مربوط به بند (9-1-11)، تا زمان امکان دریافت پاسخ به استعلام موضوع از مراجع ذی‌ربط، از طریق أخذ تعهدنامه رسمی از اشخاص تشکیل دهنده مالک واحد منسوب به متقاضی انجام می‌گیرد²⁰⁴.
- ماده 20- بانک مرکزی پس از دریافت اطلاعات و مدارک کامل موضوع ماده (19) و دریافت پاسخ استعلام‌های مربوط، حداکثر ظرف مدت یک ماه، نتیجه بررسی را مبنی بر پذیرش یا عدم پذیرش، به متقاضی اعلام می‌نماید.
- ماده 21- در صورت پذیرش درخواست متقاضی، بانک مرکزی مجوز خرید سهام مؤسسه اعتباری در سطح مورد نظر را صادر می‌نماید. متقاضی تا زمان صدور مجوز نهایی تملک سهام برای وی، نسبت به مازاد سهام تحت تملک خود دارای حق رأی در مجامع مؤسسه اعتباری نمی‌باشد. صدور مجوز نهایی تملک سهام، منوط به بررسی و تأیید منشأ وجوه متقاضی می‌باشد²⁰⁵.
- تبصره - بررسی منشأ وجوه مربوط به میزان سهام موجود آن دسته از متقاضیانی که تا پیش از ابلاغ این دستورالعمل، سهامدار مؤسسه اعتباری بوده‌اند، انجام نمی‌شود²⁰⁶.
- ماده 22- مؤسسه اعتباری موظف است، به نحوی که بانک مرکزی تعیین می‌کند، اطلاعات تمام سهامداران با جزئیات نقل و انتقال سهام توسط آن‌ها و موارد نقض حدود تملک سهام موضوع این دستورالعمل را به بانک مرکزی ارایه نماید.
- ماده 23- مجوز تملک سهام مؤسسه اعتباری برای بار اول با مدت اعتبار سه سال صادر می‌گردد و برای دفعات بعد با لحاظ شرایط این دستورالعمل و تأییدیه عملکرد دوره سهامداری توسط بانک مرکزی، با مدت اعتبار پنج سال صادر می‌گردد²⁰⁷.
- ماده 24- متقاضی موظف است در صورتی که در طول دوره سهامداری تغییری در ترکیب اشخاص تشکیل دهنده مالک واحد مؤسسه اعتباری صورت پذیرد، هرگونه تغییر در اشخاص تشکیل دهنده خود را به بانک مرکزی اعلام نماید²⁰⁸.

²⁰³ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

²⁰⁴ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

²⁰⁵ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

²⁰⁶ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

²⁰⁷ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

²⁰⁸ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

ماده 25- بانک مرکزی در خصوص تمامی اشخاص تشکیل دهنده مالک واحد منسوب به متقاضی که دارای/درخواست‌کننده بیش از 0.05 درصد از سهام مؤسسه اعتباری می‌باشند، بررسی‌ها و استعلامات مذکور در مفاد این دستورالعمل را انجام می‌دهد²⁰⁹.

فصل 6- تملک سهام بیش از حدود مجاز مقرر در این دستورالعمل

ماده 26- مالک واحدی که دارنده سهام هر یک از مؤسسات اعتباری بیش از حدود مجاز می‌باشد، مکلف است ظرف مدت حداکثر شش ماه نسبت به اخذ مجوز لازم برای هر سطح، اقدام و یا مازاد سهام خود را واگذار نماید. تبصره- مالک واحدی که بنا به دلایل قهری از جمله ارث، مالک سهام هر یک از مؤسسات اعتباری بیش از حدود مجاز مقرر در این دستورالعمل شود، مکلف است ظرف مدت یک سال از زمان وقوع حادثه قهری، نسبت به اخذ مجوز لازم برای هر سطح، اقدام و یا مازاد سهام خود نسبت به حدود مجاز را واگذار نماید.

ماده 27- مالک واحدی که پس از سپری شدن مهلت‌های تعیین شده در این دستورالعمل، بدون مجوز لازم، همچنان دارنده سهام هر یک از مؤسسات اعتباری به میزانی بیش از حدود مجاز باشد؛ نسبت به مازاد سقف مجاز، در مجامع عمومی صاحبان سهام مؤسسه اعتباری ذی‌ربط حق رأی نخواهد داشت و طبق اعلام بانک مرکزی حق رأی ناشی از سهام مازاد در مجامع عمومی به وزارت امور اقتصادی و دارایی تفویض می‌شود. همچنین، درآمدهای حاصل از سود سهام توزیع شده و حق تقدم فروش رفته نسبت به سهام مازاد، مشمول مالیات با نرخ 100 درصد می‌شود.

تبصره 1- مالک واحدی که به هر نحو، بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی، اقدام به تملک سهام مؤسسه اعتباری در سطوحی بیش از حدود مقرر در این دستورالعمل نماید، مشمول مفاد ماده (27) می‌گردد.

تبصره 2- مسئولیت حسن اجرای مفاد ماده (27) این دستورالعمل و اعلام نتیجه آن به بانک مرکزی به عهده مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده 28- بانک مرکزی همراه با صدور مجوز برگزاری مجامع، موارد تخطی مالک واحد در خصوص حدود تملک سهام مؤسسه اعتباری، موضوع این دستورالعمل، که بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس شناسایی کرده است را برای طرح در مجمع به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید.

فصل 7- ابطال مجوز تملک سهام

ماده 29- بانک مرکزی می‌تواند با تصمیم هیأت انتظامی بانک‌ها، مجوز تملک سهام توسط مالک واحد در سطوح بیش از 10 درصد را به دلایل زیر ابطال کند²¹⁰:

29- 1- متقاضی، شرایط تملک سهام مؤسسه اعتباری در چارچوب این دستورالعمل را از دست بدهد؛

29- 2- متقاضی، بر اساس رایه اطلاعات نادرست و گمراه‌کننده، مدارک و اسناد غیرمعتبر یا جعلی و یا کتمان اطلاعات مؤثر حسب تشخیص بانک مرکزی، مجوز موضوع این دستورالعمل را اخذ کرده باشد؛

29- 3- مالک واحد در تصمیمات هیأت مدیره مؤسسه اعتباری، بر خلاف قوانین و مقررات مربوط در جهت منافع شخصی خود اعمال نفوذ کند؛

²⁰⁹ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.
²¹⁰ مصوب یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار.

- 29-4- مالک واحد بر خلاف قوانین و مقررات مربوط و یا با ایجاد زمینه انحصار به نفع خود، از منابع مؤسسه اعتباری استفاده کند و یا تعادل میان منابع و مصارف مؤسسه اعتباری را بر هم زند؛
- 29-5- تملک سهام مؤسسه اعتباری توسط مالک واحد، منافع سپرده‌گذاران و سایر اعتباردهندگان مؤسسه اعتباری و یا ثبات و سلامت آن و یا شبکه بانکی را در معرض خطر قرار دهد؛
- 29-6- مالک واحد، از انجام وظایف قانونی خود در چارچوب اساسنامه مؤسسه اعتباری و یا سایر قوانین و مقررات ناظر بر مسئولیت‌های سهامداران مؤسسات اعتباری از جمله انجام حمایت‌های مالی لازم از مؤسسه اعتباری در زمان‌های مقتضی خودداری نماید؛ به نحوی که به تشخیص بانک مرکزی، اقدامات ایشان باعث ایجاد مشکلاتی در اداره امور مؤسسه اعتباری شود؛
- ماده 30- پیش از ابطال مجوز تملک سهام موضوع ماده (29) این دستورالعمل، مراتب باید فوراً توسط بانک مرکزی به مالک واحد اطلاع‌رسانی شود. مالک واحد موظف است، ظرف مدت حداکثر شش ماه اقدام به واگذاری مازاد سهام خود نسبت به حدود مقرر در این دستورالعمل نماید؛ در غیر این صورت بانک مرکزی ضمن ابطال مجوز تملک سهام مازاد، مالک واحد را نسبت به مازاد سهام تحت تملک، مشمول مجازات‌های موضوع ماده (27) این دستورالعمل می‌نماید.

«دستورالعمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» که قبلاً در (22) ماده و (8) تبصره در یک‌هزار و دویست و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1398/06/12 به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده بود و در یک‌هزار و سیصد و دوازدهمین جلسه مورخ 1400/01/31 شورای پول و اعتبار اصلاح شده بود، در یک‌هزار و سیصد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ 1402/12/15 شورای پول و اعتبار در (30) ماده و (11) تبصره به شرح مندرج در متن اصلاح گردید.

30- بخشنامه شماره 02/318949 مورخ 1402/12/27؛ ابلاغ «دستورالعمل حداقل الزامات ناظر بر استقرار نظام

کنترل‌های داخلی در مؤسسات اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران-

ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند، امروزه کنترل‌های داخلی از آن حیث که یکی از الزامات تحقق اهداف در هر سازمانی محسوب می‌شود، از اهمیت بسیاری برخوردار است. طبیعی است این مهم در مؤسسات اعتباری بنا به ماهیت خاص فعالیت و اقتضائات آن، دارای نقش و جایگاه بسیار مهم و اثرگذارتری می‌باشد. بنا به همین ضرورت، «رهنمودهایی برای نظام مؤثر کنترل داخلی در مؤسسات اعتباری» توسط بانک مرکزی تدوین و طی بخشنامه شماره مب/1172 مورخ 1386/3/31 جهت اجرا و استقرار نظام کنترل‌های داخلی به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد. با عنایت به گذشت سالیان متمادی از ابلاغ رهنمود مذکور و تغییر شرایط و مقتضیات و اسناد بین‌المللی بالادستی، تدوین ضوابطی روزآمدتر درخصوص نظام مؤثر کنترل داخلی ایجاب می‌نمود. بر همین اساس، بر مبنای مهم‌ترین استاندارد بین‌المللی در زمینه نظام کنترل‌های داخلی منتشره در سال 2013 توسط «کارگروه سازمان‌های پشتیبان مالی کمیسیون تردوی» موسوم به COSO تحت عنوان «چارچوب کنترل‌های داخلی یکپارچه» و همچنین سند «چارچوب سیستم کنترل داخلی برای بانک‌ها» از انتشارات کمیته بال در سال 1998 و نیز با نظرداشت مقررات کنترل‌های داخلی حاکم بر بانک‌ها در برخی از کشورهای منتخب، «دستورالعمل حداقل الزامات ناظر بر استقرار نظام کنترل‌های داخلی در مؤسسات اعتباری» تدوین و در جلسه مورخ 1402/11/29 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مورد تأیید قرار گرفت که به پیوست نسخه‌ای از آن جهت استحضار ایفاد می‌گردد.

پیش از پرداختن به اهم احکام دستورالعمل موصوف، ذکر ملاحظات ذیل ضروری می‌نماید:

الف) دستورالعمل مذکور، حداقل الزامات مربوط به طراحی و اجرای نظام کنترل‌های داخلی ایمن و محتاطانه بوده و یک راهنمای جامع متحدالشکل درخصوص کنترل‌های داخلی را برای تمامی مؤسسات اعتباری ارائه نمی‌دهد. چرا که طراحی و اجرای نظام کنترل‌های داخلی به عوامل مختلفی از جمله نوع و اندازه و ساختار و میزان ریسک‌پذیری مؤسسه اعتباری بستگی دارد.

ب) چنانچه اهداف، اجزا و سطوح نظام کنترل داخلی به خوبی برنامه‌ریزی، ترسیم و پیاده‌سازی شوند، می‌توان شاهد استقرار یک نظام کنترل داخلی مؤثر در مؤسسه اعتباری بود و چنانچه بازخورد مناسبی از این نظام بر اساس گزارش‌های کارایی و اثربخشی هر یک از اهداف، اجزا و سطوح تهیه و نسبت به رفع نواقص و ارتقاء لایه‌ها و سازوکارهای کنترلی اقدام گردد، می‌توان گفت که نظام کنترل داخلی مطلوبی در مؤسسه اعتباری شکل گرفته است. بنابراین استقرار نظام کنترل داخلی یک فرآیند مستمر و پویا است که همواره باید کارایی و اثربخشی آن مورد بررسی قرار گیرد و راهکارهای مناسب جهت ارتقاء آن ارائه گردد.

پ) با اجرای صحیح نظام کنترل داخلی، مؤسسه اعتباری از سیاست‌های جامع و کاملی که با ماهیت و پیچیدگی فعالیت‌های مؤسسه اعتباری سازگار بوده و به‌وسیله هیأت مدیره مصوب شده است، برای مدیریت محتاطانه ریسک‌های عمده در حوزه فعالیت‌های تجاری و عملیاتی برخوردار خواهد بود.

ت) پیاده‌سازی نظام کنترل‌های داخلی مستلزم باور، آگاهی و درک جامعی از مفاهیم حاکمیت شرکتی و خودارزیابی و خودکنترلی بوده که به صورت مستمر به ارزیابی فعالیت‌ها و آثار مالی و غیرمالی آن فعالیت‌ها بر محیط داخلی و بیرونی بپردازد.

با ذکر ملاحظات فوق، خاطرنشان می‌سازد دستورالعمل مذکور که مشتمل بر (8) فصل، (61) ماده و (4) تبصره است و انتظار می‌رود از رهگذر اجرای دقیق و کامل آن در مؤسسات اعتباری، نظام کنترل داخلی یکپارچه‌ای پیاده‌سازی گردد، متضمن نکات و موارد پراهمیتی از جمله احکام ذیل است:

1- تعریف نظام کنترل داخلی دایر بر این که فرآیندی است که توسط هیأت مدیره، هیأت عامل و دیگر کارکنان مؤسسه اعتباری برای کسب اطمینان معقول از دستیابی به اهداف مربوط به عملیات، گزارشگری و رعایت قوانین و مقررات، طراحی و مستقر شده است و شامل سه بخش اهداف، اجزا و سطوح می‌باشد.

2- اهداف نظام کنترل داخلی شامل؛ الف) اهداف عملیاتی که بیانگر اثربخشی و کارایی فعالیت‌های مؤسسه اعتباری در استفاده از منابع و نیز حفاظت از دارایی‌ها در برابر سوءاستفاده و تقلب می‌باشد. ب) اهداف گزارشگری که به ارائه اطلاعات مفید و سودمند به منظور اتخاذ تصمیم‌های صحیح و پیشگیری از گمراهی ذی‌نفعان از طریق تهیه گزارش‌های مالی و غیرمالی به‌موقع، قابل اتکاء، مربوط و شفاف به صورت درون‌سازمانی و برون‌سازمانی معطوف است. ج) اهداف رعایت قوانین و مقررات که به منظور حصول اطمینان از رعایت تمامی قوانین، مقررات، استانداردهای لازم‌الاجرا برای مؤسسه اعتباری در داخل و خارج از کشور که مؤسسه اعتباری در آن‌ها دارای بانک مستقل فرعی، شعبه و یا دفتر نمایندگی است، ترسیم می‌گردد.

3- تبیین اجزای نظام کنترل داخلی در مؤسسه اعتباری شامل پنج جزء اصلی؛ محیط کنترلی، ارزیابی ریسک، فعالیت‌های کنترلی، اطلاعات و ارتباطات و فعالیت‌های نظارتی.

4- تبیین سطوح نظام کنترل داخلی برای مؤسسه اعتباری شامل؛ مؤسسه اعتباری، ادارات مرکزی، سرپرستی مناطق، شعب و وظایف و کارکردها است.

قطع‌نظر از مراتب فوق، در طراحی و اجرای صحیح نظام جامع کنترل‌های داخلی، انجام اقدامات ذیل توسط مؤسسه اعتباری ضروری و مورد انتظار است:

1- ماهیت متفاوت کسب و کار هر مؤسسه اعتباری و لزوم طراحی کنترل‌های داخلی متناسب با آن.

2- بهره‌گیری از تجارب کارشناسان خبره و اجرای گام به گام هر فصل از دستورالعمل حاضر متناسب با ساختار و روابط و متعاقباً ارزیابی کارایی و اثربخشی اجرای هر یک از فصول دستورالعمل؛

3- شناسایی نقاط قوت و ضعف نظام کنترل داخلی مؤسسه اعتباری و اقدامات لازم جهت رفع نقاط ضعف، با توجه به اهمیت آثار مالی و غیرمالی آن‌ها بر محیط داخلی و بیرونی و با بهره‌گیری از تجزیه و تحلیل هزینه فایده؛

4- تشریح و تفکیک وظایف واحدهای حسابرسی داخلی، مدیریت ریسک، تطبیق (رعایت قوانین و مقررات) و مبارزه با پولشویی توسط مؤسسه اعتباری؛

5- برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارکنان در زمینه‌های دانش، ابزارها و فعالیت‌های کنترلی در نظام کنترل‌های داخلی؛

6- گزارش‌دهی مناسب به هیأت مدیره برای انجام دقیق نظارت بر چارچوب مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری. بدین‌منظور اختیارات و مسئولیت‌های هر وظیفه کنترلی باید به نحو صحیحی مستند شود. مسنول هر وظیفه کنترلی به صورت دوره‌ای مستندات را بازنگری کرده و پیشنهاد تغییرات لازم برای آن را به هیأت مدیره یا مدیریت ارشد برای صدور مجوز آن ارائه نماید.

7- تعیین شفاف و صریح نقش‌ها، مسئولیت‌ها و نحوه پاسخگویی در قبال اجرای سیاست‌ها.

8- تدوین رویه‌ها و فرآیندهای مناسب به منظور اجرای سیاست‌ها در هر مؤسسه اعتباری. این موارد باید به تفصیل و به صورت دفترچه راهنمای رویه‌ها و فرآیندهای انجام کار مستند شود و به صورت دوره‌ای مورد بازنگری قرار گیرد تا انعکاس دهنده سیاست‌های جاری مؤسسه اعتباری باشد. همچنین باید شیوه‌های مناسبی به منظور نظارت

بر رعایت و پیروی از سیاست‌ها و رویه‌های تدوین شده وجود داشته باشد. انحراف از این سیاست‌ها و رویه‌ها به صورت مستقل بررسی شده و از آن‌ها گزارش تهیه و به واحدهای مربوطه ارسال گردد.

با عنایت به مراتب مذکور، مقتضی است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

«بسمه تعالی»

دستورالعمل حداقل الزامات ناظر بر استقرار نظام کنترل‌های داخلی در مؤسسات اعتباری

به استناد مواد (63) و (94) «آیین‌نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی» مصوب جلسه مورخ 1400/04/22 شورای پول و اعتبار، بند (2-6) ذیل ماده (2)، مواد (29)، (42) و (66) الی (68) «دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در بانک‌های دولتی» مصوب مجمع عمومی بانک‌ها، بند (2-6) ذیل ماده (2)، مواد (30)، (44) و (68) الی (70) «دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در مؤسسات اعتباری غیردولتی» مصوب جلسه 1396/2/12 شورای پول و اعتبار و به منظور تقویت نظام کنترل داخلی در دستیابی به اهداف عملیاتی، گزارشگری مالی و رعایت قوانین و مقررات در مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل حداقل الزامات ناظر بر استقرار نظام کنترل‌های داخلی در مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده 1- اصطلاحات و تعاریف به کار رفته در ماده (1) «دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در مؤسسات اعتباری غیردولتی» و «دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در بانک‌های دولتی» با همان معنی در این دستورالعمل به کار برده می‌شود. سایر اصطلاحات که در این دستورالعمل ذکر شده است، در معانی مشروح زیر به کار می‌روند:

1-1- نظام کنترل داخلی: چارچوب و فرآیندی جامع است که توسط هیأت مدیره مؤسسه اعتباری، هیأت عامل و سایر کارکنان برای کسب اطمینان معقول از دستیابی به اهداف مربوط به عملیات، گزارشگری و رعایت قوانین و مقررات، طراحی و مستقر شده است که شامل سه بخش اهداف، اجزا و سطوح می‌باشد.

1-2- اهداف نظام کنترل داخلی:

1-2-1- اهداف عملیاتی: دستیابی به اثربخشی و کارآیی فعالیت‌های مؤسسه اعتباری و نیز حفاظت از دارایی‌ها در برابر سوءاستفاده و تقلب.

1-2-2- اهداف گزارشگری: ارائه اطلاعات مفید و سودمند به منظور افزایش آگاهی، اتخاذ تصمیم‌های صحیح و پیشگیری از گمراهی ذی‌نفعان از طریق تهیه گزارش‌های مالی و غیرمالی به موقع، قابل اتکاء، مربوط، قابل فهم و شفاف به صورت درون‌سازمانی و برون‌سازمانی.

1-2-3- اهداف رعایت قوانین و مقررات: حصول اطمینان از رعایت تمامی قوانین، مقررات و استانداردهای لازم‌الاجرا توسط مؤسسه اعتباری.

1-3- اجزای نظام کنترل داخلی:

1-3-1- محیط کنترلی: مجموعه‌ای از ضوابط، فرآیندها و ساختارهایی که مبنای پیاده‌سازی نظام کنترل داخلی را در مؤسسه اعتباری فراهم می‌کند.

1-3-2- ارزیابی ریسک: فرآیندی پویا و مستمر برای شناسایی، اندازه‌گیری و تحلیل ریسک‌های ناشی از رویدادهای بیرونی و درونی که مانع از دستیابی مؤسسه اعتباری به اهداف خود و ایجاد مخاطره برای عملیات مؤسسه اعتباری می‌گردد.

1-3-3- فعالیت‌های کنترلی: مجموعه‌ای از خط‌مشی‌ها، رویه‌های پیشگیرانه و کشف‌کننده و اقدامات اصلاحی است که به منظور حصول اطمینان از اجرای دستورات هیأت مدیره و هیأت عامل در تمام سطوح فعالیت‌های مؤسسه اعتباری اتخاذ می‌شود.

1-3-4- اطلاعات و ارتباطات: اطلاعات شامل داده‌های پردازش شده در راستای تحقق اهداف نظام کنترل داخلی می‌باشد که توسط هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری به منظور راهبری آن بکار گرفته می‌شود. ارتباطات شامل سیستم‌هایی است که امکان تبادل اطلاعات را درون مؤسسه اعتباری و اشخاص برون‌سازمانی نظیر مشتریان، سهامداران و مقام ناظر بانکی فراهم می‌کند.

1-3-5- فعالیت‌های نظارتی: مجموعه فعالیت‌هایی که مؤسسه اعتباری به منظور ارزیابی‌های مستمر یا موردی از کارکرد صحیح نظام کنترل داخلی و میزان اثربخشی آن بکار می‌گیرد.

1-4- سطوح نظام کنترل داخلی: شامل مؤسسه اعتباری، ادارات مرکزی، سرپرستی مناطق، شعب، وظایف و فرآیندها.

1-5- آیین رفتار حرفه‌ای: مجموعه‌ای از هنجارهای حرفه‌ای پذیرفته‌شده و رفتارهای ناهنجار منع‌شده، الزامات مقرراتی ناظر بر صلاحیت حرفه‌ای (خبرگی)، تردید و مراقبت حرفه‌ای 211، رازداری، درستکاری، استقلال رأی، واقع‌بینی و بی‌طرفی.

1-6- برنامه جانشین‌پروری: مجموعه تدابیر لازم به منظور پرورش اشخاص واجد صلاحیت جهت تصدی شغل‌های کلیدی مؤسسه اعتباری نظیر اعضای هیأت عامل، مدیران ارشد مالی، ریسک، رعایت قوانین و مقررات، حسابرسی داخلی.

1-7- کارکنان مسنول وظایف کنترلی: کارکنانی که به نحوی از انحا در شرح وظایف خود، یک یا چند وظیفه کنترلی در خصوص فعالیت‌های مؤسسه اعتباری را برعهده دارند.

1-8- کنترل‌های عمومی فن‌آوری: مجموعه‌ای از اقدامات شامل ساماندهی و اجرا، مستندسازی رویه‌ها، نحوه دسترسی به تجهیزات و فایل‌های اطلاعاتی و سایر کنترل‌های مربوط به فن‌آوری اطلاعات و سامانه‌های اطلاعاتی می‌باشد.

1-9- افشاگران: به اشخاصی گفته می‌شود که اقدامات و فعالیت‌های نادرست، غیرقانونی و سایر اعمالی که منافع ذی‌نفعان مؤسسه اعتباری را با مخاطره مواجه می‌سازد، افشا می‌نمایند.

²¹¹ رعایت استانداردهای فنی و اخلاقی، تلاش جهت ارتقای صلاحیت و کیفیت خدمات و ایفای مسئولیت حرفه‌ای به بهترین شکل ممکن بر مبنای توانایی فرد، از جمله ویژگی‌های فرآیندی است که باید حین اجرای فعالیت حسابرسی داخلی انجام شوند و همچنین در برابر منافع عموم سازگار باشند.

10-1- تضاد منافع: هر گونه تضاد میان منافع مؤسسه اعتباری، سهامداران یا منافع مشتریان با منافع هیأت مدیره و هیأت عامل، به نحوی که دستیابی به هر یک مستلزم چشم پوشی از تمام یا بخشی از دیگری باشد.

ماده 2- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است برای استقرار نظام کنترل های داخلی، سطوح و تعاملات لایه های دفاعی مشتمل بر لایه اول: واحدهای عملیاتی، لایه دوم: واحدهای نظارتی، لایه سوم: حسابرسی داخلی و لایه چهارم: بانک مرکزی و حسابرس مستقل را در چارچوب این دستورالعمل طراحی، استقرار و به روزرسانی نماید.

فصل دوم - محیط کنترلی

ماده 3- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است از طریق انجام حداقل اقدامات زیر از فراهم بودن محیط کنترلی مؤثر اطمینان حاصل نماید:

- 3-1- تعیین آیین رفتار حرفه ای و ابلاغ آن؛
 - 3-2- تعیین سازوکارهای نظارت هیأت مدیره بر نظام کنترل داخلی؛
 - 3-3- طراحی ساختار سازمانی و خطوط گزارشگری؛
 - 3-4- تعیین راهبردهای جذب، توسعه و نگهداری کارکنان با صلاحیت؛
 - 3-5- تعیین سازوکارهای پاسخگویی در قبال مسئولیت های کنترل داخلی برای تمامی سطوح مؤسسه اعتباری؛
- ماده 4- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است در تعیین آیین رفتار حرفه ای، هنجارهای حرفه ای پذیرفته شده و رفتارهای ناهنجار منع شده با تأکید بر اصول درستکاری و ارزش های اخلاقی را مشخص و به تمامی سطوح مؤسسه اعتباری ابلاغ نماید. اشخاص ارایه دهنده خدمات برون سپاری شده مؤسسه اعتباری و شرکای تجاری نیز باید از آیین رفتار حرفه ای مؤسسه اعتباری آگاهی داشته باشند.
- ماده 5- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری باید فرآیندهای مناسب را به منظور ارزیابی عملکرد فردی و گروهی در پایبندی به آیین رفتار حرفه ای تعیین نماید.
- ماده 6- هیأت عامل مؤسسه اعتباری در اجرای آیین رفتار حرفه ای مصوب هیأت مدیره موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:

- 6-1- تهیه و تصویب راهنمای اجرایی برای بکارگیری آیین رفتار حرفه ای؛
- 6-2- ترویج و آموزش آیین رفتار حرفه ای برای تمامی کارکنان و تقویت پاسخگویی برای رفتار مسؤولانه؛
- 6-3- فراهم نمودن بسترهای لازم برای طرح موضوعات و سوالات مرتبط با بکارگیری آیین رفتار حرفه ای توسط کارکنان؛
- 6-4- پیاده سازی فرآیندهای ارزیابی عملکرد و میزان پایبندی به آیین رفتار حرفه ای؛
- 6-5- شناسایی انحراف از آیین رفتار حرفه ای و ارایه گزارش به موقع انحرافات و اقدامات اصلاحی به هیأت مدیره.

ماده 7- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مسئولیت نظارت عالی بر اجرای سیاست‌ها و دستیابی به اهداف راهبردی مؤسسه اعتباری، رعایت الزامات قانونی و مقرراتی و نحوه استقرار و پیاده‌سازی اجزای نظام کنترل داخلی را بر عهده دارد.

ماده 8- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است در اجرای تکالیف هیأت مدیره در قبال نظام کنترل‌های داخلی، کمیته حسابرسی را در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی تشکیل دهد. وظایف کمیته مذکور در چارچوب این دستورالعمل عبارتند از:

8-1- نظارت بر اثربخشی نظام کنترل داخلی در خصوص گزارشگری مالی و ارزیابی ریسک‌ها و بررسی ناکارآمدی‌های قابل توجه و ضعف‌های بااهمیت آن؛

8-2- ارزیابی مدیران در زمینه موضوعات بااهمیت نظام کنترل داخلی، نظیر گزارشگری مالی و اقدامات اصلاحی مورد نیاز؛

8-3- ایجاد ارتباطات بین بخش‌های مختلف مؤسسه اعتباری با واحد حسابرسی داخلی در مورد هرگونه موضوع با اهمیت؛

8-4- نظارت بر کیفیت گزارشگری مالی و افشاء اطلاعات؛

8-5- بررسی و پیشنهاد به کارگیری و حق الزحمه حسابرس مستقل؛

8-6- تعامل با بانک مرکزی و حسابرس مستقل.

ماده 9- کمیته حسابرسی موظف است گزارش‌های ارزیابی ریسک واحد حسابرسی داخلی، گزارش‌های ریسک آرایه اطلاعات نادرست در گزارشگری مالی و اطلاعات به دست آمده از گزارش‌های افشاگران نقض قوانین و مقررات را به دقت بررسی و نتایج را به همراه پیشنهادهای اصلاحی به هیأت مدیره آرایه نماید.

ماده 10- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است در طراحی ساختار سازمانی مناسب به منظور حصول اطمینان از ارزیابی صحیح ریسک‌ها، ایجاد فعالیت‌های کنترلی مناسب، برقراری جریان مؤثر اطلاعات و ارتباطات و استقرار دقیق فعالیت‌های نظارتی در سطوح مختلف مؤسسه اعتباری نسبت به تفکیک مناسب وظایف، مسئولیت‌ها، فرآیندهای تصویب، تعیین خطوط گزارشگری و تعیین سطوح دسترسی به اطلاعات و اسناد، اقدام و به صورت دوره‌ای بازبینی نماید.

ماده 11- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است اطمینان حاصل نماید که گزارش‌های واحد حسابرسی داخلی برای هیأت مدیره بدون هرگونه صلاحدید مدیریتی تهیه شده است و حسابرسان داخلی به هیأت مدیره و اعضای کمیته حسابرسی دسترسی مستقیم دارند.

ماده 12- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است بر اساس قراردادهای مربوط به خدمات برون‌سپاری شده و ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص برون‌سپاری خدمات و الزامات ناظر بر ریسک فناوری اطلاعات، سازوکارهای مقتضی را برای نظارت بر حسن اجرای قراردادهای مذکور با تأکید بر مسئولیت‌های کارکنان معرفی شده جهت انجام خدمات برون‌سپاری شده مشخص نماید.

ماده 13- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است انتظارات و معیارهای شایستگی شغلی و رفتار سازمانی کارکنان، ختم‌شده‌ها و شیوه‌های رفتاری آن‌ها را به منظور جذب، توسعه و نگهداری کارکنان با صلاحیت تعیین و به روزرسانی نماید.

ماده 14- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است مسئولیت‌های اصلی با اهمیت برای تحقق اهداف نظام کنترل داخلی برای افراد و بخش‌های مختلف نظیر مدیر عامل، مدیران ارشد ریسک، واحدهای حسابرسی داخلی، مالی و رعایت قوانین و مقررات و نیز شایستگی‌های مرتبط با هر کدام از آن‌ها را تعیین و ارزیابی نموده و برای هر یک از این مسئولیت‌ها، برنامه‌های جانشین پروری تدوین نماید.

ماده 15- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور پاسخگویی کارکنان (اعم از اعضای هیأت عامل، مدیران و سایر کارکنان) در خصوص ایفای مسئولیت‌های محوله در نظام کنترل داخلی، سازوکارهای مناسب نظیر شاخص‌های عملکرد، مشوق‌ها و پاداش‌ها و اقدامات انضباطی مرتبط با انجام مسئولیت‌های کنترل داخلی را تعیین و تصویب و در مقاطع زمانی منظم حداکثر دو ساله ارزیابی و به روزرسانی نماید.

فصل سوم - ارزیابی ریسک

ماده 16- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است به منظور برخورداری از نظام کنترل داخلی مؤثر، ریسک‌های مهم از قبیل ریسک اعتباری، ریسک نقدینگی، ریسک بازار و ریسک عملیاتی را شناسایی و تأثیرات آن بر دستیابی به اهداف مؤسسه اعتباری را مورد ارزیابی قرار داده و در پاسخ به ریسک‌های شناسایی شده، اقدامات لازم را برای اجتناب، پذیرش، کاهش و تسهیم آن‌ها تا سطح قابل پذیرش مصوب هیأت مدیره انجام دهد.

ماده 17- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است به منظور پوشش ریسک‌های جدید یا ریسک‌های کنترل نشده، حسب مورد هر یک از اجزای نظام کنترل داخلی را مورد بازنگری قرار داده و اقدامات اصلاحی مقتضی را به هیأت مدیره پیشنهاد نماید.

ماده 18- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف به ایجاد سازوکارهای کنترلی لازم به منظور حصول اطمینان از صحت و درستی داده‌ها و محاسبات مربوط به صورت‌های مالی و نیز انعکاس صحیح همه رویدادهای بااهمیت و قابل فهم بودن صورت‌های مالی برای استفاده کنندگان می‌باشد.

ماده 19- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور شناسایی تقلب و انگیزه‌های موجد آن، سیستم‌ها و فرآیندهایی را تعیین و تصویب نموده و بر اجرای آن‌ها نظارت نماید.

ماده 20- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور جلوگیری از بروز تقلب و انگیزه‌های موجد آن، برنامه‌های جبران خدمات و فرآیند ارزیابی عملکرد کارکنان را به طور مستمر بازبینی نماید.

ماده 21- واحد مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری موظف است به منظور ارزیابی ریسک تقلب، گزارش‌های اصله مربوط به اعمال متقلبانه، سرقت و سوء استفاده از دارایی‌ها، فساد ناشی از وقوع تقلب و روش‌هایی که ممکن است توسط کارکنان منجر به بی‌اثر شدن و یا نادیده گرفتن کنترل‌های در نظر گرفته شده برای شناسایی تقلب می‌شود را بررسی و ارزیابی نموده و در گزارشات ارزیابی ریسک تقلب با در نظر گرفتن احتمال وقوع و اثرات بالقوه آن‌ها مورد استفاده قرار داده و نسخه‌ای از گزارش مذکور را به واحد حسابرسی داخلی ارایه نماید.

ماده 22- مدیر ارشد واحد حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری موظف است نتایج حاصل از ارزیابی ریسک تقلب را بررسی نموده و در مراحل مختلف برنامه حسابرسی داخلی شامل برنامه‌ریزی، اجرای برنامه، انتقال نتایج و پیگیری و نظارت، مورد استفاده قرار دهد.

ماده 23- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است، به منظور ارزیابی آثار تغییرات برون سازمانی بر نظام کنترل داخلی، فرآیندهای شناسایی ریسک‌های ناشی از تغییر در مقررات، شرایط اقتصادی، شرایط محیطی، رویکردهای مدیریتی، فعالیت‌های جدید و فن‌آوری‌های نوین بانکی را ایجاد نماید.

فصل چهارم - فعالیت‌های کنترلی

ماده 24- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور پیاده‌سازی نظام کنترل داخلی مؤثر، فعالیت‌های کنترلی لازم برای تمامی فرآیندها، فعالیت‌ها و اقدامات در تمام سطوح نظام کنترل داخلی شامل حداقل موارد زیر را تعیین و به روزرسانی نماید:

24- 1- ارزیابی‌های لازم مبتنی بر گزارش‌های عملکرد؛

24- 2- کنترل مناسب فعالیت‌های واحدها یا بخش‌های مختلف؛

24- 3- کنترل‌های فیزیکی شامل تعیین میزان دسترسی به دارایی‌ها؛

24- 4- میزان انطباق با حدود تعیین شده برای منابع در معرض ریسک و پیگیری موارد عدم تطبیق؛

24- 5- فرآیندهای تصویب و سطوح اختیارات؛

24- 6- فرآیند رسیدگی‌ها و رفع مغایرت‌ها.

ماده 25- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به شناسایی وظایفی که با یکدیگر در تعارض هستند و نیز تفکیک مناسب وظایف و مسئولیت‌ها اقدام و در صورتی که انجام چنین تفکیکی امکان‌پذیر نباشد، فعالیت‌های کنترلی مقتضی را ایجاد نماید.

ماده 26- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است فعالیت‌های کنترلی مرتبط با کنترل‌های عمومی فن‌آوری و نیز فعالیت‌های کنترلی مرتبط با موارد زیر را در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص الزامات ناظر بر ریسک فناوری اطلاعات به منظور حصول اطمینان از کامل بودن، صحت و آماده بودن فن‌آوری، پیاده‌سازی و مستندسازی نماید:

26- 1- زیرساخت‌های فن‌آوری؛

26- 2- مدیریت امنیت اطلاعات؛

26- 3- توسعه و نگهداری برنامه‌های کاربردی؛

26- 4- ارتباط بین سایر سیستم‌ها و برنامه‌های کاربردی.

ماده 27- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است در خصوص اشخاص ارایه دهنده خدمات برون‌سپاری مربوط به زیرساخت‌های فن‌آوری اطلاعات، سازوکارهای اعمال فعالیت‌های کنترلی فن‌آوری را منطبق با استانداردها و ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص خدمات برون‌سپاری شده و الزامات ناظر بر ریسک فناوری اطلاعات ایجاد نماید.

ماده 28- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است فرآیند کنترلی مشخصی را برای ارتقاء و به‌روزرسانی سیستم‌های فن‌آوری به شرح زیر تعیین نماید:

28- 1- ارزیابی ماهیت ارتقاء و به‌روزرسانی سیستم‌ها؛

28- 2- اجرای آزمایشی قبل از پیاده‌سازی و ارتقاء؛

28- 3- تأیید ذی‌نفعان اصلی قبل از پیاده‌سازی و ارتقاء؛

28-4- مستندسازی صحیح تغییرات انجام شده.

ماده 29- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است خطمشی‌ها و رویه‌های انجام فعالیت‌های کنترلی را با توجه به موارد

زیر تعیین، بازبینی و به روز رسانی نماید:

29-1- ریسک‌های مربوط به تحقق اهداف مؤسسه اعتباری؛

29-2- سمت‌ها، واحدها و فرآیندهایی که خطمشی‌ها و رویه‌ها راجع به آن‌ها تدوین شده است؛

29-3- نقش‌ها و مسئولیت‌های مرتبط با ایجاد، بکارگیری، اجرا و تداوم خطمشی‌ها و رویه‌ها؛

29-4- اقدامات اصلاحی مورد نیاز به عنوان بخشی از اعمال فعالیت‌های کنترلی؛

29-5- ایجاد ارتباط بین خطمشی‌ها و رویه‌ها؛

29-6- شایستگی‌های مورد نیاز برای کارکنان مسئول اجرای رویه‌ها و برنامه‌های آموزشی مورد نیاز؛

29-7- چارچوب زمان‌بندی اجرای رویه‌ها.

ماده 30- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است، خطمشی‌های انجام فعالیت‌های کنترلی مربوط به رویه‌های مواجهه

با بروز استثنائات در خطمشی‌ها را تعیین، بازبینی و در حداقل زمان ممکن به‌روزرسانی نماید.

ماده 31- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است بر اساس خطمشی‌ها و رویه‌های موضوع ماده 29-، انجام

فعالیت‌های کنترلی را با استفاده از روش‌هایی نظیر شرح‌نوشته، نمودار گردش کار و چک‌لیست‌های کنترلی

برای هر یک از عملیات و خدمات بانکی و فعالیت‌های روزانه کارکنان تدوین نماید. در این خصوص موارد زیر

باید مدنظر قرار گیرد:

31-1- تعیین مدیران یا کارکنان مسئول و پاسخگویی اجرای فعالیت‌های کنترلی متناسب با واحدهای

عملیاتی و کارکردها؛

31-2- انجام فعالیت‌های کنترلی بر اساس برنامه زمانبندی مطابق با خطمشی‌ها و رویه‌های تعیین شده

توسط مدیران یا کارکنان مسئول؛

31-3- بررسی نتایج اجرای فعالیت‌های کنترلی و اعمال اقدامات اصلاحی لازم توسط مدیران یا کارکنان

مسئول.

ماده 32- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است به منظور کاهش ریسک معاملات غیرمجاز، فعالیت‌های متقلبانه و

جعلی و اختلال در فرآیند عملیات، میزان دسترسی به محل‌های خاص نظیر اتاق معاملات، مراکز داده‌ها و حوزه

مبادلات مالی را تعریف و خطمشی‌ها و رویه‌های نظارت و فعالیت‌های کنترلی مربوط به دسترسی‌های مذکور را

تدوین و عملیاتی نماید.

فصل پنجم - اطلاعات و ارتباطات

ماده 33- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است به منظور پشتیبانی از نظام کنترل داخلی و گزارشگری مالی، برنامه

مدیریت داده را تدوین و به تصویب هیأت مدیره برساند. برنامه مدیریت داده باید شامل خطمشی‌ها و رویه‌هایی،

برای حداقل مقاصد زیر باشد:

33-1- تأیید منابع داده‌ها؛

33-2- ایجاد الزامات کیفیت داده‌ها قبل از ورود آنها به سیستم اطلاعات؛

33-3- ارزیابی صحت داده‌های اصلی و اطلاعات تولیدشده مرتبط در پردازش‌ها؛

- 33-4- پیاده‌سازی روش‌های امن انتقال و ذخیره‌سازی اطلاعات.
- ماده 34- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است بر اساس خط مشی مصوب هیأت مدیره در خصوص مدیریت اطلاعات، سیستم‌های اطلاعاتی یکپارچه را به منظور دریافت داده‌های مورد نیاز از منابع درونی و بیرونی ایجاد نموده و حداقل ویژگی‌های زیر را برای تعیین رویه‌های تبدیل داده‌ها به اطلاعات، مورد توجه قرار دهد:
- 34-1- تأمین‌کنندگان و استفاده‌کنندگان اطلاعات؛
- 34-2- اهمیت، اولویت و حساسیت؛
- 34-3- فراوانی و تواتر؛
- 34-4- فرآیندهای پشتیبان و دوره‌های نگهداری؛
- 34-5- حفظ تقارن اطلاعاتی در خصوص روندها و ریسک‌های برون‌سازمانی و درون‌سازمانی؛
- 34-6- تعریف طبقه‌بندی داده‌ها و سطوح دسترسی امن به اطلاعات.
- ماده 35- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است فرآیند تبادل و انتشار اطلاعات ضروری مرتبط با اهداف گزارشگری مالی، رعایت قوانین و مقررات، اثربخشی عملیاتی، الزامات کنترل مالی، خط‌مشی‌ها و فرآیندهای کنترل داخلی را برای تعیین مسئولیت‌های کارکنان در نظام کنترل داخلی و اجرای آن‌ها، طراحی و تدوین نماید.
- ماده 36- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است فرآیند تبادل و انتشار اطلاعات را با توجه به ماهیت اطلاعات، الزامات قانونی و مقرراتی و امکان بهره‌گیری از راه‌حل‌های فن‌آوری بر اساس روش‌های زیر انتخاب نماید:
- 36-1- اطلاع‌رسانی در خصوص مأموریت، چشم‌انداز و اهداف مؤسسه اعتباری از طریق تابلو اعلانات یا پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه اعتباری؛
- 36-2- برگزاری جلسات و دوره‌های آموزشی در خصوص موضوعات کنترل داخلی و سایر موضوعات مرتبط با آن؛
- 36-3- ایجاد درگاه اطلاع‌رسانی داخلی مختص موضوعات کنترل داخلی شامل آیین رفتار حرفه‌ای، نقش‌ها و مسئولیت‌های کاری، خط‌مشی‌ها، فرآیندها و دیگر موضوعات مرتبط؛
- ماده 37- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور گزارش هرگونه خطای مشاهده شده و نیز موضوعات مربوط به گزارشگری مالی و یا سایر موضوعاتی که می‌تواند بر کنترل داخلی اثرگذار باشد، خط‌مشی لازم در خصوص نحوه حمایت و حفاظت از افشاگران درون‌سازمان با در نظر گرفتن حفظ محرمانگی و اطمینان از عدم شناسایی آن‌ها تعیین نموده و سازوکارهای مطمئنی برای ایجاد مسیرهای ارتباطی ویژه نظیر ایجاد خط ارتباط اضطراری مستقیم با مدیریت مهیا نماید.
- ماده 38- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است فرآیندهایی اتخاذ نماید تا اطلاعات مربوط و به‌موقع به اشخاص برون‌سازمانی نظیر سهامداران، بانک مرکزی و سایر مقامات نظارتی ذی‌صلاح، مشتریان، تحلیل‌گران مالی و سایر ذی‌نفعان، اطلاع‌رسانی و در چارچوب قانون و مقررات مربوط مسیرهای ارتباطی متناسب را برای اشخاص مزبور در کنار مسیرهای ارتباطی معمول با افشاگران برون‌سازمانی فراهم آورد.
- ماده 39- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است در کنار مسیرهای تبادل اطلاعات معمول با افشاگران برون‌سازمانی، سازوکارهایی را به منظور ایجاد مسیرهای ارتباطی مجزا نظیر خط ارتباط اضطراری مستقیم با مدیریت با حفظ محرمانگی و بدون افشای نام فراهم نماید.

فصل ششم - فعالیت‌های نظارتی

ماده 40- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است برنامه‌های ارزیابی مستمر و موردی در خصوص فعالیت‌های نظارتی را متناسب با شرایط مؤسسه اعتباری تعیین نموده و تناسب و کفایت برنامه‌های مذکور را با در نظر گرفتن حداقل موارد زیر مورد بررسی قرار دهد:

40- 1- الزامات مقرراتی مؤسسه اعتباری و اهداف نظام کنترل داخلی؛

40- 2- سرعت تغییرات محیط قانونی و یا کسب و کار مؤسسه اعتباری؛

40- 3- نتایج حاصل از سوابق ارزیابی‌های مربوط به اثربخشی کنترل‌های داخلی؛

40- 4- معیارهای پایش مستمر فرآیندهای سطوح نظام کنترل داخلی؛

40- 5- تغییرات مؤثر بر اجزای نظام کنترل داخلی.

ماده 41- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است در صورت وقوع هر یک از موارد زیر دفعات ارزیابی‌های موردی و فعالیت‌های نظارتی را افزایش دهد:

41- 1- شناسایی ناکارآمدی‌های موجود در نظام کنترل داخلی توسط فعالیت‌های نظارتی؛

41- 2- نقض حدود مقرر مربوط به شاخص‌های کلیدی عملکرد به دلیل ناکارآمدی نظام کنترل داخلی.

ماده 42- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است با پیاده‌سازی فعالیت‌های نظارتی و نتایج حاصل از آن حداقل موارد زیر را انجام دهد:

42- 1- شناسایی تغییرات ضروری در طراحی و اجرای نظام کنترل داخلی در نتیجه فعالیت‌های نظارتی؛

42- 2- ارزیابی تغییرات در اشخاص، فرآیندها و فن‌آوری که می‌تواند بر طراحی و اجرای کنترل‌ها تأثیر گذارد؛

42- 3- ارزیابی اقدامات یا فعالیت‌های کنترلی در سطح کلیه فرآیندها و فعالیت‌های مؤسسه اعتباری؛

ماده 43- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است به عنوان بخشی از ارزیابی مستمر، سامانه‌ها و داشبوردهای مدیریتی را برای مدیران و سرپرستانی که به طور مستقیم وظیفه پاسخگویی نسبت به فرآیندها و فعالیت‌های نظارتی را بر عهده دارند، با استفاده از شاخص‌ها و امتیازها ایجاد نماید. داشبورد مذکور باید شامل حداقل اطلاعات زیر باشد:

43- 1- امتیازدهی عملکرد اجزای نظام کنترل داخلی؛

43- 2- شاخص‌ها و یا اطلاعات بااهمیت برای انجام ارزیابی و پیگیری‌های بعدی؛

43- 3- تناوب ارزیابی‌های انجام‌شده و آخرین ارزیابی؛

43- 4- ناکارآمدی‌های شناسایی شده و اصلاحات مربوط؛

ماده 44- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است با بهره‌گیری از فن‌آوری اطلاعات، برنامه کاربردی پایش خودکار²¹² نظام کنترل داخلی را تهیه و مورد استفاده قرار دهد. برنامه کاربردی مذکور شامل حداقل موارد زیر می‌باشد:

44- 1- بررسی و تطبیق مبادلات و تراکنش‌ها با آستانه‌های از پیش تعریف شده به منظور شناسایی مبادلات و تراکنش‌های غیرعادی؛

44- 2- پایش مبادلات و تراکنش‌ها برای بررسی روندها یا الگوها؛

212 . Automated monitoring

44-3- ارزیابی شاخص‌ها و معیارهای عملکرد در راستای بهبود فرآیندهای کسب و کار.

ماده 45- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است ارزیابی‌های موردی کنترل‌های داخلی را از طریق روش‌هایی نظیر موارد زیر انجام دهد:

45-1- انجام بررسی‌ها و بازدیدهای نظارتی بدون اطلاع قبلی؛

45-2- انجام بررسی‌های تطبیقی کنترل داخلی میان واحدهای عملیاتی مشابه در مؤسسه اعتباری؛

45-3- بکارگیری اشخاص مستقل بیرونی به منظور انجام ارزیابی ویژه.

ماده 46- واحد حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری موظف است ارزیابی‌های جداگانه‌ای را در خصوص اجزای اصلی نظام کنترل داخلی انجام دهد.

ماده 47- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است رویه مناسبی به منظور بررسی شکایات مشتریان با هدف بررسی ضعف‌های نظام کنترل داخلی ایجاد و به تصویب هیأت مدیره برساند.

فصل هفتم: گزارشگری

ماده 48- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است شیوه‌های ناظر بر تهیه گزارش ناکارآمدی‌های نظام کنترل داخلی را تعیین نموده و پس از بررسی نتایج گزارش‌های مذکور، بر برنامه‌ها و اقدامات اصلاحی هیأت عامل در این خصوص نظارت عالی نماید.

ماده 49- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است ناکارآمدی‌های نظام کنترل داخلی را ارزیابی به‌هنگام نموده و بر اساس معیارهایی نظیر ماهیت، منشأ و میزان اهمیت ناکارآمدی به هیأت مدیره گزارش و اقدامات اصلاحی مقتضی را پیشنهاد نماید.

ماده 50- واحدهای سازمانی و افراد مسئول اجرای کنترل‌ها موظفند گزارشی از موارد عدم رعایت کنترل‌های تعریف شده بر اساس این دستورالعمل را در مقاطع زمانی حداکثر سه ماهه به واحدهای مدیریت ریسک و حسابرسی داخلی ارایه نمایند.

ماده 51- واحد مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری موظف است گزارشات مأخوذه از اجرای مفاد این دستورالعمل را در فرآیند شناسایی، اندازه‌گیری، پیش، کنترل و گزارشگری ریسک‌های مؤسسه اعتباری نظیر ریسک عملیاتی، اعتباری، نقدینگی و بازار مد نظر و مورد استفاده قرار دهد.

ماده 52- واحد حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری موظف است فعالیت کنترلی مرتبط با اجرای سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و رویه‌های اجرایی مصوب هیأت مدیره و مسئول اجرای کنترل‌های مذکور را در برنامه حسابرسی تعیین و گزارش موارد با اهمیت از عدم اجرای صحیح فعالیت‌های یادشده را در مقاطع زمانی حداکثر سه ماهه به کمیته حسابرسی ارایه نماید.

ماده 53- مدیر ارشد حسابرسی داخلی موظف است برنامه حسابرسی داخلی را مبتنی بر ریسک و در مقاطع زمانی حداکثر سالیانه تدوین و گزارش نماید به نحوی که اولویت‌های فعالیت حسابرسی داخلی در راستای اهداف و راهبردهای مصوب هیأت مدیره تعیین شود.

تبصره- برنامه حسابرسی داخلی موضوع این ماده در صورت بروز هرگونه تغییر در اهداف، اجزا و سطوح نظام کنترل داخلی مؤسسه اعتباری در حین اجرای برنامه حسابرسی داخلی، باید متناسب با تغییرات مذکور در حداقل زمان ممکن به‌روزرسانی گردد.

ماده 54- واحد حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری موظف است گزارش یافته‌های برنامه حسابرسی را حسب مورد به مسئولین واحدهای عملیاتی یا هیأت عامل مؤسسه اعتباری ارایه نماید و پاسخ‌ها و اقدامات انجام شده واحد عملیاتی را در خصوص نقاط ضعف کنترل‌های داخلی مربوط مستندسازی نماید.

تبصره- در صورت عدم رفع نقاط ضعف کنترل‌های داخلی موضوع این ماده، مدیر ارشد حسابرسی داخلی موظف است مراتب را به کمیته حسابرسی گزارش نماید.

ماده 55- واحد حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری موظف است در صورت بروز تقلب و سوء استفاده از دارایی‌های مؤسسه اعتباری، مراتب را به واحد مدیریت ریسک گزارش دهد و واحد مذکور موظف است موضوع را در فرآیند مدیریت ریسک عملیاتی مد نظر و مورد استفاده قرار دهد به گونه‌ای که از بروز مجدد تقلب و سوء استفاده مذکور ممانعت به عمل آید.

ماده 56- مدیر ارشد واحد حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری موظف است در صورت با اهمیت بودن نقاط ضعف اجرای سازوکارهای کنترلی مورد اشاره در این دستورالعمل یا بروز تقلب با اهمیت، اقدامات اصلاحی مقتضی مربوط به نظام کنترل داخلی را به کمیته حسابرسی پیشنهاد نماید.

تبصره 1- کمیته حسابرسی مؤسسه اعتباری موظف است گزارش ارایه شده موضوع این ماده را بررسی و تا صدور مصوبه هیأت مدیره پیگیری نماید.

تبصره 2- مدیر ارشد حسابرسی داخلی موظف است مصوبه هیأت مدیره موضوع تبصره (1) این ماده را به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی و حسابرس مستقل ارسال نماید.

ماده 57- مدیر ارشد حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری موظف است موارد بسیار بااهمیت ناکارآمدی‌های نظام کنترل داخلی را در مقاطع زمانی شش ماهه یا حسب درخواست بانک مرکزی، به بانک مرکزی گزارش نماید.

ماده 58- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، موظف است گزارش‌های مربوط به رعایت مفاد این دستورالعمل و مصادیق عدم رعایت آن را به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارایه نموده و پس از تأیید در کمیته یادشده، مراتب را در هیأت مدیره برای تصویب، گزارش نماید و مصوبه هیأت مدیره را به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ارسال کند.

ماده 59- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به صورت سالانه گزارش کنترل داخلی مشتمل بر نحوه استقرار نظام کنترل داخلی بر اساس مفاد این دستورالعمل و نتایج حاصل از ارزیابی اثربخشی آن را به بانک مرکزی و حسابرس مستقل ارایه دهد.

فصل هشتم - سایر موارد

ماده 60- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است ضوابط داخلی پیشنهادی مدیر ارشد حسابرسی داخلی ناظر بر اجرای کار و اثربخش این دستورالعمل را ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ آن تصویب نماید و نسخه‌ای از آن را به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده 61- تخطی از احکام این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«دستورالعمل حداقل الزامات ناظر بر استقرار نظام کنترل‌های داخلی در مؤسسات اعتباری» در (61) ماده و (4) تبصره در پنجاه و یکمین جلسه مورخ 1402/11/29 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به تصویب رسید و پس از تاریخ ابلاغ،

لازم‌الاجرا بوده و از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، «رهنموده‌هایی برای نظام مؤثر کنترل داخلی در مؤسسات اعتباری» موضوع بخشنامه شماره 1172/مب مورخ 1386/3/31 و سایر ضوابط و مقررات مغایر با دستورالعمل حاضر منسوخ می‌گردد.

31- بخشنامه شماره 02/321450 مورخ 1402/12/28 ; ابلاغ تصویبنامه شماره 234896/ت/62036 هـ مورخ 20/12/1402 هیئت محترم وزیران درخصوص حداقل سرمایه مورد نیاز جهت تأسیس و فعالیت بانکها و مؤسسات

اعتباری غیربانکی

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، ضمن ایفاد تصویر تصویبنامه شماره 234896/ت/62036 هـ مورخ 1402/12/20 هیأت محترم وزیران موضوع تعیین حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، به استحضار می‌رساند در جلسه مورخ 1402/12/16 هیأت محترم وزیران و به استناد مفاد بند (د) ماده (32) قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال 1351، حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت؛ بانک غیردولتی معادل دویست هزار میلیارد ریال، مؤسسه اعتباری غیربانکی معادل یکصد و پنجاه هزار میلیارد ریال و بانک قرض‌الحسنه معادل پنجاه هزار میلیارد ریال تعیین گردید.

بر این اساس، بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موجود موظفند ظرف مدت سه سال، در چهارچوب برنامه زمان‌بندی مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نسبت به افزایش سرمایه خود به میزان حداقل تعیین شده اقدام نمایند.

در صورتی که بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موجود، در مهلت تعیین شده نسبت به افزایش سرمایه خود اقدام نکنند، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اقدامات نظارتی مقتضی از جمله سلب حق تقدم از آن دسته از سهامداران غیردولتی بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که در افزایش سرمایه مشارکت ننموده‌اند را در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط، در مورد آنها اعمال خواهد نمود.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16، به تمامی واحدهای ذی ربط و همچنین سهامداران آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

3816

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

شماره ۲۳۴۸۹۶
تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۰
تاریخ ۶۲۰۳۶ هـ

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۲/۱۲/۱۶ به پیشنهاد شماره ۱۴۰۲/۴۳۵۸۳ مورخ ۱۴۰۲/۸/۲۷ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و بند (د) ماده (۳۲) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱ تصویب کرد:

۱- حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک غیردولتی به رقم دویست هزار میلیارد (۲۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ ریال، مؤسسه اعتباری غیربانکی به رقم یکصد و پنجاه هزار میلیارد (۱۵۰٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ ریال و بانک قرض الحسنه به رقم پنجاه هزار میلیارد (۵۰٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ ریال افزایش می‌یابد.

۲- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موجود موظفند ظرف سه سال، در چهارچوب برنامه زمان‌بندی مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نسبت به افزایش سرمایه خود به میزان حداقل تعیین‌شده اقدام نمایند.

۳- در صورتی‌که بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موجود، در مهلت تعیین‌شده نسبت به افزایش سرمایه خود اقدام نکنند، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است اقدامات نظارتی مقتضی از جمله سلب حق تقدم از آن دسته از سهام‌داران غیردولتی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که در افزایش سرمایه مشارکت ننموده‌اند را در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط در مورد آنها اعمال نماید.

محمد مخبر
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، دبیرخانه ستاد کل نیروهای مسلح، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت‌های قوانین و نظارت مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، معاونت‌های رئیس‌جمهور، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

32- بخشنامه شماره 02/321463 مورخ 1402/12/28؛ پیرو بخشنامه شماره 02/62078 مورخ 1402/02/31 در

خصوص نحوه مسدودی مبالغ چک برگشتی

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 02/62078 مورخ 1402/3/21 موضوع نحوه تأمین کسری مبلغ چک توسط صادرکننده چک برگشتی، به استحضار می‌رساند؛ حسب بررسی‌های صورت گرفته و مکاتبات واصله، در حال حاضر در اجرای تکالیف قانونی ناظر بر انسداد وجوه حساب‌های بانکی متعلق به صادرکننده چک برگشتی و نحوه رفع انسداد از وجوه مسدود شده در اجرای دستورات / آراء / اجراییه‌های واصله از مراجع ذیصلاح قضایی و ثبتی، رویه واحدی در شبکه بانکی کشور وجود ندارد. بر همین اساس و به منظور اتخاذ رویه واحد در این زمینه، مقتضی است الزامات و فرآیندهای اجرایی به شرح زیر، مورد اجرا گذارده شود:

1- در صورت مسدودسازی مبلغ حساب‌های بانکی صادرکننده چک برگشتی توسط سامانه محچک و متعاقب آن وصول دستور/ رأی / اجراییه مراجع صالح قضایی یا ثبتی مبنی بر رفع انسداد از وجوه مسدود شده در خصوص یک چک معین رفع سوءاثر نشده و پرداخت آن به شخص ذینفع (دارنده نهایی) چک، بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی باید رأساً از مبلغ مسدود شده بدون دخالت سامانه محچک رفع انسداد نموده و با لحاظ مفاد دستور/ رأی / اجراییه به ذی‌نفع، پرداخت یا به حساب بانکی معرفی شده توسط آن مراجع واریز نماید. متعاقباً حسب درخواست صادرکننده چک از بانکی که حساب جاری وی نزد آن است، در چارچوب موارد مطروحه در تبصره (3) ماده (5) مکرر قانون صدور چک، از چک برگشتی رفع سوء اثر صورت پذیرد.

2- در صورتی که در دستور/ رأی / اجراییه مراجع قضایی و ثبتی مبنی بر رفع انسداد از وجوه مسدودی در خصوص یک چک معین رفع سوءاثر نشده، ذینفع مشخصی تعیین نشده باشد و یا تصریح به تأدیه آن به شخصی غیر از دارنده نهایی چک شده باشد، بر مبنای موازین قانونی مربوط از جمله قانون اجرای احکام مدنی، بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی باید با هماهنگی حوزه حقوقی متبوع، به آن مراجع اعلام نماید که "وجوه حساب ... در اجرای بند (ب) ماده (5) مکرر قانون صدور چک و به منظور فراهم نمودن احقاق حق ذینفع چک شماره مسدود گردیده است."

3- در صورت تقدم انسداد حساب توسط سامانه محچک نسبت به دستور/ رأی / اجراییه واصله از مراجع ذیصلاح، حسب زمان وصول دستور/ رأی / اجراییه به بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی یا ابلاغ مراتب در سامانه‌های ذیربط مبنی بر توقیف حساب، این امر باید توسط بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی و با هماهنگی حوزه حقوقی متبوع به مراجع ذیصلاح اعلام گردد.

4- در ارتباط با بندهای دو و سه، در صورت اصرار و تأکید مرجع قضایی یا ثبتی بر اجرای دستور/ رأی / اجراییه، بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی باید رأساً و بدون دخالت سامانه محچک نسبت به انجام دستور/ رأی / اجراییه واصله اقدام و با هماهنگی حوزه حقوقی متبوع، مراتب را به مراجع ذیصلاح اعلام نماید.

5- در صورت رفع مسدودی مبلغ مسدود شده در حساب‌های بانکی به شرح بندهای فوق (به استثنای پرداخت کل مبلغ چک به ذینفع به شرح بند نخست)، مبلغ پرداخت شده از حساب مذکور، در سامانه محچک کماکان مسدود در نظر گرفته می‌شود. لیکن حین رفع سوءاثر چک برگشتی، پس از فراخوانی سرویس رفع انسداد توسط محچک برای حساب مذکور، کد خطای شماره 14 با عنوان "مشخصات کلیدی به صورت غیر برخط اعمال گردیده است" توسط بانک عامل ارسال می‌گردد. در این حالت سامانه محچک با فرض رفع انسداد حساب بنا بر دستور/ رأی / اجراییه واصله از مرجع قضایی یا ثبتی، فرایند برنامه‌ریزی شده را ادامه می‌دهد و مبالغ مسدودشده در سایر حساب‌های صادرکننده چک را رفع انسداد می‌نماید.

شایان ذکر است که اجرای الزامات فوق‌الذکر و سایر ضوابط مقرر در بخشنامه شماره 02/62078 مورخ 1402/03/21، باید به ترتیبی باشد که در نتیجه آن، منافع ذینفعی که قبلاً سامانه محچک، مبلغ موجود در حساب جاری را به نفع آن مسدود کرده بود، حفظ گردد. ضمن این‌که، مؤسسه اعتباری باید رأساً و بدون دخالت سامانه محچک نسبت به رفع انسداد مبلغ مسدود شده توسط سامانه مزبور و هم‌زمان مسدودی کل مبلغ چک به مدت یک سال و سپس رفع سوء اثر چک اقدام نماید.

با عنایت به مراتب پیش‌گفته، خواهشمند است دستور فرمایند ضمن اعمال موارد صدرالذکر در سامانه‌های اطلاعاتی و عملیاتی مربوط در آن مؤسسه اعتباری، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/169153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید. ضمناً در صورت هر گونه سنوال یا ابهام پیرامون مفاد بخشنامه حاضر، مقتضی است مراتب حسب مورد از اداره اطلاعات بانکی بانک مرکزی و یا اداره توسعه و تدوین مقررات نظام‌های پرداخت این بانک استعلام شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

3816

3215-02

بخش دوم:

بخشنامه‌های اداره مبارزه با پولشویی و تأمین

مالی تروریسم

1- بخشنامه شماره 02/5746 مورخ 1402/01/16 موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع

تبصره (۲) ماده (۱۱) و تبصره (۱) ماده (۱۲) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیر بانکی توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۲/۵۷۴۶ مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۱۶ موضوع ابلاغ «دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع تبصره (۲) ماده (۱۱) و تبصره (۱) ماده (۱۲) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص»، به استحضار می‌رساند با توجه به اصلاح «دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص»، در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۱۶ شورای پول و اعتبار و ابلاغ آن طی بخشنامه شماره ۰۲/۵۷۴۶ مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۱۶، ضرورت داشت به تبع بازنگری دستورالعمل اخیرالذکر، ضوابط ناظر بر اخذ مستندات مربوط به دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص نیز به‌روزرسانی گردد که بر همین اساس، اصلاحیه «دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع تبصره (۲) ماده (۱۱) و تبصره (۱) ماده (۱۲) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۱۶ کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری بانک مرکزی مورد تأیید قرار گرفت. در اصلاحیه مذکور، که نسخه‌ای از آن به شرح پیوست ایفاد است، برخی اصلاحات شکلی و ماهوی اعمال گردیده است. از جمله تغییرات محتوایی می‌توان به ماده (۴) آن اشاره نمود که در اجرای تبصره ماده (۱۱) «دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص»، شاخص‌های عدم تناسب بین موضوع مندرج در شرح "بابت" و تراکنش‌های انجام‌شده را احصا نموده است.

با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۰۲/۵۷۴۶ مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و نسخه‌ای از آن نیز به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال گردد و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم
محمدحسین دهقان
2316

حمیدرضا غنی‌آبادی
3215-02

اصلاحیه «دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع تبصره (۲) ماده (۱۱) و تبصره (۱) ماده (۱۲) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص»

«دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع تبصره (۲) ماده (۱۱) و تبصره (۱) ماده (۱۲) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» ابلاغی طی بخشنامه شماره 98/446340 مورخ 1398/12/26، که در اجرای تکلیف مقرر در «دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» مصوب جلسه مورخ 1398/11/29 شورای پول و اعتبار، تصویب و به شبکه بانکی ابلاغ گردید به شرح ذیل اصلاح می‌گردد. عبارات به کار رفته در این دستورالعمل مطابق با تعاریف مندرج در فصل اول اصلاحیه «دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» ابلاغی طی بخشنامه شماره 00/332432 مورخ 1400/11/11 می‌باشد:

ماده 1- کارسازی انواع نقل و انتقالات الکترونیکی صرفاً با رعایت ترتیبات و اخذ مستندات مورد اشاره در این دستورالعمل مجاز می‌باشد.

ماده 2- سامانه عملیاتی موسسه اعتباری باید به گونه‌ای طراحی شود که در صورت عدم تکمیل فیلد بابت، کارسازی انواع نقل و انتقالات الکترونیکی امکان‌پذیر نباشد.

ماده 3- فیلد بابت باید صرفاً از میان گزینه‌های موجود در سامانه قابل انتخاب باشد و امکان ثبت عبارت‌های غیر سامانه‌ای وجود نداشته باشد.

ماده 4- سامانه عملیاتی موسسه اعتباری باید به گونه‌ای طراحی گردد که چنانچه مجموع تراکنش‌های مشتری از سقف در نظر گرفته شده در دستورالعمل (دو میلیارد ریال یا ده میلیارد ریال در روز)، بیشتر شود، هشدار لازم توسط سامانه اعلام شود. در این صورت ادامه عملیات مورد تقاضای مشتری صرفاً با ارائه مستندات امکان‌پذیر است.

ماده 5- موسسه اعتباری مکلف است ترتیباتی اتخاذ نماید که واحدهای بازرسی/مبارزه با پولشویی به صورت روزانه گزارش کلیه نقل و انتقالات درون‌بانکی و بین‌بانکی (ساتنا) را به صورت سامانه‌ای دریافت و به تفکیک برای شعبی که تراکنش در آن انجام شده است، ارسال نمایند و شعب یادشده موظفند تصویری از اسناد دریافتی مربوط به تراکنش به انضمام توضیحات تکمیلی را به واحدهای مربوط ارسال نمایند. واحدهای یادشده نیز موظفند اسناد دریافتی را از طریق روش‌های سامانه‌ای یا بازرسی حضوری با رویکرد ریسک‌محور بررسی و در پایان هر هفته نتیجه اقدامات به عمل‌آمده را طبق ترتیبات تعیین‌شده از سوی مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی به آن بانک ارسال نمایند.

ماده 6- موسسه اعتباری مکلف است سامانه‌های عملیاتی خود را به گونه‌ای طراحی نماید که شرح فیلد بابت در کارسازی انواع نقل و انتقالات الکترونیکی و مستندات دریافتی بابت موضوع این دستورالعمل به شرح جدول زیر ثبت و اخذ گردد.

ردیف	موضوع تراکنش	مستندات مورد نیاز توضیحات (اعم از الزامات، ضوابط، مستندات و سایر موارد)
1	واریز حقوق	فهرست بیمه به همراه فهرست حقوق به نحوی که بایکدیگر متناظر باشد، ارائه گردد.
2	امور بیمه خدمات	یک طرف تراکنش حساب شرکت بیمه معتبر فعال است.
3	امور درمانی	اسناد درمانی ضروری ارائه گردد.
4	امور سرمایه‌گذاری و بورس	یک طرف حساب باید نهادهای مالی مجاز 213 باشد.
5	امور ارزی در چارچوب ضوابط و مقررات	ارانه مستندات مربوط به موضوع ارزی ضروری است.
6	پرداخت قرض و تأدیه دیون	به شرح فرم پیوست باید اقدام گردد.
7	امور بازنشستگی	طرف حساب صندوق بازنشستگی بوده و تطبیق فهرست با جمع مبلغ ضروری است.
8	معاملات اموال منقول	حداقل مبیعه‌نامه ارائه گردد.
9	معاملات اموال غیرمنقول	حداقل مبیعه‌نامه ارائه گردد.
10	مدیریت نقدینگی	جابه‌جایی بین حساب‌های شخص واحد صورت می‌پذیرد. ارائه اسناد مثبته ضرورت ندارد.
11	عوارض گمرکی	ارانه اسناد مرتبط گمرکی ضروری است.
12	تسویه مالیاتی	طرف حساب سازمان امور مالیاتی و نهادهای وابسته باشد. ارائه اظهارنامه مالیاتی ضروری است.
13	سایر خدمات دولتی	مستندات مربوطه حسب مورد ارائه گردد.
14	تسهیلات و تعهدات	اسناد مرتبط بانکی حسب مورد ارائه گردد.
15	تودیع وثیقه	یک طرف تراکنش، حساب بانک بوده و ارائه اسناد مربوطه حسب مورد ضروری است.
16	هزینه عمومی و امور روزمره	قبوض مرتبط ارائه گردد.
17	کمک‌های خیریه	یک طرف تراکنش حساب مؤسسه خیریه ثبت شده رسمی می‌باشد.
18	خرید کالا	پیش‌فاکتور خرید کالا و یا تصویر قرارداد ارائه گردد.
19	خرید خدمات	پیش‌فاکتور خرید خدمت و یا تصویر قرارداد ارائه گردد.

فرم مربوط به ردیف 6 جدول مستندات

پرداخت کننده:

نام و نام خانوادگی / نام شرکت
تاریخ تولد / ثبت شماره شناسنامه / ثبت
.....
محل تولد / ثبت شماره ملی / شناسه ملی / شناسه اتباع خارجی
.....
آدرس: کدپستی:

دریافت کننده:

نام و نام خانوادگی / نام شرکت
تاریخ تولد / ثبت شماره شناسنامه / ثبت
.....
محل تولد / ثبت شماره ملی / شناسه ملی / شناسه اتباع خارجی
.....
آدرس: کدپستی:

اینجانب پرداخت‌کننده وجه فوق اقرار می‌نمایم که پرداخت وجه مزبور به منظور پرداخت قرض / تأدیه دیون²¹⁴ بوده و در صورت احراز غیرواقعی بودن، مسئولیت و عواقب قانونی آن بر عهده اینجانب می‌باشد.

تأییدیه کاربر بانک
موارد فوق مطالعه و مورد قبول واقع شد.
امضاء مشتری:

ماده 7- مؤسسه اعتباری مکلف است در صورت مشاهده عدم تناسب بین موضوع مندرج در شرح "بابت" و تراکنش انجام‌شده موضوع ماده (7) دستورالعمل، مراتب را بدون اطلاع مشتری به عنوان گزارش معاملات و عملیات مشکوک به مرکز ارسال نماید.

ماده 8- مصادیق شاخص‌های عدم تناسب به شرح زیر تعیین می‌گردد:

1-8- رفتار مالی مشتری با اطلاعات اقتصادی موجود در پروفایل وی نزد مؤسسه اعتباری، بابت اظهارشده و اسناد مثبتانه ارائه‌شده تناسب نداشته باشد.

2-8- مشتری از ردیف (6) جدول مستندات با موضوع پرداخت قرض و تأدیه دیون، به صورت مکرر یا به اشکال غیرمتعارف از قبیل مبالغ غیرمتعارف و نظایر آن استفاده کند.

3-8- مشتری از ردیف (6) جدول مستندات با موضوع پرداخت قرض و تأدیه دیون، به منظور انتقال وجه به حساب اشخاص حقیقی زیر 18 سال، اشخاص حقوقی و اتباع خارجی استفاده کند.

4-8- مشتری سند واحد را به صورت مکرر مورد استفاده قرار داده و به عنوان سند مثبتانه ارائه نماید.

5-8- در خصوص معاملات و قراردادهای، وجوه از/به حساب اشخاصی غیر از طرفین اصلی پرداخت/واریز گردد.

6-8- مندرجات سند با مختصات تراکنش همخوانی و تناسب نداشته باشد؛ از جمله تاریخ سند و تاریخ تراکنش، موضوع مورد معامله و مبلغ تراکنش، نوع تجارت و کسب و کار واریزکننده و دریافت‌کننده و نظایر آن.

7-8- اقدام به تراکنش با موضوع امور ارزی و سایر امور مندرج در جدول مستندات، در حالی که مشتری فاقد مجوزهای قانونی و صنفی مربوطه است.

8-8- اقدام به تراکنش از طریق حساب موکل، در مواردی که وکیل ذی‌نفع اصلی تراکنش است.

تبصره- تشخیص متصدی مربوطه می‌تواند معیاری برای احراز عدم رعایت تناسب بین موضوع مندرج در شرح "بابت" و تراکنش انجام‌شده محسوب شود.

"اصلاحیه «دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع تبصره (2) ماده (11) و تبصره (1) ماده (12) دستورالعمل

شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص»" در (8) ماده و (1) تبصره در چهل و چهارمین جلسه کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری مورخ 1401/09/06 تصویب و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد.

²- الزاماً یک مورد انتخاب شود.

2- بخشنامه شماره 02/6945 مورخ 1402/01/17 موضوع الحاق تبصره‌ای به ماده (15) دستورالعمل اجرایی تعیین

حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیر بانکی توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند، «دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری» پس از تصویب در جلسه مورخ 1400/08/22 هیأت عامل محترم بانک مرکزی، طی بخشنامه شماره 00/241804 مورخ 1400/08/22 به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. به موجب ماده (15) دستورالعمل مزبور، اختصاص هرگونه ابزار پرداخت به حساب‌های سپرده اشخاص کمتر از (7) سال تمام ممنوع اعلام گردید. لیکن پس از ابلاغ دستورالعمل موصوف، برخی گزارش‌ها از سوی سازمان‌های حمایتی از جمله کمیته امداد امام خمینی (ره) دریافت گردید مبنی بر این‌که محدودیت مذکور موجب بروز چالش‌هایی برای صغار زیر (7) سال تمام تحت پوشش سازمان‌های حمایتی شده و کمک‌های خیرین به اشخاص یاد شده را با دشواری‌هایی مواجه کرده است. بر این اساس، مراتب در جلسه مورخ 1401/11/18 هیئت عامل محترم بانک مرکزی مطرح و با الحاق تبصره‌ای به شرح ذیل به ماده (15) دستورالعمل مذکور موافقت شد:

«تبصره - ارائه کارت بانکی پرداخت به حساب‌های سپرده اشخاص کمتر از (7) سال تمام تحت پوشش نهادهای حمایتی حاکمیتی از قبیل کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور منوط به ارائه و به‌روزرسانی اطلاعات این اشخاص در سامانه نهاب بانک مرکزی امکان‌پذیر است.»

در خاتمه، ضمن ایفاد نسخه اصلاحی "دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری" به شرح پیوست، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب مطابق مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده، بر حسن اجرای آن نظارت گردد و نسخه‌ای از آن نیز به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

محمدحسین دهقان

2316

حمیدرضا غنی‌آبادی

3215-02

«اصلاحیه دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری»

در اجرای تکالیف مقرر در تبصره (۱) ماده (۱۱۲) و مواد (۶۷) و (۷۰) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ 1398/07/21 هیأت محترم وزیران و با هدف تبیین حدود و نحوه ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور (صغار، مجانین و اشخاص غیررشید) در مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول- تعاریف و کلیات و گستره شمول

ماده ۱- اصطلاحات مندرج در این دستورالعمل در معانی مشروح زیر به کار می‌رود:

۱- آیین نامه: آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ 1398/07/21 هیأت وزیران ابلاغی به موجب بخشنامه شماره 98/263550 مورخ 1398/08/04 بانک مرکزی؛

۲- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۳- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد. در این دستورالعمل شعبه بانک خارجی در ایران نیز در شمول مؤسسه اعتباری محسوب می‌شود؛

۴- اشخاص صغیر: کلیه اشخاصی که به حد بلوغ شرعی (اناث، ۹ سال تمام و ذکور ۱۵ سال تمام) نرسیده باشند؛

۵- اشخاص محجور: اشخاص محجور اشخاصی هستند که به موجب قانون از تصرف در اموال و حقوق مالی خود ممنوع می‌باشند. در این دستورالعمل، اشخاص محجور مشتمل بر موارد ذیل است:

• اشخاص کمتر از (۱۸) سال تمام: شامل اشخاص صغیر و اشخاص بالغ غیررشید که رشد آن‌ها از سوی دادگاه صالحه تشخیص داده نشده است؛

• اشخاص غیررشید و مجنون: شامل اشخاص غیررشید بالاتر از (۱۸) سال تمام و اشخاص مجنون که شناسه یکتای هویتی آن‌ها به علت قرار داشتن در شرایط حجر، تعلیق شده است؛

۶- نماینده قانونی: هر شخصی که به موجب قانون، ولایت یا قیمومت شخص محجور را به عهده دارد و یا به حکم دادگاه صالحه به عنوان قیم محجور منصوب شده است؛

۷- رفع حجر: وقوع هریک از شرایط زیر موجب رفع حجر است:

۱-۷ عبور از حد سنی (۱۸) سال تمام؛

۲-۷ دریافت و ارائه حکم رشد از دادگاه صالحه از سوی اشخاص بالغ کمتر از (۱۸) سال تمام؛

۳-۷ رفع تعلیق از شناسه یکتای هویتی اشخاص غیررشید بالاتر از (۱۸) سال تمام و اشخاص مجنون.

۸- حساب سپرده: حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار اعم از سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی، سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه و سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت؛

۹- حساب مازاد: حساب یا حساب‌هایی که بیش از تعداد مجاز حساب سپرده در این دستورالعمل و یا سایر ضوابط ابلاغی توسط بانک مرکزی، در هر مؤسسه اعتباری افتتاح شده باشد؛

- 10- ابزار پرداخت: انواع کارت‌های فیزیکی یا مجازی و یا هر روش و ابزاری که مؤسسه اعتباری در اختیار دارنده آن قرار می‌دهد و برای وی امکان دریافت، پرداخت و یا انتقال وجه را به شخص دیگر فراهم می‌سازد؛
- 11- ابزار پذیرش: دستگاهی فیزیکی یا سامانه‌ای الکترونیکی که می‌توان با استفاده از ابزار پرداخت نسبت به انجام عملیات دریافت، پرداخت و یا انتقال وجه اقدام کرد؛
- 12- نقل و انتقالات الکترونیکی: هرگونه عملیات بانکی که از طریق ابزارهای الکترونیکی انجام شود و به ازای آن مبلغی از حساب سپرده مشتری نزد مؤسسه اعتباری به حساب ذینفع در آن مؤسسه اعتباری یا مؤسسه اعتباری دیگر منتقل گردد؛
- 13- برداشت: هر نوع تراکنشی که به ازای آن، موجودی حساب سپرده شخص محجور نزد مؤسسه اعتباری بدهکار می‌شود، از جمله برداشت وجه نقد، انتقال وجه (واریز به)، خرید و پرداخت قبوض؛
- 14- درگاه پرداخت: مجموعه‌ای از سخت‌افزار و نرم‌افزار که امکان انتقال اطلاعات بین ابزار پذیرش با مؤسسه اعتباری را فراهم آورد؛
- 15- درگاه پرداخت غیرحضوری: به درگاه پرداختی گفته می‌شود که اخذ خدمات بانکی بدون مراجعه حضوری مشتری به متصدی مؤسسه اعتباری انجام می‌شود؛
- 16- شرکت خدمات پرداخت: شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت که مجوز فعالیت خود را از بانک مرکزی دریافت کرده است؛
- 17- شناسه یکتای هویتی: شناسه‌ای منحصر به فرد که برای هر یک از اشخاص حقیقی و حقوقی، اعم از ایرانی و خارجی تعیین و اختصاص داده می‌شود. شماره ملی اشخاص حقیقی ایرانی، شناسه ملی اشخاص حقوقی ایرانی و شماره اختصاصی اشخاص خارجی، شناسه یکتای هویتی محسوب می‌شوند.
- ماده 2- گستره شمول این دستورالعمل منحصر به تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری و الزامات اختصاصی مرتبط با آن‌هاست. ضوابط مربوط به چگونگی شناسایی اشخاص محجور و نماینده قانونی آن‌ها، رویه‌های مربوط به ارائه خدمات بانکی به این اشخاص و موارد مشابه، تابع مقررات خاص خود می‌باشد.
- ماده 3- مؤسسه اعتباری که قصد ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور را دارد مکلف است سیاست‌ها، رویه‌ها و فرایندهای مشخص و شفاف را تهیه و پس از تصویب در هیأت مدیره، برای اجرا به واحدهای ذی‌ربط ابلاغ نماید. این سیاست‌ها، رویه‌ها و فرایندها علاوه بر لحاظ قوانین و مقررات مربوط، از جمله مفاد این دستورالعمل، باید متضمن ایجاد اطمینان کافی نسبت به عدم استفاده و بهره‌برداری از خدمات بانکی ارائه شده به اشخاص محجور توسط سایر اشخاص، از جمله نماینده قانونی اشخاص محجور، باشند.
- ماده 4- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مسئول نظارت بر مدیریت ریسک‌های مرتبط به ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور می‌باشد. هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مکلف است از استقرار مدیریت ریسک اثربخش و تعیین مسئولیت‌های ارکان ذی‌ربط مؤسسه اعتباری حین ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور اطمینان حاصل نماید.
- ماده 5- مؤسسه اعتباری که ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور را در چارچوب اهداف و مدل کسب و کار خود تعیین ننموده باشد مجاز است پس از تصویب هیأت مدیره و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی، با اطلاع‌رسانی مقتضی از افتتاح حساب سپرده برای اشخاص محجور و نیز ارائه خدمات مبتنی بر حساب به آن‌ها امتناع نماید.

فصل دوم- حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری

ماده 6- افتتاح حساب سپرده به نام شخص محجور در صورت دریافت درخواست افتتاح حساب سپرده از سوی نماینده قانونی شخص محجور، مجاز می‌باشد. حق برداشت از هر یک از این حساب‌ها تا رفع حجر، فقط با نماینده قانونی شخص محجور است.

تبصره ۱- مادر می‌تواند به نام فرزند صغیر خود، حساب سپرده افتتاح نماید. حق برداشت از این حساب سپرده تا زمان رسیدن صغیر به سن (۱۸) سال تمام فقط با مادر است.

تبصره ۲- اشخاص بالاتر از (۱۲) سال تمام شمسی می‌توانند به نام خود در مؤسسه اعتباری حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز افتتاح نمایند. حق برداشت از این حساب سپرده، منحصرأ با دارنده آن می‌باشد. دارندگان این حساب‌ها می‌توانند پس از رسیدن به سن (15) سال تمام شمسی از حساب سپرده خود برداشت نمایند.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری مجاز به افتتاح و نگهداری بیش از یک حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و یک حساب سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه مدت عادی به نام هر شخص محجور نمی‌باشد.

تبصره 1- افتتاح حساب سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت و نیز حساب سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه به نام اشخاص محجور مشمول محدودیت‌های مقرر در این ماده نمی‌شود.

تبصره 2- افتتاح حساب سپرده به صورت مشترک با اشخاص محجور، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۸- افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری اعم از با دسته چک یا بدون دسته چک، به صورت انفرادی یا مشترک برای اشخاص محجور ممنوع می‌باشد.

ماده 9- افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی به نام هر شخص محجور، مجموعاً در بیش از دو مؤسسه اعتباری مجاز نمی‌باشد. در صورت وجود حساب‌های سپرده مذکور در این ماده به نام شخص محجور در دو مؤسسه اعتباری، افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز جدید یا حساب سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی جدید در مؤسسه اعتباری دیگر، پس از بستن حساب‌های سپرده قبلی حداقل در یک مؤسسه اعتباری امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده 10- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز جدید یا حساب سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی جدید برای اشخاص محجور، در خصوص وجود حساب‌های سپرده مشابه در سایر مؤسسات اعتباری، از سامانه سیاح در بانک مرکزی استعلام نماید.

ماده 11- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از افتتاح حساب سپرده به نام شخص محجور، اطلاعات زیر را در قالب فرم‌های مربوط از متقاضی افتتاح حساب سپرده، اخذ و در رخنمای (پروفایل) شخص محجور نگهداری نماید:

11-1- هدف از افتتاح حساب؛ شامل یک یا چند مورد از موارد زیر:

- پرداخت مخارج شخص محجور؛
- پس‌انداز یا سرمایه‌گذاری به نفع شخص محجور؛
- انجام عملیات بانکی متعلق به شخص محجور که به دلیل بروز شرایط خاص مانند تحقق وراثت شخص محجور، غیرقابل اجتناب باشد.

11-2- تعداد حساب سپرده شخص محجور در سایر مؤسسات اعتباری؛

11-3- پیش‌بینی مجموع مبالغ واریزی و برداشتی به/از حساب سپرده شخص محجور نزد مؤسسه اعتباری در مقاطع زمانی ماهانه، سه ماهه و سالانه؛

11-4- پیش‌بینی نحوه واریز وجوه به حساب سپرده شخص محجور نزد مؤسسه اعتباری؛ شامل یک یا چند مورد از موارد زیر:

- واریز نقدی؛
- واریز از طریق نقل و انتقالات الکترونیکی؛
- واریز از طریق واگذاری چک به حساب؛

11-5- پیش‌بینی علت واریز وجوه به حساب سپرده شخص محجور نزد مؤسسه اعتباری؛ شامل یک یا چند مورد از موارد زیر:

- واریزهای حاصل از انواع سرمایه‌گذاری، با ذکر جزئیات؛
 - واریزهای حاصل از انجام عملیات بانکی متعلق به شخص محجور که به دلیل بروز شرایط خاص مانند تحقق وراثت شخص محجور، غیرقابل اجتناب باشد؛ با ذکر جزئیات؛
 - واریزها برای تأمین مخارج زندگی شخص محجور، با ذکر مشخصات شخص واریزکننده/واریزکنندگان؛
 - سایر انواع واریزها، با ذکر توضیحات تکمیلی؛
- 11-6- پیش‌بینی مجموع مخارج ماهانه شخص محجور.

ماده 12- مؤسسه اعتباری موظف است، آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت حضوری از کلیه حساب‌های سپرده متعلق به شخص محجور را به روزانه مبلغ پانصد میلیون ریال و ماهانه مبلغ پنج میلیارد ریال محدود نماید. تبصره 1- مؤسسه اعتباری مجاز است در صورت درخواست دارنده حق برداشت از حساب سپرده شخص محجور مبنی بر ضرورت برداشت حضوری وجه بیش از آستانه‌های مجاز تعیین شده در این ماده، برداشت وجه را منوط به طی اقدامات زیر نماید:

- تکمیل قسمت (فیلد) "بابت" در فرم‌های مربوط؛
- ارائه اسناد مثبت‌ه دالّ بر ارتباط وجوه مورد تقاضا برای برداشت، با منافع شخص محجور.

تبصره 2- برداشت از حساب سپرده شخص محجور به منظور انتقال به حساب سپرده یا سپرده‌های دیگر شخص محجور در همان مؤسسه اعتباری یا مؤسسه اعتباری دیگر، مشمول این ماده نمی‌گردد.

تبصره 3- مؤسسه اعتباری باید نظامات کنترل داخلی را به نحوی طراحی نماید که از حسن اجرای این ماده به صورت سیستمی اطمینان حاصل شود.

ماده 13- اختصاص هرگونه ابزار پرداخت به حساب سپرده اشخاص بالاتر از (12) سال تمام تا (18) سال تمام با رعایت مقررات مربوط، مجاز است. آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های پرداخت غیرحضوری از کلیه حساب‌های سپرده متعلق به این اشخاص، روزانه مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال و ماهانه مبلغ پانصد میلیون ریال می‌باشد.

تبصره- حداکثر تراکنش خرید روزانه از هر کارت متعلق به اشخاص بالاتر از (12) سال تمام تا (18) سال تمام مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال و مجموع تراکنش‌های انجام شده خرید با کل کارت‌ها در شبکه بانکی برای اشخاص مذکور،

روزانه پانصد میلیون ریال می‌باشد. در هر حال، مجموع تراکنش‌های خرید با کارت‌های اختصاص یافته به حساب‌های سپرده اشخاص بالاتر از (12) سال تمام تا (۱۸) سال تمام در هر ماه نباید از یک میلیارد ریال فراتر رود.

ماده 14- اختصاص ابزار پرداخت به حساب سپرده اشخاص بالاتر از (7) سال تمام تا (12) سال تمام، فقط در قالب اعطای کارت پرداخت فیزیکی مجاز است. حداکثر تراکنش خرید روزانه از هر کارت متعلق به اشخاص بالاتر از (7) سال تمام تا (۱۲) سال تمام، مبلغ یکصد میلیون ریال و مجموع تراکنش‌های انجام شده خرید با کل کارت‌ها در شبکه بانکی برای اشخاص مذکور، روزانه سیصد میلیون ریال تعیین می‌گردد. در هر حال، مجموع تراکنش‌های خرید با کارت‌های اختصاص یافته به حساب‌های سپرده اشخاص بالاتر از (7) سال تمام تا (12) سال تمام در هر ماه نباید از پانصد میلیون ریال فراتر رود.

ماده 15- اختصاص هرگونه ابزار پرداخت به حساب‌های سپرده اشخاص کمتر از (۷) سال تمام ممنوع است.

تبصره - ارائه کارت بانکی پرداخت به حساب‌های سپرده اشخاص کمتر از (7) سال تمام تحت پوشش نهادهای حمایتی حاکمیتی از قبیل کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور منوط به ارائه و به‌روزرسانی اطلاعات این اشخاص در سامانه نهاب بانک مرکزی امکان‌پذیر است.²¹⁵

ماده 16- اختصاص ابزار پرداخت به حساب سپرده مجانی و اشخاص غیررشدید بالاتر از (۱۸) سال تمام، فقط در قالب اعطای کارت پرداخت فیزیکی مجاز است. حداکثر تراکنش خرید روزانه از هر کارت متعلق به این اشخاص مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال و مجموع تراکنش‌های انجام شده خرید با کل کارت‌ها در شبکه بانکی برای اشخاص مذکور، روزانه پانصد میلیون ریال می‌باشد. در هر حال، مجموع تراکنش‌های خرید با کارت‌های اختصاص یافته به حساب‌های سپرده مجانی و اشخاص غیررشدید بالاتر از (۱۸) سال تمام در هر ماه نباید از یک میلیارد ریال فراتر رود.

ماده 17- بانک مرکزی بر مبنای شناسه صنفی هر ابزار پذیرش، فهرست اصنافی که امکان پذیرش ابزار پرداخت اشخاص محجور توسط آن‌ها مجاز نمی‌باشد را به شرکت‌های خدمات پرداخت و مؤسسات اعتباری برای اعمال محدودیت‌های مقتضی و اطلاع‌رسانی به دارندگان ابزارهای پذیرش و مشتریان اعلام می‌نماید.

تبصره- مصادیق اصناف موضوع این ماده در کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده 18- به منظور اعمال کنترل نماینده قانونی بر تراکنش‌های غیرحضور شخص کمتر از (۱۸) سال تمام، مؤسسه اعتباری مجاز است بنا به درخواست نماینده قانونی شخص مزبور و با رعایت آستانه‌های مقرر، نسبت به تعیین سقف قابل انعطاف برای مبلغ و تعداد تراکنش‌های پرداخت قابل انجام از طریق ابزار پرداخت، در بازه زمانی مشخص اقدام نماید.

ماده 19- ارائه خدمات زیر به اشخاص محجور مجاز نمی‌باشد. ارائه سایر خدمات بانکی به اشخاص محجور، منوط به رعایت مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و پذیرش ریسک‌های مترتبه، بلامانع است.

• اعطای هرگونه ابزار پذیرش؛

²¹⁵ الحاق شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ 1401/11/18 هیئت‌عامل بانک مرکزی

- اعطای انواع تسهیلات و قبول انواع تعهدات با موضوعات تجاری؛
- اجاره صندوق امانات؛
- خرید و فروش ارز اعم از نقدی و حواله‌ای.

تبصره- اجاره صندوق امانات به مجانین و اشخاص غیررشید بالاتر از (۱۸) سال تمام بلامانع است.

فصل سوم- سایر

ماده 20- مؤسسه اعتباری موظف است با لحاظداشت اطلاعات موضوع ماده (11) این دستورالعمل، سامانه شناسایی معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی خود را به نحوی طراحی نماید که هرگونه به‌کارگیری یا استفاده از خدمات ارائه شده به اشخاص محجور توسط غیر، اعم از نماینده قانونی، به طرق مقتضی قابل شناسایی باشد.

ماده 21- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از ارائه هرگونه محصول، خدمت و روش ارائه (کانال) جدید و ویژه مرتبط با اشخاص محجور، از جمله تخصیص کارت‌های پرداخت خانواده، دانش‌آموزی و موارد مشابه، از رعایت ضوابط این دستورالعمل اطمینان حاصل نماید.

ماده 22- مؤسسه اعتباری موظف است رویه‌هایی را اتخاذ کند که پس از رفع حجر، بلافاصله نسبت به خلع سمت نماینده قانونی اقدام نموده و زمینه را برای بهره‌برداری مستقیم مشتری از خدمات بانکی فراهم نماید. سلب حق برداشت از مادر (موضوع تبصره ۱ ماده ۶)، صرفاً باید پس از رسیدن مشتری به سن (۱۸) سال تمام صورت پذیرد.

ماده 23- نحوه و حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور خارجی در مؤسسه اعتباری، در چارچوب ضوابط اجرایی موضوع ماده (۷۳) آیین‌نامه و اصلاحات و الحاقات بعدی آن امکان‌پذیر می‌باشد. تا زمان ابلاغ ضوابط مذکور، رعایت مفاد دستورالعمل اجرایی افتتاح حساب سپرده ریالی برای اشخاص خارجی، مصوب یک‌هزار و دویست و بیست و هفتمین جلسه مورخ 1395/10/14 شورای پول و اعتبار و دستورالعمل نحوه صدور کارت پرداخت ریالی برای اشخاص حقیقی خارجی، مصوب جلسه مورخ 1399/12/10 کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی الزامی است.

ماده 24- این دستورالعمل از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، تمامی نرم‌افزارها و سیستم‌های اطلاعاتی خود را به نحوی ساماندهی نماید که تکالیف مندرج در این دستورالعمل، از جمله ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های مربوط به اشخاص محجور، به صورت سامانه‌ای پیاده سازی گردند.

ماده 25- در مورد مشتریان فعلی مؤسسات اعتباری که در شمول اشخاص مشمول این دستورالعمل قرار می‌گیرند، با اطلاع‌رسانی مقتضی به آن‌ها از طریق مؤسسات اعتباری و با لحاظ فرصت سه ماهه و به طرقی از جمله مسدود نمودن حساب‌های مازاد و غیرفعال کردن ابزارهای پرداخت، نسبت به تطبیق نحوه خدمات بانکی به آن‌ها با مفاد این دستورالعمل اقدام خواهد شد.

ماده 26- بانک مرکزی مجاز است حدود مذکور در این دستورالعمل را در مقاطع زمانی مشخص براساس رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی متناسباً به‌روزرسانی نماید.

ماده 27- تخلف از اجرای مفاد این دستورالعمل، مشمول مجازات‌های انتظامی موضوع ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور، مصوب سال 1351 با اصلاحات و الحاقات بعدی می‌باشد.

ماده 28- بانک مرکزی پس از گذشت یک‌سال از اجرای این دستورالعمل و دریافت بازخوردها و بررسی آثار اجرای آن، متناسباً نسبت به اعمال اصلاحات لازم در دستورالعمل اقدام می‌نماید.

«دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری» که در (28) ماده و (10) تبصره در چهل و دومین جلسه مورخ 1400/08/22 هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسیده بود، مجدداً در شصت و دومین جلسه مورخ 1401/11/18 هیئت عامل بانک مرکزی با الحاق یک تبصره به ماده (15)، در (28) ماده و (11) تبصره اصلاح شد و به تصویب رسید.

3- بخشنامه شماره 02/15217 مورخ 1402/01/27 موضوع ابلاغ ضوابط تعیین آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به شخص حقوقی موضوع تبصره (2) ماده (8) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیر بانکی توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند در اجرای تکلیف مقرر در جزء (3) بند «ح» تبصره (16) قانون بودجه سال 1398 کل کشور و همچنین به استناد تبصره (1) ماده (112) آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ 1398/7/21 هیأت محترم وزیران و ابلاغی طی بخشنامه شماره 98/263550 مورخ 1398/8/4، «دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» در یک‌هزار و دویست و هشتاد و نهمین جلسه مورخ 1398/11/29 شورای پول و اعتبار مورد تصویب قرار گرفت و طی بخشنامه شماره 98/426351 مورخ 1398/12/08 ابلاغ گردید. لیکن پس از گذشت دو سال از اجرای دستورالعمل مذکور و دریافت بازخوردها و بررسی آثار اجرای آن و همچنین با امعان نظر به برخی تغییرات در چارچوب مقررات بالادستی، دستورالعمل یادشده اصلاح شد و در یک‌هزار و سیصد و بیست و هفتمین جلسه مورخ 1400/10/21 شورای پول و اعتبار مطرح و به تصویب رسید و طی بخشنامه شماره 01/332432 مورخ 1400/11/11 ابلاغ گردید.

در اجرای تکلیف مقرر در تبصره (2) ذیل ماده (8) اصلاحیه دستورالعمل یادشده دایر بر این که "آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های پرداخت غیرحضوری در مورد اشخاص حقوقی بر مبنای سطح ریسک پولشویی توسط هیئت عامل بانک مرکزی تعیین می‌شود"، «ضوابط تعیین آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به شخص حقوقی موضوع تبصره (2) ماده (8) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» تدوین و در جلسه مورخ 1401/11/18 هیئت عامل محترم بانک مرکزی به تصویب رسید که نسخه‌ای از آن به شرح پیوست برای استحضار ایفاد می‌شود.

در ضوابط موصوف، افزایش آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به اشخاص حقوقی حسب نیاز و دامنه فعالیت‌های اقتصادی و طبقه‌بندی آنها، در سه سطح انجام شده است. وفق ماده (3) ضوابط مذکور، اشخاص حقوقی که به اقتضای زمینه فعالیت، تقاضایی برای افزایش آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری را داشته باشند می‌توانند مشروط به گذشت یک سال از زمان تأسیس و ارائه صورت‌های مالی حسابرسی‌شده به مؤسسه اعتباری و پس از اخذ تأییدیه واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) آن مؤسسه اعتباری از آستانه 10 میلیارد ریال به صورت روزانه و مبلغ 100 میلیارد ریال به صورت ماهانه برخوردار شوند. همچنین در صورت عدم کفایت، مؤسسه اعتباری می‌تواند آستانه فراتر از مواد (2) و (3) نیز به اشخاص حقوقی واجد شرایط مقرر در ماده (4) ضوابط یادشده اختصاص دهد.

با توجه به اهمیت ضوابط یادشده، تکالیف مهمی برای مؤسسات اعتباری در نظر گرفته شده است که نظارت مستمر بر حسن اجرای آن و حصول اطمینان از واپایش (کنترل) و رصد سامانه‌ای اجرای دقیق ضوابط و ارائه گزارش‌های دوره‌ای مربوطه و نیز برقراری امکان بارگذاری مدارک و مستندات به صورت الکترونیکی از آن جمله است. با عنایت به مراتب پیش‌گفته، خواهشمند است دستور فرمایند تمهیدات و اقدامات مقتضی برای اجرای دقیق ضوابط موصوف، معمول شده و مراتب به قید تسریع و با لحاظ بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/05/16 به تمامی

واحدهای ذی ربط آن مؤسسه اعتباری ابلاغ گردیده و نسخه‌ای از آن به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال شود و بر حسن اجرای آن نیز نظارت گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

محمدحسین دهقان

حمیدرضا غنی‌آبادی

2316

3215-02

« ضوابط تعیین آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به شخص حقوقی»

در اجرای تکلیف مقرر در تبصره (2) ماده (8) «دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص»، مصوب جلسه مورخ 1400/10/21 شورای محترم پول و اعتبار و در چارچوب مصوبه شماره 96/250904 م مورخ 1396/08/09 هیئت عامل بانک مرکزی در خصوص شرکت‌های پرداخت‌یار، « ضوابط تعیین آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به شخص حقوقی» که از این پس به اختصار "ضوابط" نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد.

فصل اول- تعاریف:

ماده 1. در این ضوابط، عناوین زیر به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

1-1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

1-2- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز «بانک مرکزی» تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک فعالیت می‌کند؛

1-3- پرداخت‌یار: موضوع جزء (40) ذیل ماده (1) آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ 1398/7/21 هیأت محترم وزیران؛

1-4- رابط برنامه‌نویسی کاربردی (رابط): رابط نرم‌افزاری کاربردی است که توسط مؤسسه اعتباری در اختیار شخص حقوقی قرار می‌گیرد و صرفاً برای دریافت دستور برداشت الکترونیکی از درگاه‌های غیرحضوری از مبدا حساب شخص حقوقی مذکور کاربرد دارد.

فصل دوم- آستانه‌های مجاز برداشت از حساب‌های متعلق به اشخاص حقوقی به صورت غیرحضوری:

ماده 2. مؤسسه اعتباری مکلف است آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به شخص حقوقی را به روزانه مبلغ یک میلیارد ریال محدود نماید.

ماده 3. مؤسسه اعتباری می‌تواند آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به شخص حقوقی که متقاضی افزایش آستانه‌های مقرر در ماده (2) هستند را مشروط به گذشت یک سال از زمان تأسیس شخص حقوقی و ارائه صورت‌های مالی حسابرسی‌شده و متناسب با صورت‌های مالی مذکور، حداکثر به مبلغ 10 میلیارد ریال به صورت روزانه و مبلغ 100 میلیارد ریال به صورت ماهانه و پس از اخذ تأییدیه واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) افزایش دهد.

ماده 4. مؤسسه اعتباری مجاز است آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به شخص حقوقی که واجد تمامی شرایط ذیل بوده و متقاضی افزایش آستانه‌های مقرر در مواد (2) و (3) می‌باشد را در صورت تأیید شرایط متقاضی توسط واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، منطبق با مستندات دریافتی و متناسب با آن افزایش دهد.

1-4- الگوی کسب و کاری شخص حقوقی مبتنی بر برداشت غیرحضوری از حساب و واریز وجوه متناظر به حساب ذی‌نفعان متعدد باشد.

2-4- تعداد پرداخت وجوه روزانه کسب و کار به ذی‌نفعان در شش ماه گذشته به صورت میانگین بیش از ۱۰۰ واریز در روز باشد.

3-4- شخص حقوقی به سامانه یکپارچه صدور صورتحساب الکترونیکی سازمان امور مالیاتی یا سامانه یکپارچه صورتحساب الکترونیکی وزارت صنعت، معدن و تجارت متصل باشد.

فصل سوم- الزامات ناظر بر اعطای مجوز دسترسی به حساب‌های متعلق به اشخاص حقوقی از طریق رابط برنامه‌نویسی کاربردی:

ماده 5. اعطای مجوز دسترسی به حساب سپرده متعلق به شخص حقوقی موضوع مواد (2) و (3) از طریق رابط برنامه‌نویسی کاربردی توسط مؤسسه اعتباری ممنوع می‌باشد.

ماده 6. اعطای مجوز دسترسی به حساب متعلق به شخص حقوقی موضوع ماده (4) به صورت غیرحضوری از طریق رابط برنامه‌نویسی کاربردی، صرفاً به شخص حقوقی صاحب حساب، توسط مؤسسه اعتباری مجاز می‌باشد.

ماده 7. اعطای مجوز دسترسی به حساب مشترک شخص حقوقی به صورت غیرحضوری از طریق رابط برنامه‌نویسی کاربردی، ممنوع است.

ماده 8. مؤسسه اعتباری موظف است الزامات امنیتی مقتضی در خصوص بهره‌برداری از رابط برنامه‌نویسی کاربردی، ارائه شده به شخص حقوقی موضوع ماده (4) را پیاده‌سازی نموده و نسبت به رعایت آن اطمینان حاصل نماید.

ماده 9. دریافت وجوه از اشخاص به ویژه بابت فروش کالا یا خدمت به آن‌ها از طریق درگاه‌های پرداخت الکترونیک، صرفاً باید در حساب‌های سپرده‌ای که متعلق به فروشنده کالا یا خدمت باشد، انجام و واریز شود. واریز وجوه یادشده به هر حساب سپرده دیگری نظیر حساب‌های واسطه‌ای مطلقاً ممنوع است.

تبصره- حساب سپرده متعلق به پرداخت‌یار که صرفاً برای تسویه با پذیرندگان افتتاح شده و کاربرد دارد و اختیار هرگونه برداشت از آن با شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) می‌باشد، از شمول این ماده مستثنی است.

فصل چهارم- سایر الزامات:

ماده 10. مؤسسه اعتباری مکلف است امکان واپایش (کنترل) و رصد سامانه‌ای اجرای دقیق مفاد این ضوابط را فراهم نماید.

ماده 11. مدیر ارشد واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مکلف است گزارش متضمن حصول اطمینان از حسن اجرای این ضوابط از طریق واپایش (کنترل) سامانه‌ای و عدم امکان تخطی از آن در مؤسسه اعتباری را تنظیم نموده و پس از تأیید در کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، مراتب را به تصویب هیئت مدیره مؤسسه اعتباری برساند و نسخه‌ای از مصوبه هیئت مدیره را به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده 12. مسئولیت مخاطرات و تخلفات احتمالی از مفاد این ضوابط با هیئت مدیره و هیئت عامل مؤسسه اعتباری می‌باشد.

« ضوابط تعیین آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های غیرحضوری متعلق به شخص حقوقی » در 12 ماده در شصت و دومین جلسه مورخ 1401/11/18 هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد.

4- بخشنامه شماره 02/33944 مورخ 1402/02/18 موضوع اصلاح دستورالعمل شفافسازی تراکنش‌های بانکی اشخاص

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیر بانکی توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 00/322432 مورخ 1400/11/11 موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل شفافسازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» مصوب جلسه مورخ 1400/10/21 شورای پول و اعتبار، به استحضار می‌رساند آن شورا در یک‌هزار و سیصد و پنجاه و پنجمین جلسه مورخ 1401/12/۲۷، با پیشنهاد الحاق یک تبصره به شرح ذیل به ماده (۸) دستورالعمل مذکور موافقت نمود:

"تبصره ۳- تراکنش‌های انتقال وجه غیرحضوری که مبدأ و مقصد آن یکسان و از نوع انفرادی متعلق به یک شخص حقیقی است، از رعایت حدود مقرر در این ماده مستثنی می‌باشد."

بر این اساس، انتقال وجه از حساب سپرده یک شخص حقیقی به سایر حساب‌های سپرده آن شخص به هر میزان، منوط به آن که هر دو سپرده، انفرادی (و نه مشترک) باشند، در آستانه‌های مذکور در ماده (۸) دستورالعمل یادشده، مورد احتساب قرار نخواهد گرفت. همانگونه که مستحضرنند، به موجب بند (۱۰) جدول مندرج در ماده (۶) اصلاحیه «دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع تبصره (۲) ماده (۱۱) و تبصره (۱) ماده (۱۲) دستورالعمل شفافسازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» ابلاغی طی بخشنامه شماره 02/5746 مورخ 1401/01/16 نیز، انتقال وجه بین حساب‌های سپرده اشخاص، مستلزم اخذ مستند نمی‌باشد.

با عنایت به مراتب مذکور، ضمن ایفاد یک نسخه تنقیح شده از دستورالعمل شفافسازی تراکنش‌های بانکی اشخاص، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن مؤسسه اعتباری ابلاغ و نسخه‌ای از آن به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال گردد و بر حسن اجرای آن نیز نظارت مؤثر به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

محمدحسین دهقان

حمیدرضا غنی‌آبادی

2316

3215-02

«اصلاحیه دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص»

امروزه با استفاده از فن‌آوری‌های نوین در صنعت بانکداری، عملیات بانکی به طور سریع و بدون محدودیت در هر لحظه قابل انجام بوده و امکان جابجایی مبالغ کلان در نقل و انتقالات الکترونیکی و غیرحضوری در کوتاه‌ترین زمان ممکن فراهم می‌باشد.

در اجرای تکالیف مقرر در جزء (3) بند «ح» تبصره (16) قانون بودجه سال 1398 کل کشور و تبصره (1) ماده (112) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ 1398/07/21 هیئت محترم وزیران و اصلاحات و الحاقات بعدی آن و در چارچوب احکام مقرر در قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه اجرایی آن و قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم و با استناد به ماده (14) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و با عنایت به اهمیت و حساسیت ریسک‌های نقل و انتقالات الکترونیکی در حوزه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و به منظور جلوگیری از سوء استفاده‌های احتمالی و نیز اتخاذ تدابیر پیشگیرانه، دستورالعمل «شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول - تعاریف:

ماده 1 - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

- 1-1- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- 2-1- مؤسسه اعتباری: عبارت است از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی تحت نظارت بانک مرکزی، شعب بانک‌های خارجی در ایران نیز در شمول مؤسسه اعتباری محسوب می‌شوند؛
- 3-1- مرکز: مرکز اطلاعات مالی و مبارزه با پولشویی موضوع تبصره (2) ماده (7) مکرر قانون اصلاح قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی ابلاغی طی مصوبه شماره 92986/ت/57101 مورخ 1398/07/22 هیئت محترم وزیران؛
- 4-1- پذیرنده: شخص حقیقی یا حقوقی که با پذیرش ابزار پرداخت و با استفاده از ابزار پذیرش نسبت به فروش کالا و یا ارائه خدمات به دارندگان کارت اقدام می‌نماید؛
- 5-1- مشتری (ارباب رجوع): شخص حقیقی یا حقوقی اعم از اصیل، وکیل یا نماینده قانونی وی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب سپرده بوده و یا به نام وی حساب سپرده افتتاح شده است؛
- 6-1- مشتری حقیقی: شخص حقیقی غیر محجور؛
- 7-1- سامانه نهاب: نظام هویت سنجی الکترونیکی بانکی حاوی اطلاعات هویتی مشتری؛
- 8-1- شناسه شهاب: شناسه هویت الکترونیکی بانکی تخصیص یافته توسط سامانه نهاب؛
- 9-1- اشخاص محجور: اشخاص محجور اشخاصی هستند که به موجب مواد (1207) و (1210) قانون مدنی و ماده واحده قانون راجع به رشد متعاملین از تصرف در اموال و حقوق مالی خود ممنوع می‌باشند. در این دستورالعمل، اشخاص محجور مشتمل بر موارد ذیل است:

- اشخاص کمتر از (۱۸) سال تمام: شامل اشخاص صغیر و اشخاص بالغ غیررشید که رشد آن‌ها از سوی دادگاه صالحه تشخیص داده نشده است؛
- اشخاص غیررشید و مجنون: شامل اشخاص غیررشید بالاتر از (۱۸) سال تمام و اشخاص مجنون که شناسه یکتای هویتی آن‌ها به علت قرار داشتن در شرایط حجر، تعلیق شده است؛
- 10-1- شناسه یکتای هویتی: شناسه‌ای منحصر به فرد که برای هر یک از اشخاص حقیقی و حقوقی، اعم از ایرانی و خارجی تعیین و اختصاص داده می‌شود. شماره ملی اشخاص حقیقی ایرانی، شناسه ملی اشخاص حقوقی ایرانی و شماره اختصاصی اشخاص خارجی، شناسه یکتای هویتی محسوب می‌شوند؛
- 11-1- برداشت: هر نوع تراکنشی که به ازای آن موجودی حساب سپرده مشتری نزد مؤسسه اعتباری بدهکار می‌شود، از جمله برداشت وجوه نقد، انتقال وجوه (واریز به)، خرید و پرداخت قبوض؛
- 12-1- خدمات حضوری: مراجعه مشتری به مؤسسه اعتباری برای اخذ خدمات بانکی از متصدیان آن مؤسسه اعتباری؛
- 13-1- خدمات غیرحضوری: بکارگیری انواع ابزارهای پذیرش توسط مشتری و اخذ خدمت بانکی بدون مراجعه حضوری به مؤسسه اعتباری؛
- 14-1- درگاه پرداخت: مجموعه‌ای از سخت‌افزار و نرم‌افزار که امکان انتقال اطلاعات بین یک ابزار پذیرش با مؤسسه اعتباری را فراهم می‌آورد؛
- 15-1- درگاه پرداخت حضوری: به درگاه‌هایی گفته می‌شود که اخذ خدمات بانکی با مراجعه حضوری مشتری به متصدی مؤسسه اعتباری انجام می‌شود؛
- 16-1- درگاه پرداخت غیر حضوری: به درگاه‌هایی گفته می‌شود که اخذ خدمات بانکی بدون مراجعه حضوری مشتری به متصدی مؤسسه اعتباری انجام می‌شود؛
- 17-1- ابزار پذیرش: دستگاهی فیزیکی یا سامانه‌های الکترونیکی که می‌توان با استفاده از ابزار پرداخت نسبت به انجام عملیات دریافت، پرداخت و یا انتقال وجه اقدام کرد؛
- 18-1- ابزار پرداخت: انواع کارت های فیزیکی یا مجازی یا هر روش و ابزاری که مؤسسه اعتباری در اختیار مشتری قرار می‌دهد و برای وی امکان دریافت، پرداخت و یا انتقال وجه را به شخص دیگر فراهم می‌سازد؛
- 19-1- نقل و انتقالات الکترونیکی: هرگونه عملیات بانکی که از طریق ابزارهای الکترونیکی انجام شود و به ازای آن مبلغی از حساب سپرده مشتری نزد مؤسسه اعتباری به حساب ذینفع در آن مؤسسه اعتباری یا مؤسسه اعتباری دیگر منتقل گردد؛

20-1 - اشخاص غیر مجاز: اشخاصی که واجد شرایط برای دریافت درگاه‌های پرداخت یا ابزارهای پذیرش نمی‌باشند. برخی مصادیق این گونه اشخاص عبارتند از شخص محجور، شخص حقیقی فاقد حساب سپرده تجاری و شخص حقیقی که به موجب حکم مرجع قضایی مجاز به دریافت درگاه‌های پرداخت یا ابزارهای پذیرش نمی‌باشند.

فصل دوم - شناسایی مشتری از طریق سامانه نهاب:

ماده 2 — انجام کلیه عملیات بانکی مبتنی بر حساب، اعم از حضوری و غیر حضوری در مؤسسه اعتباری برای مشتری منوط به اخذ شناسه شهاب از طریق سامانه نهاب می‌باشد.

ماده 3 — مؤسسه اعتباری موظف است از ارائه خدمات بانکی به مشتری فاقد شناسه شهاب خودداری نموده و در چارچوب زمانی ابلاغی از سوی بانک مرکزی، نسبت به مسدود نمودن برداشت از حساب‌های متعلق به وی تا دریافت شناسه شهاب اقدام نماید.

تبصره 1 — اخذ شناسه شهاب نافه سایر مسئولیت‌های مؤسسه اعتباری در زمینه اجرای الزامات شناسایی مشتری نمی‌باشد.

تبصره 2 — مؤسسه اعتباری در مواردی که بانک مرکزی اعلام می‌نماید، مکلف است اعتبار شناسه شهاب را مطابق رویه‌های اعلامی از سوی بانک مرکزی استعلام نماید.

ماده 4 — افتتاح حساب سپرده در مؤسسه اعتباری با مراجعه حضوری و با ارائه مدارک شناسایی معتبر قابل انجام است.

تبصره - افتتاح هرگونه حساب سپرده به صورت غیر حضوری و ارائه خدمات بانکی به آن حساب صرفاً با رعایت دستورالعملی که به تصویب شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تامین مالی تروریسم خواهد رسید، مجاز می‌باشد.

فصل سوم - نقل و انتقالات الکترونیکی وجوه مشتری:

ماده 5 — مؤسسه اعتباری ملزم به طراحی و درج قسمت (فیلد) شرح «بابت» در تمامی درگاه‌های پرداخت متصل به شبکه درون بانکی و بین بانکی و همچنین فرم‌های واریز، برداشت و انتقال وجه می‌باشد.

تبصره — درگاه‌های خودپرداز، کارت خوان، کیوسک و عملیات مربوط به پرداخت قبوض از شمول حکم مقرر در این ماده مستثنی می‌باشند.

ماده 6 — انتقال وجوه بیش از آستانه مجاز مقرر از حساب‌های سپرده مشتری در مؤسسه اعتباری، منوط به حضور وی و یا نماینده قانونی وی در مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده 7 — مؤسسه اعتباری با استفاده از اطلاعات ماخوذه از مشتری و با توجه به سطح فعالیت مورد انتظار وی، مکلف به بررسی تناسب بین موضوع مندرج در شرح «بابت» و تراکنش‌های انجام شده بوده و در صورت مشاهده عدم تناسب و یا مغایرت اطلاعات مذکور و نیز انجام هرگونه معاملات و عملیات مشکوک دیگر در این ارتباط، مراتب را بدون اطلاع مشتری به عنوان گزارش معاملات و عملیات مشکوک به شرح بند (12) ماده (1) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی به مرکز ارسال نماید.

تبصره — موارد قابل قبول درج در قسمت (فیلد) بابت و شاخص‌های عدم تناسب ظرف شش ماه از سوی بانک مرکزی اعلام خواهد شد.

فصل چهارم - تعیین آستانه در تراکنش‌های برداشت از حساب‌های سپرده مشتری:

ماده 8 — مؤسسه اعتباری موظف است، آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های پرداخت غیرحضوری، از کلیه حساب‌های سپرده متعلق به مشتری حقیقی در آن مؤسسه اعتباری را به روزانه مبلغ یک میلیارد ریال محدود نماید.

تبصره 1 — آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های پرداخت غیرحضوری برای مشتری حقیقی فاقد سپرده تجاری، ماهانه مبلغ پنج میلیارد ریال می‌باشد.

تبصره 2 — آستانه مجاز مجموع مبالغ برداشت از طریق درگاه‌های پرداخت غیرحضوری در مورد اشخاص حقوقی بر مبنای سطح ریسک پولشویی توسط هیئت عامل بانک مرکزی تعیین می‌شود.

تبصره 3 — تراکنش‌های انتقال وجه غیرحضوری که مبدأ و مقصد آن یکسان و از نوع انفرادی متعلق به یک شخص حقیقی است، از رعایت حدود مقرر در این ماده مستثنی می‌باشد. 216

ماده 9 — مشتری حقیقی که از حساب سپرده خود استفاده تجاری می‌نماید، پس از تایید سازمان امور مالیاتی کشور مشمول ماده (12) این دستورالعمل می‌باشد.

تبصره 1 — احراز وجود پرونده مالیاتی فعال برای مشتری حقیقی و انطباق هویت دارنده پرونده مالیاتی با هویت صاحب حساب سپرده از طریق ارتباط با سازمان امور مالیاتی کشور و یا سایر روش‌هایی که مورد تایید بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی کشور می‌باشد بر عهده مؤسسه اعتباری می‌باشد.

تبصره 2 — در صورتی که فعالیت حساب سپرده مشتری متناسب با فعالیت مورد انتظار وی نباشد، مراتب باید در قالب گزارش معاملات و عملیات مشکوک به مرکز ارسال شود.

ماده 10 — مؤسسه اعتباری موظف است، در کلیه نقل و انتقالات الکترونیکی وجوه بالاتر از "دو میلیارد ریال" درون بانکی و بین بانکی روزانه مشتری حقیقی، انتقال وجه را منوط به تکمیل قسمت (فیلد) بابت در فرم‌های مربوط و ارایه اسناد مثبت دال بر انجام معامله، قرارداد و یا علت انتقال وجه نموده و تصویری از اسناد مثبت مربوط به انتقال وجه در پرونده تراکنش مذکور را نگهداری نماید.

تبصره 1 — تراکنش‌های بین یک میلیارد ریال تا دو میلیارد ریال از شمول حکم مقرر در این ماده مستثنی می‌باشند.

تبصره 2 — موارد قابل قبول درج در قسمت (فیلد) بابت و حداقل مستندات مورد نیاز در قالب پیوست دستورالعمل از سوی بانک مرکزی اعلام خواهد شد.

ماده 11 — مؤسسه اعتباری موظف است، در کلیه نقل و انتقالات الکترونیکی وجوه بالاتر از "ده میلیارد ریال" درون بانکی و بین بانکی مشتری حقوقی و حساب‌های سپرده تجاری مشتری حقیقی، انتقال وجه را

منوط به تکمیل قسمت (فیلد) بابت در فرم‌های مربوط و ارائه اسناد مثبت دال بر انجام معامله، قرارداد و یا علت انتقال وجه نموده و تصویری از اسناد مثبت مربوط به انتقال وجه در پرونده تراکنش مذکور را نگهداری نماید.

تبصره — موارد قابل قبول درج در قسمت (فیلد) بابت و حداقل مستندات مورد نیاز در قالب پیوست دستورالعمل از سوی بانک مرکزی اعلام خواهد شد.

ماده 12— حداکثر تراکنش خرید از هر کارت متعلق به مشتری حقیقی، مبلغ پانصد میلیون ریال و مجموع تراکنش‌های انجام شده کارتی برای وی در کل شبکه بانکی روزانه مبلغ یک میلیارد ریال می‌باشد. بانک مرکزی تمهیدات لازم برای اجرای دقیق محدودیت‌های موضوع این ماده را فراهم می‌نماید.

تبصره- فهرست پذیرندگانی که از حدود مقرر در این ماده مستثنی می‌باشند، توسط هیئت عامل بانک مرکزی تعیین و متناسباً به‌روزرسانی می‌شود.

ماده 13 — مؤسسه اعتباری صادرکننده کارت موظف به ثبت کلیه کارت‌های صادره به همراه اطلاعات مشتریان خود در سامانه متمرکز بانک مرکزی (مانا) می‌باشد.

ماده 14- حدود و آستانه‌های مجاز مجموع مبالغ برداشت از حساب‌های سپرده اشخاص محجور از طریق درگاه‌های پرداخت حضوری و غیرحضوری در کل شبکه بانکی و نحوه اخذ مستندات مرتبط با تراکنش‌های مربوط به آن اشخاص، در چارچوب آستانه‌های تعیین شده برای اشخاص حقیقی در این دستورالعمل توسط هیئت عامل بانک مرکزی تعیین می‌گردد.

فصل پنجم - سایر:

ماده 15— درگاه‌های پرداخت یا ابزارهای پذیرش صرفاً به مشتری حقیقی تعلق می‌گیرد که دارای پرونده مالیاتی فعال نزد سازمان امور مالیاتی کشور و حساب سپرده تجاری باشد.

تبصره 1— شرکت‌های خدمات پرداخت موظفند پس از گذشت شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این ضوابط، پایانه‌های فروش اشخاص حقیقی که فاقد پرونده مالیاتی فعال نزد سازمان امور مالیاتی کشور بوده و نسبت به معرفی حساب تجاری خود به مؤسسه اعتباری اقدام ننموده باشند، را غیرفعال نمایند. در صورت تأیید رئیس کل بانک مرکزی مهلت مذکور تا سه ماه دیگر قابل تمدید است.

تبصره 2— تخصیص درگاه‌های پرداخت یا ابزارهایی نظیر دستگاه خودپرداز یا کارت‌خوان به اشخاص غیرمجاز ممنوع است.

ماده 16— مؤسسه اعتباری موظف می‌باشد در صورت اطلاع از اینکه مشتری با استفاده از حساب‌های سپرده متعدد، بیش از آستانه‌های مقرر در این دستورالعمل تراکنش غیرحضوری نامتعارف انجام دهد، به عنوان مشتری دارای تراکنش‌های مشکوک به مرکز گزارش نماید. بانک مرکزی بر حسن اجرای این ماده نظارت مقتضی به عمل می‌آورد.

ماده 17- افزایش آستانه‌های مقرر مندرج در این دستورالعمل بیش از رشد شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی (نرخ تورم اعلامی توسط بانک مرکزی) صرفاً با موافقت شورای پول و اعتبار امکان پذیر است. کاهش و یا افزایش آستانه‌های مذکور حداکثر معادل شاخص بهای کالا و خدمات (نرخ تورم اعلامی توسط بانک مرکزی) توسط رئیس کل بانک مرکزی و با اطلاع رسانی به شورای پول و اعتبار مجاز است.

ماده 18 - تخلف از اجرای مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های انتظامی مقرر در قوانین و مقررات مربوط می‌شود.

«دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» که در (19) ماده و (17) تبصره در یک‌هزار و دوست و هشتاد و نهمین جلسه مورخ 1398/11/29 شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده و ابلاغ شده بود، در یک‌هزار و سیصد و پنجاه و پنجمین جلسه مورخ 1401/12/27 شورای پول و اعتبار در (18) ماده و (16) تبصره مورد بازنگری قرار گرفت و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد.

5- بخشنامه شماره 02/63309 مورخ 1402/03/22 موضوع ابلاغ دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری

حساب‌های سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در مؤسسات اعتباری

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیر بانکی توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، بدین‌وسیله "دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حساب‌های سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در مؤسسات اعتباری" که در چارچوب "دستورالعمل اجرایی شناسایی و تعیین تکلیف حساب‌های مطالبه نشده و مازاد (ریالی)" مصوب جلسه مورخ 1396/05/17 شورای محترم پول و اعتبار و همچنین "ضوابط صدور کارت پرداخت" مصوب جلسه مورخ 1380/02/02 آن شورا تهیه شده و در جلسه مورخ 1402/02/30 به تصویب هیأت عامل محترم بانک مرکزی رسیده است، برای استحضار و صدور دستور مقتضی ایفاد می‌گردد. همان‌گونه که مستحضرنند، در حال حاضر چالش‌های مهمی در زمینه افتتاح و نگهداری حساب‌های سپرده بانکی و کارت‌های پرداخت وجود دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به عدم الزام به آگاهی اصیل از افتتاح حساب سپرده و بهره‌برداری از آن توسط وکیل، عدم الزام در به‌کارگیری روش‌هایی نظیر ارسال پیامک و دریافت شناسه تأیید هویت در هنگام افتتاح حساب سپرده و نیز در هنگام ارائه خدمات مرتبط با حساب سپرده به اشخاص با ریسک بالا، تورم تعداد حساب‌های سپرده بانکی و کارت‌های پرداخت به دلایل متعدد همچون به دلیل منوط کردن ارائه همه خدمات بانکی به افتتاح حساب سپرده و برخی سوءاستفاده‌ها از حساب‌های سپرده مشترک، اشاره نمود. در دستورالعمل پیوست تلاش شده، برای رفع مشکلات و چالش‌های شناسایی شده در این رابطه، تدبیر مقتضی اتخاذ گردد که اهم آن‌ها عبارتست از:

- 1- ممنوعیت الزام مشتری به افتتاح حساب سپرده جدید جز در مواردی که ارائه خدمات و عملیات بانکی از قبیل اعطای تسهیلات، صدور دسته چک، صدور کارت پرداخت، صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین‌بانکی، پرداخت چک و نقل و انتقالات الکترونیکی وجوه که ارائه آن‌ها به مشتری توسط مؤسسه اعتباری بدون افتتاح و نگهداری حساب سپرده برای وی نزد همان مؤسسه اعتباری میسر نمی‌باشد.
- 2- ضابطه‌مند نمودن و تبیین احکام ناظر بر حساب‌های سپرده مشترک از جمله در زمینه ورود و خروج شرکا؛
- 3- تبیین حدود و ضوابط افتتاح حساب سپرده به صورت وکالتی؛
- 4- ممنوعیت افتتاح حساب سپرده گروهی توسط اشخاص حقوقی؛
- 5- محدودیت تعداد حساب سپرده در سطح شبکه بانکی به نحوی که افتتاح و نگهداری بیش از 30 حساب سپرده ریالی مشتمل بر حساب‌های سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، سپرده قرض‌الحسنه جاری و سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی به صورت انفرادی یا مشترک در تمامی مؤسسات اعتباری برای هر مشتری ممنوع است.
- 6- محدودیت تعداد کارت‌های پرداخت به نحوی که هر یک از مؤسسات اعتباری صرفاً مجاز به اختصاص یک کارت پرداخت به هر حساب سپرده مشتری می‌باشد.
- 7- تبیین فرآیند بستن و غیرفعال نمودن حساب‌های سپرده مازاد و کارت‌های پرداخت مازاد؛
- 8- ممنوعیت تراکنش حساب‌های سپرده ثبت نشده در سامانه سیاح؛
- 9- ممنوعیت تراکنش کارت‌های پرداخت ثبت نشده در سامانه مانا.

با عنایت به مراتب مذکور، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/5/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن مؤسسه اعتباری ابلاغ، تمهیدات و مقدمات لازم برای

اجرای دقیق و جامع آن و نیز نظارت بر حسن اجرای آن به صورت سامانه‌ای فراهم شده و نسخه‌ای از آن به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال گردد..

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

محمدحسین دهقان

حمیدرضا غنی‌آبادی

2316

3215-02

«دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حساب‌های سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در مؤسسات اعتباری.»

در چارچوب "دستورالعمل اجرایی شناسایی و تعیین تکلیف حساب‌های مطالبه نشده و مازاد (ریالی)" مصوب جلسه مورخ 1396/05/17 شورای پول و اعتبار و همچنین "ضوابط صدور کارت پرداخت" مصوب جلسه مورخ 1380/02/02 آن شورا، «دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حساب‌های سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌شود:

فصل اول- تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح بکار می‌روند:

1- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ 1398/07/21 هیأت وزیران؛

2- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

3- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

4- متقاضی: شخص حقیقی است که درخواست وی مبنی بر افتتاح حساب سپرده به مؤسسه اعتباری ارائه می‌شود؛

5- مشتری: به شخص حقیقی دارنده حساب سپرده اطلاق می‌گردد؛

6- کارت پرداخت: انواع کارت‌های بدهی ریالی صادر شده به نام مشتری توسط مؤسسه اعتباری که به دارنده آن امکان خرید، پرداخت قبض، انتقال وجه به سایر کارت‌ها و حساب‌های سپرده و دریافت وجه نقد را فراهم می‌سازد؛

7- سامانه سیاح: سامانه‌ای است که تحت راهبری و مدیریت بانک مرکزی بوده و از طریق آن، اطلاعات حساب‌های سپرده توسط مؤسسات اعتباری ثبت می‌گردد؛

1- سامانه مانا: سامانه‌ای است که تحت راهبری و مدیریت بانک مرکزی بوده و از طریق آن، اطلاعات کارت‌های پرداخت توسط مؤسسات اعتباری ثبت می‌گردد.

فصل دوم- کلیات و گستره شمول

ماده 2- گستره شمول این دستورالعمل محدود به حساب‌های سپرده ریالی و مشتمل بر حساب‌های سپرده قرض‌الحسنه جاری، سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی، اعم از انفرادی و مشترک و همچنین کارت‌های پرداخت مرتبط با حساب‌های سپرده مذکور می‌باشد.

تبصره 1- کارت اعتباری، بن‌کارت و کارت هدیه در شمول این دستورالعمل قرار ندارند.

تبصره 2- حساب سپرده متعلق به اشخاص متوفی مشمول احکام مقرر در این دستورالعمل نبوده و مؤسسه اعتباری موظف است در خصوص حساب‌های سپرده مذکور مطابق مقررات مربوط از جمله ماده (۶۶) آیین‌نامه

و "دستورالعمل اجرایی شناسایی و تعیین تکلیف حساب‌های مطالبه‌نشده و مازاد ریالی" مصوب شورای پول و اعتبار و اصلاحات و الحاقات بعدی اقدام نماید.

ماده 3- ایجاد امکان هرگونه تراکنش غیر از تراکنش‌های مربوط به ایجاد، ابطال، انتقال یا تقلیل و قابلیت دریافت و پرداخت برای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه و سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت و همچنین اتصال کارت پرداخت به آن حساب‌ها ممنوع است.

ماده 4- افتتاح حساب سپرده ریالی برای اشخاص خارجی و اشخاص محجور و اختصاص کارت پرداخت به حساب‌های سپرده آن‌ها، به ترتیب در چارچوب "دستورالعمل نحوه ارائه خدمات بانکی به اشخاص خارجی در مؤسسات اعتباری" مصوب شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم و "دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری" و اصلاحات بعدی آن مصوب هیأت عامل بانک مرکزی امکان‌پذیر می‌باشد.

فصل سوم- الزامات مربوط به افتتاح حساب سپرده

ماده 5- مؤسسه اعتباری فقط به درخواست متقاضی و یا نماینده قانونی وی و منوط به رعایت احکام و آستانه‌های مقرر در این دستورالعمل، مجاز به افتتاح حساب سپرده می‌باشد.

ماده 6- الزام مشتری به افتتاح حساب سپرده جدید توسط مؤسسه اعتباری به جز در مواردی که ارایه خدمات و عملیات بانکی از قبیل اعطای تسهیلات، صدور دسته چک، صدور کارت پرداخت، صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین‌بانکی، پرداخت چک و نقل و انتقالات الکترونیکی وجوه که ارائه آن‌ها به مشتری توسط مؤسسه اعتباری بدون افتتاح و نگهداری حساب سپرده برای وی نزد همان مؤسسه اعتباری میسر نمی‌باشد، ممنوع است.

تبصره - منوط نمودن قبول ضمانت و یا تعهد ضامنان به افتتاح حساب سپرده توسط آن‌ها و یا الزام مشتری که قبلاً دارای حساب سپرده در آن مؤسسه اعتباری بوده، به افتتاح حساب سپرده جدید ممنوع است.

ماده 7- مؤسسه اعتباری موظف است سیاست‌ها، رویه‌ها و سامانه‌های خود را به نحوی طراحی و یا اصلاح نماید که فرآیند افتتاح حساب سپرده از فرآیندهای شناسایی متقاضی به طور شفاف تفکیک گردد و فرآیند شناسایی مقتضی در خصوص تمام اشخاص صورت پذیرد.

تبصره 1- در مواردی که ریسک تعامل کاری موضوع ماده (۵۲) آیین‌نامه، بالا ارزیابی می‌شود، مؤسسه اعتباری باید سازوکاری را اتخاذ نماید که افتتاح حساب سپرده انفرادی یا مشترک، پس از تأیید واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری صورت پذیرد.

تبصره 2- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است شاخص‌هایی را برای نحوه بررسی تقاضاهای افتتاح حساب سپرده از جمله وجود تناسب بین نوع حساب سپرده مورد درخواست متقاضی با تعداد حساب‌های سپرده وی از همان نوع در سطح شبکه بانکی کشور، وجود تناسب بین درخواست متقاضی و رخ‌نما (پروفایل) اطلاعات شناسایی وی نزد مؤسسه اعتباری به ویژه اطلاعات مربوط به تابعیت متقاضی، منطقه جغرافیایی محل سکونت/محل اقامت قانونی و محل کسب و کار متقاضی، شغل و نوع فعالیت (تجاری/غیرتجاری)، میزان درآمد متقاضی و وجود تناسب بین هدف متقاضی از افتتاح حساب (تجاری/غیرتجاری) و خدمات مورد تقاضای وی از مؤسسه اعتباری، تعیین و ابلاغ نماید.

ماده 8- مؤسسه اعتباری مکلف است سازوکاری را اتخاذ نماید که بلافاصله پس از افتتاح حساب سپرده، اعلامیه آن در قالب پیامک به شماره تلفن همراه متعلق به مشتری ارسال شود.

تبصره- در رابطه با متقاضی خارجی، مؤسسه اعتباری مکلف است مطابق با ترتیبات مقرر در ماده (25) "دستورالعمل نحوه ارائه خدمات بانکی به اشخاص خارجی در مؤسسات اعتباری" اقدام نماید.

ماده 9- افتتاح حساب سپرده مشترک منوط به تحقق حداقل یکی از شرایط زیر، مجاز می‌باشد:

9-1- وجود روابط سببی و یا نسبی (درجه اول و دوم از طبقات اول و دوم) بین صاحبان حساب سپرده مورد تقاضا؛

9-2- تعیین حساب سپرده مشترک مورد تقاضا به عنوان حساب تجاری موضوع "دستورالعمل ناظر بر حساب سپرده تجاری و خدمات بانکی مرتبط با آن" مصوب هیأت عامل بانک مرکزی؛

9-3- وجود رابطه قراردادی یا هر نوع رابطه کاری مشخص و مستند بین صاحبان حساب سپرده مورد تقاضا و وجود تناسب بین قدرالسهم هریک از صاحبان حساب سپرده مشترک مورد تقاضا با رابطه کاری و قراردادی آنها؛

تبصره 1- مؤسسه اعتباری باید مستندات و مدارک مؤید شرایط مذکور در این ماده را دریافت و بررسی نماید.

تبصره 2- سلب حق برداشت از هریک از صاحبان حساب سپرده مشترک حداقل به میزان قدرالسهم آن‌ها از حساب سپرده، در زمان افتتاح حساب یا پس از آن مجاز نمی‌باشد.

تبصره 3- هرگونه تغییر در تعداد صاحبان حساب‌های مشترک اعم از خروج هر یک از صاحبان حساب سپرده و یا ورود شریک جدید مجاز نمی‌باشد.

ماده 10- در صورتی که وکیل به نمایندگی از طرف متقاضی قصد افتتاح حساب سپرده اعم از انفرادی، مشترک، تجاری یا غیرتجاری را داشته باشد، مؤسسه اعتباری موظف است علاوه بر احراز هویت وکیل و اخذ و بررسی وکالتنامه رسمی معتبر تنظیم شده در دفاتر اسناد رسمی، در چارچوب بند "الف" ماده (7) قانون مبارزه با پولشویی اقدام به احراز هویت متقاضی نماید.

تبصره 1- مؤسسه اعتباری موظف است در هر مرتبه مراجعه وکیل به شعب یا واحدهای عملیاتی جهت دریافت خدمات بانکی، نسبت به اجرای فرآیند احراز هویت وی و اخذ و بررسی وکالتنامه رسمی معتبر اقدام نماید.

تبصره 2- مؤسسه اعتباری می‌تواند برای احراز هویت متقاضی، از رویه احراز هویت الکترونیکی متقاضی در چارچوب "دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیرحضور خدمات پایه به ارباب رجوع در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی" مصوب شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم استفاده نماید.

ماده 11- هرگونه افتتاح حساب سپرده به صورت گروهی نظیر افتتاح حساب سپرده برای کارکنان اشخاص حقوقی ممنوع است.

تبصره- افتتاح حساب پس‌انداز گروهی برای کارکنان دولت در چارچوب "قانون تشکیل حساب پس‌انداز کارکنان دولت" مصوب سال 1376 بلامانع است.

فصل چهارم- انتظام بخشی به حساب های سپرده ریالی

ماده 12- افتتاح و نگهداری حساب سپرده ریالی برای هر مشتری و در هر مؤسسه اعتباری به شرح زیر مجاز است:

الف- یک حساب سپرده قرض الحسنه پس انداز انفرادی و یک حساب سپرده قرض الحسنه پس انداز مشترک؛

ب- یک حساب سپرده قرض الحسنه جاری انفرادی و یک حساب سپرده قرض الحسنه جاری مشترک؛

پ- یک حساب سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی انفرادی و یک حساب سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی مشترک؛

تبصره- افتتاح و نگهداری بیش از 30 حساب سپرده ریالی مشتمل بر حساب های سپرده قرض الحسنه پس انداز، سپرده قرض الحسنه جاری و سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی به صورت انفرادی یا مشترک در تمامی مؤسسات اعتباری برای هر مشتری ممنوع است.

ماده 13- حساب های سپرده مشتریانی که تعداد آن ها از حدود مقرر در ماده (12) فراتر است، مازاد محسوب شده و مؤسسه اعتباری باید ظرف مهلت شش ماه از روش هایی نظیر ارسال پیامک، درج در پایگاه اطلاع رسانی مؤسسه اعتباری و یا اعلام از طریق رسانه های جمعی از صاحبان آن حساب ها درخواست نماید تا نسبت به تعیین تکلیف و بستن حساب های سپرده مازاد خود اقدام کند.

ماده 14- در رابطه با مشتریانی که در چارچوب فراخوان اعلامی در ماده (13) به مؤسسات اعتباری مراجعه می نمایند، مؤسسه اعتباری باید پس از انتقال مانده وجوه حساب های مازاد اعلامی مشتری به یکی از حساب های سپرده وی نزد همان مؤسسه اعتباری یا سایر مؤسسات اعتباری اقدام نماید و سپس با اخذ تأییدیه از مشتری نسبت به بستن حساب مازاد اقدام کند.

ماده 15- سازوکار و نحوه تعیین تکلیف و بستن حساب های سپرده مشتری در سطح شبکه بانکی پس از اتمام مهلت مقرر در ماده (13)، توسط بانک مرکزی تعیین و ابلاغ خواهد شد.

ماده 16- مؤسسه اعتباری مکلف است پس از فراهم شدن تمهیدات لازم برای دسترسی مؤسسات اعتباری به اطلاعات مربوط به تعداد حساب های سپرده مشتری در سطح شبکه بانکی کشور توسط بانک مرکزی، با رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل اقدام به افتتاح حساب سپرده جدید نماید.

ماده 17- مؤسسه اعتباری مکلف است از طریق واحد مبارزه با پولشویی ظرف مهلت سه ماه از ابلاغ این دستورالعمل، شرایط افتتاح تمامی حساب های سپرده مشترک فعلی مشتریان مؤسسه اعتباری را با شرایط مذکور در ماده (9) تطبیق داده و حساب های سپرده فاقد شرایط لازم را به عنوان حساب سپرده مازاد شناسایی و در چارچوب سازوکار ابلاغی موضوع ماده (15)، نسبت به تعیین تکلیف آن ها اقدام نماید.

ماده 18- مؤسسه اعتباری باید از طریق درگاه های حضوری و غیرحضوری خود سازوکاری را ایجاد کند که امکان ارائه نتیجه استعلام تعداد حساب های سپرده هر مشتری نزد تمامی مؤسسات اعتباری فراهم شود.

فصل پنجم- انتظام بخشی به کارت های پرداخت مشتری

ماده 19- هریک از مؤسسات اعتباری صرفاً مجاز به اختصاص یک کارت پرداخت به هر حساب سپرده مشتری می باشد. مؤسسه اعتباری مکلف است ظرف مدت سه ماه، مشتریانی که دارای بیش از یک کارت پرداخت فعال متصل به هر حساب سپرده نزد خود می باشند را به عنوان دارنده کارت پرداخت مازاد شناسایی و با استفاده از روش هایی نظیر تماس تلفنی،

ارسال پیامک و مکاتبه، اطلاع‌رسانی مقتضی به آن‌ها مبنی بر لزوم انتخاب یکی از کارت‌های پرداخت مزبور را انجام دهد.

تبصره 1- در صورت عدم اقدام توسط مشتری در خصوص موضوع این ماده، حداکثر ظرف مدت 30 روز تقویمی پس از آخرین اطلاع‌رسانی، مؤسسه اعتباری مربوط موظف است رأساً نسبت به ابطال کارت‌های پرداخت مازاد مشتری با اولویت کارت‌های پرداختی که طی دوره زمانی یک‌ساله از مبدأ زمانی که بانک مرکزی اعلام می‌کند، بدون تراکنش کارتی باشد و یا کمترین تعداد تراکنش کارتی را در بین تمام کارت‌های بانکی مشتری داشته باشد، اقدام نماید و مراتب را به طریق مقتضی از جمله ارسال پیامک، تماس تلفنی، ارسال نامه و یا سایر روش‌ها به مشتری مربوط اعلام کند.

تبصره 2- در مورد حساب سپرده مشترک، اختصاص یک کارت پرداخت به هر صاحب حساب سپرده منوط به رعایت حدود و آستانه‌های مقرر در این دستورالعمل بلامانع است.

ماده 20- مؤسسه اعتباری که اقدام به صدور کارت‌های پرداخت خانواده، دانش‌آموزی و کارت‌های پرداخت مشابه از محل یک حساب سپرده می‌نماید، مکلف به رعایت شرایط ذیل می‌باشد:

19-1- هریک از کارت‌های پرداخت مذکور فقط قابل تخصیص به فرزند/فرزندان مشتری می‌باشد و باید با اطلاعات هویتی فرزند/فرزندان مشتری صادر و در سامانه مانا ثبت شود.

19-2- مفاد "دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری" باید در خصوص هریک از فرزندان صاحب حساب سپرده که در شمول اشخاص محجور قرار دارند، رعایت شود.

19-3- آستانه مجاز خرید روزانه از کارت صاحب حساب سپرده باید با تجمیع تراکنش‌های خرید از کارت‌های پرداخت موضوع این ماده محاسبه و اعمال شود.

ماده 21- تمدید کارت پرداخت بدون ارائه درخواست توسط مشتری مجاز نمی‌باشد. مؤسسه اعتباری می‌تواند از درگاه‌های غیرحضوری خود برای دریافت درخواست مشتری در این خصوص استفاده نماید.

ماده 22- هرگونه تراکنش کارتی در نظام پرداخت کشور از طریق کارت‌های پرداختی که توسط مؤسسه اعتباری مربوط در سامانه مانا ثبت نشده باشند و نیز هرگونه تراکنش از طریق حساب‌های سپرده‌ای که در سامانه سیاح ثبت نشده باشند، ممنوع می‌باشد.

فصل ششم- نظارت و ضمانت اجرا

ماده 23- مسئولیت حسن اجرای مفاد این دستورالعمل با هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری می‌باشد. هیأت مدیره موظف است از طریق واحد و کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) از تمهید سازوکارهای کنترلی و گزارش‌گری سامانه‌ای مقتضی برای اجرای دقیق مفاد این دستورالعمل اطمینان حاصل کند.

ماده 24- مدیر ارشد واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) موظف است گزارش مربوط به رعایت مفاد این دستورالعمل را به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارائه نموده و پس از تأیید در کمیته یادشده مراتب را در هیأت مدیره برای

تصویب، گزارش نماید و مصوبه هیأت مدیره را به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده 25- احکام مقرر در این دستورالعمل نافذ لزوم رعایت سایر ضوابط و مقررات ناظر بر نحوه افتتاح و نگهداری حسابهای سپرده و کارت‌های پرداخت نمی‌باشد.

ماده 26- تخلف از اجرای مفاد این دستورالعمل مشمول مجازات‌های انتظامی موضوع ماده (۴۴) "قانون پولی و بانکی کشور"، مصوب سال 1351 با اصلاحات و الحاقات بعدی و ماده (۱۴) "قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران" مصوب سال 1395 و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

«دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حسابهای سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در مؤسسات اعتباری» در (26) ماده و (15) تبصره در جلسه مورخ 1402/02/30 به تصویب هیأت عامل بانک مرکزی رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد.

6- بخشنامه شماره 02/77010 مورخ 1402/04/05 موضوع تمدید کارت‌های آمایش (17) و هویت (16) اتباع خارجی

جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیربانکی توسعه، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 01/213830 مورخ 1401/08/28 در خصوص کارت‌های آمایش و هویت اتباع خارجی به استحضار می‌رساند، به موجب اعلام وزارت کشور طی نامه شماره 65598 مورخ 1402/04/04 (تصویر پیوست)، اعتبار کارت‌های آمایش (17) و هویت (16) اتباع خارجی تا اطلاع بعدی دارای اعتبار می‌باشد. خواهشمند است دستور فرمایند به منظور جلوگیری از ایجاد وقفه در ارائه خدمات به پناهندگان مراتب به نحو شایسته به واحدهای ذی‌ربط اطلاع رسانی شود.

اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم
محمدحسین دهقان
علی قائم مقامی
2316
2331-01

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور

تاریخ ۱۴۰۲/۰۴/۰۴
شماره ۶۵۵۹۸
پست

وزیر
♦♦

به گیرندگان محترم ذیل:

سلام علیکم

با احترام؛ با توجه به طراحی و پیاده‌سازی نظام حکمرانی هوشمند و ضرورت ایجاد هماهنگی‌های لازم فرادستگاهی و همچنین ضرورت فعال‌سازی خدمات مختلف بر روی کارت هوشمند مهاجرین و اتباع خارجی و اجرای آزمایشی این طرح در برهه زمانی کنونی و موازات و تداخل این اقدامات با اعتبار کارت‌های آمایش و کارت بانکی برخی از اتباع اعلام می‌دارد کارت‌های آمایش ۱۷ و هویت ۱۶ اتباع خارجی تا اطلاع بعدی معتبر می‌باشد. لذا به منظور جلوگیری از ایجاد وقفه در ارائه خدمات به پناهندگان جمعی (بیمه، تحصیل، خدمات بانکی و ...) لطفاً دستور فرمایید مراتب را به واحدهای تابعه آن وزارت جهت هماهنگی و اقدام لازم اعلام نمایند.

احمد و حبیبی

گیرندگان:

- وزارت امور خارجه.
- وزارت اطلاعات.
- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
- وزارت آموزش و پرورش.
- دادستانی کل کشور.
- فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران.
- بانک مرکزی جمهوری اسلامی.

رونوشت:

- استانداران محترم سراسر کشور.
- جناب آقای مبینی - معاون وزیر و رئیس سازمان ملی مهاجرت.

۰۲۷۶۰۲۹

7- بخشنامه شماره 02/271162 مورخ 1402/11/04 موضوع ابلاغ اصلاحیه ضوابط اجرایی ماده (77) و تبصره (3)

ماده (80) آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیر بانکی

توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود.

باسلام؛

احتراماً، احتراماً پیرو بخشنامه شماره 01/271891 مورخ 1401/11/02 موضوع ابلاغ «ضوابط اجرایی ماده (77) و تبصره (3) ماده (80) آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی» به استحضار می‌رساند با امعان‌نظر به لزوم به‌روزرسانی ضوابط موصوف با توجه به برخی بازخوردهای واصله و تجربه اجرای یک‌ساله و همچنین ضرورت ارتقای مفاد آن، ضوابط یادشده مورد بازنگری قرار گرفت و تحت عنوان «ضوابط اجرایی تبصره (2) ماده (77) آیین‌نامه اجرایی ماده (14) قانون مبارزه با پولشویی» به‌روزرسانی شد و در جلسه مورخ 1402/11/03 هیئت‌عامل محترم بانک مرکزی مورد تأیید قرار گرفت. در اصلاحیه مذکور، برخی اصلاحات ماهوی و شکلی صورت پذیرفته است که از جمله تغییرات محتوایی آن می‌توان به تغییر آستانه مقرر، بسط و تشریح الگوهای تراکنش غیرمعمولی و رویه‌های شناسایی مضاعف آن الگوها اشاره نمود.

لذا ضمن ایفاد یک نسخه از «ضوابط اجرایی تبصره (2) ماده (77) آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی» به شرح پیوست؛ خواهشمند است دستور فرمایند تمهیدات و اقدامات مقتضی برای اجرای دقیق ضوابط موصوف، معمول شده و مراتب به قید تسریع و با لحاظداشت بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/05/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن مؤسسه اعتباری ابلاغ گردد و نسخه‌ای از آن به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال شود و بر حسن اجرای آن نیز نظارت گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

حمیدرضا آذرگون

حمیدرضا غنی‌آبادی

2316

3215-02

« ضوابط اجرایی تبصره (2) ماده 77 آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی »

به استناد تبصره (2) ماده (77) آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ 1398/07/21 هیأت محترم وزیران مبنی بر این که دستگاه‌های متولی نظارت مکلفند با هماهنگی مرکز، ظرف یک سال پس از تصویب آیین‌نامه، شاخص و الگوهای تراکنش‌های غیرمعمول را به مؤسسات مالی و اعتباری اعلام و آن را حداقل به صورت سالانه به‌روزرسانی کنند و به منظور تبیین حداقل شاخص‌ها و الگوهای تراکنش‌های غیرمعمول، « ضوابط اجرایی ماده 77 تبصره (2) آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی » که از این پس به اختصار «ضوابط اجرایی» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌شود:

فصل اول- تعاریف

ماده ۱- در این ضوابط اجرایی عبارات ذیل در معانی مشروح به کار می‌روند:

1- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ 1398/07/21 هیأت وزیران و ابلاغی به موجب نامه شماره 57101/ت/92986 ه مورخ 1398/07/22 معاون اول رئیس جمهور؛

2- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

3- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده است و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌کند؛

4 - مشتری: شخص حقیقی اعم از اصیل، وکیل یا نماینده قانونی وی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب سپرده بوده یا به نام وی حساب سپرده افتتاح می‌شود؛

5- حساب سپرده: شامل انواع حساب سپرده قرض‌الحسنه و سرمایه‌گذاری می باشد؛

6- واحد تأییدکننده: واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم که به موجب ماده (37) آیین نامه ایجاد می‌شود و فعالیت می‌نماید؛

7- برداشت: هرگونه دستور پرداخت مشتری در قالب نقل و انتقالات الکترونیکی بین‌بانکی و درون‌بانکی، انواع چک‌های فیزیکی و الکترونیکی اعم از بانکی، بین‌بانکی و عادی و سایر روش‌های برداشت از حساب سپرده؛

8- آستانه مقرر:

8-1- برداشت در هر تراکنش بالاتر از مبلغ 20 میلیارد ریال؛

8-2- مجموع برداشت‌های روزانه از کلیه حساب‌های سپرده مشتری بالاتر از 100 میلیارد ریال؛

9- واحد عملیاتی: شعبه/باجه و یا هریک از واحدهای مؤسسه اعتباری که درخواست برداشت توسط مشتری به آن ارائه شده است.

10- الگوهای تراکنش غیرمعمولی: هرگونه تعامل‌کاری مشتری و مؤسسه اعتباری که حداقل یکی از موارد زیر را دربرمی‌گیرد:

10-1- در مواردی که هدف قانونی یا اقتصادی درخواست برداشت مشتری با اطلاعات پروفایل وی

اعم از اطلاعات اقتصادی همخوانی نداشته باشد؛

10-2- درخواست برداشت مشتری که دارای هدف قانونی یا اقتصادی نامشخص باشند؛

10-3- درخواست برداشت مشتری بالاتر از آستانه مقرر در این ضوابط؛

10-4- درخواست برداشت مشتری با موضوع "امور ارزی" و سایر امور مندرج در جدول مستندات، در حالی که مشتری فاقد مجوزهای قانونی لازم می‌باشد؛

10-5- درخواست برداشت از حساب‌های وکالتی در مواردی که مجموع مبالغ برداشت با اطلاعات اقتصادی شخص اصیل مغایرت دارد؛

10-6- درخواست برداشت مشتری با موضوع پرداخت قرض و تأدیه دیون به صورت مکرر یا به اشکال غیرمتعارف از قبیل مبالغ غیرمتعارف و نظایر آن؛

فصل دوم- رویه شناسایی مضاعف الگوهای تراکنش غیرمعمولی

ماده 2- مؤسسه اعتباری مکلف است رویه‌های جامع و کارآمد به منظور اعمال رویه‌های شناسایی مضاعف در خصوص الگوهای تراکنش غیرمعمولی را وفق مفاد این ضوابط اجرایی در فرآیندها و سامانه‌های عملیاتی خود تمهید و اجرا نماید. ماده 3- به منظور حسن اجرای ضوابط اجرایی فعلی، مؤسسه اعتباری مکلف است متناسب با گستردگی و حجم الگوهای تراکنش غیرمعمولی خود، امکانات، اختیارات، منابع انسانی و سایر تمهیدات لازم را برای اعمال رویه‌های شناسایی مضاعف توسط واحد تأییدکننده فراهم آورد.

ماده 4- ترتیبات و فرآیندهای اجرایی ضوابط اجرایی به شرح زیر می‌باشد:

الف- انجام تراکنش‌های دارای الگوی غیرمعمول صرفاً پس از تأیید واحد تأییدکننده میسر می‌باشد.

ب- در مواردی که امکان انجام رویه‌های شناسایی مضاعف در مؤسسه اعتباری وجود ندارد از ارائه خدمات بانکی موضوع این ضوابط خودداری نماید.

ج- واحد عملیاتی مکلف است ضمن دریافت اطلاعات و حسب مورد مستندات مربوط به علت انجام تراکنش، کنترل و بررسی اولیه را انجام داده و در صورت مشاهده هرگونه مغایرت، از انجام تراکنش خودداری نماید و مراتب را مستند به این ضوابط اجرایی به مشتری اطلاع دهد.

د- واحد عملیاتی مکلف است مراتب را به همراه اطلاعات و مستندات به منظور اعمال رویه‌های شناسایی مضاعف به شرح مذکور در ماده (5) این ضوابط اجرایی و متعاقباً اظهارنظر در خصوص پذیرش/عدم پذیرش درخواست مشتری به واحد تأییدکننده ارسال نماید.

هـ - مهلت زمانی اظهارنظر واحد تأییدکننده حداقل 3 ساعت و حداکثر 24 ساعت می‌باشد. در صورت اعلام واحد تأییدکننده مبنی بر عدم کفایت و یا انطباق مستندات ارائه‌شده از سوی مشتری، مراتب "عدم پذیرش درخواست برداشت مشتری" به واحد عملیاتی اعلام می‌گردد.

و - عدم اعلام نظر قطعی در رابطه با قبول یا رد درخواست برداشت مشتری در مهلت زمانی تعیین شده از سوی واحد تأییدکننده، به منزله تأیید درخواست برداشت مشتری و کارسازی آن توسط واحد عملیاتی می‌باشد.

تبصره 1- انجام تراکنش قبل از سپری شدن حداقل زمان تعیین‌شده ممنوع می‌باشد.

تبصره 2- واحد عملیاتی مکلف است در هنگام ارائه درخواست برداشت مشتری، بازه زمانی مورد نیاز برای کارسازی تراکنش را به اطلاع وی برساند.

تبصره 3- مؤسسه اعتباری مکلف است انجام و یا عدم انجام تراکنش را از طریق ارسال پیامک یا تماس تلفنی به مشتری اطلاع دهد.

تبصره 4- کارسازی تراکنش توسط واحد عملیاتی در مواردی که واحد تأییدکننده اعلام نظر قطعی نمی‌نماید، حداکثر برای 2 مرتبه در طول یک سال برای هر مشتری مجاز است.

ماده 5- حداقل رویه‌های شناسایی مضاعف موضوع این ضوابط اجرایی مشتمل بر اجرای موارد زیر می‌باشد:

- 5-1- مطابقت اطلاعات مشتری با الزامات مقرر در ماده (79) آیین‌نامه؛
- 5-2- به روزرسانی پروفایل مشتری در بازه زمانی شش ماهه اخیر؛
- 5-3- انطباق موضوع و مجموع مبالغ درخواست برداشت مشتری با اطلاعات اقتصادی مندرج در پروفایل وی نزد مؤسسه اعتباری؛
- 5-4- دریافت اطلاعات و مستندات کافی درخصوص منشاء وجه تراکنش و صحت‌سنجی آن تا حد ممکن؛ تبصره- واحد عملیاتی موظف است در هنگام دریافت اطلاعات و مستندات موضوع بند "د" ماده (4) این ضوابط اجرایی، الزامات انجام رویه‌های شناسایی مضاعف توسط واحد تأییدکننده به شرح این ماده را تأمین نماید.
- 6- واحد تأییدکننده مکلف است اطلاعات مربوط به تراکنش‌های انجام‌شده موضوع این ضوابط اجرایی را در صورت مطالبه مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی ظرف مدت حداکثر 48 ساعت به آن مرکز ارسال نماید.
- 7- کارسازی الگوهای تراکنش غیرمعمولی بدون لحاظداشت فرآیندهای مذکور در این ضوابط اجرایی، مشمول مجازات‌های مقرر در قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال 1402 می‌باشد.
- « ضوابط اجرایی تبصره (2) ماده 77 آیین‌نامه اجرایی ماده (14) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی» که پیشتر در چهل و هفتمین جلسه مورخ 1401/9/26 هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسیده بود، در (7) ماده و (5) تبصره در مورخ 1402/11/03 هیئت عامل بانک مرکزی به‌روزرسانی و مورد تأیید قرار گرفت و از تاریخ ابلاغ آن لازم‌الاجراست.

8- بخشنامه شماره 02/271163 مورخ 1402/11/04 موضوع انجام تراکنش با شرح بابت "مدیریت نقدینگی"

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیر بانکی توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند با هدف پیشگیری و مقابله با ریسک پولشویی و تأمین مالی تروریسم و جلوگیری از سوءاستفاده از زیرساخت‌های ملی پرداخت در شبکه بانکی کشور، آخرین ویرایش «دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» طی بخشنامه شماره 02/33944 مورخ 1402/02/08 و ایضاً «دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع تبصره (2) ماده (11) و تبصره (1) ماده (12) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص» طی بخشنامه شماره 02/5746 مورخ 1402/01/16 به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ابلاغ شد. وفق ماده (6) دستورالعمل اخیرالذکر؛ "مؤسسه اعتباری مکلف است سامانه‌های عملیاتی خود را به گونه‌ای طراحی نماید که شرح فیلد بابت در کارسازی انواع نقل و انتقالات الکترونیکی و مستندات دریافتی بابت موضوع این دستورالعمل به شرح جدول مربوط ثبت و اخذ گردد". همچنین بر اساس ردیف (10) جدول ذیل آن، ارائه اسناد مثبت در صورت انجام تراکنش با شرح بابت "مدیریت نقدینگی" و جابه‌جایی بین حساب‌های شخص واحد (طرفین تراکنش دارای شناسه یکتای هویتی) ضرورت ندارد.

علی‌رغم این و با وجود تأکید فراوان بر رعایت مقررات و الزامات مربوط در این زمینه، متأسفانه نتایج بررسی‌ها و بازرسی‌های حضوری و پایش مستمر و غیرحضور سامانه‌های عملکرد مؤسسات اعتباری، مؤید آن است که ترتیبات لازم در کارسازی تراکنش‌ها با استفاده از شرح بابت "مدیریت نقدینگی" از محل حواله‌های درون‌بانکی مطابق با مقررات و الزامات مرتبط انجام نمی‌شود و پیرامون این موضوع، مغایرت‌های قابل توجهی وجود دارد. لذا مقتضی است به قید تسریع تمهیدات و اقدامات لازم برای اجرای دقیق دستورالعمل‌های موصوف، معمول شده و موارد ذیل در کلیه سامانه‌های عملیاتی و به منظور کارسازی تمامی نقل و انتقالات الکترونیکی، اعمال گردد:

- 1- اعمال محدودیت سامانه‌ای به گونه‌ای که گزینه‌ای که شرح بابت "مدیریت نقدینگی" صرفاً در موارد جابه‌جایی بین حساب‌های شخص واحد (شناسه یکتای هویتی)، توسط کاربران شعب و مشتریان قابل انتخاب باشد؛
- 2- اعمال محدودیت سامانه‌ای به گونه‌ای که قسمت شرح بابت در موارد جابه‌جایی بین حساب‌های شخص واحد (شناسه یکتای هویتی) به صورت خودکار معادل با "مدیریت نقدینگی" ثبت شود و توسط کاربرین یا مشتریان قابل تغییر نباشد.
- 3- اعمال محدودیت سامانه‌ای برای کارسازی تراکنش‌های درون‌بانکی به شرح موارد زیر به گونه‌ای که در هر گزینه، متناسب با طرف حساب مجاز انجام تراکنش توسط کاربران شعبه قابل انتخاب باشد.

ردیف	شرح بابت	دامنه مجاز انجام تراکنش (طرف حساب مجاز)
1	امور بیمه خدمات	شرکت‌های بیمه معتبر و فعال
2	امور سرمایه‌گذاری و بورس	نهادهای مالی مجاز
3	امور بازنشستگی	صندوق‌های بازنشستگی
4	تسویه مالیاتی	سازمان امور مالیاتی یا نهادهای مالی وابسته
5	تودیع وثیقه	مؤسسات اعتباری
6	تسهیلات و تعهدات	مؤسسات اعتباری

مؤسسات خیریه رسمی و ثبت شده	کمک های خیریه	7
-----------------------------	---------------	---

با عنایت به مراتب مذکور، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظداشت بخشنامه شماره 96/149153 مورخ 1396/05/16 به تمامی واحدهای ذیربط آن مؤسسه اعتباری ابلاغ گردد و نسخه ای از آن به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال شود و بر حسن اجرای آن نیز نظارت گردد. بدیهی است تخطی از اجرای مقررات و ضوابط ابلاغی از جمله مفاد بخشنامه حاضر، مشمول اقدامات نظارتی و انتظامی مقرر در قوانین و مقررات مربوط از جمله قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد شد..

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم
حمیدرضا غنی آبادی
2316

حمیدرضا آذرگون
3215-02